John Steinbeck

Altın Kupa

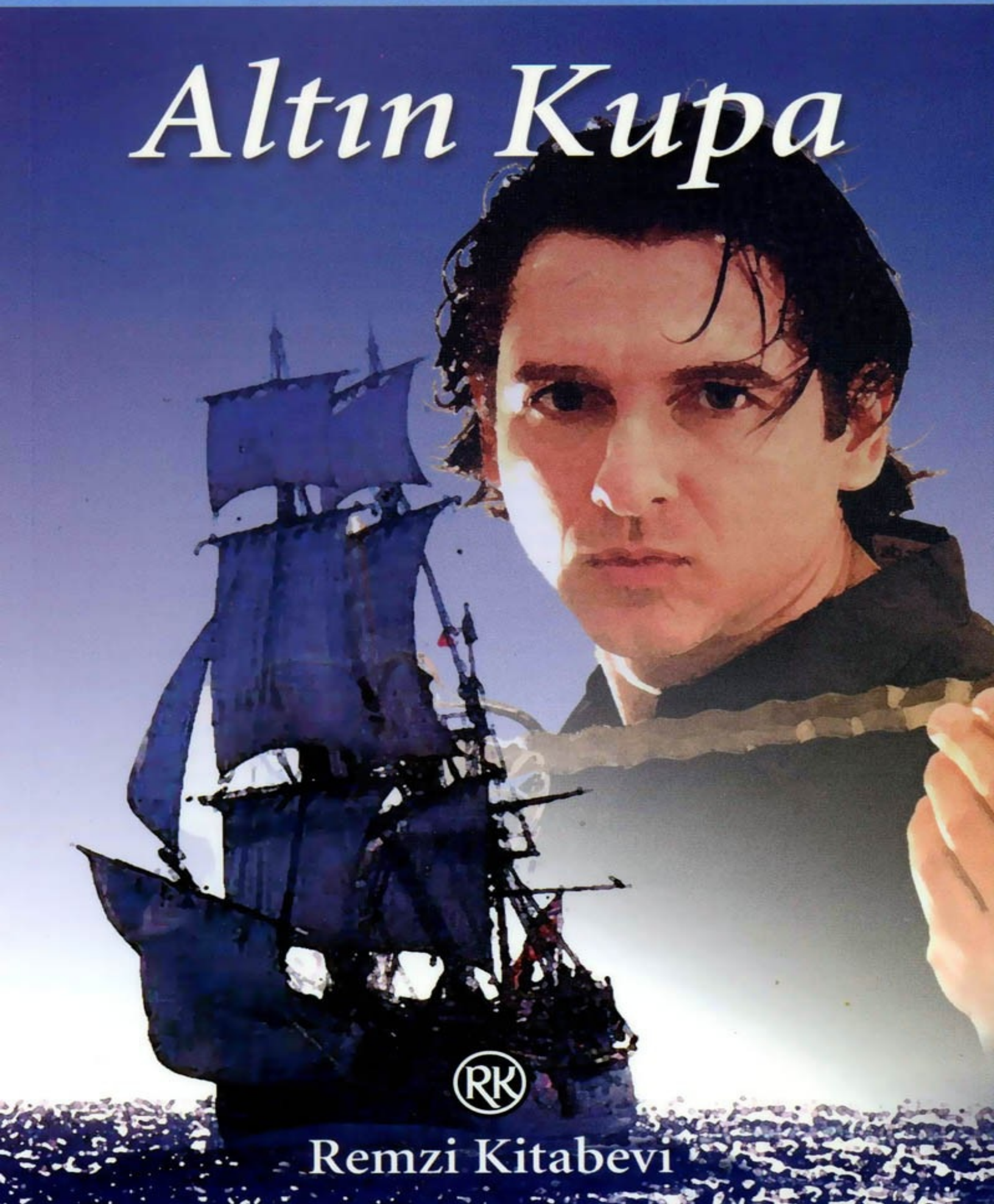

Remzi Kitabevi

JOHN STEINBECK

ALTIN KUPA

Türkçesi
Nihal ÖNOL

BİRİNCİ
BÖLÜM

BİRİNCİ BÖLÜM

I

Öğleden sonra rüzgâr kış mevsiminin kutuplardan kayıp gelmekte olduğunu haber verircesine, Galler ülkesinin karanlık vâdilerinde hafif hafif esti durdu; dere yönünden, buz tutmakta olan suların belli belirsiz iniltisi geliyordu, iç karartıcı bir gündü, kapalı, huzursuzluk ve sıkıntı verici bir gün. Hava, sanki sevinçli bir şeyin yitirilmesine yumuşak, sevecen bir ağıt yakıyor gibiydi. Ama otlaklarda atlar huysuzlaşıp ayaklarını yere vuruyordu, her tarafta küçük, koyu renkli kuşlar dörtlü beşli kümeler halinde ağaçtan ağaca cıvıldayarak uçuyor ve güneye doğru çıkacakları yolculuk için kendilerine katılacak yeni arkadaşlar arıyor, sesleniyordu. Birkaç keçi yüksek, ıssız kayaların tepesine tırmandı, sarı gözlerini yukarılara kaldırarak gökleri kokladı.

Öğle sonrası yavaş yavaş, akşamla sona eren bir tören alayı gibi geçti, akşamın bitiminde birdenbire çıkan hırçın bir rüzgâr kuru otları hışırdattı, tarlalardan uğuldayarak geçti gitti. Gece, Kutsal Kış'ın Galler'e elçi gönderdiği bir rahibin siyah kukuletası gibi, kırlara indi.

Vadinin kıyısında, tepeler arasındaki bir yarıktan, bu dünyadan uzaklaşıyormuş gibi yukarı doğru giden yolun kenarında büyük taşlardan yapılmış, damı samanla örtülü bir çiftlik evi vardı. Bu evi yapan Morgan, Zaman'a meydan okumuştu ve savaşını kazanmış sayılabilirdi.

Evde üzerine bir güğüm asılı olan ocakta ateş yanıyordu, alevlerin kıyısından taşan kömürlerin içinde bir kara fırın gizliydi. Duvarlardaki kafesli raflara Morgan'ın Glendower'lerle birlikte dövüştüğü ve Iolo Goch'un acımasız askerlerine karşı kullandığı silâhlar asılıydı. Ateşin canlı ışığı yüz yıllardan beri kullanılmamış silâhların, uzun saplı kargıların uçlarına vuruyordu.

Bir köşede duran büyük bir sandığın geniş, pirinç bağları ışığı yutuyor ve pırıl pırıl parlıyordu. Sandıkta, kâğıtlar, parşömenler ve tabaklanmamış sert deriler vardı, üzerlerine Lâtince, İngilizce ve eski Kumrik dilinde yazılar yazılmış kâğıtlar: Morgan doğdu; Morgan evlendi, Morgan şövalye oldu,

Morgan asıldı. Evin utanç verici tarihi de, şanlı tarihi de burada yatıyordu. Fakat şimdi aile çok küçülmüştü ve sandıktaki kâğıtlara, basit olaylar dışında, eklenecek pek bir şey yoktu: Morgan doğdu, ve öldü.

Yaşlı Robert, yüksek arkalıklı koltuğuna oturur, ateşe bakıp gülümseyerek tütün içerdi. Gülümseyişi hem şaşkın, hem garip, dingin bir meydan okumaydı. Varlığından sorumlu olan Kader'e gülmekle onu biraz utandırmaya çalıştığım sanırdınız. Çok zaman, tıpkı sokak çocuklarının bir sakata eziyet edişi gibi, çevresini kuşatan küçük yenilgilerin alay konusu olan yaşantısını, usançla düşünürdü. Yaşlı Robert'e, komşularından çok fazla şey bilmesine, hep sonu gelmez düşüncelere dalmasına rağmen, iyi bir çiftçi bile olamayışı garip geliyordu. Kimileyin, bir tek işi iyi yapamıyacak derecede çok fazla şeyden anladığı kanısına varırdı.

Yaşlı Robert kendi yaptığı yanık birayı yudumluyor ve ateşe bakıp gülümsüyordu. Karısının onun adına çevreden özür dileyeceğini biliyordu; tarlalardaki çiftçilerin şapkalarını çıkartıp selâmladıklarının Morgan olduğunu, Robert olmadığını da biliyordu.

Burada, yanında, evin çevresinde esen rüzgârın sesinden üşümüş gibi ateşin karşısında titreyen yaşlı anası Gwenliana bile onun kadar işe yaramaz sayılmıyordu. Köy evlerinde ona karşı biraz korku ve büyük saygı duyulurdu. Her zaman, bahçede bir büyücüler kraliçesi gibi kurulmuş oturduğunu, karşısında ise uzun boylu bir çiftlik yamağının kızararak ve şapkasını göğsüne bastırarak onun büyülü sözlerini dinlediğini görebilirdiniz. Yıllardan beri herkesin göremediği şeyleri haber veriyor ve bundan büyük övünç duyuyordu. Ailedekiler de, kehanetlerinin, yaşı ilerledikçe doğruluk derecesi azalan tahminlerden ibaret olduğunu bildikleri halde onu saygıyla dinler, şaşırmış ve korkmuş görünür, yitirilen eşyanın yerini de ondan sorarlardı. Bu giz dolu kehanetlerinin birinde, makas, söylediği yerde, sundurma döşemesinin ikinci tahtasının altında bulunmasa bile gene orada bulmuş gibi yaparlardı; çünkü bu kâhin kişiliğini de yitirecek olursa, geriye ölümü yaklaşmış yaşlı, buruşuk bir kadından başka bir şey kalmayacaktı.

Yarı aklına sahip olmayan bir insana karşı oynanması gereken bu oyun Morgan Ana'nın inançları için ağır bir yüktü ve yaradılışına son derece aykırı düşmekteydi. Çünkü o, bu dünyada sanki budalalıkları cezalandırmak için gelmiş bir kişiydi. Kiliseyle veya öteberinin fiyatıyla açıkça ilgisi bulunmayan her türlü sorun, ona göre tamamiyle saçmalıktan ibaretti.

Yaşlı Robert karısını o kadar uzun süre ve o kadar çok sevmişti ki, onun için acı şeyler bile düşünebiliyor, bu düşünceler karısına olan sevgisini gölgelemiyordu. O gün akşama doğru karısı beğenmediği bir çift ayakkabının

fiyatı konusunda ateş püskürerek geldiğinde; “Onun yaşamı, tıpkı güçlü olaylarla tıkabasa dolu bir kitap gibi,” diye düşündü. “Her gün ya düğmelerle, ya komşunun düğünüyle ilgili bir konuda pek çok heyecanlanıyor, öyle sanıyorum ki gerçek bir felâketle karşılaştığı zaman daha fazla heyecanlanamıyacak. Belki de bu, yerinde bir şeydir.” Sonra kendi kendine ekledi: “Acaba kralın ölümünü de dişi domuzun kırmızı yavrularından birinin yitmesiyle bir mi tutacak?”

Morgan Ana, kendini soyut şeylerin budalalığıyla yoramayacak kadar, geçirdiği günle doluydu. Aileden birinin günlük işlerle ilgilenir bir kişi olması gerekirdi, aksi halde evin saman damı uçar giderdi; Gwenliana, Robert ve oğlu Henry gibi hep düş kurmayı sevenlerden ne bekleyebilirdiniz?

Morgan Ana, kocasını, onun başarısızlıklarından ve iyiliğinden doğan, garip bir acıma ve horgörme karışımıyla seviyordu. Oğluna, genç Henry’ye ise tapıyordu; ama oğlunun, kendine neyin yararlı olduğu, sağlığına neyin iyi geleceği konusunda en küçük bir düşüncesi bulunabileceğine de hiç inanmazdı. Tüm aile de Morgan Ana’yı sever, ondan korkar ve istediklerini yapardı.

Herkesin karnını doyurmuş ve lâmbayı temizlemişti. Kahvaltı ateşteydi. Şimdi de onarılacak bir şey bulabilmek için çevreyi araştırıyordu, halbuki her şeyi yırtıldığı anda onarırdı. Kendine iş bulmaya çalışırken birdenbire durdu, genç Henry’ye sert sert baktı. Bu, “Yerde yatıyor, sakın soğuk almasın!” diyen haşin, sevgi dolu bir bakıştı. Henry de o gün yapması gerekip savsadığı bir iş olup olmadığını düşünerek huzursuzlukla kıpırdandı. Fakat annesi hemen eline bir bez geçirip tozları almaya koyulunca çocuk rahat bir soluk aldı.

Bir dirseğine abanarak yattığı yerden gözlerini ateşe dikmiş, alevlerin ötesindeki düşüncelerini seyre dalmıştı. Bu giz dolu geceyi getiren uzun, iç karartıcı öğle sonrası, içindeki, tohumları aylar önce atılmış gizli özlemlere seslenmişti. Bu, adlandıramadığı bir şeye karşı duyulan istekti. Belki, kuşları uzak yolculuklarına çıkmaları için bir araya getiren ve hayvanlara kış kokusu almaları için sinirli sinirli havayı koklattıran güçtü onu da etkileyen.

Genç Henry bu gece, tam on beş sıkıcı yılı en ufak bir önemli iş başarmaksızın geçirmiş olduğunun farkına varıyordu. Eğer annesi bu duygusunu bilmiş olmasaydı:

— Artık büyüyor, derdi.

Babası da onun sözlerini yinelerdi:

— Evet, çocuk büyüyor artık.

Fakat ikisi de birbirlerinin ne demek istediğini anlamazdı.

Henry’nin yüzüne bakınca, anne ve babasına yarı yarıya benzediğini görürdünüz. Annesi gibi elmacık kemikleri yüksek ve çıkık, çenesi hafifçe sivri ve üst dudağı inceydi. Fakat dolgun alt dudakla, düş görür gibi bakan gözleri de

ilgi çekiyordu: bunlar Yaşlı Robert'in özellikleriydi ve sık, kapkara, yay gibi kıvrılıp başını sımsıkı çevreleyen saçlar da onundu. Ama, Robert'in yüzünde tam bir kararsızlık okunmasına karşılık Henry'ninkinde kesin kararlı bir ifade vardı; elbet, üzerinde karar verecek bir şey bulabilirse! Ateşin karşısına üçü, Robert, Gwenliana ve genç Henry oturmuşlardı, üçünün de gözleri duvarların ötesine bakıyor, cisimsiz şeyler görüyor, geceyi hortlak görebilmek için araştırıyordu sanki.

Olağanüstü bir geceydi; yol boyunca, ellerinde mum taşıyan cesetlerin ilerliyeceği, veya fırtına patlak vermeden önce Caerleon şehrine sığınmak için adımlarını sıklaştırmış Romalı hortlakların yokuşu tırmanacağı bir gece. Tepelerde yaşayan küçük, şekilsiz varlıklar da geceyi geçirmek için terkedilmiş porsuk inleri arıyor olabilirdi. Rüzgâr kırlarda onların ardından bağırarak koşuyor gibiydi.

Evin içinde, ateşin saçtığı kıvılcımların ve rüzgârın karıştırdığı samanların sesinden başka bir şey duyulmuyordu. Ocakta bir kütük çatladı; yarıktan sıçrayan bir ince alev dili kara güğümü ateşten bir çiçek gibi sardı. Anne hemen ocağa seyirtti:

— Robert, ateşe hiç bakmıyorsun. Ara sıra kurcalamalısın.

Usulü buydu. Büyük bir ateşi kurcalayarak küçültür, sonra, sönmek üzereyken alevi canlandırmak için korları var gücüyle karıştırırdı.

Yoldan doğru belli belirsiz bir ayak sesi geldi, bu, rüzgârın veya görülmeyen varlıkların ayak sesi de olabilirdi Ayak sesleri yaklaştı, yükseldi ve kapıda durdu, kapı çekingen darbelerle vuruldu.

Robert: "Gir!" diye seslendi. Kapı yavaşça açıldı ve orada, gecenin karanlığında, sırtı kamburlaşmış, zayıf, gözlerinin feri kaçmış bir adam içerden vuran ışıkla aydınlandı. Kararsız, eşikte duraladıktan sonra odaya girerek garip, çatlak bir sesle sordu :

— Acaba beni tanıyacak mısın, Robert Morgan? Uzun zamandan beri uzaklarda olan beni, tanıyabilecek misin?

Sözleri bir yakarış gibiydi.

Robert, bu çökmüş yüze bir şey araştırırcasına dikkatle baktı:

— Seni tanımak mı? dedi. Sanmıyorum, dur dur, Dafydd olmayasın? Yıllar önce denize gitmek için buralardan ayrılan küçük yardımcımız Dafydd?

Yolcunun yüzüne birdenbire rahatlamış gibi bir ifade geldi. Sanki Robert Morgan'ı güç, korkutucu bir denemeden geçirmişti. Kıkırdayarak güldü :

— Tabii Dafydd ya, zengin ve üşümüş Dafydd...

Sözlerini sanki acısı depreşmiş gibi kederli bitirdi.

Dafydd kara sarıydı, cildi kuru bir hayvan derisi gibi katılaşmıştı. Yüzünün derisi o derece sert ve kalındı ki ifadesini ancak ağır ve büyük bir çaba harcayarak değiştiriyor gibiydi.

— Üşüyorum Robert, diye garip, kuru sesiyle sözlerini sürdürdü: Sanki bir daha hiç ısınmıyacakmışım gibi geliyor. Ama gene de zenginim. —Bu iki şeyin birbirini karşılayacağını umuyor gibiydi— Pierre le Grand adını verdikleri o adam kadar zengin...

Genç Henry kalkmıştı, bağırdı:

— Neredeydin, efendi, nereye gitmiştin?

— Nereye mi? Nereye olacak, oraya, Antillere gittim; Goaves'e, Tortuga'ya —yani tosbağa—, Jamaica'ya re sığır avlamak için Hispaniola'nın sık ormanlarına gittim. Oraları hep gördüm.

Morgan Ana sözünü kesti. Onunla çiftlikten hiç uzaklaşmamış gibi konuşuyordu:

— Otur, Dafydd. Sana içecek bir şey vereyim. Bak, Henry'nin seni gözleriyle nasıl yuttuğunu görüyor musun Dafydd? Sanki o da Antillere gitmek istiyormuş sanırsın.

— Bu sözleri şaka diye söylemişti.

Dafydd, konuşmak isterken kendini tutar gibi yaptı, bir şey demedi. Morgan Ana, onu başıboş bir çiftlik yamağı olduğu günlerdeki gibi korkutuyordu. Yaşlı Robert, adamın sıkıldığını anlamıştı, Morgan Ana da bunu sezmiş olmalı ki Dafydd'in eline dumanı tüten bir fincan tutuşturduktan sonra odadan çıktı.

Buruşuk yüzlü, yaşlı Gwenliana ateşin karşısındaki koltuğunda oturmuş, zihni sanki gelecekte yüzüyordu. Bulanık gözleri gelecekle dumanlanmıştı. Bulanık, mavi yüzeyleri ardında dünyanın belli başlı olayları ve gerçekleri birikmiş gibiydi. Odadan çıkmış, salt Zaman'a, yani geleceğe girmişti sanki.

Yaşlı Robert, karısının, ardından kapıyı kapatmasını bekledikten sonra bir köpek gibi, olduğu yere, kımıldanarak yerleşti :

— Eee, Dafydd, dedi ve gülümseyerek ateşe baktı. Henry ise diz çökmüş, sonsuz uzaklıkları avucunda tutan bu ölümlüyü saygıyla karışık bir şaşkınlıkla seyrediyordu.

— Eee, Robert, sana yeşil cengeli, orada yaşayan esmer derili yerlileri ve Pierre le Grand dedikleri adamı anlatmak istiyorum. Fakat Robert, içimde sanki küçük, göz kırpan bir ışık varmış da sönmüş gibi bir şey duyuyorum. Geceleri gemilerin güvertelerine sırtüstü uzanır, yurduma bir dönebilsem, nasıl konuşacağımı ve övüneceğimi düşünür, düşünürdüm, ama şimdi kendimi daha çok, ağlamak için evine dönmüş bir çocuk gibi görüyorum. Bunu anlayabiliyor musun, Robert? Biraz olsun anlayabiliyor musun?

Bir karşılık bekler gibi heyecanla ona doğru eğilmişti:

— Bak anlatayım. Kalyon dedikleri yüksek, zırhlarla kaplanmış gemiye bindik yalnız revolverlerimiz ve cengelde yol açmak için kullandıkları uzun bıçaklarımız vardı. Yirmi dört kişiydik, sadece yirmi dört üstübaşı dökülen kişi. Ama Robert işte bu uzun bıçaklarla iğrenç şeyler yaptık. Çiftlik yamağı olan bir adam için böyle şeyler yapmak ve sonra yaptıklarını düşünmek hiç de iyi değil, iyi bir kaptanımız vardı, biz onu öldürmeden önce başparmaklarından astık. Bunu niçin yaptığımızı bilmiyorum; ben de yardım ettim ama neden bilmiyorum. Bazıları kaptanın, Tanrının belâsı bir Katolik olduğunu söylediler; fakat aslına bakarsan, öyle sanıyorum ki Pierre le Grand da katolikti.

“Dibe inerken parıldayan ve titrek ışıklar saçan büyük göğüs zırhlarıyla denize ittiklerimiz vardı, bunlar İspanyol askerleriydi ve ağızlarından kabarcıklar çıkıyordu. Oralarda denizin derinliklerini görebilirsin.

Dafydd sustu ve yere baktı:

— Bak, Robert seni bu gibi şeylerle üzmek istemiyorum ama sanki içimde, kaburgalarımın altında canlı bir şey var da dışarı çıkmak için beni ısırıyor, tırmalıyor. Gerçi serüvenlerim beni zengin etti ama çok zaman bu da yetmez gibi görünüyor; belki de senin kardeşin Sir Edward’dan bile daha zenginim.

Robert dudaklarını sıkmış, gülümsüyordu. Arasıra bakışları ocağın önünde diz çökmüş çocuğa kayıyordu. Henry dikkat kesilmiş, sözcükleri açlıkla yutuyor gibiydi. Robert konuştuğu zaman gözlerini Dafydd’in gözlerinden kaçırdı:

— Ruhun sana yük oluyor, dedi. En iyisi yarın sabah Papazla konuş, ama ne konuda konuşacaksın, bilmiyorum.

Dafydd :

— Hayır, hayır, asla ruhum değil, dedi ve telâşla sözlerini sürdürdü:

— O ruh, Antillere varır varmaz insanın içinden fırlayıp gidiyor ve yerinde kuru, büzülmüş bir duygu kalıyor. Hayır, ruhum değil, içimizdeki; kanım ve beynimdeki zehir beni yiyen. Robert, bu zehir beni suyu çekilmiş bir portakal gibi kurutuyor. Orada, yerlerde sürünen şeylerin, geceleri ateşe gelen küçük, uçan hayvanların ve büyük soluk renkli çiçeklerin hepsi zehirli. Bunlar insanda korkunç şeyler bırakıyor. Kanım şu güzel ateşin karşısındayken bile damarlarımdan soğuk iğneler geçermiş gibi dolaşıyor. Bütün bunlar, hepsi, cengelin rutubetli soluğu yüzünden. Orada uyuyamazsın, yatamazsın hatta yaşayamazsın, ama o seninle solur ve seni kurutur.

“Sonra, ya o esmer derili yerliler, işte, bak.”

Yenini sıvadı ve Robert tiksinerek ona, kolundaki iltihaplı, beyaz, iğrenç yarayı örtmesini işaret etti.

— Önceleri sadece küçük bir ok sıyrığıydı, gözle ancak görülebiliyordu;

fakat öyle sanıyorum ki beni birkaç yıla kalmaz öldürür. Bende başka şeyler de var Robert. İnsanlar da zehirli oluyor, gemiciler bunu anlatan bir şarkı bile yapmışlar.

Genç Henry heyecanla yerinden doğruldu :

— Ya yerliler, diye bağırdı, o yerlilerle okları... Bana onları anlat! İyi savaşıyorlar mı? Görünüşleri nasıl?

Dafydd:

— Savaş mı? dedi. Evet her zaman savaşıyorlar; salt savaşmayı sevdikleri için savaşıyorlar. İspanyollarla savaşmadıkları zaman birbirlerini öldürüyorlar. Yılan gibi kıvrak, hızlı, ve sıçan gibi sessiz ve esmer insanlar; adam onlara nişan alıncaya kadar şeytan gibi gözden kayboluyorlar.

“Fakat yürekli, güçlü insanlar ve yalnız iki şeyden korkuyorlar: köpeklerden, bir de kölelikten... —Dafydd kendini öyküsüne kaptırmıştı.— Savaşta ellerine düşen bir adama ne yapıyorlar biliyor musun, çocuk? Tepeden tırnağa uzun cengel dikenleri batırıyorlar ve her dikenin kalın ucuna da yün gibi birer toprak iliştiriyorlar. Sonra zavallı tutsağı bir yere dikip çevresini saran çıplak vahşiler, topakları ateşe veriyor. O orada meş’ale gibi yanarken şarkı söylemeyen yerli de lânetleniyor ve korkak sayılıyor. Hiç beyaz bir insan bunu yapabilir mi, aklına getirebilir misin böyle bir şeyi?

“Ama köpeklerden korkuyorlar, çünkü İspanyollar madenler için köle toplamaya çıktıklarında onları kocaman çoban köpekleriyle avlıyor; kölelik de onlar için korkunç bir şey. Yıllar yılı birbirlerine zincirlerle bağlı, ıslak toprağın altında, sıtmadan ölünceye dek yaşamaktansa, yanan dikenlerin altında şarkı söylemeyi ve diri diri kavrulmayı yeğliyorlar.”

Sustu ve zayıf ellerini, neredeyse ateşe dokunduracak kadar ocağa yaklaştırdı. Konuşurken gözlerine gelmiş bulunan parıltı gene sönmüştü. İçini çekerek:

— Of, yorgunum Robert, dedi, öyle yorgunum ki. Fakat uyumadan önce sana söylemek istediğim bir şey var. Belki bunu söylemek beni rahatlatacak ve belki de söyledikten sonra hiç olmazsa bu gece için onu unutacağım. O Tanrının belâsı yere dönmeliyim. Artık asla cengelden uzak kalamam, çünkü sıcak soluğunu üzerimde duyuyorum. Burada, doğduğum yerde titriyorum, donuyorum. Bir aya kalmaz ölürüm burada. Oynadığım, büyüdüğüm, çalıştığım bu vâdi beni sıcak ve iğrenç bir şey gibi kaldırıp attı. Bu soğukla temizleniyor, kurtuluyor benden...

“Şimdi bana uyuyacak bir yer gösterir, zavallı kanımın devinimini sürdürecek kalın örtüler verir misin? Sabahleyin gene yola çıkacağım. —Durdu ve yüzü acıyla buruştu.— Eskiden kışı o kadar severdim ki!

Yaşlı Robert onun koluna girerek odadan çıkmasına yardım etti, sonra gelip

gene ateşin karşısına oturdu. Yerde kımıldamaksızın yatan çocuğa baktı. Bir süre sonra çok yumuşak bir sesle sordu:

— Ne düşünüyorsun şimdi, oğlum?

Henry bakışlarım alevlerin ardındaki ülkeden çevirdi:

— Yakında gitmek isteyeceğimi düşünüyorum, baba.

— Biliyorum, Henry. Bütün bu uzun yıl boyunca bu isteğin sende güçlü bir ağaç gibi büyüdüğünü gördüm: Londra, Gine veya Jamaica. Bu durum on beş yaşında olmaktan, güçlü olmaktan ve yeni şeylere karşı duyulan hırstan ileri geliyor. Bir zamanlar bana da vâdi küçüldü, küçüldü ve sanırım nihayet beni boğdu. Fakat bıçaklardan korkmuyor musun oğlum, zehirlerden, yerlilerden korkmuyor musun? Bu şeyler seni hiç korkutmuyor mu

Henry ağır ağır:

— Hayır, dedi

— Elbette hayır, hem nasıl korkutabilirler ki? Bu kelimelerin sence hiç bir anlamı yok. Fakat, ya Dafydd'in kederli hali, içindeki sıkıntı, ve zavallı hasta bedeni, bunlardan da mı korkmuyorsun? Yüreğinde böyle bir ağırlıkla dünyayı dolaşmak ister miydin?

Genç Henry uzun uzun düşündü, sonunda:

— Ben onun gibi olmazdım, dedi. Kanımın kurtuluşu için sık sık dönerdim.

Babası zoraki bir gülümsemeyle sözlerini sürdürdü:

— Ne zaman yola çıkacaksın, Henry? Burası sensiz çok ıssız kalacak.

Henry:

— Oh, olabildiğince çabuk, hemen gideceğim, dedi.

Sanki o, büyüktü de Robert küçük bir çocuktu.

— Henry, gitmeden benim için iki şey yapar mısın? Bu gece, senin yüzünden geçireceğim uykusuz geceleri ve yaşamımın ne kadar boş kalacağını düşünür müsün? Annenin, çamaşırlarına ve dinsel durumuna tasalanarak geçireceği uzun saatleri gözünün önüne getirir misin? Birinci isteğim bu, Henry; ikincisine gelince, yarın Kayalığın tepesine, yaşlı Merlin'e çıkıp gideceğini söylemeni ve sözlerine kulak vermeni istiyorum. O senden de benden de çok daha akıllıdır. Bir çeşit büyü de yapıyor ki sana yardımı dokunabilir. Bu iki isteğimi yapar mısın, oğlum?

Henry çok üzülmüştü:

— Kalmak isterdim baba, fakat biliyorsun.

Robert başıyla evet yaptı:

— Evet oğlum. Kederim de bilmemden doğuyor. Kızamıyorum veya gitmene engel olamıyorum, çünkü anlıyorum seni. Sana, yardım ettiğim

kanısıyla engel olabilmeyi veya seni kırbaçlayabilmeyi isterdim. Fakat şimdi git yat Henry ve ışık söndüğü, karanlık çevreni sardığı zaman düşün, iyi düşün.

Çocuk gittikten sonra yaşlı Robert koltuğunda düş kurmayı sürdürdü:

— Erkekler niçin oğlan çocuk isterler, diye kendi kendine sordu. Mutlaka zavallı, yılgın ruhlarında, kanlarından gelen bu yeni adamların, kendileri yapmak akıllılığını veya yiğitliğini veya gücünü bulamadıkları şeyleri yapabilmeleri özlemi olduğu için... Bu, sanki yaşamda ele geçen son bir olanak gibi; kumar masasında varını yoğunu yitirdikten sonra bulunan yeni bir kese para gibi. Belki de çocuk, yıllar önce gerektiği kadar yürekli olsaydım benim yapacak olduğum şeyi yapıyor. Evet, sanırım vâdi beni boğdu ve oğlumun dağları aşacak, dünyayı dolaşacak gücü kendisinde bulduğuna seviniyorum. Ama burası onsuz o kadar ıssız kalacak ki!

II

Yaşlı Robert ertesi sabah geç vakit, gül bahçesinden gelip karısının süpürmekte olduğu odaya girdi. Karısı topraklı ellerine dik dik baktı. Robert biraz sinirli:

— Artık gitmek isteyecek, Ana, dedi.

— Kim gitmek isteyecek, ve nereye? Sert sert süpürmeye dalmıştı, hızlı, meraklı süpürge, köşelerdeki, döşeme çatlaklarındaki tozları buluyor, küçük bulutçukları dışarı çıkartıyordu.

— Henry elbette Antillere gitmek istiyor.

İşini bırakarak şaşkın, kocasının yüzüne baktı:

— Antillere mi! Fakat Robert! Oh, saçma!

Sustu ve süpürge elinde daha hızlı sallanmaya başladı.

— Uzun bir süreden beri bunun, içinde yer ettiğini görüyordum. Sonra Dafydd gelip o öyküleri anlattı. Henry dün gece, gitmesi gerektiğini söyledi bana.

Morgan Ana kesip attı:

— O daha küçük bir çocuktur. Antillere gidemez.

— Dafydd az önce yola çıktığında, çocuğun gözlerinde, Antillere bile gitse, asla dinmeyecek bir özlem vardı. Gözlerinin dağların ardına, uzaklara, istediği bir şeye doğru nasıl baktığına hiç dikkat etmedin mi Ana?

— Fakat gidemez! Gidemez!

— Ah, bunun yararı yok, Ana. Oğlumla benim aramda büyük bir uçurum var ama, benimle oğlum arasında değil. Ondaki o büyük açlığı bu kadar iyi anlamasaydım bu serüvene atılmasına engel olurdum: o da yüreği öfkeyle dolu, kaçar giderdi; çünkü onun kalması için duyduğum özlemi anlaması olanaksız. Fakat sonuç gene de aynı olurdu.

Robert konuştukça sözlerinin doğruluğuna inanıyordu.

— Oğlumla aramızda pek büyük fark var. Bunu, büyüdüğü yıllar boyunca sezdim. O, nerede olursa olsun, parmağını batırdığı her soğuk çorba kâsesinde düşlerinin çorbasını bulacağına inanıyor ve yeni kâseleri denemekten yılmıyor, bense bir kâsenin bile kapağını açamıyorum, çünkü içindeki çorbanın soğuk olacağına inanıyorum. Bu yüzden yalnız, canavar sütüyle karıştırılmış ve ancak hayal edilebilecek bir şekerle tatlandırılmış büyük, çorba dolu kâselerin düşünü

görüyorum. O, düşlerinin tadına bakıyor Ana, Tanrı yardımcım olsun, bense bakmaya korkuyorum.

O konuşurken karısı sabırsızlanıyordu. Biraz öfkeyle bağırdı :

— Robert! Ne zaman bir yıkımla veya zorunlukla ya da kederle karşılaşsak, hemen sözcüklerin arkasına gizleniyorsun. İşte sana bir görev düşüyor şimdi! Bu çocuk çok genç. Denizlerin ötesinde korkunç yerler var ve kış bastırmak üzere. Kışın soğuk alıp hastalanacağından, öleceğinden hiç kuşkum yok. Ayakları ıslanınca nasıl hemen hastalandığını biliyorsun. Bu çiftlikten ayrılamaz, anlıyor musun?

“Ne çeşit insanlarla konuşacağım, bunların ona ne saçmalıklar, ne kötü şeyler anlatacaklarını nerden bilebilirsin? Dünyanın ne kadar kötü olduğunu düşünüyorum. Papaz hemen her pazar bundan sözetmiyor mu? “Dünya gizli tehlikeler ve tuzaklarla dolu” demiyor mu? Gerçekten de öyle. Sen de burada durmuş bir şey yapacak yerde çorba üzerine saçma sözler söylemekle yetiniyorsun. Ona engel olmalısın.”

Ama Robert sabırsızlıkla karşılık verdi:

— Sana göre o, geceleri dualarım söylemesi için uyarılacak ve kırlara çıktığı vakit ceketi giydirilecek bir küçük çocuk. Onun cilâlanmış çelik yönünü benim gibi sezemedin. Evet, sana göre çenesindeki o kararlı ifade bir dikbaşlı çocuğun geçici inatçılığının ifadesinden başka bir şey değil; ama ben biliyorum; sana da hiç de kıvanç duymayarak şunu söylüyorum ki, bizim oğlumuz büyük bir adam olacak, çünkü, evet çünkü pek zeki değil. Gözü ancak bir tek şeyi görüyor. Sana düşlerini gerçekleştirmek istediğini söylemiştim; iradesinin şaşmaz okları her düşünü bulacak. Bu çocuk hangi hedefe ulaşmak isterse hepsine ulaşacak; çünkü kendisininkinden başka hiç bir düşünce, hiç bir mantık kabul etmiyor. Gelecekteki başarısından dolayı da onun hesabına Merlin’in bir zamanlar anlatmış olduğu bir şey yüzünden, üzülüyorum. Bak, çenesinde nasıl, granit gibi sert bir ifade var Ana, çenesini sıkarak şakak kaslarını nasıl oynatıyor?

Kadın kararlı bir sesle:

— Gitmemeli, dedi ve dudaklarını sıktı.

Robert sözlerine devam etti:

— Bak, Ana, sen de biraz Henry’ye benziyorsun, kendininkinden başka hiç bir düşüncenin varlığını benimseyemiyorsun. Ama gitmesine engel olamam, çünkü onun ceketinin altına gizlediği bir parça peynir ekmekle ve yüreğinde bir haksızlığa uğramış olmanın verdiği acıyla gece kaçıp ıssız karanlıklara karışmasına gönlüm razı olmuyor. Gitmesine izin veriyorum. Hatta, eğer istiyorsa gitmesine yardımcı da olurum. İşte o zaman, eğer oğlumu yanlış anladımsa, hiç kimsenin korkaklığından söz etmeyeceğini umarak gizlice geri

dönecektir.

Morgan Ana, “Saçma!” dedi ve işine devam etti. Bu konuyu, inanmamakla uzaklaştıracaktı. İnanmamak yoluyla az şey mi unutturmuştu! Yıllardan beri Robert’in vahşi düşüncelerini ağır bir mantık saldırısıyla yenmişti; askerleri sadece saldırır ve Roberti çaresiz duruma düşürürlerdi. Bundan sonra Robert daima yorgun, geri çekilir ve bir süre gülümseyerek otururdu. Bu kez de her zaman olduğu gibi ergeç aklını başına toplayacağından emindi.

Robert güçlü, esmer elleriyle bir gül fidanının çevresindeki toprağı kabartıyordu. Parmakları kara, özlü toprağı kaldırıyor, sonra tekrar yerine koyarak yavaşça vurup düzeltiyordu. Arasıra fidanın kurşuni gövdesini büyük bir sevgiyle okşuyordu. Uyuyacak bir kimsenin üzerini örter ve rahatlığından emin olmak için koluna dokunur gibiydi.

Hava açıktı; kış bir adım gerilemiş ve rehin aldığı küçük, parlak güneşi dünyaya geri vermişti. Genç Henry gelip duvarın kenarındaki karaağacın yanında durdu; ağaç, rüzgârları bağrına basmaktan ıslanıp kirlenmiş, yapraklarını dökmüş, incelmişti.

Robert nite bir sesle sordu:

— Sana söylediğimi yaptın, düşündün, mü?

Henry yerinden sıçradı. Toprağa tapıyormuş gibi diz çökmüş olan adamın, gelişini farkettiğini bilmiyordu; halbuki oraya farkedilmek için gelmişti.

— Evet baba, dedi, düşünmemek olası mı?

— Düşüncelerin seni buraya bağlayabildi mi? Kalıyor musun?

— Hayır baba, kalamıyorum.

Babasının kederi onu da kederlendirmişti. Buna, neden olduğu için kendisini hain ve alçak buluyor fakat gitme özlemi gene de yüreğini kemiriyordu.

Robert yalvarır gibi sordu:

— Öyleyse, Kayalığın tepesine çıkıp Merlin ile konuşacak mısın? Söylediklerini büyük bir dikkatle dinleyecek misin?

— Şimdi çıkacağım oraya.

— Fakat Henry öğle oldu, yol da uzun. Yarın gidersin.

— Yarın yola çıkmalıyım, baba.

Yaşlı Robert’in eli yavaşça yere kaydı ve gül fidanının dibindeki kara toprak üzerinde, yarı açık, kaldı.

III

Genç Henry çok geçmeden asıl yoldan ayrıldı, kayalığın tepesine ve oradan vahşi dağlara tırmanan geniş bir keçiyoluna saptı. Bu yolun kıvrımları aşağıdan, büyük yarık içinde kaybolduğu yere kadar görülebiliyordu. Keçiyolunun en tepesindeki noktada da Merlin otururdu; zararsız olduğuna inansalar, çiftlik yamaklarının, arasıra yoldan aşağı indiğinde alay edecekleri ve taş atacakları Merlin. Ama Merlin, üzerine birçok öyküler anlatılan insanlardandı. Tylwyht Teg isimli perinin onun sözünü dinlediğine ve gönderdiği haberleri sessiz kanatlarıyla havalardan taşıdığına inanılırdı. Çocuklar onun, öç almak istediği zaman yararlandığı bazı küçük, benekli hayvanlarla ilgisi bulunduğunu fısıldardı. Bunlar korkunç yaratıklardı ve Merlin de kendilerini korumak için gerekli bütün işaretleri bilmeyen çocuklar tarafından asla rahatsız edilmeyecek biri...

Yaşlıların söylediğine göre Merlin bir zamanlar iyi bir ozandı ve daha da ün kazanabilirdi. Bunu kanıtlamak için de peşten “Plaith’in Kederi” veya “Ok Şarkısı”nı söylerlerdi. Birçok kez Eisteddfod’da birinci ödülü kazanmıştı ve Rhys Ailesinden bir aday kendisine rakip çıkmamış olsaydı Ozanbaşı da seçilebilecekti. O vakit belli bir neden yoktu ve Merlin henüz genç bir adamdı ama şarkısını Kayalığın tepesindeki taş eve hapsetmiş, bir daha çıkartmamıştı; yavaş yavaş yaşlanmış, şarkılarını söyleyenler unutmuş ve ölmüştü.

Kayalığın tepesindeki bina, pencereleri vâdiye ve dağlara bakan, alçak, kurşuni bir kule gibi yuvarlak bir evdi. Kimileri onun yüzyıllar önce, çevresi kuşatılmış bir dev tarafından, el değmemiş kızları korumak için yapıldığını söylerlerdi; diğerlerine göre ise Kral Harold, Hastings savaşından sonra buraya kaçmış ve ömrünün kalan kısmını tek gözüyle Normanlar geliyor mu diye vâdiyi ve dağların ötesini gözlemekle geçirmişti.

Merlin şimdi yaşlı bir adamdı; saçları ve uzun, düz sakalı, ilkbahar bulutları gibi ak ve yumuşaktı. Yıldızları gözleyen duru, keskin gözleriyle eski bir Druid papazına çok benziyordu.

Genç Henry tırmandıkça keçiyolu daralıyor, üzerine gelir gibi oluyordu. Yolun iç tarafı bıçak gibi gökleri yaran bir taş duvardı ve yol boyunca biçimsiz, belirsiz çizgiler, onu, maymunların tapındığı eski, ilkel bir tanrının taştan tapınağı gibi gösteriyordu.

Yolun başında otlar, çalılıklar ve birkaç gözüpek, eğrilmiş ağaç vardı; fakat yukarılarda tüm canlılar kayalıkların yalnızlığından ölmüşlerdi. Çok aşağılarda çiftlik evleri yem yiyen böcekler gibi bir araya toplanmış duruyor ve vâdi küçülerek kendi içine çekiliyordu.

Şimdi yolun öte geçesinde bir dağ yükseliyor ve gökyüzü geniş bir yarıktan ibaret kalıyordu. Sert, sürekli bir yel sanki mavi göklerden yağıyor ve vâdiye doğru acı acı uğuldayarak iniyordu. Yukarılarda sayıları artan kayalar daha büyümüş; renkleri daha kararmış ve korkunçlaşmış, keçiyolunu koruyan çömelmiş bekçiler gibi duruyordu.

Henry yorulmadan tırmanıyordu. Yaşlı Merlin'in ona söyleyeceği veya belki de verebileceği şey ne olabilirdi? Derisini okların işlemeyeceği hale getirecek ve sertleştirecek bir su mu? Bir büyü mü? Şeytan'ın birçok küçük hizmetçisinden onu koruyacak sözcükler mi? Ama her neyse, Merlin konuşacak o da dinleyecekti; Merlin'in söyledikleri belki de genç Henry'yi özlemlerinden kurtarabilir ve hiç ayrılmamak üzere burada, Kambriya'da alıkoyabilirdi. Ama bu olanaksızdı, çünkü onu çağıran ve giz dolu denizin ötesine gelmesini isteyen dış güçler, adsız yabancı ruhlar vardı.

Ne herhangi bir durum için bir isteğe, ne de özlemini dindirdiği zaman nasıl olacağı konusunda bir düşünceye sahipti; yalnız ilk yıldız doğduktan sonra hemen uzaklara doğru yolculuğa çıkması için onu sürükleyen, önüne geçilmez bir güç, bir özlem vardı içinde.

Yol bir şapkanın tepesi gibi yan küre biçiminde sert taştan bir tepede bitti; bunun da en yüksek yerinde, eğri büğrü sert kayalardan yapılmış, üzerinde mum söndürücü gibi koni biçimindeki damıyla Merlin'in alçak, yuvarlak evi bulunuyordu.

Kapıyı çalmaya zaman bulamadan yaşlı adam onu karşıladı.

— Ben genç Henry Morgan'ım efendim ve buradan uzaklara Antillere gidiyorum.

— Ya, demek öyle? içeri gel de bana anlat bakalım.

Sesi ilkbaharda meyva bahçesinde fısıltıyla esen tatlı bir yel gibi duru, alçak ve güzeldi. Seste bir şarkının gereçleriyle çalışan bir adamın sakin şarkısının uyumu vardı: ardından da yarı işitilen veya tümüyle hayal edilen, hafifçe dokunulmuş, titreşime bırakılmış harp tellerinin çıkardığı seslere benzer sesler duyuluyordu.

Tek odadan ibaret ev siyah, kalın halılarla döşenmişti ve duvarlara sırayla bir harp, bir mızrakbaşı, bir harp, bir mızrakbaşı, çepçevre asılmıştı; küçük Gal harpleri ve Briton'ların büyük, bronz mızrakları, hepsi kaba, işlenmemiş taşın üzerindeydi. Bunların altında bulunan, her yönü gören geniş pencerelerden üç

vâdiyi ve bir dizi ulu dağı seyredebilirdiniz; daha altta da bir sıra, duvara bitişik olarak odayı çevreliyordu. Ortada üzerine yıpranmış kitaplar yığılı bir masa ve yanında kara demirden bir Grek sehpasına oturtulmuş bakır bir mangal duruyordu.

Henry girerken koca av köpeği onu koklayınca korkarak geri çekildi; kızıl kulaklı bir köpeğin görünüşü bile pek ürkütücüdür.

— Demek ki Antillere gidiyorsun! Otur şuraya oğlum. Bak! Buradan yurdunu, vâdini görebilirsin, iyi bak ki uçup Avalon'a gidivermesin!

Ses perdelerini yakalayan harpler, hafif titreşimlerle mırıldanarak karşılık verdiler.

— Babam buraya gelip size, gideceğimi haber vermemi ve sözlerinizi dinlememi tembih etti. Söyleyeceklerinizin beni burada tutabileceğini sanıyor.

— Antillere gidiyorsun demek? diye yineledi Merlin. Gitmeden önce Elizabeth'i görüp, yüreğini heyecanla titretecek ve gittikten sonra ona getireceğin şeyleri düşündürerek soluğunu kesecek sözler verecek misin?

Henry kıpkırmızı kesildi:

— O küçük sıçanı düşündüğümü de size kim söyledi? diye bağırdı. Ona biraz olsun aldırış ettiğimi kim söyledi size?

Merlin :

— Oh, sadece rüzgâr bir şeyler fısıldadı, dedi. —şimdi şakaklarının titreyişinde ve yüzünün kızarmasında da bir şeyler vardı— Öyle sanıyorum ki benimle değil, Elizabeth'le konuşmalıydın sen. Bunu babanın benden daha iyi bilmesi gerekirdi. —Sesi azaldı, söner gibi oldu. Yeniden konuştuğunda sesinde içten bir üzüntü vardı:

— Babanı ille de yalnız bırakman gerekiyor mu oğlum? Burada, kendisine benzemeyen insanlar vâdisinde o kadar yalnız ki! Evet gitmen gerekiyor sanırım. Çocukların tasarladıkları şeyler ciddi ve değiştirilemez şeylerdir. Fakat seni burada tutabilmek için ben ne söyleyebilirim delikanlı? Baban bana, yerine getirilmesi güç bir görev yüklemiş.

"Ben de büyük bir İspanyol gemisiyle yola çıkmıştım bin yıl önce, belki de daha önceydi veya belki hiç gitmedim de sadece düşledim gittiğimi. Sonunda o yeşil Antillere vardık, güzel ama hiç değişmeyen bir ülkeydi. Orada günler, yeşil bir tekdüzeliktir: Oraya gidersen yıllardan vazgeçmelisin; dünyanın, güneşe vermiş olduğu bağlılık andını unutarak gidip bir yerde yan geldiği ve ilkbaharın asla gelmeyeceği kanısını yaratan kara kışa duyduğun amansız öfkeyi silmelisin. Güneş geri döndüğü zaman duyduğun o vahşi, heyecanlı yürek çarpıntısını, bir ılık dalga gibi benliğini saran ve seni zevkten, rahatlıktan âdeta boğan o sevinç duygusunu unutmalısın. Orada hiç değişiklik yoktur, hiç. Geçmiş ve gelecek,

iğrenç ve sonsuz bir şimdiki zamanda birbirine karışmıştır.

Genç Henry onun sözünü kesti:

— Fakat burada da hiç değişiklik yok. Her yıl buğday ambara konuyor ve yeni doğmuş, buzağıları anaları yalıyor: her yıl bir domuz kesiliyor ve sucuklar tütsüleniyor, ilkbahar şüphesiz geliyor ama hiç bir yenilik getirmeden.

— Doğru söylüyorsun, kör çocuk; ben de öyle anlıyorum ki ikimiz başka başka şeylerden sözetmekteyiz.

Merlin pencerelerinden dışarı, dağlara ve vâdilere baktı; gözlerinde bu yurt için duyduğu büyük sevgi parladı; ama yeniden çocuğa döndüğünde yüzünde acı okunuyordu. Sesi bir şarkı gibi ezgileniyordu:

— Zamanın, temelindeki eski günlerin üzerine dağlar gibi yığılıp parçalandığı bu sevgili Kambriya'yı sana karşı savunacağım, diye coşkuyla bağırdı. Vahşi Kambriya'ya olan sevgini kayıp mı ettin ki atalarının sonsuza dek Kambriya olarak kalması için kanlarıyla suladıkları bu topraklardan ayrılmak istiyorsun? Truva soyundan geldiğini unuttun mu? Ah, fakat onlar da Pergamus düştüğü zaman vatanlarını bırakmışlardı değil mi?

Henry:

— Sevgimi hiç de yitirmedim efendim, dedi, ama düşlerim, bilmediğim denizlerin ötesinde. Kambriya'yı ise biliyorum.

— Ama oğul, sancaklarını Roma'ya kadar götüren ulu Arthur burada yaşadı ve ölümsüz olarak Avalon'a yelken açtı. Avalon kıyılarımızın ötesinde, batmış şehirlerin üzerinde bir yerdedir; orada hep yüzer, durur; Sonra Henry, bütün o iyi, cesur, kavgacı, zararsız adamların, Llew Llaw Giffes'in. Belerius'un, Arthur'un, Gadwallo'nun ve Brutt'un hayaletlerinden söz edildiğini hiç duymadın mı? Yurdumuzun üzerinde bulutlar gibi dolaşır ve yükseklerden, onu korurlar. Antillerde hayalet yoktur, Tylwyth Teg de yoktur.

"Bu vahşi, kara tepeler milyonlarca gizle doludur. Arthur'un koltuğunu veya dönen taşların anlamını bulabildin mi? Geceleri zafer çığlıklarına dönüşen sesleri, fırtınada köylere koşan mavi av köpekleri sürüleriyle ve haykıran borularıyla ruh avcılarını duydun mu?

Henry ürpererek karşılık Verdi :

— Evet, duydum. —Yerde uyuyan köpeğe ürkek bir bakış fırlattıktan sonra sesini alçaltarak devam etti. — Papaz bunların hep yalan olduğunu söylüyor. Kırmızı Kitap küçük çocukların ocak başında okuyacakları bir kitaptır, insanların, delikanlıların bunlara inanmaları ayıptır, diyor. Kilise okulunda bize bunların uydurma masallar ve Hıristiyanlığa aykırı şeyler olduklarını anlattı. Arthur önemsiz bir başkandı, —ve ismini taşıdığınız— Merlin de Geoffrey of Momnouth'un hasta düş gücünün bir uydurmasıydı, dedi. Tylwyth Teg, mum

taşıyan cesetler ve şu köpeğiniz hazretleri hakkında bile kötü şeyler anlattı.

Merlin öfkeyle :

— Ah, budala! diye bağırdı. Bu şeyleri bozmak isteyen budala. Yerine de ne sunuyor? Bazı konularda oldukça düzensiz inançlara sahip on iki yardımcının[1] dünyaya tanıtılan öyküsünü. Niçin gitmen gerekiyor, oğul? Görmüyor musun, Kambriya'nın düşmanları artık kılıçla değil, küçük, sivri dillerle savaşıyorlar?

Harpler, sorusunu tatlı ezgilerle yineledi, sonra tınları yavaş yavaş durdu, yuvarlak ev sessizliğe gömüldü.

Henry kaşlarını çatmış, yere bakıyordu. Sonunda:

— Benim için o kadar üzülüyorlar ki, dedi. Bu konuda pek konuşamıyorum Merlin. Geri döneceğim. Yeni şeylere karşı duyduğum bu yakıcı özlem dinince mutlaka döneceğim. Fakat görmüyor musunuz ki gitmem gerek, sanki ikiye bölünmüşüm de sadece bir yarım burada bulunuyor, öteki yarım ise denizlerin ötesinde beni çağırıyor, gidip bütünlenmem, tam olmam için çağırıyor, durmadan. Kambriya'yı seviyorum ve gene tam olduğum zaman döneceğim.

Merlin çocuğun yüzünü dikkatle, bir şey arar gibi inceledi. Sonra üzgün başını kaldırıp harplerine baktı. Yumuşak bir sesle:

— Anladım sanıyorum, dedi. Sen küçük bir çocuksun. Gökteki ayı ele geçirip tıpkı bir altın kupadan içer gibi ondan içmek istiyorsun, bu yüzden büyük bir adam olman pek olasıdır, ancak, küçük çocuk olarak kalman koşuluyla. Dünyanın bütün büyük adamları gökteki ayı isteyen küçük çocuklar olmuştur; koşarken ve tırmanırken kimileyin bir ateş böceği yakalamışlardır. Ama olgunlaşıp da akılları erince, bu akıl, gökteki ayı ele geçiremiyeceğini ve geçirebilecek bile olsa istemeyeceğini görecektir, böylece de ateş böceği yakalamıyacaktır.

Henry odanın sessizliği içinde yavaşlayan bir sesle sordu :

— Ya siz, gökteki ayı hiç istemediniz mi?

— İstedim, herşeyden çok istedim. Ona uzandım ve, ve o zaman büyümüş bir adam ve başarısızlığa uğramış biri oldum. Fakat başarısızlığa uğramışların bir talihli yönü vardır : insanlar başaramadığını bildikleri için üzülür, ona sevecen ve tatlı davranırlar. Tüm dünya ondan yanadır; kendinden olan insanlarla bir ilişki köprüsüdür başarısızlığı; basitliğin getirdiği güven örtüsüdür: Ama elinde aya uzanırken yakaladığı bir ateş böceği saklayan kimse iki kat yalnızdır, çünkü gerçek başarısızlığını yalnız kendisi anlar, âdiliğini, korkusunu, kaçma isteğini yalnız kendisi bilir.

"Sen de büyüklüğe erişeceksin ve belki de bir zaman gelecek ki büyüklüğün içinde yalnız kalacaksın, çevrende hiç bir dost bulunmayacak, yalnız sana saygı duyanlar, senden korkanlar ve çekinenler saracak çevreni. Senin için üzülüyorum

özlemle yukarılara bakan dürüst, duru gözlü çocuk. Senin için üzülüyorum ve Tanrım! Seni nasıl da kıskanıyorum!

Akşamın alacakaranlığı dağların arasına doğru iniyor, çevreyi mor bir sisle kaplıyordu. Güneş sanki keskin bir tepede bir yerini kesmişti de kanı vâdilere akıyordu. Dorukların uzun gölgeleri avına doğru yavaşça ilerleyen tekir kediler gibi kırlara uzanıyordu.

Merlin küçük bir kahkaha attı:

— Sözlerimi derin derin düşünme, dedi. Çünkü ben de onların doğruluğundan pek emin değilim. Düşleri, “birbirini tutmaz” dediğimiz bir niteliğinden tanırız ama, yıldırımı nasıl sınıflandırabilirsin?

Artık gece hızla inmekteydi, Henry ayağa fırladı:

— Oh, gitmeliyim! Hava karardı!

— Evet gitmelisin ama sözlerimin üzerinde pek durma. Bu sözcüklerle seni etkilemeye çalışmış olabilirim. Yaşlı adamlar, konuşulanlara inanmaz olunca biraz sessiz övgüye gereksinme duyarlar. Sadece, Merlin’in seninle konuştuğunu anımsa. Bir yerde yıllar önce yazılmış bulunan şarkılarımı söyleyen Gallilere rasgelecek olursan onlara beni tanıdığını söyle; onlara benim mavi kanatlı görkemli bir yaratık olduğumu söyle. Unutulmak istemiyorum, Henry. Bir yaşlı adam için, ölümden de daha korkunç bir şey varsa, unutulmaktır.

Henry :

— Artık kalkmalıyım, dedi, hava gerçekten karardı. Bana tüm bunları söylediğiniz için de size teşekkür ederim efendim, ama anlıyorsunuz ya, Antillere gitmem gerekiyor.

Merlin yavaşça güldü:

— Tabii gitmelisin Henry. Bir büyük ateş böceği yakala olmaz mı? Güle güle çocuğum.

Evin kara silueti kayalığın tepesinin ardında gözden yiterken Henry bir kez dönüp baktı, ama pencerelerde hiç bir ışık görünmüyordu. İhtiyar Merlin oturmuş harpleriyle dertleşiyor, onlar da sesini tatlı tatlı yansıtıyordu.

Çocuk adımlarını sıklaştırarak inmeye koyuldu. Aşağısı sanki kara bir göl ve çiftlik evlerinin ışıkları, yıldızların gölün derinliklerine vurmuş yansımasıydı. Rüzgâr durmuş, tepeleri kalın bir sessizliğe gömmüştü. Her yanda acılı, sessiz hayaletler çırpınıp dolaşıyordu. Henry, soluk, mavi parıltılı yolda, dikkatle yürüyordu.

IV

Karanlık yolda Henry’nin aklına Merlin’in ilk sözleri geldi. Uzaklara yelken açmadan Elizabeth’i görmeli miydi? Hoşuna gitmiyordu o kız; kimileyin ondan nefret ettiğini sanıyor, bu duyguyu benimsiyordu; gelgelelim bu duygu da onu görmek isteğine dönüşüveriyordu.

Gizem dolu bir şeydi kız. Bütün kızlar ve kadınlar asla lâfını etmedikleri bir şeyi gizlerlerdi. Annesinin bisküvitlerle ilgili inanılmaz gizleri vardı ve kimi zaman bilinen hiç bir neden yokken ağlardı. Kadınların —bazı kadınların— içinde dış yaşamlarına paralel giden ve onunla asla çatışmayan bir başka yaşam bulunuyordu.

Bir yıl önce Elizabeth öteki kızlarla fısıldaşan ve kıkırdayan, Henry’yi yakınında görünce saçını çeken güzel kızdı; sonra ansızın değişti. Bu, Henry’nin tam olarak gördüğü bir şey değildi ama kıza dingin, anlayışlı bir halin geldiğini seziyordu. Elizabeth’e ansızın gelen bu hal, onu korkutuyordu.

Sonra, bedenini düşünüyordu, kendisininkinden bir bakıma değişik ve fısıldandığına göre garip zevkler verebilecek giz dolu şeyler yapabilecek güçteki bedenini. Bu yeşeren bedeni bile kız bir giz olarak saklıyordu. Bir süre önce birlikte yüzmeye dereye gitmişlerdi ve o zaman kız, bedeninin ayırdında değildi; fakat şimdi onu Henry’den dikkatle gizliyor ve görebileceği düşüncesiyle dehşete düşmüş gibi oluyordu. Bu yeni huyu Henry’yi korkutuyor, utandırıyordu.

Bazen düşünde Elizabeth’i görür ve düşünü kız öğrenecek diye, karabasan görmüş gibi uyanırdı. Bazen de düşüne giren, Elizabeth ile kendi anasının garip bir karışımı olurdu. Böyle bir düşten sonra bütün gün hem kendinden, hem Elizabeth’ten tiksinirdi. Kendini doğa dışı bir canavar ve onu bir tür insan kılığına girmiş şeytan olarak benimserdi. Bunları da hiç kimseye söylemezdi. İnsanlar onda, kaçınma duygusu uyandırıyordu.

Belki de ayrılmadan önce kızı görmek istediğini düşündü. Bu yıl kızda garip bir güç, Henry’nin isteğini rüzgârda sallanan bir kamış gibi oraya buraya dalgalandıran çekici ve çekici olmakla birlikte itici bir güç vardı, öteki çocuklar geceleri gidip onunla öpüşmüş ve sonra da bununla biraz övünmüş olabilirlerdi; ama ne var ki öteki çocuklar Elizabeth’i Henry’nin gördüğü gibi düşlerinde görmüyor ve onu Henry’nin kimileyin düşündüğü gibi tiksindirici bir varlık

olarak düşünmüyorlardı. Hiç kuşkusuz Henry'de olağanüstü bir yön vardı, çünkü istek ile nefret arasında bir ayırım yapamıyordu. Sonra, kız onu da o kadar kolaylıkla şaşırtıp utandırabiliyordu ki...

Hayır, hayır, gitmeyecekti kıza. Merlin —veya herhangi biri— Henry'nin ona, yoksul bir çiftlik kiracısının kızına en ufak bir değer verebileceğini nerden çıkartmıştı. Bu, üzerinde durmaya bile değmez bir konuydu.

Yolda ardından, dingin gecenin içinde gürültü çıkartarak gelen ayak sesleri yaklaştı, çok geçmeden ince, hızla ilerleyen bir karaltı ona yetişti.

Henry nezaketle sordu:

— Gelen William mı acaba?

Yol onarımcısı durup kazmasını bir omuzundan ötekine geçirdi:

— İyi bildin, William'ım ben. Akşam karanlığında sen bu yolda ne arıyorsun ya?

— Merlin'i görüp söyleyeceklerini dinlemeye gittim.

— Tanrı belâsını versin! Artık bundan başka bir şey yaptığı yok zaten. Eskiden şarkılar yazardı, aklıma gelseydi sana şimdi yineleyeceğim güzel, tatlı şarkılar, ama şimdi şu kayalığın tepesinde kocamış, tüyleri dökülmüş bir kartal gibi tünüyor. Bir defasında oradan geçerken kendisine bunu söyledim, inanmazsan sor ona. Düşündüğümü söylemekten korkacak bir adam değilim ben.

"Ona 'Niçin artık şarkı yapmıyorsun?' diye böyle, bu sesle sordum: 'Niçin artık şarkı yapmıyorsun?' 'Büyüyüp olgunlaştım, erkek oldum artık, bir erkek şarkı yapamaz. Yalnız çocuklar şarkı yapar, çocuklar ve budalalar,' diye karşılık verdi. Tanrı belâsını versin! Bana kalırsa kendisi de budalanın biri. Peki ya sana ne söyledi kocamış ak sakallı?"

— Şey, yani, ben Antillere gidiyorum da o...

— Ya, demek Antillere gidiyorsun! Ah, ah bir zamanlar ben de Londra'ya gitmiştim. Londra'da yaşayan herkes hırsız, pis hırsız. Üzerinde küçük yassı sopalar bulunan bir tahtanın başında bir adama rastladım.

"Zekânı denemek ister misin dostum? dedi. Hangi sopanın altında kara bir işaret var, bil bakalım?" "Şunun" dedim, ve gerçekten de bildim. Fakat ikinci defasında... of, dedim ya canım, o da hırsızın biriydi; hepsi hırsız, hepsi.

"Orada, Londra'daki insanların arabalarla, sokaklarda bir aşağı bir yukarı, dolaşmaktan ve birbirlerine eğilerek selâm vermekten başka şey yaptıkları yok; bu arada iyi insanlar da tarlalarda ve madenlerde onların orada selâmlaşabilmelerini sürdürmek için canlarını törpülesin, ter döküp didine dursunlar. Söyle bakalım bana, bütün iyi, rahat yerleri hırsızlar kaptığına göre senin, benim yaşamımda elimize nasıl bir fırsat geçebilir? Londra'da bir yumurta

çalmanın cezası nedir, biliyor musun?”

Henry:

— Ben buradan sapmalıyım, dedi. Eve gitmeliyim.

Yol işçisi özlemle içini çekti :

— Antiller!

Sonra yola tükürdü:

— Eh, bahse girerim ki orada da herkes hırsızdır.

Henry sonunda Elizabeth’in oturduğu yoksul kulübeye vardığında hava iyice kararmış, gece basmıştı. Orta yerde bir ateş yakıldığını biliyordu ve duman yükselerek samanla örtülü damdaki küçük bir delikten çıkmaya çalışırdı. Evin döşeme tahtası yoktu, sadece basılmış toprağa hasırlar yayılmıştı ve ev halkı geceleri koyun postlarına sarınıp ayaklarını ateşe uzatarak çepçevre yatardı.

Pencerelerde ne cam, ne perde vardı. Henry yaşlı, kara kaşlı Twym ile sıska, sinirli karısının içeride dolaştıklarını görüyordu. Elizabeth’in pencereden geçmesini bekledi; nihayet geçerken keskin bir ıslık çaldı, kuş sesi gibi. Kız durup dışarı baktı, ama Henry karanlığa gizlenmiş, ses çıkartmıyordu. Sonra Elizabeth kapıyı açtı, içeriden vuran ışığın önünde durdu. Ateş, ardındaydı. Henry elbisesinden bedeninin koyu renkli çizgilerini görebiliyordu; bacaklarının ince kıvrımını ve kalçalarının yuvarlağını seçiyordu. İçini kız ve kendisi hesabına vahşi bir utanç duygusu doldurdu. Düşünmeden, sebepsiz bir davranışla soluğu kesilerek, nerdeyse hıçkırarak karanlıklara doğru koşup uzaklaştı.

V

Çocuk odaya girdiği zaman Yaşlı Robert başını kaldırıp umutla baktı, ama umudu hemen söndü ve bakışlarını yeniden ocağa çevirdi. Ama Morgan Ana oturduğu yerden fırlayarak öfkeyle Henry'ye yaklaştı:

— Nedir bu saçmalık? Antillere gitmeye kalkıyormuşsun? diye sordu.

— Ama anne, gitmem gerek; inan bana, gitmeliyim, babam da anlıyor bunu. Antillerin beni nasıl çağırdığını duymuyor musun?

— Hayır, duymuyorum! Berbat bir saçmalıktan başka bir şey değil bu. Sen küçük bir çocuksun ve evden uzaklaşmana ses çıkarılmayacak durumda değilsin. Zaten baban da bunun olanaksız olduğunu sana söyleyecek.

Çocuğun güçlü çenesi kaya gibi sert bir görünüş aldı şakakları oynamaya başladı. Birdenbire gözlerine bir öfke ışıltısı geldi:

— Öyleyse anne, mademki anlamıyorsun, sana şunu söyleyeyim ki, yarın gidiyorum, hiç birinizi dinlemeyip gidiyorum.

Anasının incinen gururu, yüzündeki inanamamış ifadeyi sildi ve bu da geçerek yerine yalnız keder bıraktı. Şaşırtıcı acı karşısında sendeledi, büzüldü. Henry de sözlerinin yarattığı etkiyi görünce hemen annesine doğru atıldı.

— Özür dilerim anne, çok, çok üzgünüm; ama niçin sen de beni babamın bırakabildiği gibi bırakamıyorsun? Seni üzmek istemiyorum, ama gitmeliyim. Bunu anlamayacak mısın?

Annesine sarıldı, ama annesi ona bakmıyordu. Gözleri bomboş, karşıya dikilmişti.

Görüşünün doğru olduğundan o kadar emindi ki! Yaşama süresince ailesini aşağılamış, kaş çatmış, azarlamıştı ve onlar onun bu küçük zorbalığının kendilerine karşı duyduğu sevginin bir gösterisi olduğunu hep bilmişlerdi. Ama şimdi aileden biri ve üstelik çocuk, kendisinin her zaman konuştuğu tonda konuşunca bir daha asla iyileşemeyecek amansız bir yara açılmıştı içinde sanki.

Robert ocağın karşısındaki yerinden, sordu :

— Merlin'le konuştun mu? Neler dedi sana?

Henry'nin aklı birdenbire Elizabeth'e gitti.

— İnanmadığım şeylerden sözetti.

— Zaten sadece bir olasılıktı, diye mırıldandı Robert. —Sonra sözlerini sürdürdü— Anneni çok fena yaraladın oğlum. Onu hiç bu denli, bu denli

soğukkanlı ve sessiz görmemiştim. —Kendini topladı ve sesinde güvenli bir ifade belirdi :

— Sana verebilecek beş altınım var, oğlum. Çok az; belki biraz daha da verebilirim ama gene de sana yeteceğini, işine pek fazla yarayacağını sanmıyorum. Bir de, kardeşim Sir Edward'a senin için tanıtma mektubu yazdım : al. Kral öldürülmeden önce gitmişti oraya ve her nedense —belki de sessiz bir adam olduğundan— Cromwell onu yerinde bıraktı, dokunmadı. Jamaica'ya vardığında orada ise ona bu mektubu verebilirsin; ama zengin akrabalarıyla son derece öğünen soğuk, garip bir adamdır ve belki de senin gibi yoksul bir yakınıyla karşılaşmak canını sıkabilir. Bu yüzden bu mektubun pek işe yarayabileceğini sanmıyorum. Görünüşte bana benzeyen, tek ayrılığı bir gümüş kılıçla ve başında tüylerle dolaşmak olan bir adamda gülünç bir yan bulmazsan, belki hoşuna gidebilirsin, yoksa senden asla hoşlanmayacaktır. Ben bir kez gülmüştüm, o andan beri bana yakınlık duyan bir kardeş olmadı. Ama sen gene mektubu sakla; amcanın olmazsa bile başkalarının yanında sana yarar sağlayabilir.

Gölgede büzülmüş oturan karısına baktı:

— Yemek yemiyor muyuz, Ana?

Kadın onu işittiğini belli eden hiçbir davranışta bulunmayınca Robert çorba kâsesini kendisi doldurup sofraya getirdi.

Sürekli olarak onun için yaşadığınız evlâdı yitirmek çok acı şeydir. Her nedense oğlunun hep yanında kalacağını kurmuştu, küçük bir çocuk olarak ve hep yanında... Gelecek günleri ve Henry'nin orda bulunmayacağını düşünmeye çalıştı, ama düşüncesi kısır bir düş gücünün soğuk duvarına çarpıp parçalandı; oğlunun kendisine indirdiği acı darbeyi hatırladı, ama zihni hep geriye gidiyordu. Henry onun küçük oğluydu ve elbette ki hain olamazdı, alçak da olamazdı. Herhalde, bütün bu konuşmalar, acılar havaya uçup dağıldığı zaman oğlu gene yanında, tatlı bir biçimde dizinin dibinde olacaktı.

Her zaman bir gerçek neşteri olan akü, yalnız nesnelerin görünüşüyle ilgili düş gücü, büyük sevecenlikle, emekleyen, sendeleyen ve konuşmayı yeni öğrenen bebeğe, geriye gidiyordu. Pırıl pırıl geçmişin hayaline öylesine dalmıştı ki oğlunun gideceğini tümden unuttu.

Uzun, beyaz bir giysi içinde vaftiz ediliyordu. Tüm vaftiz suyu bir tek büyük damla halinde toplanıyor, şiş burnundan aşağı yuvarlanıyordu, ve o, annesi, temizliği çok seven anası bu damlacığı mendiliyle sildikten sonra kendi kendine, oğlunun yeniden vaftiz edilmesi gerekip gerekmediğini soruyordu. Genç papaz ter döküyor, sözcükleri, şaşırarak, boğulur gibi söylüyordu. Kiliseye yeni gelmişti; zaten o köyün çocuğuydu. Anne, bu derece önemli bir iş için

güvenilemeyecek kadar genç, diye düşünüyordu. Belki de başaramayacaktı, vaftizin etkisi olmayacaktı. Sözcüklerin sırasında yanılabilir veya başka bir yanlış yapabilirdi. Sonra Robert, gene yeleğini yanlış iliklemişti. Zaten hiç bir zaman düğmeyi doğru iliğe geçirememişti. Bu da onu bir yana çarpılmış gibi gösteriyordu. Kilisedekiler işin ayırdına varmadan önce, gidip Robert'e yeleğini doğru iliklemesini söylemeliydi. Bunun gibi küçük şeyler kesin dedikoduya yol açardı. Ama kendisi uzaklaşırsa bu genç, budala papazın bebeği elinden düşürmeyeceğinden nasıl emin olabilecekti?

Yemek bitmişti, yaşlı Gwenliana masadan kalkıp ateşin karşısındaki yerine sendeleyerek gitti. Sessizce dostuna, geleceğe dönüyordu.

Robert sordu:

— Yarın kaçta yola çıkıyorsun?

Henry, doğal olmasına çalıştığı bir sesle cevap verdi:

— Herhalde yedi sularında baba!

Yaşlı kadın, yolunda durarak ona keskin bir bakış fırlattı, sordu:

— Nereye gidiyor bakayım Henry?

— Aa, bilmiyor musun? Henry yarın bizden ayrılıyor. Antillere gidiyor.

Yaşlı kadın kaygılı, sordu:

— Geri dönmeyecek mi?

— Herhalde hiç olmazsa bir süre gelmeyecek. Çok uzak gideceği yer, çok uzak.

— Ya, ama öyleyse ona geleceği söylemeliyim, evet yapmalıyım bunu, geleceğini açık bir kitabın sayfaları gibi önüne açmalıyım. —Hoş bir heyecanla bağırdı.— Ona geleceğini ve gelecekteki şeyleri söylemeliyim. Dur, bakayım sana oğlum.

Henry onun yanına gitti, dizinin dibine oturup dinlemeğe başladı. Eski Kumrik dilinde gerçekten bir büyü vardır. Sanki kehanette bulunmaya özgü bir dildir. Gwenliana:

— Elbette gideceğini bugün duymuş olsaydım, yeni öldürülmüş bir koyunun sırt kemiğini bulurdum dedi. Bu, eski zamanlardan beri kullanılan bir yöntemdir ve sadece yüze bakıp geleceği söylemekten daha etkili bir yöntem olarak benimsenmiştir. Kocadığım, paslandığım, ve topalladığım için artık yollarda dolaşan ruhlarla karşılaşmak üzere çıkıp yürüyemiyorum. Gezinen ölüler arasında dolaşıp onların düşüncelerini dinlemek olanağına sahip değilseniz ileriyi pek iyi göremezsiniz. Fakat senin önünde eşsiz bir yaşam ve şimdiye değin haber verdiğim geleceklerin en güzelini görüyorum.

Koltuğunda arkasına yaslandı, gözlerini kapattı. Ama biri eğilip de yakından

bakacak olsa, gözkapaklarının altından çocuğun kararlı yüzünü incelerken, gözlerinin pırıldadığını görebilirdi. Uzun bir süre büyülenmiş gibi oturdu, sanki kocamış beyni geçmişin dolaşık saçlarını tarıyarak düz anlatılabilir bir gelecek yaratmaya çalışıyor gibiydi. Sonunda, ürküntü veren şeylere özgü o alçak, boğuk, şarkı gibi ezgili sesle konuşmaya başladı:

— Bu, toprak ile suyun savaştığı Abred'den çıkma bir öyküdür. Onların çatışmasından, küçük, daireler çizerek Gwynfyd'e yani parlak saflığa doğru kıvrılarak ulaşmaya çalışan bir yaşam doğdu. Bu ilk acemice davranan ette dünyanın tarihi ve dünyanın boşluk içinde yaptığı yolculuğun öyküsü yazılıdır.

"Ve sen, —Annwn çok zaman senin çevrede dolaştırdığın küçük yaşam tutamını yakalamak için sivri çenesini kapatmıştır,— ama sen onun tuzağından kaçıp yolunu sürdürmeyi bildin. Toprakla deniz senin kuşağında savaştıklarından beri bin yüzyıl yaşadın ve bin evren döngüsü daha sana verilmiş olan küçük yaşam tutamını gezdirmeye devam edeceksin. Ancak onu Annwn'den yani Kaostan kurtarabilmen koşuluyla...

Kehanetlerine daima böyle başlardı. Bu onun gezici bir ozandan öğrendiği bir şeydi; ona da ozandan ozana geçerek gelmişti ve kökeni, beyaz Druid'lere[2] değin çıkıyordu.

Gwenliana sözlerinin çocuğun zihninde yer etmesi için susup bekledi, sonra sürdürdü:

— İşte çıkmakta olduğun yolculuğun öyküsü. Kutsal varlığın büyük bir ışığı olacak, Tanrı'nın yollarını öğreteceksin.

Gizli gizli bakan gözleri çocuğun yüzünde beliren düş kırıklığını görünce, bağırdı:

— Ama, daha dur! Daha anlatacaklarım var. Savaşılacak, kan dökülecek ve kılıç senin ilk gelinin olacak. —Henry'nin yüzü zevkle parladı.— Adının fısıldanması dünyanın bütün savaşçıları için bir çağrı anlamı taşıyacak. Dinsizlerin kentlerini yağma edecek ve çapulculukla de geçirdikleri malları geri alacaksın. Dehşet, tıpkı insanların üzerinde çığlık atarak dolaşan bir kartal gibi hep önünden gidecek.

Artık söylediklerinin olumlu etki yarattığını anlamıştı, ama daha büyük yengileri haber vermeye koyuldu:

— Adaların ve anakara yönetimi senin olacak, oralara adalet ve barış getireceksin. Sonunda, soyluluk ünvanı aldıktan ve her yerde saygı görmeğe başladıktan sonra iyi bir aileden zengin bir kızla, soylu tertemiz ruhlu bir bâkire ile evleneceksin, diyerek sözlerini bitirdi. Gözleri açıldı ve beğeni beklercesine çevresine bakındı.

Sonra yakınma dolu bir sesle:

— Elimde bir koyunun sırt kemiği olsaydı veya arasıra çıkıp yolda gezinebilseydim daha iyi şeyler söylerdim, dedi, ama yaş, insanın küçük zevklerini elinden alıyor ve sizi yalnız soğuk, sessiz bir bekleyiş içinde bırakıyor.

Yaşlı Robert:

— Yok, yok Anne, dedi, falın çok iyiydi; şimdiye kadar işitmiş olduğum fallarının en iyisi, öyle sanıyorum ki gizli sezgi gücünün doruğuna varmaktasın. Benim de korkumu sildin ve Henry'nin gitmesinden duyduğum kaygıları ortadan kaldırdın. Şimdi çocuğumun ilerde ne olacağını düşündükçe sadece övünç duyuyorum. Yalnız, insanları öldürmek zorunda kalmamasını isterdim.

Gwenliana:

— Demek öyle, dedi, söylediklerimi gerçekten iyi buldun? Bu gece sanki hava daha uygun ve gözlerim daha iyi görüyor gibi geldi bana da. Gene de bir koyunun sırt kemiğinin elimde olmasını isterdim.

Gözlerini kıvançla kapattı ve uyuklamaya başladı.

VI

Bütün gece yaşlı Robert yatağında bir yandan bir yana döndü durdu, karısı ise yanında kımıldamadan yatıyordu. Nihayet pencereden görülen karanlık, kurşuni renge dönmeye başlarken kadın sessizce kalktı:

— Ne o? Uyumuyor muydun Ana? Nereye gidiyorsun?

— Henry'nin yanına gidiyorum. Onunla konuşmalıyım. Belki de beni dinler.

Gitmesiyle dönmesi bir oldu ve başını Robert'in koluna yatırarak:

— Henry gitmiş, dedi.

— Gitmiş mi? Peki nasıl yaptı bunu? İşte ilk korkaklığı Ana. Bize veda etmekten korktu. Ama korktuğuna üzülmüyorum, çünkü bu, onun ne denli acı duyduğunun kanıtıdır. Duygularının sözcüklerle dile gelmesine dayanamayacaktı..

Karısının sessizliği ve soğukluğu onu şaşırtmıştı:

— Ama, Ana! Bize dönecektir. Ana, kısa bir süre sonra, belki de ilkbahar çimenleri yeşerirken... Mutlaka bize dönecektir. And içerim buna. İnanmıyor musun? Sadece bir hafta için, birkaç gün için gitti. Oh, inan bana!

"Gerçekten yaşlandık sevgilim. Gene de eskiden olduğumuz gibiyiz, hatırlıyor musun? Sadece daha yakın, şimdiye dek hiç kimsenin olmadığı kadar yakınız. Bütün tatlı anılarımızla ve oğlumuzun oynamış olduğu şeylerle zenginiz. Yaşadığımız sürece bunları bizden hiç bir güç alamayacak.

Kadın ağlamıyor, kımıldamıyor, hattâ soluk aldığı bile anlaşılmıyordu.

— Oh, karıcığım, Elizabeth, onun çabuk, çok çabuk, onu özlemene sıra kalmadan geleceğine inandığını söyle, diye çılgınca bağırdı Robert öyle kendini yitirmiş gibi sessiz yatma. İlkbahar geldiğinde o da burada olacak. Buna inanmalısın sevgilim, sevgilim benim.

Yanında, kımıldamadan duran yüzü, iri, sevecen parmaklarıyla yavaş yavaş okşuyordu.

VII

Daha gün ağarmadan, gizlice çıkmış, çevik adımlarla. Cardiff yolunu tutmuştu. Yüreğinde donmuş, korkmuş bir şey ve gitmek isteyip istemediği konusunda bir kuşku vardı. Kendi kendisiyle verdiği savaşımda, vedalaşmak için kalacak olursa Antillere gitmek için bile taş evden ayrılamayacağı korkusu baskın çıkmıştı.

Küçükken zıpladığı, koştuğu otlakların ve arkadaşlarıyla çok sevdiği “Hırsızlık” oyununu oynadıkları mağaranın bulunduğu taşocağının yanından geçerken gün ağarıyordu. —Bu “Hırsızlık” oyununda Henry herkesin onayıyla her zaman Yabanıl Adam, Twym Shone Catti olurdu.—

Dağlar, karşısında keskin çizgilerle, mukavvadan yapılmış gibi yükseliyor ve kıyıları boyunca bir gümüş saçak beliriyordu. Bayırlardan hafif, serin ve tatlı bir şafak rüzgarı esti; ıslak toprakla yaprakların zengin kokusunu getirdi. Yanından geçtiği atlar acı acı kişnedikten sonra gelip yumuşak burunlarıyla ona dokunuyordu; yarı karanlıkta geç kalmış gece böceklerini yiyen kuş Sürüleri, o yaklaştıkça şaşkın çığlıklarla uçuşuyordu.

Güneş doğduğunda epeyce yolu geride bırakmıştı. Sarı küre, dağların bütün yıpranmış bulutlarını renklendirerek dorukların ardından çıkarken Henry geçmişinin üzerine kalın bir perde indirdi. Karanlıkta onunla beraber yürümüş olan acı ve yalnızlık geriye itilmiş, ardında kalmıştı, önünde Cardiff vardı. Evvelce hiç görmediği yerlere geliyordu, sabah ufkunda Antillerin yeşil tacı belirsiz, göz kamaştırıcı bir ışık saçıyor gibiydi.

Adlarım bilmediği köylerden geçti; cana yakın, küçük kaba kulübe kümecikleri ve ona bir yabancı olarak merakla bakan insanlar... Bu, genç Henry için pek keyif verici bir şeydi. Şimdiye kadar daima yabancılara merakla bakan, nereye gittiklerini, onları yola çıkartan tatlı gizin ne olduğunu düşleyen oydu. Şimdi ise kendi, üzerinde düşünülecek ve bir bakıma saygıyla seyredilecek bir yabancı olmuştu. Bakanların şaşkın gözlerini daha da büyütmek ve saygılarını uyandırmak için “Antillere gidiyorum!” diye bağırmak istiyordu. Onları, budala, yüreksiz yaratıklar, ne hayalleri, ne de bodur, rutubetli kulübelerini bırakacak irade gücü olan varlıklar gibi görüyordu.

Görünüm değişmekteydi. Dağları geride bırakıyor, küçük tepeler ve düzlüklerle uzanan geniş, uçsuz bucaksız bir bölgeye giriyordu. Kocaman sincap

yuvalarına benzer geniş oyuklar ve sırtlarında kara kömür çuvallarıyla bunlardan çıkan pis, kara adamlar gördü. Maden işçileri çuvallarını yerdeki bir yığının üzerine boşaltıyor, sonra yeniden oyuklara giriyorlardı. Yürürken ağır torbaların yükü altında hâlâ eziliyorlarmış gibi iki büklüm olmaları dikkatini çekti.

Öğle oldu, sonra uzun, parlak bir öğle sonrası; ve o hep yürüyordu. Havada yeni bir koku vardı, denizin tatlı, çağıran soluğu. Susamış bir at gibi ona koşmak istiyordu. Akşama doğru gökyüzünü bir kara bulut ordusu kapladı. Soluğunda kar olan bir rüzgâr çıktı ve otlar önünde eğildi.

Yaklaşan fırtınada yüzünü acımasızca ısıran sulu kar yağmaya ve soğuk, ceketinin içine işlemeye başlayıncaya dek yolunu sürdürdü. Yolun her iki yanında da tek tük evler vardı, ama Henry onların hiç birine sığınmak veya yiyecek aramak istemedi. Ne buraların törelerini, ne de öteberinin fiyatını biliyordu. Cardiff'e vardığı zaman cebindeki beş altına dokunmamış olmalıydı.

Sonunda elleri morardığı ve yüzü ısıran sulu sepkenden acıdığı zaman yazdan kalma kuru otla dolu ıssız, taş bir ahıra sığındı. Burası sıcaktı ve kulaklarında uğuldayan rüzgârın sesinden sonra, sâkindi. Saman, saplarında kurumuş balla tatlanmıştı. Henry yumuşak döşeğe gömülüp uykuya daldı.

Uyandığı zaman ortalık zifiri karanlıktı. Yarı uykuda gibi nerede olduğunu anımsadı ve hemen, bir gün önce uzaklaştırmaya çalıştığı düşünceler onu çağıran keskin seslerle başına üşüştü.

"Sen çılgınsın," dedi bir tanesi. "Büyük odayı, kargıları ve parlak ateşi hatırla. Şimdi nerede kaldı onlar? Bir daha hiç, hiç göremeyeceksin. Düşte yiten şeyler gibi yitip gittiler ve düşlerin nereye gittiklerini bile bilmiyorsun. Sen çılgın birisin!

"Hayır, hayır beni dinle! Beni düşün! Niçin Elizabeth'i beklemedin? Niçin korktun? Evet, korktun. Bu çocuk korkağın biri, kardeşler. Sarı saçlı bir küçük kızdan, bir çiftlik kiracısının kızından korkuyor.

Acılı, yavaş bir ses duyuldu şimdi de:

"Anneni düşün, Henry. Onu son gördüğünde dimdik, kımıldamadan oturuyordu. Ve sen yanına gitmedin. Sadece çıkarken kapıdan baktın ona. Belki de koltuğunda, gözlerindeki o acı bakışla ölmüştür. Nereden bileceksin? Ya Robert, baban? Şimdi onun nasıl yalnız, kederli ve yitik kaldığını düşünecek misin? Bütün bunlara sen neden oldun Henry; Antillere gitmek istediğin için başka hiç bir şey düşünemedin."

Küçük, ürkek bir ses sordu:

"Ya gelecek üzerine ne biliyorsun? Hava soğuyacak ve belki de sen, donacaksın. Ya da yabancının biri paran için seni öldürecek, bu kadar az para için. Böyle şeyler çok olmuştur. Oysaki her zaman sana bakan ye rahatının

yerinde olmasını sağlayan biri vardı. Oh, açlıktan öleceksin! donacaksın! öleceksin. Hiç kuşkum yok!”

Sonra ahırın sesleri kendisine işkence edenlerin arasına girdi. Fırtına dinmişti, ama hafif bir rüzgâr köşelerden sonsuz, hayalet sesine benzer bir acıyla üfürdü. Zaman zaman bu, hafif, hüzünlü bir ağlayış oluyordu. Samanın içinde sanki her sap kıvranıyor ve gizlice kıpırdamaya çalışıyormuş gibi bir çıtırtı duyuluyordu. Karanlıkta yarasalar küçücük dişlerini gıcırdatarak uçuşuyor ve fareler korkunç çığlıklar atıyordu. Yarasalarla fareler ona karanlığın içinde küçük, acımasız gözlerle bakıyor gibiydi.

Önceden de yalnız kalmıştı ama hiç bir zaman bu derece yapyalnız, yeni şeyler arasında, bilmediği bir yerde değil. Göğsünde korku büyüyor, şişiyordu. Zaman sürüklenerek çok az ilerleyen, durup kör başını sallayan, sonra tekrar sürünen bir tembel solucan olmuştu sanki. Orada korkuyla titreyerek yatarken saatlerin ağır ağır geçen bulutlar gibi üzerinden geçip gittiğini sanıyordu. Nihayet içeri bir baykuş girdi, üzerinde daireler çizerek deli gibi çığlıklar atmaya başladı. Çocuğun fazlasıyla, gerginleşmiş sinirleri birdenbire boşandı, hıçkırarak ahırdan dışarı fırladı, yoldan aşağı, Cardiff’e doğru bir koşu tutturdu.

İKİNCİ
BÖLÜM

İKİNCİ BÖLÜM

Yüzyılı aşan bir zamandan beri İspanya ile Portekiz, Papa'nın verdiği izinle Yeni Dünya'yı paylaşır ve paylarına düşen toprakları dışardan geleceklere karşı kıskançlıkla korurlarken Britanya sabırsızlıkla seyirci kalmıştı. Denize tutsak İngiltere için çok acı bir şeydi bu. Ama sonunda Drake engelleri yıktı ve küçük gemisi "Golden Hind - Altın Geyik" ile yasak okyanuslara yelken açtı. İspanya'nın büyük, kırmızı gemileri için Drake, minik ama vızıldadığı ve soktuğu için öldürülmesi gereken bir sinekti: ne var ki sinek, yüzen şatolarının barsaklarını deşip bir iki kenti yakınca hatta kıstaktan geçen kutsal hazine gemilerine bile tuzak kurunca inançlarını değiştirmek zorunda kaldılar. Sinek bir eşek arısı, bir akrep, bir yılan, bir canavar olmuştu. Ona El Draque dediler, Yeni Dünya'yı İngilizlerden duyulan korku sarmaya başladı.

Armada, İngilizlere ve öfkeye kapılan denize yenik düştüğü zaman İspanya küçücük bir adadan çıkan bu yeni güçten çok korkmuştu. O parlak, süslü gemilerin denizin dibinde yattığını veya İrlanda kıyılarında parça parça olduğunu düşünmek üzücü bir şeydi.

Ve Britanya, elini Karayipler Denizi'ne uzattı: Birkaç ada, Jamaica, Barbados onun egemenliği altına girdi. Artık anavatanın ürünleri sömürgelerde satılabiliyordu. Küçük bir ülkenin sömürgelere sahip olması, bunların nüfusunun kalabalık olması koşuluyla saygınlığını arttırırdı; İngiltere de yeni topraklarının nüfusunu çoğaltmaya başladı.

Küçük oğullar, mirasyediler, iflas etmiş soylu beyler Antillere yelken açtılar. Tehlikeli bir adamdan kurtulmanın kolay bir yöntemiydi bu. Kralın ona Antillerde bir toprak bağışlaması, sonra da bu zengin toprağı kendisi ve İngiliz tâcı yararına işlemesini istediğini belirtmesi yetiyordu.

Denizlere açılan gemiler sömürgelere gidenlerle tıklım tıklım doluydu; kumarbazlar, simsarlar, arabulucular, Anglikan kilisesinden ayrılmış olanlar, katolikler tümü toprak sahibi olmak için gidiyor ve hiç biri o topraklarda çalışmayı düşünmüyordu. Portekiz'in ve Hollanda'nın köle gemileri işçi arayanların gittikçe artan isteklerini karşılamak için Afrika'dan karaderili toplamaya yetişemiyordu.

Sonra cezaevlerinden suçlular ve Londra sokaklarından serseriler

toplanmaya başladı; bütün gün kilise kapılarında dikilen dilenciler; büyücülükle, casuslukla, cüzzamla veya katoliklikle suçlananlar; tümü, tümü sömürgelerdeki çiftliklere zorla çalıştırma sözleşmeleriyle gönderiliyordu. Bu çok parlak bir buluştu; hem gereksinme duyulan el emeği sağlanıyor hem de krallık, eskiden beslediği, giydirdiği astığı değersiz gövdelerden para kazanmış oluyordu. Bundan daha çok kazanç da elde edebilirdi. Hükümet tarafından mühürlenmiş, hazır, zorla çalıştırma sözleşmeleri ad yerleri boş olarak bazı gemi kaptanlarına satılıyordu. Bunlara boş yerlere doldurulacak adlar konusunda son derece ağzı sıkı davranmaları için sıkı buyruk veriliyordu.

Bir yandan da sıra sıra kahve, portakal, kakao ağaçları ve şeker kamışları büyüyor, adalara yayılıyordu. Gerçi çalıştırma sözleşmesinin süresi dolunca biraz karışıklık çıkıyordu, ama Londra'nın yoksul mahalleleri gerektiği kadar kısa zamanda yeni köleler yetiştiriyordu. Tanrı biliyor ya, Kral da bu konuda işe yarayacak düşman sıkıntısına hiç bir zaman düşmezdi.

İngiltere Yeni Dünya'da valileri, sarayları ve yazmanlarıyla bir deniz gücüne dönüşmekteydi, Liverpool ve Bristol limanlarından okyanusa açılan imal edilmiş eşya dolu gemilerin sayısı durmadan artıyordu.

I

Gün ağarırken Henry, tüm korkusu silinmiş ve şaşırmış durumda Cardiff'in kenar mahallelerine ulaştı. Çünkü bu hiç biri ötekine benzemeyen ve çamurda sıra sıra, bir ordu gibi sonsuzluğa uzanan evlerle dolu kent, inanılır şey değildi. Kentlerden bahsedildiğini duyarken bu kadar görkemli olabileceğini hiç aklına getirmemişti.

Dükkânlar kepenklerini açıyor; mallarını kapı önlerine seriyor ve Henry her dükkânın önünden geçtikçe gözleri dört açılmış, şaşkın bakıyordu. Yeni büyüyen buğday başakları gibi direkten tarlaları ve karmakarışık koyu renkli iplerden meydana gelmiş örümcek ağlarından bulutları olan limana varıncaya dek uzun bir yoldan aşağı indi. Gemilerin kimine balyalar, variller, kesilmiş hayvanlar yükleniyor, kimi de yuvarlak karınlarından yabancı kutulardaki eşyayı, örülmüş samandan çuvalları boşaltıyordu. Rıhtımlarda büyük bir heyecan ve telâş egemendi. Çocuk, köyünde, kimi adamların bir sirkin çadırlarını kurmaya başladıkları zaman duyduğu o tatil sevincini duydu.

Kalkmakta olan bir gemiden yüksek sesle söylenen bir şarkı duyuldu ansızın. Sözcükler, duru, güzel yabancı sözcüklerdi. Pürüzsüz teknelere vuran suyun sesi onu sevinçten ağlayacak hale getiriyordu. Günler ve geceler süren delilik nöbetlerinden sonra bildiği, sevdiği bir yere, yerine döndüğünü hissediyordu. Yola çıkan gemiden birkaç sesin birden söylediği güçlü bir şarkı yükseldi. Geminin esmer demiri sudan çıktı; yelkenleri serenlerden düştü ve sabah rüzgârını alıverdi.

Parlak bordalarında, okyanuslarda yapışmış yosunlar ve kabuklu hayvanlar görülen gemilerin kalafatlandıkları yere doğru yolunu sürdürdü. Burada kalafatçıların kısa, hızlı çekiç sesleri, tahtayı zımparalayan demirin şarkısı ve ses borularıyla gök gürültüsü gibi büyütülen sert buyruklar işitiliyordu.

Güneş iyice yükseldiği zaman Henry açlığını duymaya başladı. Yavaş yavaş, kahvaltı bulmak için kente doğru yürümeğe koyuldu, açlığını gidermek için bile rıhtımdan ayrılmak istemiyordu. Şimdi, insanları kandırarak gemilere bindirmeğe çalışan hilecilerle, tayfalara göz diken hımhım kumarcılar deliklerinden çıkmaya başlamışlardı. Orada burada perişan, uykulu, güneşe yakalanmaktan korkuyormuş gibi acele acele evine dönen kadınlara rastlanıyordu. İzinle kıyıya çıkmış denizciler şiş gözlerini oğuşturuyor ve duvarlara dayanıp çömelirken havanın nasıl olacağını anlamak için göğe

bakıyorlardı. Henry bu adamların denizlerde dolaştıkları günlerde neler görmüş olabileceklerini kendi kendisine sordu. Gemilere giden, kutu ve balyalarla yüklü bir sıra arabaya yol verdi, hemen sonra, denizden gelmiş mallarla dolu bir diğer araba dizisinin önünden zor kaçtı.

Sonunda, kalabalık, arı kovanı gibi işleyen “Üç Köpek” adlı hana geldi. Köpekler hanın tabelâsı üzerinde, üç şaşkın deve gibi duruyordu. Henry içeri girince tıklım tıklım dolu geniş bir oda gördü, önlüklü şişman bir adama kahvaltı edip edemeyeceğini sordu.

Han sahibi kuşkulu, baktı:

— Paran var mı?

Henry elindeki altın parayı ışıldattı, her kapıyı açan bu işaret karşısında önlüklü adam, önünde eğildi ve onu nazikçe kolundan tutup çekti.

Henry kahvaltısını ısmarladıktan sonra çevresine göz gezdirmeye koyuldu. Odada uzun masaların başına oturmuş veya duvarlara dayanmış pek çok insan vardı; hattâ kimileri yere bile oturmuşlardı. Küçük bir garson kız, elinde bir içki tepsisiyle aralarında dolaşıyordu. Müşterilerin kimi Cenova’lı, Venedik’li İtalyanlardı; Hint Okyanusundan İstanbul’a deve sırtında taşınmış baharat ve iyi kereste getirmişlerdi. Bordeaux ve Calais’nin şarap gemilerinden inmiş Fransızlar vardı; aralarına dört köşe suratlı, mavi gözlü Bask’lılar da karışmıştı. Kuzey Okyanusunun balina gemilerinden çıkmış İsveçliler, Danimarka’lılar ve Fin’ler vardı; bunlar çürümüş balina yağı kokan pis adamlardı; kimi masalarda ise Gine’den Brezilya’ya zenci taşımayı iş edinmiş olan yabanıl Hollanda’lılar oturmuştu. Bu yabancı adamların arasına karışmış birkaç Kambriya’lı çiftçi korkak, çekingen ve yalnız görünüyordu. Gemilere kumanya vermek üzere köylerden domuz ve koyun getirmişlerdi, şimdi de gece basmadan yerlerine dönebilmek için lokmalarını çiğnemeden yutuyorlardı. Kapının yanında konuşan, Krallık üniforması giymiş üç gemiciye de arasıra, kendilerini güvenlikte duymak için göz atıyorlardı.

Genç Henry odanın bu güzel havası içinde kendinden geçti: Yeni diller işitiyor, yeni şeyler görüyordu : Cenova’lıların küpeleri; Hollanda’lıların hançere benzeyen kısa kılıçları; domuz kırmızısından güneş yanığı kahverengiye kadar değişen yüz renkleri... Bütün gün, vaktin nasıl geçtiğini hiç anlamaksızın orada öylece durabilirdi.

Büyük bir el, sanki nasırdan eldiven giymiş bir el dirseğinden tuttu, Henry dönüp bakınca, bir İrlanda’lı denizcinin geniş içtenlikli yüzüyle karşılaştı.

— Buraya, Tim adında dürüst bir Cork’lu gemicinin yanına oturmaz mısın delikanlı?

Konuşurken komşusunu iyice sıkıştırarak onu kenara itti, sıranın ucunda

çocuğa da daracık bir yer açtı. Kaba bir biçimde nazik olmakta İrlanda'lılar gibisi yoktur. Henry açılan yere otururken Cork'lu gemicinin, elindeki altını gördüğünden habersizdi.

— Sağolun, dedi. Nerelere gidiyorsunuz gemilerle?

— Ah, gemilerin gittiği her yere giderim ben, diye Tim karşılık verdi: Cork'lu dürüst bir gemiciyim ben, tek kusurum cebimde hiç bir zaman para bulunmayışıdır. Şimdi de cebimde metelik yokken iyi bir kahvaltının parasını nasıl ödeyebileceğimi kendi kendime soruyorum. —Bu sözleri yavaş yavaş ve üzerlerine basa basa söylemişti.—

— Mademki paranız yok, ben size kahvaltı ısmarlarım. Siz de bana denizden ve gemilerden bahsedersiniz.

— Senin bir centilmen olduğunu anlamıştım zaten, diye bağırdı Tim: Seni görür görmez anlamıştım. Önce küçük bir içkiyle başlasak mı?

Henry'nin onayını beklemeksizin bağırarak içkisini istedi ve getirdikleri zaman kahverengi suyu gözlerine kadar kaldırdı:

— İrlanda'lılar bana "Uisquebaugh" derler. Yaşam suyu demektir; İngilizler ise "Viski" derler, yani sadece "su". Ne garip! Eğer su bu denli güzel ve bu denli arı bir parlaklığa sahip olsaydı bende üzerinde dolaşmaktan vazgeçer, içinde yüzmeye başlardım.

Gürültülü bir kahkaha atarak bardağı dikti.

Henry onu denizden konuşturabilmek umuduyla :

— Ben Antillere gidiyorum, dedi.

—"Antillere mi? Aa, ben de öyle, yarın sabah yola çıkıyor ve sömürgedeki çiftlikler için bıçak, orak ve giyecek eşyası götürüyoruz. İyi bir gemi, Bristol yapısı bir gemidir bizimki. Ama kaptan Plymouth'daki koloniden gelme, kendini dine vermiş çok sert bir adamdır. Üzerine cehennem ateşleri yağdırır gibi bağırır, bu bağrışa da dua ve pişmanlık adını verir. Ama sanırım ki cehennemde yanmaktan büyük sevinç duyacak. Ona kalsa, hepimiz uzun süre yanmayı sürdürürüz. Dindarlığını anlamıyorum, zaten hiç bir zaman bir Ave Maria söylediğini duymadım, nasıl bir dindarlık bu?

Henry heyecandan soluğu tıkanır gibi, sordu :

— Acaba, acaba, ben de sizinle birlikte, aynı gemide gidebilir miyim, ne dersiniz?

Tim'in içtenlikli gözleri yarı kapandı:

— On altının vardı değil mi? dedi ve çocuğun yüzündeki üzüntüyü görünce hemen ekledi: Yani, beş demek istiyorum.

Henry kederli kederli cevap verdi:

— Şimdi elimde dört altından biraz çoğu kaldı.

— Eh, dört altın da olsa olur belki. Sen bana dört altınını ver, ben kaptanla konuşayım. Yakından tanırsan pek de kötü adam değildir. Yalnız gariptir ve dindardır. Hayır hayır, bana öyle bakma. Sen de birlikte gelebilirsin. Bana kahvaltı ısmarlayan bir çocuğun dört altınıyla kaçacak adam değilim ben.

Yüzü geniş bir gülümsemeyle aydınlandı:

— Hadi, dedi, bizimle birlikte “Bristol Kızı” gemisiyle gelmen onuruna içelim. Bana Uisquebaugh ve sana Porto şarabı getirsinler!

Kahvaltı geldi ve yemeğe koyuldular. Birkaç lokmadan sonra Henry:

— Adım Henry Morgan’dır, dedi. Sizin Tim’den başka adınız ne?

— Ha ha, Tim’den başka bir adım varsa bile şimdi ne olduğunu öğrenmek olanaksız. Babamla anam bana adımı söylemek zahmetine katlanmadılar. Ama Tim, kimse koymadan benim adım oldu. Tim, istediğin gibi alabileceğin, kimsenin benimsemiyeceği bir addır, tıpkı Kilise için çalışanların sokaklarda bıraktıkları, hiç kimse tarafından görülmeden rüzgârla uçuşup giden küçük kâğıtlar gibi... Tim’i tıpkı hava gibi soluyabilirsin, kimse de sahip çıkmaz.

Kahvaltı bitince arabacıların, portakalcı çocukların ve yaşlı satıcı kadınların kaynaştığı sokağa çıktılar. Kent, bin türlü eşyasını ortaya dökmüştü. Dünyanın uzak, duyulmamış köşelerinden gemilerle getirilmiş birbirinden güzel mallar sanki Cardiff’in tozlu tezgâhlarına yığın yığın boşaltılmıştı : Limonlar; kahve, çay ve kakao sandıkları; parlak Doğu halıları; ve insana gerçekte olmayan şeyleri gösteren, uçucu zevkler tattıran, Hindistan’ın büyülü ilâçları... Loire ırmağı kıyılarından ve Peru bayırlarından gelme variller, toprak çömlekler de sokaklarda yığılı duruyordu.

Yeniden rıhtıma ve güzel gemilere indiler. Katran ve güneşte yanmış kendir kokusu ile denizin tatlılığı, ciğerlerini dolduruyordu. Sonunda Henry, sıra sıra gemi dizisinin ucuna yakın bir yerde büyük kara bir gemi ve pruvasına altın renkli harflerle yazılı “Bristol Kızı” adını gördü. Bu denizler güzeli yanında kent de, tüm öteki yassı tekneler de gözüne pek çirkin ve pis görünüverdi ansızın. Geminin kıvrak çizgileri ve duyarlı, kendine güvenli duruşu insanın zevkten soluğunu kesecek şeylerdi. Yeni beyaz yelkenleri uzun, zarif ipek böceği kozaları gibi serenlerine sarılmış ve güvertesi taptaze, sarıya boyanmıştı. Orada, dalgaların üzerinde ağır ağır sallanarak, sabırsız, hayal edebileceğiniz herhangi bir ülkeye yelken açma telâşı içinde yatıyordu. Limandaki kasvetli kara gemilerin arasında o, bir siyah Seba Melikesiydi sanki.

Henry duyduğu hayranlıktan kendinden geçmişçesine bağırdı :

— Oh, ne güzel, ne büyük gemi!

Tim övündü :

— Hele bir bin de takımlarına bak, hepsi yepyeni. Gidip kaptanla senin için görüşeyim.

Henry güvertenin ortasında bekledi, iri yarı gemici ise kıç tarafa yürüyerek eski bir üniforma giymiş, iskelet gibi sıska bir adamın karşısında kasketini çıkardı.

Henry'nin duymadığını bildiği halde :

— Bir çocuk getirdim, dedi, Antillere gitmeyi kafasına koymuş bir çocuk ve öyle sanıyorum ki onu almak isteyeceksiniz efendim.

— Adalarda işe yarayabilecek güçlü bir çocuk mu Tayfabaşı? Çoğu bir ay geçmeden ölüyor ve ertesi yolculukta insanın başına dert açıyor.

— Orada, arkamda duruyor efendim. İşte, orada, bakın kendiniz görün. Pek sağlam yapılı ve dayanıklıya benziyor.

Sıska kaptan değer biçmek ister gibi Henry'yi tepeden tırnağa süzdü, güçlü bacaklarından geniş göğsüne doğru gözlerini gezdirdi. Baktıkça da beğendi.

— Evet, gerçekten sağlam bir çocuk; sen de iyi iş başarmışsın Tim, aferin. Karşılığında bir içki parası ve açık denizde de daha fazla Rom payı alacaksın. Ama işin içyüzü konusunda herhangi bir şey biliyor mu?

— Hiç bir şey bilmiyor.

— Öyleyse, söyleme kedisine. Mutfağa ver, çalışsın. Yol ücretini ödemek için çalıştığını sansın. Patırtı çıkartmaya ve huzursuzluk yaratmaya hiç gerek yok. Oraya gittiğinde öğrensin işin içyüzünü.

Kaptan gülümseyerek Tim'in yanından uzaklaştı.

— Bizimle gelebileceksin, diye bağırdı gemici —Henry sevincinden olduğu yerde kalakaldı.— Ama, diye Tim ciddi, sözlerini sürdürdü : Dört altın, yol parasını ödemeye yetmez. Giderken biraz mutfakta çalışacaksın.

Henry:

— Herşeyi yaparım, dedi ne olursa yaparım, tek sizinle gidebileyim.

— Öyleyse karaya çıkalım ve güzel, bedava bir yolculuğun onuruna içelim; bana Uisquebaugh, sana gene o güzel şaraptan...

Duvarlarında küçük yassı şişelerden dev damacanalara kadar her biçimde ve boyda şişelerin dizili olduğu tozlu bir dükkânda oturdular. Bir süre sonra elleriyle tempo tutarak ve birbirlerine aptalca gülümseyerek şarkı söylemeğe başladılar. Ama sonunda ılık Porto şarabı çocuğun içini hoş bir hüzünle doldurdu. Gözlerinden yaşların geldiğini sezdi ve bundan oldukça memnunluk duydu. Bu, Tim'e, onun da kendine göre dertleri bulunduğunu, sırf Antillere gitmek ateşiyle yanan başıboş bir çocuk olmadığını gösterecekti. Yüreğinin derinliklerini açacaktı ona :

— Biliyor musun Tim, dedi, geride bıraktığım bir kız vardı, adı Elizabeth'di. Saçları altındandı, sabah gibi altından. Ayrılmadan önceki gece gidip onu çağırdım, karanlıkta geldi bana; karanlık her yanımızı bir çadır gibi sarmıştı, karanlık ve soğuk. Kalmam için ağladı, ağladı, kısa bir süre sonra dönerken kendisine getireceğim güzel şeyleri, yüzükleri, incik boncuğu ve ipeklileri anlatmamın bile yararı olmadı. Bir türlü avuntu bulamıyordu. Ayrılıyorum diye arkamdan nasıl ağladığını düşündükçe ben de kederleniyorum.

Gözlerine yaşlar doldu.

Tim yavaşça:

— Biliyorum, dedi. Bir adamın bir kızı bırakıp denizlere açılmasının hüzün verici bir şey olduğunu biliyorum. Ben de yüzlercesini bırakmadım mı geride? Hem de hepsi güzeldi. Neyse, al bir kadeh daha iç oğlum. Şarap bir kadına Fransa'nın bütün tatlılarından daha iyi gelir, hele bir erkek içerse... Şarap her kadını güzelleştirir. Ah! eğer evde kalmış kızlar, evlerinin kapılarına kilisenin kapısındaki kutsal su gibi, küçük bir şarap çeşmesi koysalar kentlerde evlenmeler çok artardı. Erkek, kızın güzellikten payını almadığının hiç ayırdına varmazdı. Ama şu eşsiz şaraptan bir kadeh daha iç kederli çocuk, o zaman ardında bıraktığın kız prenses olur.

II

Antillere yelken açıyorlardı, delikanlıların hayallerinin ülkesi, güzel, uzak Antillere... Sabahın büyük güneşi, kurşuni sisi açmaya çalışıyordu, güvertede denizciler bozulmuş bir kovanın öfkeli arıları gibi kaynaşıp duruyorlardı. Demirler denizden çıkıp da kara, ıslak güveler gibi teknenin yanlarına yapışırken bocurgat şarkısını söylüyorlardı hep birlikte.

Doğru Antillere! Yelkenler, açılır ve nazik ipek şeyler gibi dolarken bunu biliyordu; kara gemi de biliyor ve küçük, serin sabah esintisi önünde çekilmiş sularda gururlu, ilerliyordu. “Bristol Kızı” dikkatle gemilerin arasından çıktı, uzun koylar boyunca yol almaya başladı.

Sis yavaş yavaş gökle karışıyordu. Kambriya kıyısı mavileşti, sonra daha soluk mavi oldu ve sonunda dümdüz ufukda bir çöl şarabı gibi eridi. Kara dağlar önce bir bulut, sonra belli belirsiz görünen soluk bir duman oldu, daha sonra Kambriya sanki hiç var olmamış gibi gözden yitti.

İskele yönünde Porlock’u, sonra Ilfracombe’u ve Devon’un kıvrımları içine yerleşmiş birçok belirsiz köyü geride bıraktılar. Güzel, tatlı rüzgâr onları Stratton ile Camelford’dan geçirdi. Comwall fersah fersah arkalarında kalıyordu. Sonra Britanya’nın çenesinin sivri ucu, Land’s End burnu... En sonunda güneye dönerlerken kış geldi.

Deniz kabardı ve onlara hırladı; gemi rüzgârın bağıran köpekleri önünde güçlü, kendine güvenen bir erkek geyik gibi koştu; yelkenlerinin gücüyle rotası üzerinde cesaretle ilerledi. Kuzeyde rüzgâr, kışın yurdundan uluyor ve “Bristol Kızı” güneybatıya yönelirken onunla alay ediyordu. Soğuktu; donan çarmıklar tıpkı deli bir devin tınlattığı harp telleri gibi rüzgârda tıngırdıyor, serenler de şiddetle itilen yelkenlere homurdanarak yakınıyordu.

İnatçı fırtına, dört çetin gün onları denizde kovaladı. Gemi savaşım sevinci içindeydi. Denizciler baş kasarada toplanıp geminin çabukluğunu ve sağlam, güzel biçimini övüyorlardı. Henry de genç bir tanrı gibi coşuyordu. Rüzgârın çılgınlığı onun çılgınlığıydı. Güvertede, bir direğe sımsıkı sarılıp yüzünü rüzgâra vermiş, geminin burnunun suyu kestiği biçimde, çenesiyle suyu keser gibi duruyor, içindeki büyük sevinç dalgası göğsünü sıkıştırıyordu; acıya benzer bir sevinçti bu. Soğuk, gözlerinin merceklerini siliyor, etrafında çepçevre yatan uçsuz bucaksız ufukları daha berrak görebiliyordu. İşte eski tutkuyu bir yenisi

silmiş, götürmüştü; rüzgârlar ona, hızla uçan kanatlar takmak ve sonsuz göklerde dolaşabilmek özlemini getiriyordu. Gemi ileri ve yukarı uçmak isteyen Henry'ye sallanan, titreyen bir kafes olmuştu sanki. Ah! bir tanrı olmak ve fırtınanın üstünde gitmek! altında değil... Bu, rüzgârların getirdiği zehir gibi bir özlem, kendi özlemini arttırırken bir isteği doyuran başka bir istekti. Herşeyi yenebilecek kadar güçlü olmak için bağırıyor, hava, su ve rüzgâr, kaslarına yeni bir güç getiriyordu.

Sonra, yılın şeytan hizmetçileri rüzgârları hızla kovalayınca sıvıştılar, ardlarında duru, temiz bir deniz bıraktılar. Gemi ezeli Alize rüzgârının önünde pupa yelken ilerledi. Alize, Denizcilerin Tanrısı tarafından yelkenli büyük gemiler için üfürülen, cennetten gelme, tatlı, ılık bir yeldir. Gemideki tüm gerginlik silindi; gemiciler güvertede yabanıl, güçlü çocuklar gibi koşup oynadılar; çünkü Alize rüzgârlarında taze bir mutluluk vardır.

Pazar geldi, "Bristol Kızı"nda yıkımların haber verildiği somurtkan bir gündür pazar. Henry mutfakta işini bitirip güverteye çıktı. Yaşlı bir denizci ambar kapağına oturmuş, uzun bir halatı örüyordu. Çalışırken, parmaklarının her birinin ayrı bir aklı varmış gibi görünüyor, sahipleri onlara hiç bakmıyordu. Küçük, mavi gözleri bütün gemicilerin gözleri gibi sonsuzluğun ötelerine dalmıştı.

Bakışlarım ufuktan ayırmadan:

— Demek iplerin gizini öğrenmek istiyorsun öyle mi? diye sordu. O halde seyret beni, öyle uzun süreden beri bu işi yapıyorum ki kocamış başım unutmuş artık; sadece parmaklarım anımsıyor. Ne yaptığımı düşünecek olursam hemen şaşırıyor, karıştırıyorum. Sen de gemici olup bu yolda ilerleyecek misin?

Henry :

— İşin içyüzünü öğrenebilirsem, istiyorum dedi.

— İşin içyüzünü öğrenmek pek o kadar güç değil. Her şeyden önce toprakta çalışan adamların hiç bir zaman duymadıkları şeylere dayanmayı öğrenmelisin. İlk iş budur; gerçi vahşi, acımasız, ama bir başladıktan sonra artık bırakamayacağın bir iş. On iki yıldan beri yaşlı teknemi karaya çekip bir ateşin karşısına yerleşmek ister dururum. Bir süre düşüncelerimle başbaşa kaldıktan sonra ölmeyi arzularım. Ama hiç yararı yok. Her defasında da şu veya bu gemiye binmek üzere dörtnala koşuyor bulurum kendimi.

Gemi kampanasının acı acı çalmasıyla sözü kesildi.

— Gel, dedi. Kaptan bize şimdi bir sürü, heyecanlı masal anlatacak.

Kafatası suratlı kaptan Tanrı'sıyla silâhlanmış durumda mürettebatının karşısında duruyordu. Adamlar ona korkuyla, tıpkı küçük kuşların yaklaşan bir yılana baktığı gibi bakıyorlardı; çünkü inancı gözlerindeydi ve ince

dudaklarından ürkütücü sözler dökülmekteydi:

— Tanrı size herşeyi yokeden gücüyle sadece dokundu, diye bağırdı: Cehennem ateşinde bağıra bağıra yanmanızdan önce size küçük parmağının ne kadar güçlü olduğunu gösterdi. Korkutucu rüzgârda Tanrınızın sesini duyun ve işlediğiniz korkunç günahlardan, sıraladığınız sövgülerden pişmanlık getirin! Ah, O sizi kafanızın içindeki kötü düşünceleriniz için bile cezalandıracak.

Denizde, gırtlaklarınıza dondurucu bir el gibi yapışması ve sizi dehşetle boğması gereken bir anlam vardır. Fakat şimdi fırtına geçti ya, hepsini unuttunuz. Mutlusunuz ve pişmanlık duymuyorsunuz. Ama Tanrının verdiği dersten örnek alın. Tövbe edin! Tövbe edin! yoksa öfkesi sizi yıkacaktır.

Kollarını geniş hareketlerle sallayarak insanların işlediği hatalar yüzünden eziyet çeken ve yanan ölülerden sözetti; sonunda da, dehşete düşmüş durumdaki adamlarına dağılma izni verdi.

Yaşlı gemici, Henry'ye öfkeyle:

— Doğru değil bu, dedi, bu budalaca sözlere aldırış etme. Fırtınayı kim çıkartıyorsa -Tanrı olsun, şeytan olsun- kendisi için çıkartır ve bundan zevk duyar. Rüzgârı bu kadar şiddetle estiren her kimse, sonsuzluk içinde yüzen bir gemi parçasıyla ilgilenecek değil ya. Ben o Tanrı veya şeytan olaydım hiç kuşkusuz ilgilenmezdim.

Yanlarına gelen tayfabaşı Tim son sözleri duymuştu, Henry'yi korumak istercesine kolundan tuttu.

— Belki haklı dedi, ama böyle şeyler söylediğin, hatta sadece duyduğun onun kulağına gitmesin, yoksa sana Tanrı'nın gücünü, bir kırbaçla kanıtlar. O ve Tanrısı başa çıkamayacağın kadar sert bir çifttir, sen ise mutfakta tencereleri ovan çocuktan başka bir şey değilsin.

Alize rüzgârı durmadan esiyordu. Henry bulaşık ve sebze soyma işini bitirince yaşlı adamla konuşuyor, iplere dokunuyor, hayale dalıyor, bilmediği şeylerin adlarını, gemi dümeninin nasıl işlediğini öğreniyordu. Gemiciler onu sessiz, terbiyeli bir çocuk olarak tanıyorlardı; kendileri çok akıllı adamlarmış, sözleri pek değerliymiş ve ona söylemekle lütfediyorlarmış gibi yüzlerine bakmasından hoşlanıyorlardı; böylece, ellerinden geldiği kadar ona bilgi vermeye çalışıyorlardı; çocuğun denizci olmak için yaratıldığı besbelliydi. Kısa ve uzun hisa şarkılarını öğrendi; biri hızlı ve sinirli, ikincisi yavaş ve sallanır gibi ezgiler... Onlarla birlikte ölüm, başkaldırı ve denizde kan şarkılarını söyledi. Dudaklarına gemicilerin garip, temiz sövgüleri geldi; pislik, lanet okuma ve dehşet cümleleri onun ağzında hiç bir anlam taşımadığı için tertemiz oluyordu.

Geceleri sessizce sırtüstü yatar, adamların gördükleri veya hayal ettikleri şeyler üzerine konuşmalarını dinlerdi; gemileri saran olağanüstü şeylerden,

onları ezen ve yutan bir mil uzunluğundaki yılanlardan, sırtlarında ırmaklar, ağaçlar, köyler bulunacak kadar büyük ve ancak beş yüz yılda bir dalan kaplumbağalardan konuşurlardı; sallanan lambaların altında, Fin'lerin nasıl intikam almak için öldürücü bir fırtına çıkarabileceğini söyler, gemileri batırmak için tekneyi kemirip delikler açan deniz sıçanlarını anlatırlardı. Korkunç, kapkara canavar Kraken'i gören bir insanın nasıl lânetleneceğini ve bir daha asla karayı göremeyeceğini titriyerek söylerlerdi Kasırganın denizden kaldırdığı su sütunlarından, denizde yaşayan ve yavrularını karadaki inekler gibi emziren, böğüren ineklerden söz ederlerdi; okyanuslarda hiç durmadan dolaşıp yitik bir limanı arayan, dümenlerini bembeyaz, iskelet haline gelmiş denizcilerin kullandığı hayalet gemileri konuşurlardı. Henry de orada yatar, soluğunu keserek onların sözlerini sanki yutarcasına dinlerdi.

Böyle gecelerden birinde Tim gerinerek şöyle dedi:

— Anlattığınız o kocaman yılanlar konusunda hiç bir şey bilmiyorum, deniz canavarını da görmedim. Tanrı beni korusun! Ama size kendi başımdan geçmiş bir öyküyü anlatayım da dinleyin bakın:

"Şu çocuk yaşlarında bir çocuktum. Okyanusta oradan oraya dolaşan, şuradan buradan öteberi çalan bir bağımsız gemide çalışıyordum. Bazen birkaç zenci köle, arasıra da çaresiz İspanyol gemicilerinden altın bir yüzük, ne bulursak toplayıp geçiniyorduk. Kendi seçtiğimiz bir kaptanımız vardı. Hiç belgemiz yoktu ama kaptan köprüsünde hazır birkaç çeşit bayrağımız bulunuyordu. Bir savaş gemisi görecek olursak hemen sıvışıyorduk.

"Her neyse, bir sabah sancakta küçük bir gemi gördük, hemen yakalamak için yelkenleri fora ettik; yakaladık da. İspanyol gemisiydi. İçinde de tuzla yeşil deriden başka pek bir şey yoktu. Ama kamaraya girdiğimizde siyah saçlı, düzgün, beyaz alınlı, parmakları hiç görmediğim kadar ince ve narin, dimdik bir kadın bulduk. Yalnız onu gemimize alıp ötekileri bıraktık. Kaptan kadını kendi kamarasına götürmek isterken tayfabaşı yolunu kesti:

"— 'Biz bağımsız gemicileriz, seni de seçimle kaptan yaptık. Kadını biz de isteriz,' dedi, 'eğer vermezsen hemen ayaklanma çıkartırız'. Kaptan çevresine bakınıp homurdandı, ama mürettebat da ona homurdanıyordu. Bu yüzden, omuzlarını silkti ve güldü, çok pis bir gülüşle güldü. Kadın yüzünden büyük bir kavga çıkacağını düşünerek sordu:

"— 'Nasıl karar vereceksiniz?'

"Ama tayfabaşı hemen cebinden birkaç zar çıkartıp güverteye fırlattı.

"— 'Bunlarla'.

"Hemen tüm gemiciler diz çökerek zar atmaya başladılar. Ama ben orada yapayalnız duran kadına bakıyordum sadece. Kendi kendime de şöyle diyordum:

‘Bu kadın çok sert bir kadın olmalı, tiksindiği adama çok acımasızca şeyler yapabilen bir kadın. Hayır oğlum, en iyisi sen bu işten uzak dur’.

“İşte tam o sırada esmer kadın parmaklığa koştu, orada bulunan güllelerden birini kucağına alıp denize atladı. Hepsi o kadar! Küpeşteye koşup baktık, ama sadece birkaç kabarcık görebildik.

“İki gece sonraydı ki kıç taraf nöbetçisi saçları dimdik olmuş, baş kasaraya koştu : ‘Beyaz bir şey var, arkamızdan yüzüyor’ dedi, ‘kendini denize atan kadına benziyor.’

“Tabii hepimiz koşup kıç küpeşteden baktık, ben bir şey göremedim; ama ötekiler uzun, beyaz elleriyle kıç bodoslamamıza tutunmaya çalışan bir şeyi gördüklerini söylediler. Yüzmüyor, sanki gemi bir mıknatıslı taşmış o da bir demir parçasıymış gibi ardımızdan sürükleniyormuş. O gece hemen hemen kimsenin uyumadığını tahmin edersiniz. Uyuyanlar da uykularında çırpındılar, ağladılar, inlediler; bunun ne demek olduğunu hepiniz iyi bilirsiniz, söylememe gerek yok.

“Ertesi gece tayfabaşı deli gibi bağırarak ambardan fırladı, saçları korkusundan bembeyaz olmuştu. Onu yatıştırdık, sonunda fısıldayabildi:

“— ‘Onu gördüm! Oh, Tanrım, gördüm onu! İki uzun, yumuşak, ince parmaklı el, yan tarafa yapışarak tahtaları kâğıt gibi yırtmaya koyuldu. Aman, Tanrım! Kurtar beni!’

“Sonra geminin yana yattığını, batmaya başladığını anladık.

“Biz üç kişi yedek bir direğin üzerinde sahile çıktık, ikisi de —zavallılar— delirdiler, vahşi kedi gibi saldırmaya başladılar. Ötekilerin kurtulup kurtulmadıklarını hiç düşünmedim, ama öyle sanıyorum ki kurtulmamışlardır. İşte bu, sizin anlattığınız şeylerden daha gerçek, kendi gözlerimle görmüş olduğum bir olaydır. Ama sıcak gecelerde Hint okyanusunda, canına kıyılmış zavallı Hinduların hortlaklarının gökte ölü Gama’yı kovaladıklarını görenler varmış. Bu Hinduları yakalamanın, hele öldürmenin uğursuzluk getireceği de söyleniyor.”

Aşçıbaşı daha ilk günden, delikanlıyı yetiştirme işini üzerine almıştı. Bir şeyler öğretmek için çırpınıyordu. Bu, çekingen bir eğitimdi. Adam her an söylediklerinin tersi bir karşılık almaktan korkuyor gibiydi. Solgun yüzlü bir adamdı, gözleri köpek gözleri gibi kahverengiydi. Bir papaza, sıkıcı bir konferansçıya, ve hayduda benzer yanları vardı. Konuşmasında üniversite biçemi bulunmasına karşılık pis alışkanlıkları Londra’nın kara, acı sokaklarının havasını akla getiriyordu. Sevecen, kibar, içtenlikten uzak ve sinsiydi. Kimse ona güvenilir bir insan olduğunu kanıtlaması için olanak vermiyordu; çünkü gene kendisinden çıkan bir söylentiye göre, en ufak bir çıkar karşılığı çevresine

kötülük etmekten sakınmazdı.

Artık sıcak denizlere girmişlerdi; sıcak bir rüzgâr götürüyordu onları. Henry ile aşçı korkuluğa dayanmışlardı, geminin dümen suyuna atılacak çöpleri bekleyen köpekbalıklarının üç köşe yüzgeçlerinin suları yarmasını seyrediyorlardı. Küçük, kahverengi yosun kümeleri yanlarından geçip gidiyor ve pruvanın ucunda köpekbalıklarına yol gösteren kılavuz balık tembel tembel, dümdüz yüzüyordu. Bir defasında aşçıbaşı ardlarından gelen uzun, ince, zarif ve esmer kuşları işaret etti; konuşuyor, kalkıyor, dalıyor, sallanıyor, durmadan uçuyor, hiç dinlenmiyordu bu kuşlar.

— Şu huzursuzları görüyor musun, dedi, tıpkı gezici ruhlara benziyor; kimileri bunların boğulmuş gemicilerin ruhları olduğunu söyler, günahlarla o derece ağırlaşmış ruhlar ki hiç bir zaman huzura kavuşamıyorlarmış. Kimileri de bu kuşların, yitik gemilerin tahtalarına yaptıkları yüzen yuvalara yumurtladığını and vererek söyler; kimileri ise hiç yuvaları olmadığını, bir dalganın beyaz dudağından, bu halde doğduklarını, hemen ömür boyu sürecek uçuşlarına başladıklarını iddia eder. Ah! huzursuz, durup dinlenmek bilmeyen yaratıklar!

Gemi dalgaların tepesinde parlak gümüş paralar gibi sıçrayarak giden bir küme uçan balığı ürküttü.

— Bunlar denizde yitmiş hazinelerin hortlaklarıdır, diye sözlerini sürdürdü, bu hazineler uğruna işlenen günahlar onlara yapışıyor ve okyanuslarda durmadan dolaştırıyor. Ah! bir gemicinin bunlar için anlatılacak büyük bir öyküsü olmaması hiç de hoş değil.

Henry denizin yüzünde uyuklamış büyük bir kaplumbağayı gösterdi :

— Ya kaplumbağaların öyküsü nasıl? diye sordu.

— Öyküsü yok; sadece karın doyurmaya yararlar. Bir insan yediği şeyler üzerine duygulu öyküler anlatamaz ki. Bu gibi şeyler ona fazlasıyla yakındır, o duygulu öyküler ise günlük şeylerle karıştırılmaması gereken söylencelerdir. Ama bu hayvanlar birçok gemiyi kurtarmışlardır, etleri olmasaydı birçok sahipsiz gemi, içlerinde bembeyaz kemikler, dolaşıp dururdu şimdi.

“Kaplumbağaların eti tatlı ve iyidir. Kimileyin korsanlar yabanıl sığır eti bulamazlarsa gemilerine bunları doldurup yelken açarlar.”

Onlar konuşurken güneş suya dalmıştı. Uzaklarda bir kara bulut durmadan şimşekten diller çıkarıyordu. Ama gökyüzü bu bir tek nokta dışında ipek gibi mavimtırak siyah bir renk almış ve yıldız kümeleri serpilmişti üzerine.

Henry yalvardı:

— Bana o korsanları anlatacağına söz vermiştin; “Kıyılı Kardeşler” dedikleri korsanlar. Söyle bana, hiç onlarla bir gemide bulundun mu?

Aşçıbaşı sıkıntıyla kıpırdandı:

— İngiltere’yle İspanya arasında barış var şimdi, dedi. Kral’ın barışını bozmak istemem. Hayır, onlarla hiç yolculuk etmedim, hayır. Ama doğru olması olası şeyler işittim. Korsanların büyük budalalar olduklarını duydum. Zengin ganimet elde ederler, sonra kazançlarını, tıpkı oynamaktan yorulup da çevreye kum saçan çocuklar gibi Tortuga’daki, Goaves’daki meyhane sahiplerine ve genelev işleticilerine yedirirlermiş. Oh! çok büyük delilik bence.

Henry sordu:

— İçlerinde bir kenti ele geçiren olmadı mı?

— Ellerine arasıra bir köy düşmüştür ama bir kenti ele geçirmek için gerekli olan önderden yoksunlar.

Henry üsteledi:

— Hâzinesi olan büyük bir kent ele geçirmediler mi hiç?

— Hayır hiç yapmadılar bunu. Sana diyorum ya, çocuk onlar, güçlü, gözüpek çocuklar.

— Dikkatle düşünen ve tasarlayan bir adam bir İspanyol kentini ele geçiremez mi?’

Aşçıbaşı güldü:

— Hey! Yoksa sen de korsan mı olacaksın?

— Ama insan dikkatle tasarlarsa?

— Ee, eğer dikkatli veya dikkatsiz, plân kurabilecek bir korsan bulunsaydı belki de olabilirdi bu; ama böyle korsan yok ki. Ateş gibi dövüşen, çok iyi ölmesini bilen küçük çocuklar onlar, hepsi akılsız ve budala... satacakları yerde, bir bardak şarap için gemiyi batırabilirler.

— Bir adam dikkatle düşünür, her olasılığı ve elindeki adamları tartarsa bir kent alabilir değil mi?

— Evet, alabilir sanıyorum.

— Pierre le Grand dedikleri bir korsan varmış; o, budala değilmiş.

— Ah, fakat Pierre bir tek zengin gemi ele geçirdikten sonra yurduna, Fransa’ya döndü. O korkak bir kumarbazdı, akıllı bir adam değil. Gene de, bir gün Kıyı’ya dönüp her şeyini, hatta başını da yitirebilir.

Henry olgun bir kararlılıkla :

— Gene de, dedi, gene de ele geçirebileceğini sanıyorum, ama insan iyice düşünüp tasarlarsa.

Birkaç gün sonra karaya yaklaşmışlardı. Bir sabah dairenin ucuna bir dağın silik görüntüsü oturdu. Yanlarından arasıra ağaç kütükleri, dalları geçiyor ve kara kuşları gemiye uçarak iplere, direklere konup dinleniyordu.

Yaz mevsiminin ana yurduna gelmişlerdi; yaz her yıl buradan çıkıp kuzey

bölgelere giderdi Güneş, gündüzleri pırıl pırıl parlayan bir pirinç tekerlekti; gök, çevresinde temiz ve dupduru duruyordu, geceleri ise büyük balıklar ardlarından kıvrım kıvrım uzayan silik ateşten izlerle geminin çevresinde yüzüyordu. Geminin burnundan, suları hırsla yaran pruvasının çevresine milyonlarca uçan elmas saçılıyordu sanki. Deniz sakin sakin dalgalanan, üzerine ipekten deri geçirilmiş yuvarlak bir göldü. Yavaş yavaş, yavaş yavaş, geriye doğru giden sular, beyinde tatlı bir uyuşukluk, bir büyülenme yaratıyordu. Bir ateşi seyretmek gibiydi bu. İnsan hiç bir şey göremiyordu ama gözlerini oynatmak için son derece büyük bir çaba harcaması gerekiyordu gene de; sonunda, uyumadığı halde zihni düşlere dalıyordu.

Tropik okyanuslarında anlayış gereksinmesi yaratan bir dinginlik vardır. Artık hedefe varmak bir son değildir, yalnız gitmek, gitmek, zamanın sınırları dışına çıkmak istenir. Gemicilere aylar ve yıllardan beri denizde gidiyorlar gibi geliyordu, ama hiç bir sabırsızlık belirtisi yoktu. İşlerini görüyor, sonra hepsi garip, mutlu bir uyuşukluk içinde güvertede oraya buraya uzanıyorlardı.

Bir gün denizde yüzen bir küçük ada görüldü: saman yığını biçiminde ve taze arpa sürgünleri kadar yeşildi. Üzeri, birbirine dolaşmış yabanıl bitkilerle, üzüm kütükleriyle, sarmaşıklarla ve birkaç koyu renkli ağaçla iyice kaplanmıştı. Henry onu hayran ve şaşkın seyretti. O adayı geçtiler, sonra bir başkasını, daha bir başkasını ve nihayet tropik sabahının alacakaranlığında gemi Barbados’a vardı. Demirleri, suları sıçratarak denize daldı ve ardında palamarını sürükleyerek hızla dibe doğru indi.

Kıyıda küçük adalarda olduğu gibi marul yeşili cengel ve daha gerilerde sıra sıra ekilmiş fidanları, kırmızı damlı beyaz evleriyle çiftlikler görünüyordu; daha uzakta tepelerin cengeli arasından yara gibi ortaya çıkmış kırmızı toprak; nihayet en arkada, uzakta, güçlü kurşuni dişler gibi yükselen keskin dağlar vardı.

İçleri zengin meyvalar ve bağlanmış kümes hayvanlarıyla dolu, oyulmuş kütükten küçük kayıklar onlara doğru geliyordu. Geminin getirdiklerinden satın almaya, olanak bulurlarsa çalmaya ve kendi mallarını satmaya geliyorlardı. Gövdeleri pırıl pırıl parlayan kara derili adamlar küreklere asılırken çok uyumlu şarkılar söylüyorlardı. Korkuluğa dayanmış duran Henry gördüğü yeni ülkenin sevinciyle kabına sığamıyordu. Umduğundan da daha güzeldi her yer. Manzara gözlerine budala, mutlu gözyaşları dolduruyordu.

Tim yakınında acılı ve bitkin, duruyordu. Sonunda gelip Henry’nin karşısına dikildi:

— Bana kahvaltı ısmarlamış olan bir çocuğa kötülük etmek beni çok üzüyor, dedi. Öylesine üzüyor ki, geceleri uyuyamıyorum.

Henry bağırdı.

— Ama bana kötülük etmedin ki, beni o denli istediğim Antillere getirdin.

Tim kederle :

— Ah, dedi, ben de kaptan gibi dindar olsaydım. “Tanrı böyle istedi” der ve sonra her şeyi çıkartırdım aklımdan. Eğer bir işim veya orunum olsaydı o zaman da bir insanın nasıl yaşaması gerektiği konusunda uzun uzun konuşurdum. Ama, fırtına çıkınca söylediğim bir Ave Maria veya bir “miserere dominie” duasından gayrı dindarlığım yok; orunuma gelince, sâdece Cork’lu bir yoksul gemiciyim, benim gibi bir yabancıya kahvaltı ısmarlayan çocuğa kötülük etmek çok üzüyor beni...

Altı güçlü Karayip’linin kürek çektiği, yaklaşmakta olan uzun bir kayığa bakıyordu. Kıç tarafta yüzü yıllar boyu güneşten kararmayıp kızarmış, kızarmış ve nihayet incecik damarları görülecek gibi derisi saydam hale gelmiş ufak tefek, sinirli tavırlı bir İngiliz oturuyordu. Soluk gözlerinde sürekli kararsızlık ve şaşkınlık ifadesi vardı. Kayık gemiye yanaştı. İngiliz yavaş yavaş gemiye çıktı, doğru kaptana gitti.

Tim bağırdı:

— İşte geldi; benim için çok fena şeyler düşünme, olur mu Henry? Bana ne büyük üzüntü verdiğini unutma bu işin.

Kaptan sesleniyordu :

— Aşçı yamağı, hey aşçı yamağı! Morgan, buraya, kıçüstüne gel!

Henry, kaptan’la İngilizin durdukları yere gitti. Ufak tefek çiftlik sahibi, kollarını ve omuzlarını dikkatle yoklayınca şaşırdı. Adam kaptana;

— On verebilirim, dedi.

Kaptan kesip attı:

— On iki.

— Bu paraya değer mi sanıyorsunuz? Ben zengin değilim ve on yeter diye düşündüm...

— Pekâlâ, on bire de alabilirsiniz, ama Tanrı tanığımdır ya, değer, hatta fazlasına bile değer. Güçlü yapısına ve geniş omuzlarına bakın hele. Diğerlerinin çoğu gibi ölmez bu. Hayır efendim, daha fazla eder ama on bire alabilirsiniz.

Çiftlik sahibi duraksadı:

— Eh, gerçekten öyle düşünüyorsanız... dedi, sonra ceplerinden para çıkartmaya koyuldu; birbirine dolaşmış iplere, tebeşir parçalarına, bir tüy kalem parçasına ve kırık bir anahtara karışmış para...

Kaptan cebinden bir kâğıt çıkartıp çocuğa gösterdi: bu bir zorunlu çalıştırma buyruğu idi, ad yerine güzel bir yazıyla Henry Morgan adı doldurulmuş, altında Britanya mührü bulunan bir ferman.

— Ama ben satılmak istemiyorum diye bağırdı Henry. Buraya satılmak için gelmedim. Servet sahibi olmak, gemici olmak için geldim.

Kaptan, izin veriyormuş gibi, tatlı bir dille:

— Olursun, olursun dedi, beş yıl sonra. Şimdi bu bayla git de gürültü çıkmasın. Sanıyor musun ki ben bu gemide sırf Antillere gelmek isteyen çocukları taşımakla kazanç elde edebilirim? Sen kendi işine bak ve Tanrı'ya inan, hakkında çok iyi olur. Temiz ve alçakgönüllü ruhlu kişiler deneyimden hiç bir zaman zararlı çıkmazlar.

Henry'yi avuturcasına güvertede iterek yürüttü.

Çocuk sonunda haykırabildi:

— Tim! diye bağırdı. Tim! Beni satıyorlar, Tim. Oh, Tim, koş yardımıma!

Ama hiç bir cevap alamadı. Tim duymuştu ve hamağında, kırbaç yemiş küçük bir çocuk gibi hıçkırmaktaydı.

Henry de yeni efendisinin önüsıra gemiden inerken hiç bir şey duymuyordu. Gırtlağındaki küçük tıkanma dışında hiç bir keskin duygusu yoktu, sadece ağır, sersemletici bir sıkıntı...

III

Böylece Henry Morgan, yaşamını, ruhunu ve bedenini, James Flower adındaki çiftçinin önünde eğmeye zorlayan bir beyaz kâğıdın buyruğuyla Barbados'da yaşamaya başladı.

James Flower sert bir adam değildi, zeki hiç değildi. Tüm yaşamı düşüncelere —ne düşünce olursa olsun— karşı duyulan bir açlık, bir düşünce yaratma açlığından ibaret olagelmişti. Düşünce yaratmak, onları ısıtarak canlandırmak, yaşama kavuşturmak, sonra da şaşakalmış bir dünyanın yüzüne fırlatmak isterdi. Düşünceleri tıpkı tepe aşağı koyverilen taşlar gibi sıçrayarak inmeli, bir hayranlık çığı yaratmalıydı. Ama hiç bir düşünce gelmiyordu ona.

Babası, güçlü vaazlar yazan etkin bir İngiliz papazıydı. Bu vaazlar basıldı ama pek azı satıldı. Annesi bir çeşit vaaz özeti gibi şiirler yazardı. Dizeleri din kitaplarına alınıyordu. Annesinin ve babasının da düşünceleri vardı. Her ikisi de kendi ölçülerine göre birer yaratıcıydı.

James FIower şöyle bir hava içinde yetişmişti:

"— Benim yayınevine kadar şöyle bir uzanayım, Helen."

"— Ah, William bu sabah saçımı tararken öyle parlak bir esin geliverdi ki bana, gerçek bir yenilik. Mutlaka Tanrı tarafından gönderilmiş bir şeydir bu. Öyle sanıyorum ki beyitler halinde yazarsam iyi olacak. Oh, görkemli bir buluş! Tam da senin şu, alçakgönüllülük konusundaki çok etkili sözlerine uyuyor."

"— Eh, şimdi yayınevine kadar gidip vaazların ne âlemde olduğuna bir bakmalıyım. Başpiskoposa bir kopyasını gönderdim, belki bu konuda konuşur. O zaman yapıt çok satar sanıyorum."

Evet, onlar düşünce sahibi kimselerdi ve çok zaman anlayışsız ve budala oğullarına bakarak başlarını sallarlardı. Onlara ürküntüyle karşılık bir saygı duymuş, büyüklerinden korkmuş, kendinden utanır olmuştu. Bunun için daha çocukken düşünce sahibi olmaya karar vermişti. Okumak için son derece büyük çaba göstermişti. Kral James'in "Büyücülüğün Savunması" adlı kitabı eline geçti, onun doğruluğunu kanıtlama işini ele aldı. Eski büyülerin yardımıyla, bol haşhaşla birçok pis maddeyi birleştiren kara bir sıvıdan da yararlanarak evinin damından uçmaya kalkıştı. Kırılan iki bacağı iyileşirken Scot'un "Büyücülüğün Keşfi" adlı eserini buldu.

Descartes'in sistemi bilgili adamlar arasında heyecan yaratmıştı. James

Flower da tüm felsefeyi bir temel önerme haline getirmeğe karar verdi. Yanına bir kâğıtla birkaç güzel, ince kalem aldı. Ama asla önermesini bulamadı. “Düşünüyorum, şu halde varım,” dedi, “hiç olmazsa var olduğumu sanıyorum”. Ama böylece bir kısır döngü içine girdi ve hiç bir sonuca ulaşamadı. Sonra Bacon’un yeni kurulan okuluna katıldı. Israrlı deneylerde parmaklarını yaktı, yonca ile arpayı çiftleştirmeye uğraştı, sayısız böceklerin bacaklarını kopardı, hep bir şey keşfetmeğe ne olursa olsun bir şey bulmaya çalıştı. Ne ki, asla başaramadı. Bir amcasının bıraktığı mirastan azçok bir gelir sahibi olduğu için deneyleri çeşitli ve yaygındı.

Anglikan Kilisesinden ayrılmış bağnazlardan biri en iyi bilimsel yöntemle ilgili berbat bir kitap yazmıştı: “Alkollü İçkilerin Geçici ve Sürekli Etkileri”. Yapıt James Flower’in eline geçti. Bir akşam kitaptaki olağanüstü kuramlardan birini doğrulamaya kalkıştı. Araştırmasının orta yerinde tümevarım duyusunu yitiriverdi; yok yere, birdenbire Kral Hazretlerinin muhafızlarından birine bir saksıyla saldırdı. Bu, yaşamı boyunca, ona kendiliğinden, birdenbire geliveren yegâne esindi. Olay, annesine akraba olan bir başdiyakos tarafından örtbas edildi. James Flower’in küçük serveti Barbados’daki bir çiftliğe yatırıldı, kendisi de orada yaşamaya gönderildi. Din bağnazlığına ve ozanlığa hiç de ayak uyduramadığı anlaşılıyordu.

Bu adada düşüne düşüne kocamıştı. Kitaplığı Antiller’in en güzel ve zengin kitaplığıydı, bilgi bakımından da çevrede onun kadar bilgili kimse yoktu. Ama öğrendikleri bir bütün oluşturabilecek nitelikte değildi. Sindiremeden öğrenmişti, pratiğe uyduramadan anımsıyordu. Zihni birbirine bağlı olmayan gerçekler ve kuramlarla tam bir arapsaçına dönmüştü. Aklında da, kitap raflarında olduğu gibi Sezar’ın yorumları, Democritus ve kendinden doğan kuşak üzerindeki bir inceleme yan yana duruyordu. Yaratıcılık için çırpınan James Flower bir bakıma boş, beceriksiz, sakin, nazik bir küçük centilmen olabilmişti. Son yıllarında inançları düşüncelerle karıştırmaya başlamıştı. Birisi inancını biraz yüksekçe belirtecek olsa James Flower’ı korkutuyordu, kendi kendine “işte benim tümden yoksun bulunduğum ateşi denetleyebilen, Tanrının ihsanına ulaşabilmiş yaratıklardan biri” derdi.

IV

Büyük, yeşil çiftlikte beyaz adam azdı. Çalışanlar da, Taht'a karşı işlenmiş ve unutulmuş bir cürümden dolayı çalıştırılan asık suratlı, perişan zavallılardı. Sıtma bedenlerine, uyanıp homurdanan, sonra hain hain bakan bir gözü açık halde yeniden dalan, uykusu hafif biri gibi çöreklenmişti. Tarlalardaki toprağı parmaklarıyla yoğururlardı ve hizmet yılları sürüklenir gibi geçtikçe gözleri ölüleşir, omuzları düşer ve yorgun, durgun bir aptallık beyinlerinde bıktırıcı ağını örerdi. Konuştukları dil Gine zencilerinden birkaç kelime ile birkaç patırtılı Karayip cümlesinin karıştığı berbat bir Londra argosuydu. Bu adamlar kölelik sürelerini doldurup azad edilince bir süre civarda huzursuz dolaşır, sonra ötekilerin çalışmaya gidişini bir çeşit özlemle seyrederlerdi. Sonra, bir zaman geçince ya yeni hizmet sözleşmeleri imzalar, ya da kırılmış bir kafesten fırlamış kaplanlar gibi çapulculuğa çıkarlardı.

Kâhya da eskiden içlerinden biriydi. Şimdi arkadaşlarına buyururken, kendi çektiği acıları anımsayıp onlara da acı çektirmekten hoşlanıyordu.

James Flower, Henry'yi kıyıya çıkarttı, çocuğun sessiz zavallılığındaki bir şey çiftlik sahibine dokundu. O zamana dek kölelerini insan olarak düşünmeyi hiç başaramamıştı. Kölelerle olan ilişkilerinde her zaman kurnaz Cato'nun öğütlerine körükörüne uymuştu. Ama işte şimdi belliydi ki bir insan, belki de bir centilmenle karşılaşıyordu. Bu çocuk köle olmak istemediğini haykırmıştı, ötekiler her zaman yazgılarını bilir, çarmıha gerilip dayak yiyerek vazgeçirilmeleri gereken korkunç bir kinle karaya çıkarlardı.

Çiftçi:

— Bu kadar üzülme çocuğum, dedi. Adalara gelmek için çok gençsin. Birkaç yıl içinde bir erkek olacaksın, hem de güçlü bir erkek.

Henry somurtkan, karşılık verdi :

— Ama ben korsan olmak niyetindeydim. Denizlere servet ve isim yapmak için açıldım. Tarlalarda acı çekerek çalışan bir köle olursam bu işleri nasıl başarabilirim?

— Seni tarlalarda öyle çalıştırmak niyetinde değilim. Ben seni istedim, artık yaşlanıyorum, evde çevremde bir çocuk bulunsun istedim. Benimle konuşacak ve beni dinleyecek bir tür arkadaş istedim, öteki çiftçiler eve geliyor ve şarabımdan içiyorlar, ama evimden ayrıldıktan sonra bana ve güzel kitaplarıma

güldüklerini, alay ettiklerini sanıyorum. İşte bu yüzden, akşamları benimle oturacaksın, belki de kitaplardaki şeylerden konuşacağız seninle. Sanırım ki baban bir centilmendi, öyle görünüyorsun.

James Flower sakin bir sesle ekledi:

— Bugün birini asıyorlar, hemen oraya gideceğiz. Adamın ne yaptığını pek bilmiyorum ama idam cezası verilmesine yetecek şeyler yapmış. Ve, nasıl der, şey, neydi adı? Her neyse, okumuştum... “Ağır bir cezanın en büyük yararı cezayı seyredenlerle ilgilidir.” Evet, arasıra birinin asılması iyi oluyor sanırım. Gerçi pahalı bir şey ama geri kalanlar arasında iyi davranışı sağlamak bakımından çok yararlı. Ama kâhyam tüm bu işlerle ilgilenir. Hem biliyor musun, gerçekten öyle sanıyorum ki bu tür şeylerden çok hoşlanıyor.

Çocuğu birbirine yakın, tümünün de kapısı bir çeşit meydancığa açılan samanlı balçıktan yapılmış bir kulübeler mahallesine götürdü. Kare şeklinde dizilmiş kulübelerin tam merkezinde de korkunç bir fetiş gibi, kara tahtadan, güneş ışığında donuk donuk parlayıncaya dek yağla cilâlanmış bir darağacı duruyordu. Öylesine kurulmuştu ki bir kölenin, bir gün kendisinin de sonunu getirebilecek olan darağacını görmeksizin kulübesinden dışarı bakması olanaksızdı. Bu kâhyanın eseriydi. Kara tahtayı parıl parıl parlayıncaya dek, kendi elleriyle ovmuştu. Bir sanatçının tamamladığı yeni yapıtına bakması gibi, başını bir yana eğerek onu seyretmeyi huy edinmişti.

Çiftlik sahibi ile çocuk yerlerine oturdular. Köleler sürü halinde alana getirilmişti. Henry de çıplak kara bir gövdenin bir ipin ucunda kıvranıp büküldüğünü, bu arada zencilerin yerde öne arkaya sallanıp inlediklerini gördü; beyaz köleler ise dişlerini gıcırdatıyor ve acı acı bağırmamak için kaba sövgüler savuruyorlardı; Karayipliler çömelmiş, herhangi bir ilgi veya korku göstermeksizin seyrediyorlardı. Yemeklerini pişirdikleri ateşi de böyle çömelmiş seyreder olmalıydılar.

Herşey bittiği, kara kurban, çarpık boynundan kıpırtısız asılı kaldığı zaman çiftlik sahibi Henry’ye baktı ve onun sinirli bir biçimde ağladığını gördü. Sevecen bir sesle:

— İlk defasında pek kötü olur, bilirim, dedi. Ben de ilk gördüğümde, bir süre gözüme uyku girmedi. Ama bir zaman sonra beşinin, onunun, bir düzinesinin bu biçimde can verdiğini gördüğüm zaman, hiç bir şey duymamaya ve boğulan bir pilicin çırpınışlarından farklı bulmamaya başlıyorsun.

Henry’nin solukları hâlâ zavallı hıçkırıklar halinde duyuluyordu.

— Sana, Holmaron’un engizisyon işkenceleri konusundaki yapıtını, tıpkı bu senin duyduğun şeyler üzerindeki incelemesini gösterebilirim. “İnsan bir insanın acı çektiğini ilk kez gördüğünde” diyor, “bu onun için olağanüstü bir şeydir,

çünkü insan kendi deneyimlerine dayanarak genellikle herkesin sakin, rahat olması gerektiğini benimsemiştir. Ama böyle denemelerin birkaçını geçirdikten sonra işkence de olağan bir şey haline gelir ve normal insanlar onu bir dereceye kadar zevk verici olarak görebilirler.” Bana anımsat da sana bir gün kitabın bu dizelerini göstereyim; ancak şunu söylemeliyim ki gene de ben hiç bir zaman bu tür görünümlerden zevk alamamışımdır.

Bundan sonraki aylarda akşamları verandanın koyu loşluğunda oturdular; James Flower birbiriyle ilgisi bulunmayan olaylarla genç Henry Morgan’ın kulaklarını doldurdu durdu. Çocuk dikkatle dinliyordu; çünkü çiftlik sahibi çok zaman eski savaşlardan ve nasıl yönetildiklerinden söz etmekteydi.

Bir gece Henry sordu :

— Bütün bunlar duvarları dolduran bu kitaplarda mı yazılı?

— Hepsi, ve oh! daha başka binlerce şey.

Bir süre sonra Henry yalvardı:

— Bana bu kitapların dilini öğretir misiniz, efendim? Bunlarda kendi okumak isteyeceğim şeyler de vardır mutlaka.

James Flower çok sevinmişti. Bu çocuğa, okuduğu şeyleri öğretmekle, ilk kez biraz olsun kendini tatmin edebilecekti. Yüreği genç köleye karşı sevgiyle doldu. Heyecanla bağırdı:

— Lâtinceyle Yunancayı mı? Bunları benden öğreneceksin; istersen İbraniceyi de...

Genç Henry :

— Savaş ve denizcilik kitaplarını okumak isterim, dedi. Sözünü ettiğiniz o eski savaşları okumak isterim. Çünkü bir gün ben de bir korsan olacak ve bir İspanyol kentini ele geçireceğim.

Bundan sonraki aylar boyunca da bu dilleri çok çabuk öğrendi; çünkü kitapları okumayı büyük bir hırsla istiyordu. James Flower da kitaplarına eskisinden daha derin bir biçimde daldı; bu yeni öğretmenlik görevi onun için çok değerli bir deneme olmuştu.

Bir süre sonra şöyle konuşmaya başladı:

— Henry, kâhyaya şeker pekmezini kumsala indirmesini söyler misin? Satın almak için bir gemi gelecek de...

Sonraları da :

— Henry, bugün yapmam gereken bir şey var mıydı benim? diye sorar oldu.

— Şey efendim, Hollanda’dan büyük bir gemi gelmiş. Orağa çok gereksinmemiz var. Karayipliler oraklarımızın hemen hepsini kılıç yapmak için çalmışlar. Şu Karayiplilerle bir gün başımız derde girecek efendim.

— Öyleyse, lütfen oraklarla ilgilen Henry! Bu güneşte dışarı çıkmaktan tiksiniyorum. Hırsızlık yaptıkları zaman yerlilerin cezalandırılmalarıyla da ilgilen. Bu işi savsaklama sakın, olur mu?

Henry yavaş yavaş çiftliğin yönetimini ele geçirmekteydi.

Henry çiftliğe geleli bir yıl geçmişti ki, bir gece, James Fower'ın büyük saygısını kazandı. Sevgiyle karışık bir saygıydı bu; adam Henry'ye duyduğu sevgiden bir şey yitirmiş değildi.

Henry sordu:

— Şu eski savaşlar üzerinde iyi düşündünüz mü efendim? İskender'i, Ksenefon'u, Sezar'ı ve savaşlarını okudum da... Düşündüm ki savaş ve taktik, —yani başarılı taktik— çok büyük ve beğeniye değer bir kurnazlıktan başka şey değil. Kuşkusuz güç ve silâh da gerekli; ama gerçekte savaşı tıpkı kumarda hile yapan biri gibi ardına yaslanarak oturup, düşmanı kurnazlığıyla alteden kazanıyor. Bunu hiç düşündünüz mü efendim? Ben nasıl kölelerin ne düşündüğünü öngörebilirsem, generallerin ne düşündüğünü öngörebilen herhangi bir kimse de savaşı kazanabilir. Böyle bir adamın, sadece kendisinden umulanı yapmaması, bu şeyi yapmaktan kaçınması yetecektir. Taktiğin gizi bu değil mi efendim?

James Flower hafif bir kıskançlık duyarak :

— Hiç düşünmemiştim, dedi. Ve düşünceleri olan insanlara karşı duyduğu o korkulu saygıyı bu sefer Henry'ye duydu. Ama bir yandan da bu düşünceleri uyandıran öğretmenin kendisi olduğunu düşünerek büyük ölçüde avunuyordu.

Henry'nin gelişinden iki yıl sonra, kâhya kölelik süresini doldurduğundan azad edilmişti. Özgürlük, her zaman dışardan denetlenmeye alışık aklı üzerinde fazla sert bir içki etkisi yaptı. Dengesini yitirdi ve deliliğin kucağına düştü, önce yollarda, gelen geçene vurarak, bağırarak dolaşmaya koyuldu. Gece ise çılgınlığı azgın, korkunç bir nitelik aldı. Köleler dehşetle bakarken, kendi yaptığı darağacının önünde yerlerde yuvarlanıyor, ağzından kanlı köpükler saçılıyordu. Sonunda saçları karmakarışık, gözleri delilikle ışıl ışıl, yerden kalktı. Bir meşale kaparak tarlalara doğru koşmaya başladı. Tam şeker kamışlarının arasına girerken Henry Morgan onu vurdu.

Henry çiftlik sahibine sordu:

— İşinizi benim kadar iyi bilen, benden fazla güvenebileceğiniz kimse olabilir mi efendim? Kitaplardan ve deneyimlerimden bu çiftliğin verimini yüz kat arttıracak şeyler öğrendim ben.

Böylece kâhyadan da önemli bir orun sahibi oldu.

Darağacını alandan kaldırdı, o günden sonra adam asma işini geceleri, gizlice yaptırmaya başladı. Mantığıyla şu kanıya varmıştı: bilinmeyen şey asla olağan

bir şey haline gelemez; görülmeyen ceza geride kalan köleler için gün ışığında, gözönünde verilen cezadan çok daha korkutucu olacaktır.

Kölelerle ilişkilerinden pek çok şey öğrenmişti. Onlara ne düşündüğünü asla belli etmemesi gerektiğini biliyordu; belli ederse, üzerinde, anlatılması güç nedenlerden, silkip atması kolay olmıyacak bir baskı kurabilirlerdi. Kendinden aşağı olanlara soğuk, uzak durmalı ve onları aşağılamalıydı. Birkaç ayrıcalık dışında aşağılanmayı üstünlüğünün bir belirtisi olarak benimserlerdi. İnsanlar her zaman görünüşe inanıyor, o da hemen her kalıba girip istediği gibi görünebiliyordu.

Bir kimse şık giyinirse herkes onun zengin ve güçlü olduğunu kabullenir, ona göre davranırdı. Bazı şeyleri gerçekten inanmış gibi söylediğinden hemen herkes de bunların doğruluğunu kabullenirdi. Öğrendiği derslerin en önemlisi de şuydu : insan birbiri ardından dokuz işte tamamen dürüst davrandığı ve yaptıklarının kesin hesabını verebildiği takdirde, onuncu işte istediği kadar hırsızlık edebilirdi, kimsenin kuşkulanmak aklına bile gelmezdi. Yeter ki dokuz işte dürüst davrandığını herkesin gözüne sokarcasına göstermiş bulunsun.

Yatağının altındaki bir sandıkta gittikçe büyüyen bir altın yığını bu son dersin doğruluğunu yeterince kanıtlamaktaydı. Tüm öteki dersleri de harfi harfine uyguluyordu. Hiç kimseye hiç bir zaman en ufak bir açık vermiyor, niyetlerini, yeteneklerini, davranış nedenlerini, amaçlarını, kusurlarını en ufak bir biçimde sezdirmiyordu. İnsanların çoğu da kendilerini anlamakta yetersiz kaldığından, onlar gibi olduğuna inandıkları bir kimseyi de anlayamıyorlardı.

Bu kuralları yavaş yavaş kendi yaşamından çıkartıyordu. James Flower acınacak bir biçimde, her şeyde onun görüşünü alıyordu, Karayip’liler, zenciler ve beyaz suçlular ondan tiksinmeye, korkmaya başlamışlardı, ama onu asla yere vuramadılar, ona baskı yapabilecek biçimde bir açığını yakalayamadılar.

James Flower sarhoş edici bir mutluluk içindeydi —o zamana dek hiç olmadığı derecede mutlu— çünkü bu delikanlı çiftliğin iğrenç ağırlığını omuzlarından almıştı. Bundan böyle toprağı sürmek gibi sorunlarla ilgilenmek zorunda değildi. Kitaplarına gittikçe daha çok gömüldü. Artık kocamıştı, aynı kitapları yeniden ve yeniden, anlamaksızın okuyordu. Çok kez de kitapların kıyıcığına notlar alıp sayfaları kıvırmış olan özensiz kimseye içerlerdi.

Henry Morgan da büyük bir çiftlik, büyük bir güç sahibi olmuştu. Onun önderliği altında çiftlik yeşeriyor genişliyordu. Toprağa evvelce verdiğinin dört katını verdiriyordu. Köleler tarlada bile peşlerini bırakmayan kırbaçların altında çılgın gibi çalışıyorlardı, ama bu kırbaçlamalarda kişisel hiç bir şey yoktu. Eski kâhya cezalandırmaktan büyük zevk duyardı ama Henry Morgan kötülük tutkunu değildi. Acımasızdı. Sadece fabrikasının çarklarını hızlandırıyordu.

İnsan bir çarkı veya bir dişliyi incitmemeyi düşünemezdi; bu delikanlı da kölelerini şımartmayı aklına getirmiyordu.

Henry, topraktan zorla para çıkartıyor ve bu paradan yatağının altındaki kümeye ekliyordu, biraz mevsimlik şeker kamışı satışından, biraz da yeni sığır alımından. Bu, hırsızlık değil sadece başarıların karşılığında alınan ufak bir komisyondu. Küçük altın para yığını büyüdü, büyüdü, Henry Morgan'ın bir korsan olup İspanyol kentini ele geçireceği günler için birikti.

V

Henry üç yıldır hizmet ediyordu; ancak on sekizinde olmasına karşın irileşmiş güçlenmişti. Gür, kıvırcık saçları başını daha sık sarıyor ve ağzı, kölelerle uğraşmaktan, eskisinden çok daha kararlı bir ifade almış bulunuyordu. Çevresine bakındıkça, bulduğuyla yetinmesi gerektiğini biliyordu, ama gözleri hiç bir zaman uzaklara bakmak ve bugünü aşmak alışkanlığını yitirmemişti. Küçük bir serüven özlemi ise bir kırmızı çizgi gibi, uykuda, düşte peşini bırakmıyordu. Denize, gemilere dönmeliydi. Deniz onun anası ve sevgilisiydi, ona buyurabilecek, onu hizmete hazır ve uyanık bulacak tanrıçaydı. Hatta adı bile eski Briton dilinde, geçimini denizden sağlayan anlamına gelmiyor muydu? Evet gemiler şimdi onu insafsızca çağırıyordu. Yüreği, geçen her ticaret gemisiyle yelken açıp ondan uzaklaşıyordu.

Büyük evdeki kitaplardan, gemicilik üzerine ne varsa öğrenmiş, incelemiş ve çiftliğin küçük yelkenlisiyle yakın sularda geziler yapmıştı. Ama bu, onun için çocuk oyuncağıydı; becerikli, bilgili bir gemici olması için yeteri kadar deneyim sayılmazdı. Her şeyi, büyük bir hırsla öğrenmek istiyordu; çünkü yakın bir gelecekte korsanlığa çıkacak ve bir İspanyol kentini ele geçirecekti. İsteklerinin gümüşten tahtına hayal oturmuştu.

Sonunda bir akşam:

— Sizinle bir şey konuşmak istiyorum, efendim, dedi.

James Flower gözlerini kitabından kaldırıp başını koltuğunun arkasına yasladı.

Henry sözlerini sürdürdü :

— Malımızı Jamaica’ya götürecek bir gemimiz olsa navlundan çok tasarruf ederiz. Böyle bir gemiye ödenecek para kısa zamanda kazançla karşılanır. Hatta öteki çiftliklerin mallarını da daha düşük bir navlunla taşıyabiliriz.

James Flower sordu :

— Peki ama böyle bir gemi nereden bulunabilir?

— Şimdi limanda bir gemi var, iki direkli bir gemi ve...

— Öyleyse satın al onu; satın al ve ilgilen. Bu gibi şeyleri sen benden daha iyi biliyorsun. Aklıma gelmişken söyleyeyim, ayda yaşayanlar konusunda ilgi çekici bir varsayım : “İnsanlardan tümüyle başka olmaları akla yakındır” diyor, “boyunları, büyük bir olasılıkla...”

— Fiyatı yedi yüz altın, efendim.

— Yedi yüz altın olan ne? Eskisi gibi dikkat etmiyorsun galiba Henry. Bak, dinle bu paragrafı; hem eğlendirici hem öğretici...

Henry gemiyi kalafatladı, kazıyıp, boyadıktan sonra, adını “Elizabeth” koyarak denize indirdi. Bir binicinin, atına alışkanlığı gibi, gemisinin kişiliğine karşı sıcak bir duygu vardı içinde. Kuşkusuz gemiciliğin kurallarını öğrenmesi gerekiyordu; ama bunları öğrenmeden de geminin ruhundan bir şeyler kendi ruhuna giriyor ve kendisinden bir parça da gemiye gidiyordu. Bu, değişmez, dinmez bir tutku, denizi her zaman, eksiksiz anlayabilmek duygusuydu. Teknesinin titreyişinden ve dümeninin hafif dokunuşundan, onu rüzgâra ne kadar yaklaştıracağını içgüdüsüyle biliyordu. Tıpkı başını sevgilisinin göğsüne dayayan ve onun coşkusunu soluklarında okuyan bir adama benziyordu.

İstese Barbados’tan kaçabilir, güvendiği “Elizabeth” ile yağmaya, çapulculuğa çıkabilirdi, ama buna hiç gerek yoktu. Altın yığını gerektiği kadar büyümemişti ve kendisi de fazla gençti; üstelik James Flower’e karşı anlaşılmaz, utanç dolu bir sevgi besliyordu.

Henry kısa bir süre için yaşamından memnundu. Bütün insanların çeşitli derecelerde sahip oldukları tutkular —kimisinde oyun kâğıtlarına, kimisinde şaraba, kimilerinde de kadın bedenine— Henry Morgan’da, geminin atılımı, dalgalara vurması ve iplerin şaklamasıyla doyuruluyordu. Korkunç, kara bir gökten esen yel ona bir kupa şarap, bir meydan okuma, coşkulu bir okşayış gibi geliyordu.

Yüklediği tahılla Jamaica’ya yelken açtı, adalar arasında dolaştı. Çiftliğin geliri arttı, Henry’nin para sandığı da ağırlaşmaya devam etti.

Ama birkaç ay sonra içini ağır, azap verici bir istek kapladı. Bu, küçük çocuğun canlanmış ve güçlü özlemiydi gene. “Elizabeth” eski tutkusunu, susuzluğunu gidermiş, yerine bir yenisini getirmişti. Kendisini çağıran şeyin korsanlık olduğunu düşündü; altın ve ipekten güzel şeyler ve insanların duyacağı hayranlık... Yüreği bu düşüncelerle her zamankinden daha büyük bir istekle doldu.

Henry açlığını gideremese bile hiç olmazsa körletmek için köle kulübelerindeki esmer ve zenci kadınlara gitti. Onlar da anlamsız bakışlarıyla, durgun ama hoşa gitmeye istekli, kendisine kucak açtılar. Hoşuna giderlerse daha fazla yiyecek veya armağan bir testi rom alabileceklerini umuyorlardı. Her defasında bu kadınların zavallı, umut dolu satılmışlığına acıyarak, içi tiksintiyle dolu, uzaklaşıyordu.

Bir gün Port Royal’deki köle rıhtımında Paulette’i bulup eve hizmetçi olarak getirdi. Kız kıvrak ama tombuldu; vahşiyken bir anda uysallaşıyordu.

Damarlarında karmakarışık bir kan taşıyan bu zavallı küçük köle hem İspanyol, hem Karayip'li, hem Zenci, hem Fransızdı. Bu kırpıntı bohçasının bıraktığı miras, siyah, bir su çağlayanına benzeyen saçlar, bir doğulu gibi çekik, deniz mavisi gözler ve altın gibi bir ten olmuştu. Duygulu, coşkulu bir güzellikti bu; kolları ve bacakları altın alevler gibi parlıyordu. İnce dudakları, yılanlar gibi kıvrılabilir veya kırmızı çiçekler gibi açabilirdi. Küçük bir çocuktu ama yaşam deneyimi yönünden yaşlıydı. Hıristiyandı ama orman perilerine tapınır ve Büyük Yılan onuruna alçak sesle İlâhiler söylerdi.

Henry onu kusursuz, zevk için yaratılmış nazik bir makine, bir cinsel doyum aracı olarak görüyordu. Geceleri uykunun kanatlarıyla uçan coşkulu düşlere ilişkin bedenler —ruhsuz bedenler— taşıyan uzun boylu, soğuk kadınlar gibiydi. Paulette için, damı muz yapraklarıyla örtülü küçücük, asmalarla kaplı bir ev yaptırarak orada tutkun rolü oynadı.

Başlangıçta Paulette kendisini pek çalışmadan rahat, tembel, kolay bir yaşantıya kavuşturduğu için ona karşı sadece gönül borcu duyuyordu, ama sonradan delice abayı yaktı. Zeki bir köpek gibi dikkatle Henry'nin yüzünü süzer, bir sözüyle vahşi bir zevkle zıplamaya veya yaltaklanarak yerlerde yuvarlanmaya hazır, beklerdi.

Henry ciddi veya canı sıkılmış olduğu zaman Paulette korkardı; sonra abanozdan yapılmış küçük cengel tanrısı heykelciğinin önünde diz çöker, Meryem Ana'ya Henry'nin kendisini sevmesi için dua ederdi. Kimileyin insanların sadık kalmasını sağlayan kanatlı Jun-Jo-Bee'nin içmesi için dışarıya tasla süt bırakırdı. Karışık kanının çılgın, sevecen becerileriyle onu hiç gözönünden ayırmamak için çabalar dururdu. Sandal ağacı ve sarı sakızla ovduğu için bedeninden ve saçlarından zengin bir doğu kokusu gelirdi.

Yüzü asık olduğu zaman Henry'ye:

— Paulette'i seviyor musun? diye sorardı. Paulette'i seviyor musun? Paulette'i sevdiğinden emin misin?

— Elbet, elbet seviyorum Paulette'i. İnsan Paulette'i; küçük sevgili Paulette'i görür de, tatlı Paulette'in dudaklarına dokunur da hiç sevmeden yapabilir mi— Gözleri gene aşağıdaki denize gider ve kıvrımlı kıyıda bir şeyler arardı.—

— Ama Paulette'i gerçekten, sahiden seviyor musun? Gel de Paulette'in küçük memelerini öp.

— Elbet, seviyorum Paulette'i. İşte! Onları öptüm. Büyü tamamlandı. Şimdi ne olur biraz sus. Kurbağaların sesini dinle. Acaba oradaki ağaçta, yaşlı, sakallı maymunu ürküten ne? Belki de meyva çalan bir köledir. —Ve gözleri gene denizde, durup dinlenmeden dolaşmaya başlardı.—

Yıllar geçtikçe Paulette'in sevdasının toprağından güçlü, boğucu asma kütükleri çıkmaya başladı. Henry bir gün gelip de kendisini bıraktığı zaman, yalnızlıktan daha büyük bir yıkıma uğrayacağını biliyordu. Tarlalarda diz çöküp öteki kadınların yaptıkları gibi bitkilerin çevresini parmaklarıyla kazmaya zorlanabilirdi. Sonra bir gün güçlü kollarıyla kocaman bir zenci'nin kulübesine götürülecek, adam onun küçük altın bedenini pençeleri arasında ezecek, bereliyecek ve onu bir zenci çocuğa gebe bırakacaktı, büyüdüğü zaman güneş altında yılmadan çalışabilecek ve zora gelebilecek güçlü bir zenci çocuğa. Bu, adadaki tüm öteki köle kadınların başına gelen şeydi. Aklının pek yaşlı olan kesimi bu düşünceyle titriyor ve gene bu yaşlı akıl Henry'nin kendisini bir gün gelip bırakacağım da biliyordu.

Sonra aklının çocuksu kesiminde, korkusunu gidereceği yolun kapısı görüldü. Ah, eğer onunla evlenseydi —bu olanaksız görülüyordu ama daha da olanaksız şeylerin gerçekleştiği duyulmuştu— bir evlenseydi onunla, o zaman hiç bir şeyden korkusu kalmazdı. Çünkü o garip yaratıklar, evli kadınlar, anlaşılmaz bir biçimde —sanki tanrının buyruğuyla— çirkin ve rahatsız şeylerden korunuyorlardı. Ah! Port Ro-yal'de görmüştü onları, kendilerini her türlü dokunmadan koruyan adamlarla çevrili, kötü kokuları duymamak için güzel kokulu bezleri burunlarına tutmuş, kimileyin de sokaklardaki sövgü seslerinin girmemesi için kulaklarına pamuk tıkamış kadınları... Ve Paulette biliyordu ki, bu kadınlar evlerinde büyük, yumuşak yataklarda yatar ve kölelerine tembel tembel, buyruklar verirlerdi.

İşte umut etmek cüretini gösterdiği o mutlu durum buydu. Bunun için de bedeninin yetmediğini bilmiyor değildi. Çok zaman bedeni de yumuşak etkisiyle ters sonuç veriyordu. Henry'yi aşkla doyuracak olursa bir süre kucağına dönmüyordu; onun tutkusunu susturmaya yanaşmayınca da ya suratını asıp uzaklaşıyor, ya da gülerek onu sert bir itişle alçak, hurma yapraklarından yatağa fırlatıveriyordu. Henry'yi kendisiyle evlenmeye zorlamak için önüne geçilmesi olanaksız bir güç, çok iyi bir çare bulması gerekiyordu.

Henry kakao yüküyle Port Royal'e doğru yola çıktığında Paulette nerdeyse aklını kaçıracaktı. Onun gemiye duyduğu sevdayı, denize tutkunluğunu biliyor, bunları delice kıskanıyordu. Aklından hep Henry'nin, o sevgili parmakların güçlü dokunuşuyla dümeni okşadığını geçiriyordu. Ah! Henry'yi kendisinden çalan o dümeni tırmalayabilir, parçalayabilirdi.

Ona kendini gemiden de, denizden de, yeryüzündeki her şeyden çok sevdirmeliydi ki evlensin onunla. O zaman kulübeler arasında böbürlenerek yürüyebilir ve kölelere tükürebilirdi; o zaman toprağı kazımak veya güçlü zenci çocuklar doğurmak düşüncesi hiç kendisini rahatsız etmezdi; giyecek kırmızı

elbiseleri ve boynuna asacak bir gümüş zinciri olabilirdi. Hattâ arada bir, hastalık bahane ederek yemeğini yatağına getirtmesi işten bile değildi. Bu düşünceyle kendinden geçerek ayak parmaklarını kıvırıyor ve bir evlenebilse, o şişman zenci karısına tiksintiyle yağdıracağı sövgüleri aklından geçiriyordu. Yaşlı, şişko cadı başkalarının önünde Paulette'e "pis orospu" demişti. Paulette kadının saçlarını tutam tutam yolduktan sonra ancak engelleyebildiler, kollarını sıkı sıkı tuttular ama o biliyordu, görecekti o zenci karısı bir gün. Paulette onu çarmıha gerdirip kırbaçlatacaktı.

Henry yokken limana bir ticaret gemisi gelmişti. Paulette kıyıya inerek geminin getirdiği malları görmek ve güneş yanığı gemicileri seyretmek istedi. Bunlardan biri; kara rom içerek sarhoş olmuş iriyarı, geniş omuzlu bir İrlanda'lı, onu kovalayıp bir sandık yığını önünde kıstırdı. Güçlü ve atik bir kız olan Paulette kurtulmak için çabalıyordu, ama adam ayakta duramayacak kadar sarhoş olmasına rağmen onu sıkı sıkı tutmuştu :

— Kunduralarımı onaracak bir peri yakaladım, diye gülüp dikkatle kızın yüzüne baktı: Hiç kuşkusuz, peri kızı bu... Sonra onun ufak tefek ve güzel olduğunu görünce sevecen, alçak bir sesle konuştu :

— Güzel bir perisin sen, şimdiye dek gördüklerimin en güzeli. Senin gibi küçük, narin bir beden acaba benim gibi kocaman, çirkin bir tekne konusunda iyi şeyler düşünebilir mi? Gel, benimle evlen, o zaman bir gemicinin verebileceği her şeye sahip olabilirsin.

— Hayır, diye bağırdı, hayır! ve adamın kolunun altından sıvışarak kaçtı.

Gemici kuma oturup arkasından şaşkın şaşkın baktı:

— Bir düştü bu, diye fısıldadı. Yalnız ruhların etkisiyle görülen bir düşten ibaretti. Zavallı bir gemicinin başına böyle devlet kuşu konamaz. Hayır; gemicilerin kısmetine ancak keskin, sert bakışlı ve "Gel! Önce çık paraları sevgilim!" diyen güzel büyücü kadınlar düşer.

Ama Paulette, Henry'yi evlenmeye zorlayacak çareyi bulmuştu artık. Onu sarhoş edecek, şarap, çok çok şarap içirecek, yakında da evvelden tembihli bir papaz bulunduracak ve hemen çağıracaktı. Oh, neden olmasın, bundan çok daha inanılmaz şeylerin de olduğu görülmemiş miydi?

Denizden döndüğü gece Henry'ye tuzağını kurdu; Peru şarabıyla dolu büyük bir testi, bir ağacın gölgesinde bekleyen, çalıntı bir parayı rüşvet verdiği papaz... Henry çok yorgundu. Yola eksik mürettebatla çıkmış ve gemide kendisi çalışmıştı. Küçük, asmalarla örtülü kulübe ona hoş, dinlendirici bir yer olmuştu. Ak bir dolunay aşağıda, denizde gümüş suları sıçratıyor, toprağa mor ışıktan örtüler örtüyordu. Hurma ağaçlarının arasından tatlı, küçük bir cengel rüzgârı şarkı söyler gibi usul usul esmekteydi.

Paulette şarabı getirdi, bir kupa doldurdu, ona verdi:

— Paulette'i seviyor musun? diye sordu.

— Ah, evet! Tanrı nasıl beni görüyorsa, ben de Paulette'i öyle seviyorum.

Bir kupa daha ve gene üsteledi:

— Paulette'i sevdiğinden emin misin?

— Paulette benim göğsüme gümüş bir zincirle asılmış küçük bir yıldızdır.

Bir kupa daha.

— Yalnız Paulette'i seviyorsun, başka hiç kimseyi sevmiyorsun değil mi?

— Paulette'e kavuşmak için duyduğum büyük özlemle geldim; onun hayali denizde benimle beraber yolculuk etti. —ve kolları onun küçük, altın beline sımsıkı sarıldı.—

Bir kupa, bir kupa daha, bir daha; sonra kolları çözüldü ve yumrukları sıkıldı. Kız korkuyla bağırdı:

— Oh! Paulette'i seviyor musun? —Çünkü Henry'nin suratı asılmış, yabancı ve soğuk bir insan oluvermişti birdenbire.

Boğuk bir sesle :

— Sana eski bir öyküyü anlatayım, dedi. Küçük bir çocuktum, neşeli küçük bir çocuk, ama sevgiyi bilecek kadar olgun. Bir kız vardı, —adı Elizabeth'di— ve zengin bir adamın kızıydı. Ah! çevremizdeki şu gece kadar güzeldi, ayın altındaki narin hurma ağacı kadar dingin ve güzel. Onu bir erkeğin yaşam boyu ancak bir kez tanıyabileceği bir aşkla sevmiştim. Yüreklerimiz bile sanki elele gidiyordu. Onunla birlikte, orada, gece, dağ yamacında oturarak tasarladığımız cüretli plânları nasıl da anımsıyorum. Büyük bir evde oturacaktık, sevgili çocuklarımız çevremizde büyüyecekti. Sen böyle bir sevdayı hiç bir zaman tanıyamazsın Paulette. Ah! kader! Sonu yoktu bunun. Tanrılar mutluluğu kıskançlıkla yok ederler. İyi olan hiç bir şeyin sonu gelmez. Bir hınzır gemici çetesi kıyılardan içerilere kadar sokularak beni kaçırdı. Antillerde köle olarak satacakları küçük bir çocuktum ben. Elizabeth'i yitirmek çok acı bir şeydi, yılların unutturamayacağı acı bir şey. —Paulette'in yanında sessiz sessiz ağlamaya koyuldu.

Paulette ondaki bu değişiklik karşısında çok şaşırmıştı. Soluğu sakinleşinceye kadar, saçlarını ve gözlerini okşamaya koyuldu. Sonra gene, aptal bir çocuğu sorguya çeken öğretmen gibi, hemen hemen çaresiz bir sabırla yeniden başladı:

— Ama, Paulette'i seviyor musun?

Henry birden ayağa fırlayarak ona hain hain baktı:

— Seni mi? Seni sevmek mi? Sen sadece küçük bir hayvansın! Sevimli bir

küçük altın hayvan, kuşkusuz güzel, ama sadece etten yaratılmış nesne, başka bir şey değil. İnsan bir tanrıya salt büyük olduğu için tapınabilir veya genişliğinden başka hiç bir erdemi olmayan bir toprağa bağlanabilir, yahut tek serveti eti olan bir kadını sevebilir mi? Ah Paulette sende hiç ruh yok, hiç! Elizabeth'in beyaz kanatlı bir ruhu vardı. Seni seviyorum evet, ama yalnız sevilecek şeyini, vücudunu. Ama Elizabeth'i, Elizabeth'in ruhunu seviyordum.

Paulette şaşırmıştı:

— Ruh nedir? diye sordu. Ruhum yoksa nereden bulabilirim bir tane? Senin o hiç görmediğim ve duymadığım ruhun nerede? Eğer ruhlar gözle görülemiyor, dokunulamıyor, işitilemiyorsa sen Elizabeth'in bir ruhu olduğunu nereden biliyorsun?

Henry öfkeyle bağırdı:

— Sus! Sus! Yoksa ağzını tıkarım ve seni çarmıha gerdirip kırbaçlatırım. Gücünün erişemiyeceği şeylerden konuşuyorsun. Etinin dışında kalan sevdadan sen ne anlarsın ki?

VI

Sıcak Tropik ülkesine Noel geldi, Henry'nin kölelikte geçirdiği dördüncü Noel. James Flower ona renkli iple bağlanmış küçük bir kutu verdi:

— Benim Noel armağanım, dedi.

Henry paketi çözerken gözleri sevinçle parlıyordu adamın. Küçük, tik ağacından yapılmış bir kutuydu bu ve içinde, kırmızı ipek astarın üzerinde köleliğinin yırtılmış parçaları duruyordu. Henry kâğıt parçalarını kutudan alıp uzun uzun baktı, sonra kararsız bir gülüşle gülerek başını eller arasına aldı.

Çiftlik sahibi :

— Artık köle değil, benim oğlumsun, dedi. Artık benim, kimsenin bilmediği şeyler öğrettiğim oğlumsun. Sana daha çok, çok şeyler öğreteceğim. Hep burada yaşayacak ve akşamları başbaşa konuşacağız.

Henry başını kaldırdı:

— Oh, yapamam, kalamam ben. Korsanlığa çıkmalıyım.

— Kalamaz mısın? Ama, Henry, yaşantımızı tasarladım bile. Beni burada yalnız bırakamazsın ki!

— Efendim, dedi Henry, mutlaka korsanlığa çıkmam gerekiyor. Bu yaşıma değin tek amacım bu oldu. Gitmeliyim efendim.

— Ama Henry, sevgili Henry, eğer benimle kalırsan çiftliğimin yarısı senin olacak, öldüğümde de tamamı.

Delikanlı bağırdı:

— Olamaz bu. Gitmeli, kendime bir isim, bir ün yapmalıyım. Ben çiftçi olarak yaşayamam, alınyazımda yazılı değil bu. Efendim, kafamda düşüne düşüne kusursuz hale getirdiğim tasarılarım var. Onların gerçekleşmesine de hiç bir şey engel olamaz.

James Flower koltuğunda iki büklüm oldu :

— Sensiz burası çok ıssız kalacak. Sensiz ne yapacağımı düşünemiyorum bile.

Henry'nin aklına geçmişi, Robert'in ateş karşısında gülümseyerek aynı sözleri söylediği dakikalar geliverdi birdenbire :

"— Burası sensiz çok ıssız kalacak, oğlum. —Annesi acaba hâlâ soğuk, dimdik ve sessiz oturuyor mu, diye kendi kendine sordu. Herhalde kendini toparlamış olmalıydı, insan her zaman, çok korktuğu şeyleri zamanla unuturdu.

Sonra da, gideceğini söylediği zaman kulübesinde korku içinde ağlayacak olan küçük Paulette geldi aklına.

— Küçük bir köle kız var, dedi. Küçük Paulette. Onu korumama aldım. Eğer şimdiye dek sizi memnun edebildimse, benim hatırım için bir şey yapar mısınız, ne olur? Onu hep, hep evde tutun ve tarlalara hiç göndermeyin, kırbaçlatmayın, zencilerle çiftleştirmeyin. Bunları benim için gerçekten yaparsınız değil mi?

James Flower :

— Elbet yaparım, dedi. Ama seninle geçirdiğimiz günler çok tatlı günlerdi, akşamları senin sesini dinlemek çok hoştu. Şimdi ben akşamları ne yapacağım? Yerini hiç kimse alamaz, çünkü sen gerçekten benim oğlum oldun. Burası sensiz çok yalnız kalacak, oğul.

Henry:

— Hizmetinizde çalışmamın karşılığı, o sözünü ettiğiniz akşamlar süresince bana verdiğiniz, kulaklarımı doldurduğunuz bilgilerle fazlasıyla ödendi. Ben de sizi özleyeceğim efendim, anlatamayacağım kadar arayacağım sizi. Ama anlıyorsunuz değil mi? Korsanlığa çıkmalı ve bir İspanyol kentini ele geçirmeliyim; insan özenle hazırlanır, elindeki olanakları değerlendirir, adamlarını iyi tartarsa bu işin kolayca yapılabileceği düşüncesi içimde yer etmiş bulunuyor bir kez. Eski savaşları inceledim; kendime ille de bir isim yapmalı, servet sahibi olmalıyım. O zaman, insanların hayranlığını uyandırabildiğim zaman, belki de size dönerim efendim ve akşamları oturup konuşuruz. Paulette için dileğimi unutmayacaksınız değil mi?

Çiftlik sahibi sordu :

— Kim Paulette?

— Şey, demin sözünü ettiğim köle kız. Onu hiç öteki kölelere katmayın, çünkü çok hoşlanıyorum ondan.

— Ah, evet! Anımsadım! Ya şimdi nereye gidiyorsun Henry?

— Jamaica’ya. Amcam orada, Port-Royal’de uzun bir süreden beri vali muavinliği yapıyor. Ama onu hiç görmedim, şey, çünkü ben zorunlu çalıştırılan biriydim, o ise bir kişizadedir. Elimde babamın bana yıllarca önce verdiği, ona yazılmış bir mektup var. Belki de korsanlık yapmam için bir gemi almama yardımcı olur.

Çiftlik sahibi umutla atıldı:

— Ben senin gemi almana yardım ederim. Bana çok iyi davrandın, beni çok memnun ettin çünkü.

Henry’yi bir çeşit utanç duygusu kaplamıştı, aklına yatağının altındaki, sandıkta parlayan bir yığın altın para, bin altından fazla para gelivermişti birdenbire.

— Hayır, dedi. Hayır; sizin öğrettiklerinizle ve bana ettiğiniz babalıkla paradan çok daha fazla şeyler almış bulunuyorum sizden.

Artık gidiyordu ya, Henry bu kırmızı suratlı, dalgın adama zamanla bağlandığını, onu sevdiğini anlamıştı.

Güçlü, gövdeleri pırıl pırıl zenciler kayığın küreklerine asılıyorlardı. Kayık demirli bir gemiye, Gine'den adalara zenci köle taşıyan bir gemiye doğru uçar gibi gidiyordu. James Flower, kayığın kıç tarafında, sessiz, yüzü kıpkırmızı oturuyordu. Gemiye yaklaştıkları zaman başını kaldırdı ve Henry'ye yalvarır gibi:

— Raflarda hiç okumadığın kitaplar var, daha dedi.

— Bir gün geri geleceğim ve onları okuyacağım.

— Aklımda sana hiç söylemediğim şeyler var, oğul.

— İnsanların hayranlığını kazandığım zaman size dönerim, bana onları anlatırsınız.

— And içiyor musun?

— Şey, evet, and içerim.

— Peki bu işleri başarman ne kadar sürecek Henry?

— Bilemem; bir yıl, belki on, belki de yirmi. Çok büyük bir ün yapmalıyım.

Henry gemiye tırmanıyordu.

— Akşamları çok yalnız kalacağım oğul.

— Ben de öyle efendim! Bakın, yola çıkıyoruz! Hoşça kalın efendim. Paulette'i unutmayacaksınız, değil mi?

— Paulette? Paulette? Ah, evet anımsadım.

VII

Henry Morgan, Port Royal adlı İngiliz kentine geldi, eşyasını kumsalda bırakarak amcasını aramaya çıktı.

Sokakta birine:

— Vali yardımcısını nerede bulabilirim acaba? diye sordu.

— Sarayı orada delikanlı, ama kendisi içerde mi bilmem.

Sarayı! Tam, vatandan uzak resmî bir göreve atanmış Britanya kişizadesine yaraşır bir ad. Tıpkı Robert Morgan'ın anlattığı gibi Kardeşine yazdığı mektuplarda "Vali Yardımcısı Sarayı" başlığı bulunurdu. Henry sarayı gördü : alçak, pis, duvarları kireçle sıvanmış topraktan, damı gayet kötü döşenmiş kırmızı kiremitten bir evdi bu. Kapıda elinde kargı, cicili bicili giyinmiş bir nöbetçi vardı; kocaman, işe yaramaz silâhını önünde dimdik tutuyor, bu arada düşman sinek sürülerinin saldırısıyla yüzü acı içinde buruşuyordu.

Henry yaklaşınca kargı hemen yolu kapattı.

— Sir Edward Morgan'la görüşmek istiyorum.

— Ekselâns'ı görüp de ne yapacaksın?

— Şey, efendim, benim amcamdır da o, kendisiyle konuşmayı istiyorum.

Asker kaşını çatıp ona kuşkuyla baktıktan sonra kargısına daha sıkı sarıldı. O zaman Henry çiftlikte aldığı dersleri anımsadı. Belki de bu adamın, kırmızı ceketinin cakasına rağmen, bir köle yanı vardı.

— Çekil yolumdan Allahın belâsı herif, diye bağırdı. Çekil yolumdan yoksa astırırım seni.

Adam korkusundan az kalsın silâhını düşürecekti:

— Başüstüne efendim, hemen haber göndereyim efendim.

Böyle diyerek küçük bir gümüş düdüğü çaldı, kapıya gelen yeşil dantelli giysili uşağa :

— Bu genç efendi, Ekselans ile görüşmek istiyor, dedi.

Henry çepeçevre mat altınla işlenmiş kalın kurşuni perdelerin kararttığı bir odaya alındı. Duvarlarda, siyah çerçeveler içinde üç donuk portre asılıydı; tüylü şapkalı, kılıçların yatay tuttukları için kaskatı, ince kuyruklar gibi duran iki atlıyla, saçları pudralı ve omuzlarıyla göğsünün yarısını açık bırakan ipekli elbise giymiş sevimli bir kadın...

Perdeyle örtülü kapının ardında bir yerden ağır ağır çalınan bir harp'in belli belirsiz tıngırtısı geliyordu. Uşak, Henry'nin mektubunu alıp onu yalnız bıraktı.

Henry kendini gerçekten de çok yalnız buldu. Soğuk, herşeyi dikkatle ayrılmış bir saç gibi özenli bir evdi burası. İnsanın duvarlardaki resimlerde bile terbiyeli bir küçümseme bulunduğunu sezmemesi olanaksızdı. Kapıdaki perdelere Britanya armaları işlenmişti; bir kanatta kalkanın yarısını tutan aslan, öteki kanatta diğer yarıyı tutan ünikom (tek boynuzlu at)... Perdeler dümdüz kapandığı zaman arma tamamlanıyordu. Henry, bu odada amcasından korkmaya başladı.

Ama Sir Edward göründüğü zaman tüm bu düşünceler aklından siliniverdi. Anımsadığı biçimiyle babasıydı karşısındaki, gene de hiç bir zaman babası olamazdı. Yaşlı Robert böyle, kirpik gibi bir bıyık asla bırakmazdı ve Robert'in yaşamında hiç bir şey dudaklarını, bıyığı gibi ince görününceye dek sıkmasına neden olamazdı. İki kardeş, belki doğduklarında bir elmanın iki yarısı gibi birbirlerine benziyorlardı, ama her ikisi de kendi ağzını kendi yaratmıştı.

Robert doğru söylemişti; bu adam onun çalımlı bir eşiydi. Ama Sir Edward gülünç bir rol verildiği halde gene de kendi rolünü birinci plâna çıkartıp bütün öteki rolleri gereksiz kılan bir oyuncuya benziyordu. Yakası ve kol yenleri dantelli mor ceketi, uzun, kurşuni ipekten kın içinde ince bir kalem gibi duran kılıcı, kurşuni ipek çoraplan ve üzerinde kurdeleden fiyonklar bulunan yumuşak kurşuni ayakkabıları Henry'nin gözüne şıklığın en yüksek derecesi gibi göründü. Kendi giysileri onunkinin yanında pek acınası kalıyordu.

Amcası gözlerini dikmiş ona bakıyor, Henry'nin konuşmaya başlamasını bekliyordu. Henry, sadece:

— Ben Henry Morgan'ım efendim, Robert'in oğlu, dedi.

— Öyle olduğunu görüyorum. Bir benzerlik, hafif bir benzerlik var. Size nasıl bir yardımım olabilir?

— Şey, bilmiyorum. Sizi ziyarete gelmek ve varlığımdan haberdar etmek istedim sadece.

— Çok nazik bir hareket bu, çok nazik.

Bu hemen hemen aşağılama dolu nezaket havası içinde lâf açmak pek güçtü. Henry sordu;

— Evden ayrılalı beş yıl oluyor, ailemden hiç haber aldınız mı bu arada?

— Beş yıl demek! Peki bu süre içinde ne yapıyordunuz bakalım?

— Zorunlu çalıştırılan biriydim efendim. Ama, annem, babamdan haber...

— Anneniz öldü.

Henry bir fısıltı halinde yineledi :

— Annem öldü demek.

Ayrılışından hemen sonra mı öldüğünü sordu kendi kendine. Gerçi çok acı duymadı ama sözcükler kulağına öylesine korkutucu, öylesine kesin şeyler gibi geliyordu ki. Bu, bir daha asla geri dönmeyecek bir şey, bir sondu. “Annem ölmüş” diye mırıldandı:

— Peki, ya babam?

— Babanızın da gül bahçesinde garip şeyler yaptığı çalındı kulağıma. Rhys efendi yazmıştı. Çiçekleri kopartıp şaşkın biri gibi havalara atıyormuş. Toprak gül yapraklarıyla örtülüyor, komşular çevreden seyredip ona gülüyorlarmış. Robert zaten normal bir insan değildi; hatta hiç bir zaman aklı tümüyle başında olmadı. Yoksa Birinci James döneminde çok ilerliyebilirdi. Onun bir gün mutlaka bir bahtsızlığa uğrayacağını düşünmüştüm. Saygı gösterilmeğe değer hiç bir şeye saygı duymuyordu çünkü... Bunu niçin ortada, herkese alay konusu olacak şekilde yapıyor? Akrabalarını da gülünç duruma düşürüyor böylece.

— Gerçekten onun deli olduğuna inanıyor musunuz Amca?

Sir Edward:

— Bilmiyorum, dedi. —ve biraz sabırsızlıkla ekledi— Sadece Rhys Efendi’nin mektubunu anlattım size. Görevim gereği, boş varsayımlarla uğraşacak zamanım yok, hele havadan sudan konuşmaya, hiç yok.

Sözcüklerin üzerine basa basa sözlerini tamamladı.

Harp’in düzenli tıngırtısı durmuştu; kapının perdesi yana itildi, odaya ince bir kız girdi. Bu karanlık yerde kızın yüzünü görmek güçtü; güzel olmadığı, daha çok gururlu bir sevimliliğe sahip bulunduğu anlaşılıyordu. Elbiselerinin rengi donuktu, yüzü de sararmıştı. Saçı bile çok açık altın sarısı rengindeydi. Bütünüyle Sir Edward’ın sararmış, yorgun bir yansıması gibi duruyordu.

Kız, Henry’yi orada görünce şaşırmıştı. Henry, Sir Edward’dan korktuğu gibi kızdan da çekindiğini anladı. Henry’ye, tiksinti verici, ama kesin nezaket kuralları yüzünden kenara itemediği bir yiyecekmiş gibi, baktı.

Sir Edward kısaca:

— Amcaoğlun Henry, dedi: ve anasız kızım Elizabeth.

Sonra bu ilişkiden hiç bir yarar çıkmayacakmış gibi sinirli sinirli ekledi:

— Sevgili kızım, biraz daha müziğe çalışsan nasıl olur?

Kız, Henry’ye doğru hafif bir reverans yapar gibi oldu ve babasınınkine benzer bir sesle onu selâmladı:

— Nasılsınız? Evet efendim, biraz daha çalışsam iyi olacak sanırım. Son parça zor ama güzel.

Sonra perdenin ardında gözden yitti ve az sonra harpin alçak, falsosuz

tıngırtısı yeniden duyuldu.

Henry bu adamdan korkmasına rağmen tüm yürekliliğini topladı:

— Sizinle görüşmek istediğim bir şey var. Korsanlığa çıkmak istiyorum Amca. Denize, topları olan büyük bir gemiyle açılmak istiyorum. Büyük bir ganimet ele geçirdikten, ün kazanıp çevreme çok sayıda adam topladıktan sonra yağma ve kurtarmalık için bir İspanyol kentini ele geçireceğim. İyi bir gemiciyim ben, Amca. Öyle sanıyorum ki tüm denizlerde dolaşabilirim. Çıkacağım seferi de en ufak ayrıntısına dek planlamış bulunuyorum. Eski savaşlar konusunda çok şeyler okudum. Korsanlar hiç bir zaman benim düşündüğüm gibi bir güç olamamışlardır. Oysaki ben onlardan ordular, donanmalar kurmak niyetindeyim Amca. Bir zaman gelecek ki tüm özgür Kıyı Kardeşliğinin başına geçeceğim, onları başa çıkılması zor, silâhlı bir güce dönüştüreceğim.

“Tüm bunları uzun kölelik yıllarımda düşünüp tasarladım. Yüreğimde bu şeyleri başarmak için büyük bir özlem var. Tüm düşlerimin büyük bir ün ve büyük bir servetle sonuçlanacağına inanıyorum. Gücümü biliyorum. Yirmi yaşındayım; denizde birkaç yıl geçirdim; bin liram da var. Bana şimdi yardım edecek adamı —benimle ortak olacak kimse— zengin edeceğim. Bu işleri başaracağımdan öyle eminim, eminim ki.

“Sizden amca, bin lirama kendime uygun bir gemi satın alacak ve komutam altında özgür, gözüpek adamları toplamama yetecek kadar para eklemenizi istiyorum. Eğer bana bin lira verirseniz sizi daha da zenginleştireceğime and içerim.”

Harp sesi artık duyulmuyordu. Delikanlı, bu heyecanlı konuşmasına başlarken Sir Edward onu durdurmak için elini kaldırmıştı, ama sözcükler birbiri ardından sağanak gibi geliyordu. Harp susunca Sir Edward sıkıntıyla kapıya doğru baktı. Sonra yeniden Henry’ye döndü :

— Sonu belirsiz serüvenlere yatıracak param yok benim, diyerek kesip attı. Boş lâfla geçirecek zamanım da yok. Vali birazdan benimle görüşmeye gelecek. Ama şu kadarını söyleyeyim ki sen, atılacağın serüvenlerin sonunda ipte can verecek yabanıl, başıboş bir delikanlıdan başka şey değilsin. Baban da senin gibi. Yalnız onun yabanıllığı aklında...

“Sana şunu da söylemeliyim ki İspanya ile İngiltere şimdi barış halinde; gerçi pek iyi ilişkiler kurulmuş değil ama gene de barış var. Çapulculuğa çıkarsan ne kadar üzülürsem üzüleyim, seni cezalandırmak benim görevim olacak. Cumhuriyetçiler artık iktidarda değil; Cromwell’in ihmal ettiği o vahşiler de şimdi dikkatle izleniyor. Söylediklerimi aklından çıkartma : çünkü yeğenimi asmak istemem. Şimdi sana gerçekten güle güle demek zorundayım.

Henry’nin gözlerine öfke yaşları doldu. Amcası:

— Beni görmeye geldiğin için sana teşekkür ederim, dedi, güle güle!

Sokakta Henry canı sıkkın yürüyordu, önünde, biraz ilerisinde, uzun boylu zenci hizmetçisiyle giden amcasının kızını gördü. Geride kalmak için yavaşladı, ama kız da yolda oyalanıyordu. Henry:

“— Belki de benimle konuşmak istiyor,” diye düşünerek ona yetişmek için adımlarını sıklaştırdı. Karanlık odanın gizlemiş olduğu kızı görünce gözlerine inanamadı. En fazla on dört yaşında olabilecek, küçük bir kızdı bu.

Yanına varınca Elizabeth başını kaldırıp ona baktı. Henry sordu:

— Burada Antillerde sizi oyalayacak ilgi çekici şeyler bulabiliyor musunuz?

Kız cevap verdi:

— İstediğiniz kadar, epeydir buradayız, biliyorsunuz.

Küçük şemsiyesiyle kölesinin koluna dokundu, onunla bir sokağa saptı; delikanlı arkasından şaşkın bakakaldı.

Tiksindirici bir şeymiş gibi kendisinden kaçmaya çalışan bu kibirli akrabalarına karşı içinde acı duygular belirmişti. Onlara budala diyemiyordu; çünkü iyice etkilerinde kalmıştı. Kendini yapyalnız, çaresiz ve çok genç bulmasına yolaçmışlardı.

Port Royal’in dar sokakları çamur gibi pislikle kaplanmış, arabalar ve sayısız çıplak ayak bu çamuru kalın bir sıvı haline getirmişti. Vali Yardımcısının Sarayı Whitehall’e ne kadar benziyorsa Port Royal de bir kente o kadar benziyordu. Sokaklar, çevresine kirli ahşap evler sıralanmış dar geçitlerden ibaretti. Her evin sokak üzerinde bir balkonu vardı; herkes balkonlarda oturmuş, geçerken Henry’ye bakıyordu; ilgiyle değil de hasta bir adamın tavanda dolaşan sinekleri seyredişi gibi bıkkınlıkla seyrediyorlardı onu.

Bir sokakta, yalnız kadınlardan başka oturan yok gibiydi : zenci kadınlar, beyaz kadınlar, kurşuni kadınlar, çökük yanaklarına sıtma ateşi yerleşmiş kadınlar... Kirli denizkızları gibi balkonlarından sarkıyor, Henry geçerken alçak sesle ona sesleniyorlardı. Henry onlara aldırış etmeyince kızgın papağanlar gibi çığlıklar atıyor, belâ okuyor, arkasından tükürüyorlardı.

Rıhtıma yakın bir yerde, önünde büyük bir kalabalık birikmiş bir tür meyhane gördü. Yolun orta yerine tepesi delinmiş bir şarap fıçısı konmuştu. Garip danteller içinde, başına tüylü bir şapka geçirmiş iriyarı, sarhoş bir adam fıçının yanında çalımla duruyordu. Çevresine toplanmış adamların uzattıkları kupalara, taslara, hatta şapkalara şarap dolduruyordu. Arasıra şerefe kadeh kaldırıyor, etrafındaki kalabalık da alkışlar ve bağırmalarla ona katılıyordu.

Delikanlı dalgın, kederli, onların yanından geçmek istedi.

— Gel sağlığıma iç delikanlı.

— Canım içmek istemiyor.

— Canın içmek istemiyor mu?

İriyarı adam bu yanıt karşısında ne diyeceğini şaşırdı. Sonra öfkeyle bağırdı:

— Şuna bak! Bu hafta “Sangre de Cristo” malzeme gemisini ele geçirmiş olan Kaptan Dawes istedi, içeceksin.

Asık suratlı herif kaşlarını çatarak yaklaştı, ansızın kemerinden büyük bir revolver çıkartıp sallayarak Henry’nin göğsüne doğru tuttu. Delikanlı revolvere baktı:

— Sağlığına içeceğim, dedi.

İçerken de aklına bir şey geldi:

— Seninle yalnız konuşmak istiyorum Kaptan Dawes.

Korsanı meyhane kapısına doğru sürükledi:

— Gelecek seferin konusunda, diye söze başladı.

Kaptan gürledi:

— Gelecek seferim cehennemin dibine! Daha yeni vurgun yaptım, değil mi? Param var, değil mi? Öyleyse ne diye gelecek seferimden söz edip duruyorsun? Bekle bakalım, hele ganimet harcanıp bitsin, yaralar iyileşsin? Hele Port Royal’deki tüm şarabı içip burasını kurutalım, sonra gel de gelecek seferimden söz et bana.

Yeniden sokaktaki kalabalığa karıştı:

— Çocuklar, diye haykırdı. Çocuklar saatler var ki sağlığıma içmediniz. Gelin hep birden bağıralım, sonra da şarkı söyleriz!

Henry umutsuzlukla yolunu sürdürdü. Limanda birkaç gemi demirli yatıyordu. Kumsalda oturan bir gemiciye yaklaştı;

Lâfı açmak için :

— Şu gemi hızlıya benziyor, dedi.

— Ha, fena değil.

— Şehirde ünlü korsanlardan kimse var mı?

— Şu Dawes’den başka kimse yok, o da kükreyen bir fareden başka bir şey değil. Campeche’ye gidecek donanım ile dolu bir gemiyi ele geçirmiş, çıkarttığı gürültüye bakarsan sanırsın ki Panama’yı ele geçirmiş!

— Peki başka kimse yok mu?

— Bir de Grippo denilen herif var ama silâhsız olmadıkça hiç bir gemiye saldırıp yağma edemez. Kendi gölgesinden bile korkar bu Grippo. Evet, sanırım o da eli boş limana dönmüştür, kara rom içmeye dalmıştır şimdi de.

Henry sordu :

— Onun gemisi hangisi?

— İşte, orada. Adı “Ganymede”. Söylenenlere bakılırsa Grippo bu gemiyi Saint Malo’da, mürettebatı sarhoşken çalmış. O ve dokuz adamı zavallı, körkütük herifleri denize attıktan sonra gemiyle Antillere yelken açmışlar. Evet iyi bir gemidir ama Grippo kaptan olacak adam değil. Şimdiye dek nasıl olup da gemisini batırmadığına şaşmalı. Bak sözgelimi Mansveldt; işte sana bir kaptan, hem de gerçek bir kaptan. Ama Mansveldt Tortuga’da.

Henry gemiyi inceleyerek:

— İyi, hızlı bir gemi bu, dedi. Yelkenleri de arttırılabilir pekâlâ. Silâhları nasıl?

— Gereğinden bile fazla silâhı olduğunu söylerler.

Henry, korsanı o gece kumsalda bir kulübede kafayı çekerken buldu. Adam melezdi; iki yanağını da, ete gömülüp görünmez hale gelinceye değin sımsıkı bağlanmış ipek bir ip gibi iki derin iz kesiyordu. Gözleri ışıldıyor, bakışları küçük bir kamp önündeki korkak nöbetçiler gibi gidip geliyordu.

Henry sordu:

— Grippo denilen adam sen misin?

Adam yerinden sıçrayarak bağırdı:

— Ben çapulculuk etmedim, hiç bir vurgun yapmadım. Ben vurgun yapmam. Beni hiç bir şeyle suçlayamazsın.

Saint Malo’da da onu, bir defasında böyle bulmuşlar, çarmıha bağlamış, sonra gövdesinde yüz tane sarkık ağız açılıncaya ve hepsinden kan gelinceye değin kırbaçlamışlardı. Grippo o zamandan beri devlet otoritesinin gölgesinden bile korkar olmuştu.

— Kimsin sen? diye sordu.

Henry kendine güvenli, karşılık verdi:

— Öyle sanıyorum ki seni zengin edeceğim ben, Grippo.

Bu adama nasıl davranması gerektiğini biliyordu; çiftlikte çalışan zencilerin çoğundan hiç de başka değildi; korkak ve belki de açgözlü...

— Beş yüz İngiliz liran olsaydı ne yapardın Grippo?

Kara adam dudaklarını yalayıp önündeki boş kupaya bir göz attı. Sonra fısıldadı:

— Bu parayı haketmek için ne yapmam gerekiyor?

— Bana “Ganymede”in kaptanlığını satacaksın.

Bu kez Grippo’nun gözü açılmıştı: Kesin olarak:

— “Ganymede” bundan çok daha fazla eder, dedi.

— Ama ben gemiyi satın almak istemiyorum ki, sadece kaptanlığını

alacağım. Bak Grippo! Seninle şöyle bir anlaşma yapalım. “Ganymede”in kazancından yarısına ve kumandanlığına karşılık sana beş yüz lira vereceğim. Sonra denize açılacağız, öyle sanıyorum ki işime karışılmazsa, iyi vurgun yapmanın yolunu biliyorum ben. Grippo sana bu konuda bir yazılı kâğıt vereceğim. “Ganymede”de bir tek başarısızlığa bile uğrayacak olursam sen gene bütün gemiyi alacak, beş yüz lirayı da geri vermeyeceksin.

Grippo hâlâ boş kupasına bakıyordu, ama birdenbire heyecanlandı :

— Ver parayı bana, diye bağırdı. Çabuk! ver parayı bana. —Sonra bağırdı— Oloto! Oloto! Beyaz şarap getir, İsa aşkına, beyaz şarap!

ÜÇÜNCÜ
BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Henry Morgan korsanlığa başladığı zaman Darien körfezi kıyılarında ve yeşil Karayip adalarında birçok parlak ada vardı. Kazanılan ve harcanan sayısız servetin, alınıp batırılan güzel gemilerin, güvertelere kereste gibi yığılan altın ve gümüşün öyküleri Tortuga'nın şarapçı dükkânlarında anlatılırdı.

Özgür Kardeşlik, Pierre le Grand'ın küçük bir çeteyle Hispaniola ormanlarından gizlice çıkıp bir kayıkla hazine donanmasının Amiral yardımcısını tutsak ettiğinden beri ürkütücü bir birlik haline gelmişti. Fransa, Britanya ve Hollanda bu adaları suçlular için iyi bir hapishane olarak görmüş ve yıllar boyu Antillere değersiz insan yüklerini boşaltmışlardı. Öyle bir dönemdi ki, bu üç ülkede de yaptıklarının hesabını iyi veremeyenler bir gemiye tıkılıp, küçük bir ücret karşılığı zorunlu çalıştırılmak üzere buralara gönderiliyordu. Hizmet süreleri dolunca da bu adamlar silâh çalıp İspanya ile savaşmaya başladılar. Şaşılacak bir şey değildi bu. İspanya'nın Katolik ve zengin olmasına karşılık Huguenot'lar; Luteryenler ve İngiltere Kilisesine bağlı olanlar yoksul ve perişandı. Onlar kutsal bir savaş yapıyorlardı. İspanya dünyanın bütün hazinelerini kilit altına almıştı. Zavallı, yoksul dilenciler eğer anahtar deliğinden bir metelik çalabiliyorsa bunda ne kötülük vardı? İspanya'dan başka kim aldırış ederdi? Kuşkusuz İngiltere Fransa ve Hollanda bu konuyla hiç ilgilenmiyordu. Kimi zaman korsanları Aragon ve Kastilya'ya karşı görevlendiriyorlardı; öyle ki, on yıl önce bir tutuklu gemisiyle gönderilmiş adamın "Kiralın izniyle Kaptan" ünvanını taşıdığına tanık olabilirdiniz.

Fransa, yoldan çıkmış çocuklarının iyiliğini istiyordu; bunun için korsanlara eş olsunlar diye Tortuga'ya bin iki yüz kadın göndermişti; bin iki yüz kadının hepsi de karaya ayak basar basmaz zevcelikten çok daha kazançlı bir işe sarıldı. Fransa'nın bunda suçu yoktu elbette.

Bu korsanlar adlarını sadece sığır çobanlığı yaptıkları dönemlerden almışlardı. O zamanlar, ateşte ufak et ve yağ parçalarını pişirerek et tütsülemek usulleri vardı. Bu, eti olduğundan dâ nefis yapıyordu. Bu usule "boucan usulü" denirdi. Korsanlara "bouccaneer" demek de ondan âdet olmuştu.

Ama bir süre sonra bu avcılar küçük, dikkatli gruplar halinde ormanlardan çıktılar; çeteler kuruldu. Sonra sekiz on gemilik donanmalar oluşturuldu.

Sonunda da binlercesi Tortuga'da toplandı. Bu güvenli noktadan İspanya'nın böğrüne saldırmaya başladılar.

İspanya onlarla baş edemiyordu. Onunu asacak olsa, yüz kişi çıkıyordu; bunun için kentlerini pekiştirdi, hazînelerini denizden, askelerle dolu savaş gemilerinin koruması altında göndermeğe başladı. İspanyol, sömürgelerindeki sayısız gemilerin hemen hepsi bu vahşi korsanların korkusundan denizden çekilmiş gibiydi. Ancak yılda bir kez hazine donanması anavatana doğru yelken açıyordu.

"Kardeşlik" arasında beş ünlü ad ve bu adların —eğer bir gün hepsini gölgede bırakacağına bu derece güvenmeseydi— Henry Morgan'ı kıskançlıkla kıvrandıracak serüvenleri, başarıları vardı.

Bartolomeo Portugue büyük bir vurgun ele geçirmişti... Ama vurgunuyla kaçamadan Campeche yakınlarında tutsak düştü. Asılması için kumsala darağacı kurulmuştu. O da darağacının kuruluşunu gemideki hücresinden seyretti, İdamından önceki gece, nöbetçisini bıçaklayıp bir fıçının yardımıyla yüzerek kaçtı. Sekiz gün geçmeden uzun bir kayıkla ve korsanlarla döndü, gemiyi Campecbe limanından çaldı. Onu Küba açıklarında bir fırtınada yitirdi ama bu öykü gene de meyhanelerde neşeyle anlatılırdı.

Roche Braziliano, tombul suratlı bir Hollanda'lıydı. Gençliğinde Portekiz'liler tarafından Brezilya'dan kovulmuş, adını da onların bu sömürgesinden almıştı. Gariptir ki Portekiz'e karşı hiç bir kin gütmüyordu. Kini İspanya'ya yönelmişti. Çevrede İspanyollar olmadıkça nazik, iyi yürekli, sevilen bir kaptandı. Adamları ona tapar ve ondan başkası onuruna kadeh kaldırmazlardı. Bir defasında gemisi Castilla de Oro'da batırıldığı zaman bir İspanyol süvari bölüğündekilerin çoğunu öldürmüş ve hayvanlarından, binip kaçmak için yararlanmıştı. İspanyollar yakınında olduğu zaman Roche ağzından köpükler saçan bir hayvan kesilirdi. Tutsakları şişlere geçirip hafif ateşte kızarttığı söylenirdi.

Zengin gemiler denizden çekildiğinden korsanlar köylere, hatta kaleleri olan kentlere saldırmak zorunda kaldılar. Lewis Scot, Campeche'yi yağma edip ardında kapkara, dumanı tüten bir yığın bıraktı.

L'Ollonais, Sables d'Ollone'dan gelmiş, çok kısa bir zaman içinde batı okyanusunun en korkulan adamı olmuştu, İşe İspanya'ya duyduğu gerçek bir kinle başladı ve güçlü bir vahşet tutkusuyla bitirdi. Diller koparmış, tutsakları kılıcıyla parça parça doğramıştı. İspanyollar L'Ollonais ile karşılaşacaklarına şeytanın her türüyle karşılaşmayı yeğlerlerdi. Adının fısıldanması bile yolu üzerindeki köylerin boşalmasına, her türlü yaratığın ortadan silinmesine yetiyordu. O geldiği zaman, sıçanların cengele kaçtığı söyleniyordu.

Maracaibo'yu aldı, New Gibraltar'ı, St. James de Leon'u aldı. Her yanda, salt bundan çok zevk duyduğu için, insanları kılıçtan geçirdi.

Bir defa, adamakıllı kana susadığında, seksen yedi tutsağın bağlanıp sıra halinde yere yatırılmasını emretti. Sonra bir elinde bileyi taşı, ötekinde uzun bir kılıçla sıra boyunca yürüdü. O gün seksen yedi kafayı kendi eliyle kesti.

Ama L'Ollonais İspanyolları katletmekle yetinmedi, insanların yıkıntıya dönüşmüş taş kentlerde yaşadıkları ve bakirelerin çiçekten taçlarla dolaştıkları tatlı Yucatan ülkesine girdi. Yucatan'lılar sakin insanlardı, soyları bilinmeyen bir nedenle azalıyor, ortadan kalkıyordu. L'Ollonais ülkeden ayrıldığında kentler taş ve kül yığınları haline gelmiş, çiçek taçlardan iz kalmamıştı.

Dairen Körfezi yerlileri başkaydı: Vahşi, korkusuz ve acımasız... İspanyollar onlara "Bravos" derler, bu yerlilerin evcilleştirilemiyeceği üzerine and içerlerdi. İspanya'ya son derece diş biledikleri için korsanlarla dost olmuşlardı. Ama L'Ollonais onların da malını mülkünü yağmalayıp başkanlarını öldürdü. Bu Yerliler öç almak için yıllarca beklediler. Sonunda L'Ollonais'nin gemisi ülkelerinin kıyısına vurup battığında onu yakaladılar. Bir ateş yakıp saatlerce dansettikten sonra Fransızın gövdesini kendi gözleri önünde, parça parça, her defasında bir parmak ve bir lokma et olmak üzere, yaktılar.

Bir gece Tortuga'daki bir meyhaneye zayıf bir adam geldi, adını sorduklarında kocaman bir rom fıçısını kaptığı gibi fırlattı, attı.

— Bras de Fer[3], dedi. Hiç kimse de ona bir daha soru sormadı. Adını bir utanç, bir dert yüzünden mi, yoksa kininden mi gizlediği asla öğrenilemedi. Ama tüm kıyı onu büyük, yiğit bir kaptan olarak tanıdı.

İşte söyledikleri sözler dillerde dolaşan adamlar bunlardı.

"Zalim" : Vurgun getirmeyene para yok, demişti ve bu söz herkesin ağzındaydı. Kaptan Lawrence küçük bir gemiyle iki İspanyol firkateyninin hücumuna uğradığı zaman adamlarına şöyle dedi: "İçinde bulunduğunuz tehlikeyi sezecek kadar büyük deneyiminiz ve bu tehlikeden korkmayacak kadar büyük yürekliliğiniz var." Bu, güzel bir sözdü, adamları bu söz üzerine iki İspanyol gemisini tutsak ederek Goaves'a getirmişlerdi.

Tümü de acımasız, hatta sert adamlar değildi. Bazılarında çok garip bir acıma duygusu bulunuyordu. Her pazar tüm mürettabatı başı açık, karşısına alarak kutsal âyin yapmayı görev edinmiş bir Daniel örneğin... Daniel bir defasında dine saygısızlık ettiği için bir gemicisini vurmuştu. Bu korsanlar savaştan önce yüksek sesle dua ederdi. Savaştan üstün çıkarlarsa korsanların yarısı, ele geçirilmiş bir kiliseye sürü halinde giderek Te Deum duası okurdu. Bu arada diğer yarısı da yağma ile meşgul olurdu.

Gemi kaptanları, adamları arasında en sert bir disiplin gözetmeye özellikle

dikkat ederler, başarılarına engel olabilecek başkaldırı veya herhangi bir yanlış davranışı derhal cezalandırırlardı. Denizde daha sonraları Kidd, Blackbeard ve Lafitte tarafından göz yumulmuş başkaldırı eylemlerine rastlanmazdı o zamanlar.

Ama “Kardeşlik”in tüm tarihine bir tek adam egemendi. Edward Mansveldt adında bir Hollanda’lıydı bu. Yüreklilik ve askerlik bakımından herkesten üstündü. Florida’da Granada ile St. Augustine’i ve St. Catherine adasını almıştı. Büyük bir filoyla Darien ve Castilla de Oro kıyılarında sefere çıkmış, ne bulduysa elkoymuştu. Ama onda bir hayal gücü vardı. Komutasındaki kılıksız sokak kahramanları çetesinden Amerika’da güçlü, uzun ömürlü bir ulus, yeni, saldırgan bir ulus yaratmak sevdasına kapılmıştı. Komutası altına gittikçe daha çok sayıda korsan girdikçe hayali de güçlendi. İngiltere ve Fransa hükümetlerine danıştı. Onlar dehşete düştüler, kendisine böyle bir girişimi yasakladılar. Krallıkların darağaçlarına asılması olanaksız korsanlar soyu mu? Ama, bunlar herkesi soyardı. Sonra böyle bir şeyi düşünmek bile yersizdi.

Gelgelelim o hâlâ yeni yöntemini tasarlamayı sürdürüyordu. Merkezi St. Catherine Adası olacaktı. Orada adamlarından bir grubu yerleştirdikten sonra yeni ulusuna katılacak daha çok insan bulmak için dolaşmaya çıktı. Gemisi Havana kenti yakınlarında batırıldı ve İspanyollar Edward Mansveldt’i darağacında boğdular.

İşte Henry Morgan’ın tümünü de gölgede bırakmayı tasarladığı adamlar bunlardı. O, gerçekten karşısında hiç bir engel görmüyor, bir kimse dikkatle tasarlar ve olanakları değerlendirmeyi bilirse giriştiği işi mutlaka başaracağından kuşkusu bulunmuyordu. Bu öyküler ve bu adamlar belki de fena değildi ama hepsi de büyük girişimlere kalkışmaktan kaçınıyorlardı. Atılgan ve kibirliydiler. Ama bir gün ona yardımları dokunabilirdi.

Henry Morgan melez Grippo’yla beraber “Ganymede”le denize açıldığında Manseldt yaşıyordu, Bras de Fer ise yaşlı bir adamdı.

I

Morgan “Ganymede”i sefere hazırlarken Port Royal’de heyecan ve merak egemendi. Gemiye garip araç gereç ve az rastlanan silâhlar yükleniyordu. Bu delikanlının sakin güveninin çekimine kapılan birçok gemici gönüllü olarak mürettebata katıldı. Kaptan limanda beş ünlü topçu bularak yanına aldı. “Ganymede” yelkenlerini açıp da limandan çıkmaya hazırlanırken kumsalda başıboş bir kalabalık birikmiş, onun uzaklaşmasını seyrediyordu.

Av gözleyerek Darien kıyısını taradılar, ama deniz İspanyollardan tamamiyle arındırılmış gibiydi. Bir sabah Cartagena limanı yakınlarında bir ticaret gemisinin uzun ve kırmızı teknesini gördüler. Kaptan Morgan adamlarını sakladı. Hiç kimsenin kendisini göstermesine izin vermedi. Dümenci bile dümeni küçücük bir odadan tutuyor ve güvertede yapma bir dümen başıboş sallanıyordu. Sonra, doğru İspanyol gemisinin üzerine gittiler. İspanyol mürettebatı çok şaşırdı. Gelen gemide hiç kimse yoktu. İşin içinde ya bir büyücülük kokusu vardı, ya da gemicilerin her zaman anlattıkları o deniz facialarından biriyle karşılaşmışlardı. Belki de veba gemideki tüm mürettebatı öldürmüştü ve onlar bu gemiyi yakalayıp satabilirlerdi. Ama iyice yaklaştıkları zamap gizlenmiş üç top alev kustu; üçü de bir tek noktaya nişan almıştı: Ateş kesildiğinde İspanyol gemisinin dümeni parça parça olmuş, gemi denetimden çıkmıştı, oradan oraya sürükleniyordu. Sonra Kaptan Morgan, geminin ön tarafında, menzili dışında kalmaya gayret ederek bayrak indirilinceye değin ateşe devam etti, mermi yağdırdı. Tasarıları gerçekleşmiş, ilk vurgunu ele geçirmişti.

Birkaç gün sonra başka bir gemiye rastladı ve borda bordaya ilerlemeye koyuldu. İspanyol mürettebat saldırıyı karşılamak üzere küpeşteyi siper almış. Ortalık birdenbire kalabalığın içine düşen ve patlayan kalın toprak küplerle doldu. İspanyollar haykırarak bu birden parlayan ölüm tehlikesinden kurtulmak üzere kaçıştılar, sığınak aramaya koyuldular.

Henry Morgan, Tortuga’ya döndüğü zaman vurgun olarak dört gemi getiriyordu, bir tek adamını bile yitirmiş değildi. Herşey öngördüğü derecede kolay olmuştu. İşte, tasarılarının dört canlı anıtı ortadaydı. İnsanın beklenmeyen bir şeyi çok kısa bir zamanda yapması yeterdi. Başarılı bir savaşın gizi buradaydı.

Henry Morgan geldiğinde Mansveldt Tortuga’daydı. Küçücük gözleri bu vurguna bakarken parlıyordu. Çok geçmeden bu yeni öndere haber yolladı.

— Limandaki dört İspanyol gemisini ele geçiren kaptan Morgan sen misin?

— Evet efendim, benim?

— Peki bu işi nasıl başardın? İspanyol gemileri iyice silâhlı, hızlı gemilerdir.

— Onları efendim, plânlarım sayesinde ele geçirdim. Birçok geceler bu işleri nasıl yapacağımı tasarlayıp durmuştum. Başkaları kaba güç kullanırlar ama efendim, ben gafil avlama yoluma çalışırım.

Mansveldt ona hayranlıkla bir süre baktı:

— St. Catherine Adası'nı ele geçirmek üzere bir sefer hazırlıyorum, dedi. Adayı aldıktan sonra bir korsanlar cumhuriyeti kuracağım. Bunlar artık vatanseverlik duygularıyla çalışacaklar. Bu seferin Amiral yardımcısı olmak ister misin? Adam toplamakta ustayımdır ben.

Mansveldt'in adı denizlerde çok iyi tanınırdı, Henry sevincinden kızardı. Hemen karşılık verdi:

— Memnuniyetle gelirim efendim.

Donanma yelken açtı, Kaptan Morgan amiral yardımcısıydı. Güzel bir saldırı oldu. Gemiler taşıdıkları kılıksız sürüsünü kustular, surlar üzerinde kan döküldü. Ada bu saldırının şiddeti karşısında tutunamazdı, sonunda kale düştü. Hollanda'lı amiral, hükümetini kurup başına Morgan'ı bıraktıktan sonra kendisi yeni vatandaşlar bulmak üzere yeniden dünyayı dolaşmaya çıktı. Gemisiyle birlikte yitti ve bir daha hiç haber alınamadı. İspanyolların onu Küba'da boğdukları söyleniyordu.

Artık Kaptan Morgan Karayiplerde tek başına egemen olmuştu. Donanmasına katılmak, kumandası altına girmek, onunla birlikte dövüşüp başarısını paylaşmak üzere her yandan gemiler geliyordu. Puerto Bello'ya saldırıp şehri yağma etti. Evler yıkıldı ve zavallı, çaresiz halk soyuldu. Kaptan Morgan'ın gemileri denize yelken açarken cengel, yıkıntılar arasına yürümeye başlamıştı bile.

On yıl süreyle okyanuslarda, adaların arasında ve Tropik Amerika'sının yeşil kıyıları boyunca dolaştı, durdu. Adı, çapulculuğa çıkan bütün adları gölgede bırakacak biçimde tanındı duyuldu. Dünyanın her tarafından korsanlar onun bayrağı altına girmeye koşuyorlardı. Tortuga'da ve Goaves'da halk onu alkışlıyordu. Her seferi için sayısız gönüllü ona katılıyordu. Artık tüm "Kardeşlik" Kaptan Morgan'ın Sokaklarda içki fıçıları açtırmasını veya kentte çılgınlıklar yapmasını beklemekteydi. Bunları hiç bir zaman yapmadı. Mor ceketi, kurşuni ipek çorapları ve üzeri fiyonklu kurşuni kunduralarıyla soğuk soğuk dolaşırdı. Belinde kurşunkalem kadar ince, kurşuni bir ipek kın içine sokulmuş bir kılıç sallanırdı.

Başlangıçta gemiciler onunla bir arkadaşlık havası yaratmaya çalıştılar, ama

hepsini soğuk tavırlar ve aşağılamalarla uzaklaştırdı. Kölelerden aldığı dersi unutmuş değildi. Halkın sevgisini satın almaya kalkıştığı halde tüm “Özgür Kardeşlik” üyeleri bu sevgiyi ona yağdırıyor, canlarını, servetlerini onun başarıları için seve seve harcamaktan çekinmiyorlardı.

II

On yıl süren dövüş, çapul ve yangınlardan sonra artık otuzuna gelmişti. Ağaran kıvırcık saçları başını daha da sıkı sarıyor gibiydi. Henry Morgan yaşamda başarı kazanmış, dünyanın gelmiş geçmiş korsanlarının en talihlisi olmuştu. Tüm korsanlar, o denli özlediği hayranlığı ona bol bol gösteriyorlardı. Düşmanları —parası olan her İspanyol düşmanıydı— adını duyunca korkudan titriyorlardı. Drake ile L'Ollonais'den korktukları kadar ondan da korkuyorlardı.

"Ganymede"le denize açıldığı zaman, topları bir İspanyol teknesine kükrediği, çevresinde silâh şakırtıları ve çığlıklarla, İspanyol gemisinin güvertesinde dövüşe giriştiği anlarda yüreğinin özlediği o yakıcı mutluluğa kavuşacağından kuşkusu olmuyordu. Ama, bunların tümünü gerçekleştirmiş olmasına karşın doyuma ulaşamamıştı. İçindeki o adsız yakıcı özlem artıyor, yüreğini pençelerine almış, sıkıştırıyordu. "Kardeşlik" buyruğu altına girince tutkusunun açtığı yaranın iyileşeceğini sanmıştı; korsanlar plânının sonuçlarını görüp ona hayranlık duydukları zaman gururu okşanıp doyuma ulaşacağını ummuştu. Bu da gerçekleşti. İnsanlar ona âdeta tapıyorlardı, buna karşılık o insanlardan bu denli basit şeylere kapıldıkları için tiksiniyor, onları budala sayıyordu.

Henry başarısı içinde tek başına kalmıştı. Yaşlı Merlin yıllar önce gerçeği söylemişti demek, Kaptan Morgan başarısına ulaşmıştı ama yapyalnızdı, hiç dostu yoktu. Özlemi, içinde, yüreğinde gömülü kalmaya mahkûmdu. Tüm korkularını, acılarını, başarısızlıklarını ve küçük yetersizliklerini gizlemek zorundaydı. Peşinden gelenler bunları başarısının parlaklığı içinde hiç görmüyorlardı ama ilk ve en ufak zayıflık belirtisinde onu hemen yüzüstü bırakırlardı.

O vurgunla uğraşırken kıstak boyunca sinsi bir söylenti ortaya çıkmış, adaları dolaşıp gemilere sızmıştı. Adamlar fısıldanan ada kulak verip dikkatle dinliyorlardı:

"Panama'da bir kadın varmış, güneş kadar güzelmiş. Panama'da ona Kızıl Azize diyorlar. Tüm erkekler önünde diz çöküyor."

Söylenti böyle fısıldanıyordu. Ama ses büyüdü, büyüdü ve sonunda meyhanelerdeki adamlar La Danta Roja (Kızıl Azize) onuruna kadeh kaldırmaya başladılar. Genç denizciler vardiyada onun adını fısıldar oldular. "Altın Kupa'da

bir kadın varmış, tüm erkekler, puta tapanlar nasıl güneşin karşısında diz çökerse onun önünde öyle diz çöküyorlarmış.” Goaves sokaklarında bu kadından alçak sesle söz ediliyordu. Onu gören yoktu; hiç kimse teninin veya saçının rengini bilmiyordu. Buna karşın birkaç yıl içinde geniş, yabanıl Karayip’lerde Kızıl Azize onuruna içmemiş ve düşünde onu görmemiş kimse kalmadı. Birçoğu La Santa Roja’ya dua ediyordu. Her erkek için aradığı sevgili, bir Avrupa kumsalında bırakılmış güzel bir genç kızın yıllarla parlak biçimde renklendirilmiş hayali olmuştu. Panama da her erkeğin gönlünde hayallerinin ülkesi olarak yer etmişti. Çok garip bir şeydi bu. Öyle bir zaman geldi ki, erkekler arasında La Santa Roja’nın adı geçmeksizin biten bir konuşmaya rastlanmaz oldu. Haşin korsanların hayallerinde acayip bir çılgınlık, tapınılacak yeni bir bâkire haline gelmişti. Birçokları onun yeniden yeryüzüne inmiş Meryem olduğunu söylüyor, dualarına onun adını da katıyorlardı.

Kaptan Morgan Puerto Bello’yu ele geçirdiğinde, Panama Valisi iyi örgütlenmemiş, üniformasız, kılıksız bir güruhun böylesine sağlam bir kent ele geçirmesi karşısında hayranlık ve şaşkınlık duymuştu. Bu işin başarılmasında rol oynayan silâhların birer küçük örneğini istetmek üzere bir haberci gönderdi. Kaptan Morgan haberciyi yangından kurtulmuş, küçük bir odaya aldı.

— Panama’da Kızıl Azize dedikleri kadını hiç gördün mü? diye sordu.

— Hayır, kendisini görmedim; ama söz edildiğini duydum. Delikanlılar dualarında Kutsal Bâkire’den sonra onun adını anıyorlar. Güneş kadar güzel olduğu söyleniyor.

— Santa Roja’dan başka, öz adı neymiş?

— Bilmiyorum, yalnız güneş kadar güzel olduğunu duydum. Panama’da onun Kordoba’dan geldiği, Paris’te de bulunduğu söyleniyor. Soylu bir ailedenmiş. Kalın bir çitle korunan bir çayırlıkta koca koca atlara erkek gibi binerek nasıl dolaştığı anlatılıyor. Elinde kılıcın sanki canlı bir şeye dönüştüğü ve herhangi bir erkekten daha iyi kılıç kullandığı söyleniyor. Tüm bunları alçakgönüllülüğüne söz gelmesin diye büyük bir gizlilik içinde yapıyor.

Kaptan Morgan:

— Pekâlâ, dedi. O kadar güzelse alçakgönüllülüğe ne gerek var. Bu alçakgönüllülük, ancak ziyaretçiler olduğu zaman takınılan bir tutum, büyüleyici bir davranış olmalı. Ata binişini görmek isterdim. Onunla ilgili başka hiç bir şey bilmiyor musun?

— Ancak meyhanelerde konuşulanları efendim. Kutsal Azizelere ortak olduğunu, dualarda onların yerini aldığını...

Haberci sessiz beklerken Kaptan Morgan koltuğunda uzun uzun hayale daldı. Sonunda boğucu düşüncelerden kurtulmak ister gibi başını salladı. Kemerinden

bir revolver çıkartarak haberciye verdi:

— Bunu Don Juan Perez de Guzman'a götür ve Puerto Bello'yu yerle bir etmekte kullandığımız silâhların bir örneği olduğunu söyle. Ama benim asıl silâhlarım adamlarımın sağlam yürekleridir. Ona bunlardan bir tane gönderecek değilim ama çok sayıda getireceğim. Kendisine bu revolveri bir yıl muhafaza etmesini söyle, ben Panama'ya geldiğimde bizzat onun elinden geri alacağım anladın mı?

— Anladım efendim.

Birkaç gün sonra haberci gene geldi, geri getirdiği revolverin yanında kocaman, dörtköşe zümrüt taşlı bir yüzük bulunuyordu. Zahmet etmemenizi rica ediyor; o zaman görev duygusu hayranlığını altedecek ve sizi bir ağaca astırmak zorunda kalacakmış.

Kaptan :

— İyi bir haber bu, dedi. İyi, yürekli bir haber. Don Juan'la salt kılıçla da olsa, karşılaşmayı arzu ederdim. Çoktanberi bana hiç kimse kılıçla meydan okumadı. La Santa Roja hakkında daha geniş bilgi edindin mi?

— Ancak sokaklarda söylenenleri efendim. Sizi düşünerek herkese sıkı sıkı sordum. Sokaklarda bana söylediklerine bakılırsa kimse yüzünü görmesin diye kalın bir peçe takıyormuş. Kimileri, onu gören zavallı erkekler ona vurulup çaresizlikten kendi canlarına kıymasınlar diye peçe taktığını söylüyor. Öğrendiklerim bundan ibaret. Gönderecek başka bir haberiniz var mı efendim?

— Sadece bir yıl içinde Altın Kupa'ya gideceğimi tekrarla.

III

Ömrü boyunca iradesi demirden bir rüzgâr göstergesine benzemişti: Hep kararlı olarak bir tarafa yönelmiş ama hiç bir yönde uzun süre kalmayan bir gösterge. Antiller, deniz, yağma ve yengi tümü ile zamanla onu bıktırmıştı. Dokunduğu herşeyin solduğunu, kuruyup büzüldüğünü görmüştü. Yalnızdı. Adamları ona saygı ve somurtkan bir korku gösteriyorlardı. Ondan çekiniyorlardı, ama bu durum bir zamanlar olduğu gibi artık gururunu okşamıyordu.

Adamları arasında bir dost bıılup bulamayacağını düşündü; ama kendi iç kalesine kapanalıberi o kadar uzun zaman geçmişti ki bu düşünce ona anlaşılmaz, çocuksu bir çekingenlik verdi. Adamlarından kim ona dost olabilirdi? Hepsini bir bir aklından geçirdi, çatlak, somurtkan suratlarını, çapul paylaşılırken pırıl pırıl parlayan aç gözlerini anımsadı. Onlar için tiksintiden başka bir şey duymuyordu.

Ama gözüne çarpmış olan biri vardı: Coeur de Gris dedikleri bir Fransız. Kaptan Morgan onu dövüşte seyretmişti, güvertede çevik bir hayvan gibi oradan oraya sıçrıyor, kılıcı gümüş alevden kıvrak diller çıkartıyordu. İnce uzun kılıcı, kısa gemici palasına yeğliyordu. Ve genç adam Kaptan Morgan'ın buyruklarını gülümseyerek yerine getiriyordu. Bakışlarında saygı olmasına karşılık, korkudan kıskançlıktan kuşkudan eser yoktu.

Henry Morgan derin derin düşündü :

"Acaba şu Coeur de Gris bana dost olabilir mi? Küba'dan Saint Kit'e kadar, ardında kırık kalplerden bir iz bıraktığı söyleniyor, nedense bu sebeple ondan biraz çekiniyorum."

Kaptan Morgan genç adamı çağırttı ve geldiğinde, ona lâfı açmakta biraz güçlük çekti:

— Eh, nasılsın bakalım Coeur de Gris?

Genç adam kaptandaki çok ufak da olsa bu yakınlık belirtisine pek şaşırmıştı.

— Şey, efendim, çok iyiyim. Bir emriniz mi var?

— Emir mi? Hayır; şey, düşündüm ki, seninle biraz konuşmak istedim, hepsi bu.

— Benimle konuşmak mı efendim? Ama ne konuda?

— Şey, dillerde dolaşan o küçük sevdaların ne âlemde?

Kaptan bunu zoraki bir neşeyle söylemişti.

— Hakkımda çıkartılan söylentiler ne yazık ki gerçeğe pek uymaz, efendim.

Henry Morgan hemen niyetini açıkladı:

— Dinle beni Coeur de Gris! Benim de bir dosta gereksinme duyabileceğim hiç aklına gelmedi mi? Yapyalnız bir adam olduğumu hiç düşünmedin mi? Tüm adamlarımın benden nasıl korktuklarını gözönüne getir bir kere. Yalnız emir almak için gelirler, hiç bir zaman benimle kalıp biraz oyalanmak için değil. Biliyorum buna ben kendim yol açtım. Bir zamanlar gerekliydi. Sözümü dinletmeden önce saygı uyandırmak zorundaydım. Ama şimdi öyle zamanlar oluyor ki düşüncelerimi söylemeyi ve savaşla çapuldan başka konularda konuşmayı istiyorum. On yıldan beri sessiz bir kurt gibi denizleri kasıp kavurdum ve hiç bir yerde bir tek dostum yok.

“Dost olarak seni seçtim; çünkü senden hoşlanıyorum, bu, birinci neden; ikincisi, göz koyduğumu, çalmak istediğimi sanabileceğin hiç bir şeyin yok. Benden, korkmaksızın hoşlanabilirsin. Gariptir ki pek çok adam benden kuşkulanıyor. Her yolculuk için harfi harfine hesap veriyorum, gene de onlarla dost olarak konuşacak olursam kuşkum yok nasıl bir tuzak kurduğumu anlamak için kafa patlatacaklardır. Sen, sen benim dostum olur musun Coeur de Gris?”

— Ah, elbette olurum Kaptanım, aklınızdan böyle bir şey geçirdiğinizi bilseydim çoktan olurdum. Size ne gibi bir yararım dokunabilir efendim?

— Oh, sadece arasıra benimle konuşmakla ve bana biraz güvenmekle... Dost aramamın yalnızlıkdan başka nedeni yok. Ama sen bir soylu gibi konuşuyor ve davranıyorsun Coeur de Gris. Ailenin kim olduğunu sorabilir miyim? Yoksa bu adı burada, Karayiplerle, pek çoğunun yaptığı gibi gerçek kimiliğini gizleyen bir örtü olarak mı kullanıyorsun?

— Size ailemden sözetmek pek kolay. Babanım büyük Bras de Fer olduğu söyleniyor, ama onun da kim olduğunu hiç kimse bilmiyor. Adımı halk, onunkine benzesin diye bana takmış. Annem Goaves’daki genel kadınlardan biridir. Doğduğumda on altı yaşındaymış. Ailesi pek eski bir aileymiş, ama Huguenot inancına sahipmiş. Malları mülkleri Saint Barthelemy kıyımında yokolmuş. Bu nedenle ben doğduğumda annem meteliksizmiş. Bir gün Paris sokaklarında bekçi tarafından yakalanmış, başıboş kadınlarla dolu bir gemiyle Goaves’a gönderilmiş. Çok geçmeden de Bras de Fer ile karşılaşmış.

Henry Morgan bu genç adamın utanç duygusundan uzak konuşması karşısında şaşarak sordu :

— Annenin bir genel kadın olduğunu söylüyorsun. Artık denizlerde zengin olduğuna göre, kuşkusuz o da bunu, bu işi bırakmıştır değil mi? İkinize gerekenden fazla para götürüyorsundur eve...

— Evet, götürüyorum, ama annem işini sürdürüyor. Ben de bir şey demiyorum; onun ciddi bir iş saydığı bu uğraşına ne hakla karışabilirim? Durumundan övünç duyuyor, ziyaretçilerinin limandaki en seçkin insanlar olmasıyla övünüyor. Ve, hemen hemen kırkında olmasına karşm her yıl yeni gelen genç, top piliçlerle rahatça boy ölçüşmesi, onlara yeğ tutulması annemi son derece mutlu ediyor. Yaşamının yumuşak akışını değiştirebilsem de, niye yapayım bunu? Hayır o sevgili, güzel bir kadındır ve bana çok iyi annelik etmiştir. Tek kusuru beni aşırı sıkmasıdır; yanında olduğum zaman daima azarlar, ayrılırken de çok ağlar. Bana zarar verebilecek bir kadına kapılacağım düşüncesi onu son derece korkutur.

Henry Morgan sordu :

— Sürdüğü yaşam gözönünde tutulacak olursa, bu pek garip değil mi?

— Niçin garip olsun? Bu eski meslekte çalışanların aklı mutlaka başkalarınınkinden farklı mı olmalı? Hayır efendim, inanınız ki annemin yaşantısı dupduru ve lekesizdir, her gün üç kez duasını eder, Goaves'da onunkinden daha iyi, daha güzel bir ev bulamazsınız. Bakın efendim, oraya son gidişimde çapuldan payıma düşen bir şal götürdüm, bürümcük ve altından yapılmış, çok görkemli bir şeydi bu. Almak istemedi. Roma Kilisesine bağlı kadınların omuzuna yakışır bu, iyi bir Huguenot'nun bunu takması doğru olmaz, dedi. Ah! denize açıldığım zaman beni öyle merak eder ki! Bana bir zarar gelmesinden çok korkar ama, ruhumun bozulmasından daha da çok korkar. İşte ailem üzerine tüm bilgim bu kadar efendim.

Kaptan Morgan bir büfeden Peru şarabı dolu garip, küçük testiler çıkardı. Testilerin ikişer boynu vardı ve birinden şarap akarken ötekinden tatlı bir ıslık sesi geliyordu.

— Bunları bir İspanyol gemisinden almıştım, dedi. Benimle içer misin, Coeur de Gris?

— Sizinle içmek benim için büyük onur efendim.

Uzun bir süre şaraplarını yudumlayarak oturdular, sonra Kaptan Morgan düşlere dalmış gibi konuştu:

— Öyle sanıyorum ki Coeur de Gris, bir gün seni de Kızıl Azize'nin iğnesi sokacak ve o zaman Panama arıları çevremizde vızıldayarak dönmeğe başlayacak. Bu kadının, bir zamanlar Truvalı Helen'in korunduğu kadar iyi korunduğundan hiç kuşkum yok. Kızıl Azize'nin adını duydun, değil mi?

Genç adamın gözleri şarabın etkisiyle parlıyordu. Yumuşak bir sesle:

— Onu duymak mı, dedi. Onu düşlerimde gördüm, uykumda ona seslendim. Kim yapmadı ki bunu? Dünyanın bu köşesinde onun adını kim duymadı ki... Gene de onun üzerine kim ne biliyor? Çok garip bir şey bu kadının adının

büyüsü : La Santa Roja! La Santa Roja! Her erkeğin yüreğinde istek uyandırıyor, gerçekleşebilecek, yerine getirilmesi olası bir istek değil de “Eğer yakışıklı olsaydım, eğer prens olsaydım” türünden bir istek. Gençler çılgın plânlar kuruyor; bazıları kılık değiştirip Panama’ya gitmeyi, bazıları kenti barutla havaya uçurmayı tasarlıyor. Gözleri açıkken Kızıl Azize’yi alıp kaçırmalarının düşünü görüyorlar. Efendim düşünün bir kez; hastalıktan kıvranan bir denizcinin gece kendi kendine “bu hastalığa yakalanmamış olsaydım La Santa Roja uğruna serüvene atılırdım” diye inlediğini duydum.

“Annem orada, Goaves’da o kadına tutulup da gideceğim diye kendini yiyip duruyor. Bu anlaşılmaz kadından çok korkuyor. “Ona yaklaşma, oğlum” diyor. “Bu kadın kötü ruhlu; bir şeytan; hiç kuşkusuz Katoliktir de.” Ama onu gören kimse yok. Altın Kupa’da Kızıl Azize gibi bir kadının bulunup bulunmadığını bile kesin olarak bilmiyoruz. Ah! bu kadın, denizi düşlerle, özlem dolu düşlerle kapladı. Düşünüyorum ki efendim, belki bir gün Altın Kupa da bu kadın yüzünden, tıpkı Truva’nın uğradığı yazgıya uğrayacak.

Henry Morgan kadehleri tekrar doldurmuştu, koltuğunda öne eğilmiş, dudağının köşesinde çarpık bir gülümseyiş vardı, oldukça boğuk bir sesle:

— Evet, dedi. Bu kadın ulusların ve erkeklerin ruh sağlığı için bir tehlikedir. Sorun kuşkusuz tümüyle saçma... Aslı yok. Herhalde göz alıcı çizgileri söylence yaratmış şirret bir orospudur bu kadın. Ama böyle bir söylence nasıl başlatılmış olabilir? Sağlığına, Coeur de Gris: Bana iyi ve bağlı bir dost olacaksın, değil mi?

— Olacağım, Kaptanım.

Bir süre daha nefis şarabı yudumlayarak, sessiz oturdular.

Henry Morgan sanki sözünü yeni bitirmiş gibi konuşmaya başladı :

— Ama kadınlar insana çok acı çektirir. Nereye gitseler, içinden bir şeyler sızan bir paket gibi acıyı da beraberlerinde götürürler. Söylediklerine göre sık sık abayı yakarmışsın Coeur de Gris. Onların getirdikleri acıyı duymadın mı hiç?

— Hayır efendim, duyduğumu sanmıyorum. Kuşkusuz küçük üzüntülere, acılara kapılmadım değil. Herkes kapılmıştır, ama genel olarak, kadınlarda yalnız zevk buldum ben.

Kaptan :

— Öyleyse talihlisin, dedi. Bu acıyı duymadığın için çok talihlisin. Benim yaşamım sevda ile zehirlenmiştir. Sürdüğüm bu hayata beni sevda sürüklemiştir.

— Nasıl oldu bu, efendim? Gerçekten hiç düşünmemiştim ki, aklıma gelmezdi ki siz.

— Biliyorum, biliyorum; ne denli değişmiş olmalıyım ki sen bile benim sevdalanmam düşüncesini biraz gülerek karşılıyorsun. Şu halimle bir Lord’un kızının gönlüne taht kuramam kuşkusuz.

Bir Lord kızı mı efendim?

— Evet, bir Lord kızı. Birbirimizi aşırı kusursuz, aşırı coşkulu bir tutkuyla sevdik. Bir defasında gelip benimle bir gül bahçesinde buluştu, gün ağarıncaya dek kollarımda kaldı. Onunla yeni, güzel bir ülkeye kaçmayı ve kimliğini ardımızdan denize gömmeyi tasarlıyordum. Belki bugün Virginia'da güvenlik içinde, ayağımın dibinde küçük, sevimli çocukların oynadığı bir evde yaşıyor olacaktım.

— Çok, çok yazık olmuş efendim.

Ceour de Gris bu adamın haline gerçekten üzülmüştü.

— Eh, işte böyle, babası haber aldı. Bir karanlık gece kollarımdan kıskıvrak bağladılar beni ve sevgilim —ah, sevgili Elizabeth!— benden koparılıp alındı. Beni, kollarımı çözmeden bir gemiye koyup Barbados'da sattılar. Huzursuz yüreğimde yatan acıyı anlıyor musun Coeur de Gris? Yıllar boyunca onun yüzü tüm yolculuklarımda beni izleyip durdu. Sonradan yeni bir girişimde bulunmayı da düşünmedim değil, ama babası çok etkin bir Lorddu.

— Kölelik sürenizi doldurduktan sonra hiç geri dönüp onu aramadınız mı, efendim?

Henry Morgan gözlerini yere indirdi:

— Hayır dostum, hiç dönmedim:

IV

Kızıl Azize söylencesi güçlü bir bağ kütüğü gibi, hayalinde büyüdü; batıdan Henry Morgan'ı avutan, onunla eğlenen, oyalayan ve aldatan bir ses gelmeye başladı. Denizi, tembel tembel yatan gemilerini unuttu. Korsanlar bu uzun süren tembellik sonunda meteliksiz kaldılar. Güvertelerde yatıyor ve kaptanlarını hayal kuran bir budala diye lânetliyorlardı. Rüyasının gittikçe kapanan ağıyla deli gibi savaşıyor yüksek sesle kendi kendine tartışıyordu:

"Tanrı, dünyayı deliliğe sürüklediği için La Santa Roja'yı kahretsin. Gözü dönmüş haydutları mehtaba bakıp uluyan aşk hastası köpeklere dönüştürdü. Bu boş istekle beni de çılgına çeviriyor. Hiç görmediğim bu kadının inatla kovalamasından kurtulmak için bir şeyler yapmalıyım, ne olursa olsun. Bu görüntüyü yok etmeliyim. Ah, Altın Kupa'yı ele geçirmenin düşünü kurmak ne büyük budalalık! Öyle görülüyor ki ölümü çağırıyorum ben.

Onu Kambriya'dan uzaklaştıran açlığı hatırladı; o açlık şimdi bir kat daha artmış ve güçlenmişti. Düşünceleri uykusunu da kaçırıyordu. Tam yorgunluktan bitkin düşüp uykuya dalacağı sırada, uykuyla birlikte La Santa Roja da geliyordu. Acıdan deliye dönmüş halde bağırdı:

— Maracaibo'yu alacağım! Bu tutkuyu bir dehşet kâsesi içinde boğacağım. Maracaibo'yu yağma edeceğim, taş üstünde taş bırakmayacağım ve kanlı bir kum yığınına dönüştüreceğim.

(Altın Kupa'da bir kadın varmış ve herkes eşi görülmemiş güzelliğine tapıyormuş.)

— Vaca adasında toplanılsın! Denizin dört bucağından, sağlam yürekli insanları çağırın gelsinler! Altına gidiyoruz!

Gemileri Maracaibo limanına doğru uçarcasına yola çıktı, ve kent müthiş bir savunma hazırlığına başladı.

— Şu limanı düşürün! Evet, top atışıyla!

Gülleler havada vınlıyarak uçup duvarlardan toz bulutları fışkırttı, ama savunma çözülmedi.

— Düşmüyor mu? O halde saldırıp alın!

Barut dolu kaplar duvarları aştı, patladıkları yerde, kenti savunanları parçaladı, kollarını, bacaklarını kopardı, sakatladı.

— Kim bu kurtlar? diye bağırıştılar. Ah, kardeşler ölünceye kadar

savaşmalıyız! Aman dilememeliyiz kardeşler! Teslim olursak, sevgili kentimiz...

Kaleye merdivenler dayandı, uluyan adamlar duvarların üzerinde arı gibi kaynaşmaya başladı.

— Ah, San Lorenzo! bizi sakla! bizi kaçır! Bunlar insan değil, iblis. Yalvarırım! Yalvarırım! Merhamet! Ah, İsa, neredesin?

— Duvarları yıkın, taş üstünde taş kalmasın!

(Altın Kupa'da bir kadın varmış ve güneş kadar güzelmiş.)

— Hiç kimseye acımayın! İspanyol sıçanlarını gebertin. Hepsini gebertin!

Ve Maracaibo ayaklannın dibinde merhamet, dileyerek yatıyordu. Evlerin kapıları kırıldı, odalardan söküp götürülebilecek ne varsa alındı. Kadınları sürü halinde bir kiliseye götürüp kilitlediler. Sonra tutsaklar Henry Morgan'ın huzuruna çıkarıldı.

— İşte bir yaşlı, efendim. Eminiz ki parası var ama bir yerlere gizlemiş, bulamadık.

— Öyleyse ayaklarını ateşe tutun! Ya, demek utanmaz budalanın biri! Kollarını kırın! Söylemiyor mu gene? Şakaklarına kırbaç ipini geçirin! Of, gebertin onu! Gebertin de şu haykırması dursun... Belki de parası yoktu.

(Panama'da bir kadın varmış...)

— En ufak altın tanesini bile kazıyıp aldınız mı? Kenti kurtarmalığa bağlayın. Acı çektirdik, şimdi de para çekelim.

Bir İspanyol donanması yardıma koşmuştu.

— Bir İspanyol filosu mu geliyor? Onlarla savaşacağız! Hayır hayır; kurtulabilirsek kaçalım onlardan. Teknelerimiz, içindeki altının ağırlığından suya gömülüyor. Tutsakları öldürün!

(... güneş kadar güzelmiş.)

Kaptan Morgan yıkıntıya dönmüş Maracaibo'dan uzaklaştı. Gemileri iki yüz elli bin altın liradan başka top top ipek kumaşlar, gümüş eşya ve torbalarla baharat doluydu. Katedralden alınmış altın heykeller ve inciyle işlenmiş dinsel giysiler de vardı. Şehir, ateşin yalayıp yuttuğu bir harabeye dönmüştü.

— Umduğumuzdan da zengin olduk. Tortuga'ya vardığımızda halk bayram edecek. Her adam bir kahraman! Deliler gibi eğleneceğiz.

(La Santa Roja Panama'daymış.)

— Ah, Tanrım! Madem ki öyle, gideceksem gitmeliyim : Ama korkarım ki ölümüme gidiyorum. Ölüme koşmak korkunç bir şey. Ama böylesine istiyorsam, gitmem gerekliyse, ölsem de gideceğim.

Genç Coeur de Gris'yi yanına çağırdı:

— Bu savaşta kendini gösterdin dostum.

— Gerekeni yaptım efendim.

— Ama güzel dövüşüyordun dün. Savaşa giriştiğimizde gördüm. Artık seni subay yaptım. Benim yardımcım, kumandan yardımcısı olacaksın. Yüreklisin, akıllısın ve dostumsun. Sana güvenebilirim; adamlarımın arasında da bu güveni, canı pahasına taşıyacak, senden başka kim var?

— Bu büyük bir onur efendim, karşılığını size olan bağlılığımla ödeyeceğimden kuşkunuz olmasın. Annem de bu habere sevinecek.

Kaptan Morgan:

— Evet, dedi. Sen genç budalanın birisin, budalalık da bu işte insanın bir yol göstericisi olduğu süre, erdem sayılır. Şimdi adamlar paralarını harcayabilmek için geri dönmek istiyor, hepsi sabırsız. Olabilse, gemilerin bir an önce limana varması uğruna, onları itmeyi bile göze alırlardı. Sen paranla ne yapacaksın Coeur de Gris?

— Yarısını anneme göndereceğim. Kalanını ikiye ayıracağım. Bir bölümünü bir kenara koyacağım, geri kalanıyla birkaç gün belki de bir hafta kafayı çekmek niyetindeyim.

Kaptan:

— Ben sarhoşluktan hiç bir vakit zevk almadım, dedi. İçki beni çok kederlendirir. Ama kafamda yeni bir serüven hazırlamaktayım. Coeur de Gris, batı dünyasının en zengin kenti hangisidir? Hangi yer “Kardeşlik”in en küçük bir saldırısından uzak kalmıştır? Hepimiz nerede milyon sahibi olabiliriz?

— Ama, efendim, herhalde şey yapmıyorsunuzdur, umarım ki ele geçirilmesinin olabilirliğini bile aklınıza getirmiyorsunuzdur...

— Panama’yı alacağım, evet, Altın Kupa’yı...

— Bunu nasıl başarabilirsiniz? Kent, surlar ve askerlerle son derece iyi korunuyor; kıstakta da katır yolundan başka yol yok. Bu işi nasıl başaracaksınız?

— Panama’yı almalıyım. Altın Kupa’yı ele geçirmeliyim.

Kaptan, dişlerini sıktı, yüzüne kararlı, sert bir ifade geldi.

Coeur de Gris sakin sakin gülümsüyordu. Kaptan Morgan sordu :

— Niçin gülüyorsun bana?

— Bir süre önce rastgele söylemiş olduğum bir sözü düşündüm de: Panama’nın Truva ile aynı yazgıya uğrayacağını söylemiştim.

— Ah! senin aklında da şu adsız kadın var. Çıkar onu aklından! Herhalde böyle bir kadın yok bile.

— Peki ama efendim, bu son vurgunla gereği kadar zengin olduk zaten.

— Daha da zenginleşsek hiç fena olmaz. Çapulculuktan bıktım. O zaman güven içinde dinlenmeye çekilebilirim.

Coeur de Gris biraz duraksadı, gözlerine sanki yumuşak bir perde inmişti.

— Düşünüyorum ki efendim Panama'ya vardığımızda Kızıl Azize yüzünden adamlarımız birbirinin boğazına sarılacak, birbirine düşecek.

— Oh, adamlarım arasında düzeni —sıkı bir düzeni— koruyacağımdan kuşkun olmasın, bu yüzden yarısını asmam gerekse bile. Bir süre önce Panama'ya, oraya gideceğime dair haber yollamıştım, ama o zaman sadece bir şakaydı. Bugün ise kendi kendime, acaba bu uyarı üzerine daha iyi savunma önlemleri almaya çalışıyorlar mı diye soruyorum. Belki onlar da sözlerimi şaka olarak aldılar. Şimdi git Coeur de Gris ve bu işten hiç kimseye söz etme. Seni elçi atıyorum. Bırak adamlar altınlarını avuç avuç saçsınlar. Şimdi, burada, gemide kumarı körükle. Meyhanelerde onlara örnek ol, pahalı bir örnek. O zaman benimle gelmek zorunda kalacaklar. Bu kez gerçek bir ordu kurmalıyım dostum, kurabilsem de gene ölmemiz olasıdır. Belki de yaşamda en büyük zevk bu; canı tehlikeye atmak. Sana verdiğim işi iyi yaparsan Coeur de Gris, bir gün hayal ettiğinden de zengin olabilirsin.

Genç Coeur de Gris, direğin yanında durup düşünmeğe koyuldu:

"Kaptanımız, soğukkanlı kaptanımız da o büyük, dumanlı söylentinin tutsağı oldu. Ne inanılmaz bir yazgı bu! Sanki Kızıl Azize kollarımın arasından çalınmış gibi. Düşüm bozuldu. Acaba öğrendikleri zaman adamlarda da bu acı yitirmişlik duygusu olacak mı? Kaptana, hayallerini çaldığı için diş bileyecekler mi?

V

Sir Edward Morgan güçleriyle St. Eustatius'e saldırırken, savaşın en kızgın ânında, zayıf, esmer tenli bir yerli sürünerek geldi, midesine uzun bir bıçak sapladı. Vali yardımcısı dudaklarını düz, ince bir çizgi haline gelecek kadar kısıp iki büklüm yere çöktü.

"Beyaz pantolonum batacak," diye düşündü. "Tam savaşı kazanmak üzereydim, şeytan herif niye yaptı bu işi sanki? Kral Hazretleri'nin özel teşekkürünü hak edecektim; oysa ki teşekkürü geldiğinde ben artık burada bulunmayacağım. Tanrım, ne kadar da kötü bir yer..."

Daha sonra durumu tüm korkunçluğuyla kavradı.

— Adi bir bıçak, diye homurdandı, mideme sapladı. Benimle aynı düzeyde birinin elindeki kılıçla ölmeyi yeğlerdim. Ama bir bıçak, hem de mideye! Üzerimdeki tüm bu kan ve pislikle kimbilir ne kadar acınası görünüyorum. Doğrulamıyorum da! Tanrım! Alçak herif öyle duyarlı yerimden vurdu ki!..

Çok üzülen askerleri onu Port Royal'e götürdüler.

Vali :

— Önüne geçilmesi olanaksızdı, dedi. Elinde bıçakla birden üzerime atlatıp midemden vurdu beni, öyle ufak tefekti ki, daha yüksekten vuramazdı galiba. Lütfen durumu Krala bildiriniz, olmaz mı efendim? Lütfen bıçaktan veya mideden de hiç sözetmeyiniz. Şimdi beni kızımla yalnız bırakır mısınız? Ölümüm çok yaklaştı.

Elizabeth karanlık bir odada, üzerine eğilmişti.

— Çok mu kötü vuruldunuz, baba?

— Evet, oldukça kötü, ölümüm çok yakın.

— Bu söylediğiniz anlamsız bir şey baba; beni heyecanlandırmak için şaka ediyorsunuz.

— Elizabeth, hiç anlamsız bir şeye benziyor mu bu, sonra benim şaka yaptığımı hiç duydun mu? Söyleyecek birçok şeyim var, ama az zamanım kaldı. Sen ne yapacaksın? Az bir para kalıyor sana. Kralın son genel borç alma önerisirden beri salt benim aylığımla geçiniyorduk.

— Ama nelerden sözediyorsunuz baba! Ölemezsiniz, ölüp de beni burada, bu kolonide tek başıma bırakamazsınız. Olacak iş değil, olacak iş değil bu!

— Olsun olmasın, çok geçmeden öleceğim. Şimdi henüz zamanımız varken

konuyu tartışalım. Belki de hırsızlıkla kendine büyük bir ün yapmış olan amcaoğlun sana bakar Elizabeth. Bu düşünce beni çok üzüyor ama: ama yaşamak gerekli bir şey, çok gerekli. Ve ne de olsa senin amcaoğlundur o.

— İnanmam buna. Asla inanmam, ölemezsiniz!

— Amcaoğlunu görünceye kadar Vali'nin yanında kalmalısın. Ona işin içyüzünü olduğu gibi anlat; yaltaklanma, ama fazla gururlu da durma. Unutma ki, bir hırsız bile olsa o senin öz amcaoğlundur.

Güçlükle aldığı solukların sesi odayı dolduruyordu. Elizabeth canının acıyıp acımadığını pek bilmeyen bir çocuk gibi sessizce ağlamaya başlamıştı. Sonunda Sir Edward kendini zorlayarak konuştu:

— İnsanın soyluluğu ölümünde belli olur diye duymuştum ama inlemek istiyorum. Robert canı isterse inlerdi. Gerçi Robert, garipti ama ne de olsa benim öz kardeşimdi, canı isterse haykırırdı bile. Elizabeth, lütfen odadan çıkar mısın? Üzgünüm ama inlemem gerekiyor. Kimseye asla sözetme bundan Elizabeth. Hiç, hiç kimseye sözetmeyeceğine söz verir misin?

Kızı odaya döndüğünde Sir Edward Morgan ölmüştü.

VI

Kambriya'ya ilkbahar geldi; bu, Henry'nin gidişinden sonra, Antiller'den ve Afrika'nın kuru, sıcak yüreğinden taşıp gelen on beşinci ilkbahardı. Yaşlı Robert, ilkbaharı tropik ülkelerden oğlunun göndermiş olduğunu düşünmekten hoşlanıyor ve anlaşılmaz şey, sonra buna inanmaya başlıyordu. Tepeler yeşil bir kürkle örtülmekteydi; ağaçlar yeni, kırılgan yapraklarını rüzgârda dener gibiydi.

Yaşlı Robert'in yüzüne daha donuk bir ifade gelmişti. Ağzının çevresine eski, kaygılı, donup kalmış gibi bir gülümseme, gülümsemeden çok yüz ekşitmeye benzer bir şey yerleşmişti. Yıllar ona kollarında hiç bir şey getirmeyen yapayalnız, verimsiz yıllar olmuştu. Gwenliana'nın sözlerinin anlamını biliyordu artık, yaşlılık gerçekten insana soğuk, huzursuz bekleyişten başka hiç bir şey getirmiyordu; hiçbir kesinlikle hayal edilemeyen bir durumu bekleyiş, durgun bir bekleyiş... Belki de Henry'nin ona döneceği zamanı bekliyordu. Ama bu, pek olası değildi. Henry'yi yeniden görmek istediğinden bile artık pek emin değildi. Huzursuzluk verici, sıkıcı bir karşılaşma olurdu bu. İnsan kocayınca, huzur kaçırıcı şeylerden iğrenir.

Uzun bir süre kendi kendine sormuştu: "Henry şimdi ne yapıyor acaba? Neler görüyor şimdi?" Sonra çocuk yavaş yavaş solmuş, eski kitaplardaki insanlar gibi olmuştu, pek gerçek olmamakla beraber, gene de anımsanacak kadar gerçek. Ama Robert bu soyut kişiyi, arasıra belirsiz söylentiler işittiği oğlunu sık sık düşünüyordu.

Robert, güzel bir ilkbahar sabahı uyanır uyanmaz kendi kendine :

"Bugün çıkıp Merlin'i göreceğim," dedi. "Şu kocamışın yılların artan baskısı altında yaşamayı sürdürmesi çok inanılmaz bir şey. Artık yüz yaşını geçmiş olmalı. Gövdesi ince bir süpürge sanki. Ancak eskiden gövde olan şeyin bir kalıntısından ibaret. Ama söylediklerinden bir anlam çıkartmak güç olan William "Sesi yine altın gibi..." diyor, "Altın gibi ve güçlü". Yine, Londra'da olsa hiç kimsenin dayanamayacağı kadar saçma sapan şeyler söylüyormuş. Şu yol işçisinin tüm yaşamının, Londra'da geçirdiği topu topu dört güne, bir kedi yavrusu gibi sarılmış olması çok şaşırtıcı bir şey. Ama Merlin'e gitmeliyim. Bir daha gitmek olanağı bulacağım pek belli değil çünkü."

Dik, kayalık yol onun için büyük bir işkenceydi; bacaklarının güçlü, ciğerlerinin körük gibi yorulmak bilmez olduğu günleri anımsadığından, bu

işkence daha da artıyordu. Bir zamanlar dağ yarışında herkesten önde giderdi, ama şimdi biraz tırmanıyor, sonra bir taşın üzerine oturup dinleniyor, yeniden yola koyuluyordu; yarığın içine ve kayalığın yamacına doğru çıkıyordu. Kayalığın tepesine vardığında öğle olmuştu.

Kapıyı çalmasına sıra kalmadan Merlin onu karşıladı. Duvarlarda asılı harpleriyle mızrak başları ne kadar değişmişse Merlin de o kadar değişmişti. Sanki yaşamı bir giysi gibi çıkartıp atmıştı üzerinden. Robert'i hiç şaşkınlık belirtisi göstermeksizin karşıladı. Sanki bin yıl öncesinden, bu ziyaretin olacağını biliyordu.

— Sen yukarı çıkmayalı çok oldu Robert, ben inmeyeli de çok oldu.

Harpler "oldu, oldu" diye şarkı söyledi. Merlin tellerin dilini konuşuyor, onlar da uzakta, yüce dağ topluluğu içinde bulunan bir koro gibi karşılık veriyordu.

— Ama bugün sana tırmanan, yaşlı bir adamdır, Merlin. Yol, savaşılması gereken acımasız bir düşman kadar kötü. Sense daha yaşlanmış görünmüyorsun. Ne zaman öleceğini merak ediyorum. Yıllar da bu sorunu seninle tartışmıyor mu?

— Şey, doğruyu söylemek gerekirse Robert, bu sık sık aklıma geldi, ama her defasında da düşünülecek pek çok şey vardı. Ölmeye zaman kalmadı, ölürsem bir daha düşünmek olanağını bulamam belki.

"Çünkü burada, yukarıda Robert, vâdi adamlarının inanç adını verdikleri o sinsi umut kuşku götürür bir şeye dönüşüyor. Ah, eğer benim de çevremde bir sürü inanç bulunsaydı, hepsi de durup dinlenmeden "Hakbilir, iyi bir Tanrı vardır; mutlaka ölümden sonra da yaşayacağız" İlâhisini söyleseydi belki de gelecekteki yaşam için hazırlık yapardım. Gel gör ki burada, bu, göğe çıkan yolun ortasında ölümün düşüncelerimi yarıda kesmesinden korkuyorum. Dağlar insanın iç acıları için bir çeşit ağrı dindirici merhem etkisi yapar. İnsan onların arasında güler; ağladığından çok daha sık güler.

Robert:

— Biliyor musun, dedi. — Annem, ihtiyar Gwenliana ölümünden önce son ve inanılmaz bir kehanette bulundu: "Bu gece dünyanın sonu geliyor" dedi, "artık üzerinde yürünecek bir yeryüzü kalmayacak".

— Robert, sanırım ki doğru söylemiş, öbür kehanetleri ne olursa olsun, ölürken söylediği son sözlerinin gerçek olduğuna inanıyorum. Bu kemirici düşünce bazen beni de yoklar, onun yüzünden ölümden korkarım, pek çok korkarım. Eğer yaşamamla sana can veriyorsam, çayırlara, ağaçlara, ve bütün yeşil dünyaya canlılık veriyorsam hepsini tebeşirle çizilmiş bir resmi siler gibi silmek, çok kötü şey olmalı. Ölmemeliyim, daha bir süre ölmemeliyim.

“Ama bu uğursuz şeyleri bir yana bırakalım. İnsanı güldürecek şeyler değil bunlar. Sen, Robert insanların vâdisinde çok fazla yaşadın. Dudakların gülüyor ama yüreğinde hiç kıvanç yok. Öyle sanıyorum ki dudakların bir tuzağı örten çalılar gibi, acını Tanrı’dan saklamak için gülümsüyor. Bir kez tüm ruhunla gülmeye kalkıştın ama, taşlamacının yaptığı alışverişi yapamadın, kendinle biraz alay etmek karşılığında başkalarına çok çok gülebilmek ayrıcalığını satın alamadın.”

— Yenildiğimi biliyorum Merlin, bunun başka türlü olamayacağını da anlıyorum. Zafer veya talih ya da ne dersen de, tıpkı bebeğin dişlerinin dişetleri altında saklı oluşu gibi, seçilmiş birkaç kişide bulunuyor. Son yıllarımda bu Tanrı bana sert, hesaplı bir oyun oynadı. Hatta hile yaptığını sandığım anlar bile oldu.

Merlin ağır ağır konuştu :

— Bir defasında ben de keçi ayaklı, genç, sevgili bir tanrıya karşı kumar oynadım; bu oyun buraya gelmeme neden oldu. Ama o zaman o büyük alışverişi yaptım ve acıklı kahkaha ile anlaşma imzaladım. Robert, uzun bir süre önce senin aklını kaçırdığını duymadım mı ben? Evet evet, hiç kuşkusuz William geçerken uğrayıp bana senin delirdiğini söylemişti. Gül bahçende hiç de hoş karşılanmayacak şeyler yapmadın mı sen?

Robert acı acı gülümsedi:

— Bu da o Tanrı’nın oyunlarından biriydi, dedi. Güllerimin kurumuş yapraklarını kopartıyordum. Birden, onlar bana bir simge gibi geliverdi. Bu, görülmemiş bir şey değil. İnsanlar sık sık dağ tepelerinde kollarını açıp durmazlar, sık sık diz çöküp istavroz çıkartmazlar mı? Bir çiçek kopararak havaya fırlattım, taç yaprakları yağmur gibi yağdı üzerime. Bu yağış, yaşantımın tüm öyküsünü dile getiriyor gibi geldi bana. Sonra kara toprak üzerinde beyaz taçyaprakların güzelliği beni çekti, simgemi unuttum. Bir tane, bir tane daha fırlattım, gül yaprakları kar gibi toprağı kaplayıncaya kadar... Birdenbire başımı kaldırdım, bir sürü adamın çevremde birikmiş bana güldüğünü gördüm. Kiliseden dönüyorlardı. “Hey! dediler, Robert aklını kaçırmış! Hay allah! aklı uçup gitmiş! İşte! Yeniden çocuk olmuş, gül yapraklarını savuruyor.”

Merlin sessiz bir gülüşle sarsılıyordu :

— Oh, Robert, Robert! Dünyanın kendini sana karşı savunmasını suçlaman mı gerekiyor illede? Öyle sanıyorum ki Tanrı ve dünya senin için aynı şey demek. Aşağıda, vâdide, yerdeki gül yapraklarından hoşlanan on kişi bulunsaydı sadece çok garip bir kişi sayılırdın, ilginç ve görülmeye değer bir kişi. Pazar günleri öğleden sonra evine yabancıları getirip seni gösterirlerdi. Ama böyle insanlar bulunmadığına göre, sen kilitlenmesi veya asılması gereken bir

kaçıksın. Delilik yargısı gerçekte bir insanın aklının asılması demektir. Bir insan için aklını kaçırdığı söylentileri dolaşmaya başlarsa, sözleri hiç kimse için bir anlam taşımaz, ancak gülünecek bir şey olabilir.

“Görmüyor musun Robert? İnsanlar anlamadıkları düşüncelerden, becerilerden çok zaman acı çeker, sıkılırlar, anlayışlarını aşan herşeyin kötü ve yıkım getirici olduğuna, ezilip yok edilmesi gerektiğine inanırlar. Böylece kendilerini, büyümüş, olgunlaşmış küçük şeylerden gelecek korkunç acılara karşı korurlar.

Robert:

— Biliyorum, dedi. “Tüm bunları biliyorum ve ağlamıyorum. Asıl yakınmam, yanımda taşıdığım şeyin, bir çanta dolusu yitikten ibaret olmasıdır. Ben yalnız daha önce benim olan şeylerin anısının sahibiyim. Belki bu da iyi; çünkü onları yitirdikten sonra galiba daha çok seviyorum. Ama bu talihin nasıl olup da seçilmiş birkaç insanda saklı olduğunu bir türlü anlayamıyorum. Eğer rüzgârın dedikleri doğruysa benim oğlum saldırıyor ve tüm istediklerini ele geçiriyor.

— Bir oğlun vardı, Robert; şimdi anımsıyorum. Galiba ona, büyüyüp olgunlaşmazsa herhangi bir dünyaya egemen olacağı kehanetinde bulunmuştum.

— Oluyor da. Haberleri güneyden, hafif, kararsız bir rüzgâr getiriyor. Söylentinin yarasa gibi kanatları vardır. Acımasız bir korsan çetesini komuta ettiği söyleniyor; kentler zeptetmiş, beldeleri yağmalamış. İngilizler onunla gururlanıyor, ona bir kahraman, bir yurtsever diyorlarmış, bazen ben de öyle diyorum. Ama, korkarım ki, bir İspanyol olsaydım o sadece başarılı bir hırsız olacaktı. İşittim ki —ama buna inanamıyorum, inanmak istemiyorum— tutsaklara işkence etmiş.

Merlin bir süre düşündükten sonra:

— Demek ki, dedi, olmak istediğini sandığı büyük adam olmuş sonunda. Eğer bu gerçekse erkek olmamış demek. Hâlâ küçük bir çocuk ve gökteki ay’ı istiyor. Sanırım çok mutsuzdur. Çocukların mutlu olduğunu söyleyenler kendi çocukluklarını unutanlardır. Daha nice zaman büyümeden durabilecek acaba?

“Robert kanatlı doğan o büyük kara karıncaları hiç gördün mü sen? Bir iki uçtuktan sonra kanatları düşer, toprakta ömürleri boyunca sürünürler. Oğlun kanatlarını ne zaman düşürecek acaba? İnsanlar arasında bu sürünmenin böylesine saygı görmesi, çocukların bu olağanüstü sürünmeye bir an önce kavuşmak için kendi kanatlarını kopartmaya çalışmaları inanılır şey mi Robert?

Robert sordu:

— Çocukları büyütüp olgunlaştıran nedir? Hangi nedenle kanatları bozulup düşer?

— Birçoğunun hiç kanadı olmamıştır, kimi de kanatlarını kendileri koparıp atarlar; kimi ansızın olur, kimi ise pek sıkıcı. Hepsini bilmiyorum ama benimki alaycıydı, bir tür kendi kendine alay eden kanat... Vâdideki bir küçük kızı seviyordum, öyle sanıyorum ki güzeldi. Sanırım ben de yakışıklıydım. Onun için bir şarkı yazdım, ona Orpheus'un gelini adını verdim. O zamanlar ben de kendimi Orpheus yerine koyuyordum galiba. Ama o, bir tanrıyla evlenmeyi doğaya karşı işlenen bir çeşit suç sayıyordu. Bana öğüt verdi. Her insan başarıya ulaşmayı şu veya bu şeye —ailesine veya içinde yaşadığı topluma veya kendisine, her neyse— borçludur dedi. Bu başarının niteliği konusunda düşündükleri belirsizdi, ama şarkının bir başarı eseri olmadığını çok iyi anlaşılacak biçimde belirtti. Tanrılardan da tiksiniyordu, özellikle putperest tanrılardan... İnsana güven verecek derecede insan olan, toprakları ve evleri bulunan biri vardı. Şu kocamış yaşımda bile onun, tiksinti uyandıracak bir insan olduğunu iğrenerek düşünebiliyorum. Evlendiler ve alaycılık benim kanatlarımı kemirdi.

"Bu küçük, acı veren alaycılıkla savaşmak için aklımdan birini öldürmeyi canıma kıymayı ve savaş alanlarını geçirdim. İnsanlar bir daha duymasın diye şarkılarımı dünyadan gizleyip kilitlemek geldi aklıma. Dünya benim ne zaman gittiğimi bilmedi bile. Hiç kimse de geri dönmem için yalvarmaya gelmedi, halbuki ben alaycılığa onların geleceğine söz vermiştim. Isırılmış kanatlarım düştü; bir erkek olmuştum ve artık gökteki ay'ı istemiyordum. Yeniden şarkı söylemeyi denediğim zaman da sesim bir sığır çobanının sesi gibi boğuklaşmış, şarkılarım önlemlerle, hesaplarla ağırlaşmıştı."

Robert:

— Acaba ben nasıl büyüdüm, dedi. Anımsamıyorum. Belki gençliğim paralara yapışarak koptu gitti, belki de hayalini kurduğum ülkelerde yaşıyor. Ama Henry kendi hayalleri içinde yüzüyor, kimileyin onu kıskanıyorum.

"Biliyor musun Merlin, bana çok garip gelen bir şey var. Annem Gwenliana ileriyi gördüğüne inanırdı. Bundan çok zevk duyduğu için biz de inanır gibi görünür, onu gücendirmemeye çalışırdık. Henry'nin gittiği gece, onun yaşantısının bir tablosunu çizdi. Söylediklerinin hemen tümü de gerçekleşti Merlin. Bu düşünceler anneme bir dizi parlak resim gibi gelmiş olabilir mi? Bu çok anlaşılmaz, olamaz, görülmemiş bir şey.

— Belki de çocuğun isteğini okumuştu Robert, isteğinin gücünü sezmişti. Yaşlı Gwenliana'ya büyüyle ilgili birçok şey öğretmiştim ben; belirtileri, yüzleri okumakta çok becerikliydi.

Yaşlı Robert gerinerek kalktı:

— Eh, her neyse, artık yola çıkmalıyım. Benim gibi yaşlı bir adamın aşağı

inmesi uzun zaman alır. Eve ancak gece karanlık basınca dönebilirim. İşte, William, sanki birlikte doğduğu, bir parçası olan kazması omzunda geliyor. Bir süre onunla yan yana inerim, Londra'da işlerin nasıl gittiğini öğrenirim. Sözleri seviyor olmalısın Merlin, bu kadar çok söz söylediğine göre; ben de acıyı seviyor olmalıyım, kendime bu kadar acı çektirdiğime göre...

"Ve Merlin bence sen bir hileci, bir sahtecisin; yanından ne zaman ayrılsam senin güçlü şeyler söylediğine inanmışımdır, ama düşününce hiç birini anımsayamam. Sanırım ki o yumuşak sesin ve harplerinle çok ustaca büyü yakıyorsun sen."

Yoldan aşağı inerken duvarda asılı harpler, ardından Büyücü'nün Vedası'nı dile getiriyordu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1670’de; Henry Morgan’ın yakıp yıkmaya karar verdiği yıl, Panama büyük, güzel bir kentti; zengin, güçlü ve Altın Kupa adını gerçekten hak etmiş bir kent. Güzellik ve zenginlikten yana tüm vahşi Yeni Dünya’da onunla boy ölçüşecek kent yoktu.

Yüzyılı aşkın bir zaman önce Balboa yeni bir okyanusun kıyısına ulaşmıştı. Sırtına pırıl pırıl bir zırh geçirip Pasifik’te su tatlı tatlı baldırlarını okşayıncaya dek ilerledi. Sonra denize seslenerek dalgaların çarptığı tüm kıyıların İspanya tâcına ait olduğunu ilân etti. Suyun uysal ve sadık olmasını istedi; çünkü o su, Kastilya ile Aragon’un özel gölü olmak onuruna kavuşacaktı.

Balboa’nın arkasında, kıyıda, Yerlilerin küçük, yeşil bir köyü vardı; bu köyün ismi Panama’ydı. Yerli dilinde bu, iyi balık avlanan bir yer anlamına geliyordu. İspanyol askerleri kulübe yığınını ateşe verdikten ve yerine yeni bir kent kurduktan sonra kulağa şarkı gibi güzel gelen Panama adını koydular. Çok geçmeden anlamının doğruluğu kanıtlanmış oldu; İspanya’nın ağları bu küçük kentten dört bucağa atılmıştı.

Pedrarias ağlan kuzeye taşıyıp eski Maya soyunun yaşadığı kentleri sardı. Avı o kadar verimli oldu ki, Panama’ya hepsi altından yapılma, garip bir biçimde işlenmiş yılanlar, korkunç suratlar ve küçücük oymalı böcekler gönderdi. Toplayacak değerli eşya kalmayıp, tapınaklar bomboş taş odalara dönüşünce Pedrarias ağlarını insanların üzerine attı; onları kırbaçlar altında, madenlerde çalışmaya sürükledi.

Pizarro atlarla ve zırhlı adamlarla güneye yöneldi, güçlü İnka ulusunu dize getirdi. Yöneticileri öldürüp yönetim yapısını darmadağın etti. Sonra elmaslar, tapınak duvarlarındaki değerli maden levhalar, altından güneş simgeleri ve dinsel törenlerde kullanılan altın kalkanlar, tümü gemilere yüklenip Panama’ya gönderildi. Pizarro da, yıkılmış İnka milletini kırbaçlar altında, madenlerde çalışmaya sürdü.

Yüzlerce subay, başlarına geçtikleri küçük asker topluluklarını yabanıl Darien yerlilerinin ağaçlarda, mağaralarda yaşadığı doğuya ve güneydoğuya götürdü. Orada İspanyollar altından burun halkaları, ayak bileklerine takılan bilezikler, sapına tanrı başı oyulmuş hançerler, altınla doldurulmuş kartallar

buldular. Her şey torbalara doldurulup katır sırtında Panama'ya taşındı. Tüm mezarlardaki altın süs eşyası çalındığı zaman yabanıl Yerliler de kırbaçların buyruğu altında toprağı kazmak zorunda kaldılar.

İspanyol gemileri batı yönünde öyle küçük adalar buldular ki bunların sığ koylarında gerektiği kadar derine dalınacak olursa inci toplanabiliyordu; çok geçmeden adaların tembel halkı köpekbalıklarının yaşadığı denize dalmak zorunda bırakıldı. İnci torbaları da Panama yolunu tuttu.

Uzun yıllar emek verilerek yaratılmış tüm yapıtlar, değerli madenlerden göz nuru dökülerek yapılmış ince eşya sonunda Panama'ya gidiyor, orada parlak, oburlar gibi ağzını açmış eritme potaları tarafından yutuluyor ve kalın altın çubuklara dönüştürülüyordu. Ambarlar hazine donanmasının İspanya'ya yelken açmasını bekleyen altın çubuklarıyla ağzına dek doluydu. Zaman geliyor, gümüş çubuklar ambarlarda yer kalmadığından sokaklarda tepeleme yığılıyor, ama çok ağır olduklarından hiç kimse tarafından çalınma tehlikesi bulunmuyordu.

Böylelikle kent de giderek daha zenginleşiyor, görkem kazanıyordu. Tutsak ulusların zenginliği, kırmızı damlı, az bulunur gizli çiçeklerin yetiştiği küçük iç avlulu, binlerce güzel evin yapımıma yatırılmıştı. Yaşlı Avrupa'nın tüm renkli sanatı ve rahatlığı altın kümelerinin çağırışıyla, Panama evlerini güzelleştirmek için batıya gidiyordu.

Ülkeye yayılan ilk İspanyollar acımasız, açgözlü hırsızlardı; ama aynı zamanda hiç bir kanlı serüvenden yılmayan askerlerdi bunlar. Küçük küçük topluluklar halinde olmalarına karşın Yeni Dünya'yı —ruhsal yüreklilikleri dışında— az bir güçle tutsak etmişlerdi. Ama Nikaragua, Peru ve Darien halkları ağlayıp sızlayan köle sürüleri haline gelip hiç bir tehlike kalmayınca Panama'ya başka türden insanlar gelip yerleşmeye başladı. Bunlar sahibinden yasalar yoluyla kopartılıp alınacak bir çiftlik söz konusu olduğu veya yabancı sömürgeciler tarafından yiyecek fiyatları yükseltildiği zaman zeki ve kararlı davranan, ama çeliğin çelikle çarpıştığı yerde korkan, ürken tacirlerdi.

Çok geçmeden tacir sınıfı tüm kıstağa egemen oldu. Askerlerin kimi ölüp gitmişti; geri kalanların bir bölümü de güvenlik içinde yaşamaktan huzursuzluk duyarak yeni, tehlikeli topraklara doğru yola çıktılar; yiyecek ve süs eşyası savaşını da un ve şarap dağıtıp kasalarına mücevher ve altın çubukları istifleyen tacirlerin eline bıraktılar. Tacirler öylesine birlik kurdular ki hepsi yiyecek maddelerine aynı fiyatı koyabiliyordu. Kazançlarıyla pembeye çalan kiremit damlarla örtülü sedir ağaçlarından evler yaptırıyor, kadınlarını az bulunur ipekliler içinde gezdiriyorlardı. Köleleri de sokaklarda sürü halinde peşlerinden gidiyordu.

Cenova'lı köle tacirlerinin kurduğu bir şirket, Panama'da malları için geniş

bir depo yaptırdı. Depodaki üst üste yığılmış kafeslerde, gün ışığına çıkarılıp her yanlarının yoklanmasını ve pazarlık konusu olmayı bekleyen karaderili adamlar oturuyordu.

Güzel bir kentti Panama. Sedir ağacından yapılmış iki bin büyük ev, ana caddelerde yer almıştı; merkezden daha uzak yerlerde de yazmanların, habercilerin ve Kralın ücretli askerlerinin oturduğu binlerce küçük ev bulunuyordu. Kölelerin yaşadığı sayısız saz kulübe ise kentin eteklerinde yer alıyordu. Kentin merkezinde altı kilise, iki manastır ve yüksek bir katedral bulunuyordu; hepsi de altın kutsal eşyayla ve değerli taşlarla işli papaz giysileriyle doluydu. Panama'da iki ermiş yaşayıp ölmüştü; gerçi bunlar pek ileri gelen ermişler değildi ama gene de kemiklerini değerli saydıracak derecede önemliydiler.

Kentin büyük bir kesimi Krala ait evler, ahırlar ve kışlalarla kaplıydı. Tüm toprak ürünlerinin onda biri burada depo edilmişti; hazine donanmasıyla yola çıkarılacak bu mallar, gemilere yüklenmek üzere, merkep sırtında kıstaktan geçirilirdi. Panama, İspanyol krallığının parasal yükünü taşıyor, Kral'ın yeni saraylarının ve savaşlarının parasını ödüyordu. Hâzinesinde hazır bulduğu para nedeniyle Kral Panama'ya bir onur sanı bağışlamıştı. Çok gururlu bir adı vardı kentin : Pek Soylu, Pek Sadık Panama Kenti. Kordoba ve Sevilla ile aynı düzeye yükseltilmişti; resmî kişiler boyunlarında altın orun zincirleri taşıyorlardı. Kral kente parlak bir hanedan arması bağışladı; sol yanında altın zemin üzerinde bir kalkan, sağ yanında iki yelkenli gemiyle bir demet ok vardı. Hepsinin üzerinde keşif simgesi olan kuzey yıldızı bulunuyor, ikiz İspanyol krallığının aslanları ve şatoları da kalkanı çevreliyordu. Gerçekten Panama, dünyanın en büyük kentlerinden biriydi.

Altın Kupa'nın merkezi geniş, taş döşenmiş bir alandı: alanın ortasındaki yüksek bir yerde akşamları müzik çalınırdı. Panamalılar bir yandan müzik dinler, bir yandan gezinir, konuştukları kimselerle durumlarını belli ederlerdi. Tacir aristokrasisi çok onurluydu. Bir tacir gündüz un fiyatı üzerinde bir Yahudi ile pazarlık eder, ama gece Plaza'da kendisi kadar zengin olmayan tanıdıklarını soğuk bir biçimde selâmlar, kendinden zengin olanlara da belli belirsiz yaltaklanırdı.

Güvenlik bu insanları tembelleştirmişti. Şehir, ele geçirilmez sayılıyordu. Bir yönünden deniz onu korumaktaydı; zaten güney okyanusunda yabancı gemiler dolaşmazdı. Kara yönünde de surlar ve tehlike ânında suyla doldurulunca kenti gerçek bir ada haline getirebilen geniş bir hendek vardı. Üstelik, kente saldıracak olan bir ordu kıstak cengelinde yol açmak ve az sayıda askerle kolayca savunulabilecek dar geçitlerden geçmek zorundaydı. Aklı başında hiç bir

kumandanın Panama'yı ele geçirme hayalini kuracağına olasılık verilmiyordu. Bu nedenle Campeche, Puerto Bello ve Maracaibo korsanların eline düştüğünde Altın Kupa'daki tacirler omuz silkmekle yetinip işleriyle uğraşmayı sürdürdüler. Kuşkusuz bir talihsizlikti bu; kendi yurtdaşlarının bu akıbete uğraması ve soyulması insana üzüntü veriyordu. Ama onlar başka ne bekleyebilirlerdi zaten? Kentleri okyanusun talihsiz bir yerinde kurulmuştu. Panama'nın bu gibi yıkımlardan korkmasına hiç gerek yoktu, ancak acıyabilirdi o insanlara. Tanrı iyiydi, işler ise, eh, berbat; artık hiç para kazanılamıyordu, çiftçiler de mallarına hırsız gibi sarılmışlardı...

Den Juan Perez de Guzman, Altın Kupa'nın valisi, yaşamda tam bir centilmen olmaktan öte amacı bulunmayan sakin bir kişizadeydi. Küçük ordusunu çalıştırır, üniformalarını değiştirir, akrabalarının evlenme törenleriyle yakından ilgilenirdi. Tüm yaşamı boyunca bir asker olmuştu; belki iyi bir savaşçı değildi ama son derece kibar bir subaydı. Astlarına yazdığı yazılar hayranlık uyandırıcıydı. Bir yerli köyüne, teslim olmasını isterken yazdıkları her türlü eleştirinin üzerindeydi. Halk valiyi seviyordu. O kadar da iyi giyinirdi ki... Gururlu olmakla birlikte iyilikseverdi de. Her gün, ardındaki bir tabur atlıyla yolları takırdatarak geçtiği zaman halk alkışlardı onu. Herhangi bir saldırı tehlikesi duyulacak olursa hiç kuşkusuz Don Juan'ın zarif kişiliği halkı yatıştırırdı. Kentin en soylu kanı ve en zengin ambarları ondaydı.

Böylece Panama'da mutlu bir yaşam sürülüyor, sıcakların bastırdığı mevsimde yeşil sayfiye yerlerine gidiliyor, yağmur mevsiminde şehirdeki balo ve toplantılara dönülüyordu. İşte, Henry Morgan yakıp yıkmaya karar verdiği zaman Altın Kupa böyleydi.

Bir gün Panama'ya korkunç Morgan'ın kenti ele geçirmeye geleceği haberi yayıldı. Başlangıçta insanlar bunu hafiften alarak inanmadılar ama haberciler birbiri ardından gelmeye başlayınca şehir uyanarak coşkulu bir hazırlığa girişti. Halk kiliselere koşuyor, günah çıkartıyor; kutsal emanetleri öpüyor ve yeniden evlerine dönüyordu. Yüzlerce papaz sokaklarda kutsal ekmeği taşıyarak tören alayı halinde dolaşıyordu. Kara Kardeşler gibi kimi aşın mezhep mensupları, kendilerini herkesin göreceği şekilde vahşice kamçılıyor ve ağır haçı oradan oraya taşıyorlardı. Ne var ki, yıkık surlar onarılmıyor, paslanmış toplar yenilenmiyordu. Don Juan bir âyinden bir âyine gidiyor, taşkınlık yapan halka sesleniyor, tüm papazların kentte bir geçit alayı düzenlemelerini öğütlüyordu.

Korkunç öyküler yayılmaya başladı; Korsanlar insan değilmiş de timsah başlı, aslan pençeli, hayvana benzer yaratıklarmış. Ciddi adamlar bile sokaklarda bu gibi olasılıkları tartışıyorlardı:

— Gününüz hayırlı olsun Don Pedro.

— Meryem Anamızın iyiliği üzerinizde olsun Don Guiermo.

— Şu hırsızlar konusunda ne düşünüyorsunuz?

— Ah! Korkunç, Don Guiermo, korkunç. Şeytan oldukları söyleniyor.

— Ama duyduğuma göre bizzat Morgan'ın üç kolu varmış, her biriyle bir kılıç sallarmış. Bunun doğru olabileceğine inanıyor musunuz?

— Kim bilir dostum! Muhakkak ki şeytanın gücü bunlardan daha büyüktür. Kötülüğün gücünün sınırı konusunda kim bir şey söyleyebilir? Bunu düşünmek bile dine saygısızlıktır.

Ve daha sonra :

— Don Guiermo'dan mı duydum dediniz? Kuşkusuz onun kadar zengin bir adamın söylediği söz yanlış olamaz.

— Ben sadece onun söylediklerini yineliyorum, Morgan parmak uçlarından kurşun atabilirmiş, soluğundan kükürtlü alevler çıkartabilirmiş. Don Guiermo kesin söyledi.

— Bunlan kanma anlatmalıyım.

Böylece insanlar yarı çılgın hale gelinceye değin söylentiler büyüyüp yayıldı. Ele geçirilmiş öteki kentlerde yapılan vahşet hatırlatılıyor, evvelce omuz silken tacirler bunları duydukça sararıyordu. Bir türlü inanamıyorlardı, ama inanmaları gerekiyordu; korsanlar Chagres'e doğru yola çıkmışlardı bile... Amaçları Altın Kupa'nın alınması ve yağma edilmesiydi. Sonunda gördüğü baskıya daha fazla karşı koyamayan Don Juan, ancak kıstak üzerindeki yolda tuzak kurmak üzere beşyüz asker göndermek için kiliseden çıkabildi. Bu sırada genç bir subay huzura alınmasında diretiyordu.

Vali:

— Eee, delikanlı, nedir istediğiniz? diye sordu.

Subay heyecanla bağırdı:

— Ah, efendim boğalarımız olsaydı, çok sayıda vahşi boğa bulabilseydik.

— Bulun! Tüm ülkeyi tarasınlar, boğa bulsunlar! Adamlar binlerce boğa toplasın! İyi ama ne yapacağız bu boğalarla?

— Düşmanın üzerine salıvereceğiz efendim, ayakları altında ezilecek düşman.

— Olağanüstü bir plân bu! Dahi subay! Ah, sevgili dostum, bin boğa mı? Bin boğa mı dedim? Şaka ettim. En vahşi boğalardan on bin tane toplasınlar.

Vali askerlerini —iki bin kişilik Kraliyet birliklerini— denetledikten sonra yeniden Katedral'e dönüp diz çöktü. Don Juan savaştan korkmuyor ama önlemli bir generale yakışır biçimde, iç savunmasını pekiştiriyordu. Ayrıca, dinsel törenler için o kadar çok para harcanmıştı ki bunların etkili olmaması

düşünülemezdi.

İlk çıkan söylenti zamanla büyüyüp canavarlaştı. Korkudan tirtir titreyen Panamalılar evlerindeki gümüşü ve değerli eşyayı gömmeye başladılar. Kilise adamları taslarla şamdanları güvenli bir yerde korumak için sarnıçlara attılar, en değerli kutsal emanetleri yeraltı geçitlerinin duvarlarına gizlediler.

Balboa olsaydı surları pekiştirir, hendeklere su doldururdu. Pizarro'nun ordusu ise, yaklaşan korsanları karşılamak üzere kıstak yolunun yarısına varmış olurdu. Ama o kahramanlık dönemleri geçmişti artık. Panama tacirleri sırasıyla mallarını, canlarını ve ruhlarını düşünüyorlardı yalnız. Hiç bir zaman kılıç kuşanmayı veya yıkılmakta olan surların onarımında çalışmayı akla getirmiyorlardı. Bu iş, vatandaşları korumak için iyi para alan Krallık askerlerinin göreviydi. Savunmayla vali uğraşmalıydı.

Don Juan taburlarını yeniden denetledi, ona göre bu, bir generalin yapabileceği tek şeydi. Üniformalar her türlü eleştiriye karşı, askerlerinin ne denli düzenli olduğunun kanıtıydı. Askerleri Avrupa'daki herhangi bir geçit resminde beğeni toplayabilirdi. Bu arada yeni bir dinsel tören de yapılsa hiç fena olmazdı.

I

Korsanlar yağma edilmiş Maracaibo’dan aldıklarını avuç avuç çevreye saçarken Henry Morgan yeni saldırılarını düzenleme işine kendini vermişti. Bu iş o zamana dek hiç toplanmamış sayıda savaşçı gerektirecekti. Kaptan Morgan’ın habercileri Karayipler denizinin dört yönüne yayıldı. Haber, Plymouth’a ve Nieuw Amsterdam’a değin gitti. İnsanların maymunlar gibi yaşadıkları ormanlık adalara bile büyük yağmaya katılma çağrısı ulaştı.

Haberde şöyle deniyordu:

— Eğer başarırsak herkes zengin olacak. Bu, “Kardeşlik”in indirdiği darbelerin en etkilisi olacak. İspanya’nın kalbine korku salacağız. Ekim ayında donanmamız Tortuga’nın güneyinde toplanacak...

Çok geçmeden buluşma yerine gemiler ve adamlar akın akın gelmeye başladı: beyaz yelkenleri ve oymalı pruvalarıyla yeni tekneler, pirinçten topları her yanından domuz kılı gibi fışkıran gemiler, diplerindeki yosun yüzünden kütük gibi ağır ağır gidebilen eski, küçük tekneler; şalupalar, uzun kanolar, ve dibi yassı kayıklar... Sallar bile örülmüş hurma yapraklarından yelkenleriyle toplanma yerine geliyordu.

Ya adamlar? Tortuga’nın tüm o yaygaracı “Kardeşlik” üyeleri; Goaves’lu yaşlı, kaşarlanmış korsanlar; Fransızlar, Hollanda’lılar, İngilizler, Portekiz’liler, tüm dünyanın serserileri, savaşa hazırlanmaktaydı. İspanyollardan kaçmış köleler efendilerinin kanına susamış olarak bu sefere katılmak için kanolara doluşup geliyorlardı. Karayipliler, zenciler ve sıtmaya tutulmuş beyazlardı bu köleler. Küçük avcı toplulukları ormanlık adaların kumsallarında boy gösteriyor, Tortuga’nın güneyine gitmek için gemilere biniyordu.

Büyük gemiler arasında, önceki savaşlarda ele geçirilmiş yüksek fırkateynler ve kalyonlar vardı. Yola çıkma zamanı geldiğinde Kaptan Morgan’ın komutasına otuz yedi gemi ve gemicilerle çocuklardan başka iki bin savaşçı girmişti. Gemilerin içinde New England’dan gelme üç ince, temiz şalupa göze çarpıyordu. Bunlar savaş değil, ticaret için gelmişlerdi: vurguna karşı barut, altına karşı viski... Barut ve viski en büyük iki saldırı silâhıydı. Bu Plymouth’lular eski, işe yaramaz gemileri de demirleri, ipleri için satın alıyorlardı.

Kaptan Morgan sığır avlamaları için ormanlara avcılar, tahıl çalmaları için

anakaraya gemiler göndermişti. Hepsi döndüğünde yolculuk için gereken yiyecek toplanmış bulunuyordu.

Vurgun çağrısına koşmuş bu binbir dil konuşan kalabalığın içinde Coeur de Gris ile Henry Morgan'dan başka kimse nerenin ele geçirileceğini bilmiyordu. Yolculuğun nereye olduğu, sonunda kiminle çarpışılacağı konusunda hiç kimsenin en ufak bir bilgisi yoktu. Gözüpek hırsızlar ordusu Morgan'ın ününe güvenerek koşmuş, onun sınırsız yağma sözüne gözü kapalı inanmıştı.

Henry Morgan, hedefi söylemek yürekliliğini bulamamıştı. Morgan adı ne kadar etkin olursa olsun, korsanlar gene de alınması bu derece olanaksız bir kentin adını duyunca vazgeçerlerdi. Panama'yı düşünecek zaman kendilerine verilecek olursa korkudan çil yavrusu gibi dağılır, geldikleri yerlere dönerlerdi; yarım yüzyılı aşkın bir zamandan beri, yaşadıkları adalarda Altın Kupa'nın gücü ve savunma durumu konusunda öyküler anlatılır dururdu. Panama bulutlar üzerinde bir kent, tekin olmayan, yarı tanrısal bir yerdi, yıldırımlarla silâhlıydı. Kuşkusuz sokaklarının altın kaldırım taşlarıyla döşenmiş, kimi kilise pencerelerinin tek parça zümrütten yapılmış olduğuna inananlar da yok değildi. Eğer karşılaşılacak tehlikeleri düşünmeye zaman bulmazlarsa bu söylenceler onları Panama'ya çekebilirdi.

Gemiler kalafatlanıp kazındığı, tüm yelkenler onarıldığı, toplar temizlenip denendiği, ambarlar yiyecekle tıkabasa doldurulduğu zaman Henry Morgan, anlaşmayı imzalamak ve donanmayı kumandanlara bölüştürmek üzere kaptanlarını toplantıya çağırdı.

Sefere gemi getirmiş otuz kaptan, Amiral'in meşe kaplamalı kamarasında toplandı. Kaptan Morgan'ın fırkateyni ince, çok güzel bir İspanyol savaş gemisiydi. Korsanların eline düşmeden önce bir Dük'ün kumandasında bulunuyordu. Kamara tavana doğru duvarları hafifçe içeri dönük, meşe kaplamalı geniş bir salona benziyordu. Tavanda boydan boya zarif, ince yaprak resimleri oyulmuş kirişler vardı. Bir duvara İspanya arması işlenmişti ama bir hançer armayı kazımış, hemen hemen görünmez hale getirmişti.

Kaptan Morgan, anlaşılmaz bir biçimde oyulmuş aslan ayaklı geniş bir masanın başına geçmiş, donanmasının ve ordusunun otuz kumandanı çevresinde taburelere oturmuştu. Konuşmasını sabırsızlıkla bekliyorlardı. Bunların arasında gözleri Püritanizm ateşiyle yanan kısa boylu, ciddi Kaptan Sawkins vardı. İşlediği cinayetleri Kutsal Kitapla yasal gösterir, başarılı her vurgundan sonra bir top arabasında şükran duaları ederdi.

Artık yaşlı bir adam olan Grippo da orada, önemsiz günahlarının yükü altında çökmüş, oturuyordu. Sonunda Tanrısını, aldatılabilir, sabırlı bir bekçi olarak görmeye başlamıştı. Son günlerde toptan bir günah çıkarıp ana dinine

dönmekle günahlarından kurtulacağı kanısına varmıştı. Günah çıkarttığı papaza sus payı olarak götürebileceği altın şamdanı bir vurgunla sağladıktan sonra, niyeti de buydu.

Holbert ile Tegna, Sullivan ile Meyther Kaptan da, Morgan'ın çevresindeki taburelere yerleşmişlerdi Karanlık bir köşede tüm "Kardeşlik"in birbirinden ayrılmaz bildiği iki kaptan oturuyordu. Bunlara "Burgonya'lı" ve "öteki Burgonya'lı" denirdi. Birincisi kırmızı, yusyuvarlak suratlı şişman bir adamdı. Sinirli ve çabuk heyecanlanır bir tipti. Başkalarının en küçük biçimde dikkatini çekmek, onu utandırırdı. Yüzüne bakılarak konuşulduğu zaman kızarır ve telâşla altında gizlenebileceği bir şey arayan bir böceğe benzerdi. Arkadaşı "öteki Burgonya'lı" onun koruyucusu, yol göstericisiydi. Öteki Burgonya'lı daha uzun, sol kolu dirseğinden kopmuş olmasına karşın, daha sağlam yapılıydı. Her zaman birlikte gezer, birlikte otururlardı. Çok az konuşurlardı ama hep Öteki Burgonya'lının sağlam kolu koruyucu bir tavırla şişko arkadaşının omuzlarını sarmış olurdu.

Kaptan Morgan sesinin haşin ve soğuk çıkmasına dikkat ediyordu. Maddeleri okurken derin bir sessizlik vardı çevrede. Bir gemi getirmiş olan kimse şu kadar kira alabilecekti; gereçleriyle gelmiş bir marangoza şu kadar ücret ödenecekti; ölenlerin yakınları için şu kadar para ayrılacaktı. Sonra sıra, düşmanı ilk görecek olana, bir İspanyolu ilk öldürecek olana; kente ilk girecek olana verilecek ödüllere geldi. Maddeler bitmişti.

Kaptan Morgan:

— Şimdi imzalayın, deyince adamlar masanın başına üşüşüp isimlerini yazdılar veya çarpı koydular.

Herkes yeniden oturunca Sawkins söz aldı:

— Ödüller her zaman verilegelen ödüllerin dört katı. Neden böyle?

Sawkins deneyimlerine dayanarak, savurganlıktan tiksinirdi.

Henry Morgan sakin sakin :

— Adamlar yürekliliğe gerek duyacaklar, dedi. Dürtülmeye gerek duyacaklar, çünkü Panama'ya gidiyoruz.

— Panama'ya mı?

Bu ses hemen hemen bir inilti halinde çıkmıştı.

— Evet, Panama'ya. Maddeleri imzalamış bulunuyorsunuz. Kaçakları asarım. Adamlarınızın moralini pekiştirin. Panama'nın zenginliği konusunda onları susturmaya yetecek kadar bilginiz vardır. Ben de, yeneceğimize inanacak kadar, karşılaşılacak tehlikeleri iyi biliyorum.

Sawkins:

— Ama; Panama... diye söze başladı.

Kaptan Morgan:

— Kaçakları asarım, diyerek kamaradan çıktı. Coeur de Gris konuşulanları dinlemek için kaldı. Adamların ne düşündüklerini kaptana haber verecekti.

Uzun bir sessizlik oldu. Her biri Panama konusunda duyduklarını anımsamaya çalışıyordu. Sonunda Sawkins:

— Çok tehlikeli, dedi. Tehlikeli ama inanılmayacak kadar para getirecek bir sefer. Kaptan da kentin plânını ve savaşın tüm tehlikelerini bildiğine and içiyor.

Bu sözler birdenbire herkesin içini rahatlattı, güven havası estirdi. Mademki Kaptan Morgan biliyordu, o halde korkulacak hiç bir şey yoktu. Morgan yanılmazdı. Oda sinirli, telâşlı konuşmalarla doldu:

— Para mı? Bastıkları yerler paraymış. Duymuştum ki Katedral...

— Ama cengelden geçilmesi olanaksızdır.

— Panama'da çok iyi şarap var. Oradan gelme şaraptan tatmıştım ben.

Ansızın hepsi Kızıl Azize'yi düşünmeye başladılar.

— Gerçekten, o kadın da orada, La Santa Roja...

— Evet, doğru. Orada. Sence kim elde edecek onu?

— Kaptan kadınlarla ilgilenecek bir adam değil, asla. Sanırım ki kadını şu Coeur de Gris alacaktır. İçimizde en gözde olan o.

— Doğru. Coeur de Gris de kıskanç bir adamın hançeriyle ölmeye hükümlü öyleyse. Onu öldürmekten çekinmem, ben öldürmesem de başkası öldürecek nasılsa. Hayır, hayır benim hançerimle ölmeli.

— Böyle bir kadım elde edip de ne yaparsın? Öyle sanıyorum ki insanı sonunda ipin ucunda sallandırır.

— Şey, doğrusunu söylemek gerekirse ben her zaman o tombul İspanyol altınlarını en iyi saldırı aracı saymışımdır. Öyle pırıl pırıl parlarlar ki!

— Hayır, hayır. Bak, dinle. Kadınların hemen hepsi namusları karşılığında, elmaslarını geri alırlar. İkincileri elde ettikten sonra birincileri ele geçirmek hiç de zor değil.

— İhtiyar Tek-Kollu ne diyor buna, "Öteki Burgonyalı?" Hey! Kızıl Azize'yi şu şişko arkadaşın için ele geçirmeye çalışacak mısın sen de?

"Öteki Burgonyalı" eğilerek selâm verdi :

— Hiç gerek kalmayacak buna. Dostum son derece beceriklidir. Durun size bir öykü anlatayım.

Burgonya'lıya döndü :

— İznin var mı, Emil?

Burgonyalı utancından duvarı yarıp silinmek ister gibiydi ama gene de

başıyla evet diyebildi.

“Öteki Burgonyalı” söze başladı:

— Şu halde baylara öyküyü anlatayım. Burgonya’da dört arkadaş vardı; üçü sanat eserlerinden biraz para kazanabiliyordu, dördüncüsü ise servet sahibiydi. Burgonya’da bir de güzel kız vardı; güzel, kusursuz, gerçek bir Circe[4]. Ülkenin en güzel kızı. Dört arkadaş da bu tatlı, eşsiz kıza tutuldular.

“Her biri kendisi için son derece değerli bir şeyi kıza armağan etti. Birincisi ruhunu bir şiire sararak ayaklarının dibine serdi. İkincisi onun adına bir parça besteledi. Ve ben, yani üçüncüsü demek istiyorum gül yüzünün resmini yaptım. Böylece biz sanatçılar birbirimizle tam bir dostluk çerçevesi içinde kız uğruna yarışmaya giriştik. Ama dördüncü, gerçek sanatçı olandı. Sakindi, inceydi. Yaman bir oyuncuymuş da! Kızı olağanüstü bir davranışla kazandı. Elini açtı, orada, avucunun içinde insana gülen pembe bir inci yatıyordu. Evlendiler.

“Düğünden hemen sonra Delphine, kimsenin aklına bile gelmeyen erdemlere sahip olduğunu kanıtladı. Sadece kusursuz bir eş örneği olmakla kalmadı; kocasının arkadaşlarının —birinin değil, üçünün de— dikkatli ve ateşli metresi oldu. Ve Emil, yani koca, aldırış etmedi. Arkadaşlarını seviyordu. Neden olmasın? Onlar yoksuldu, ama dostlarıydı.

“Kamuoyu kadar kör, budala bir güç var mıdır? Bu kez kamuoyundan iki ölüm ve bir sürgün cezası çıktı. Şu Kamuoyu dedikleri dokuz başlı canavar, bunu nasıl yaptı, düşünebilir misiniz? Emil’i üç arkadaşına da meydan okumaya zorladı. Eğer Emil’in, kılıcının ucunu kan içinde bırakmak gibi pek kötü bir alışkanlığı olmasaydı gene de durum bir öpüşmeyle, bir kucaklaşmayla, “onurum kurtuldu, ya, dostum” sözüyle kapanabilirdi. Adamların ikisi öldü, ben de kolumu yitirdim.

“İşte burada gene Kamuoyu işe karışıyor; şaşkın, güçlü bir öküz gibi... Düelloyu kaçınılmaz yaptığı gibi kazananı da Fransa’dan ayrılmaya zorladı, işte Emil, yanımda... Tutkun, silâhşor, sanatçı ve toprak sahibi... Kamuoyu! Ama bu güce karşı duyduğum kin, beni öykümden uzaklaştırdı. Size söylemek istediğim şu ki, Emil hiç bir hoşgörü hiç bir acıma beklemiyor. Biliyorum, görünüşüne bakılacak olursa ruhuyla bir aç karınca sürüsüne şölen çekmiş sanılabilir; ama hele önüne göz kamaştırıcı bir güzel çıkmaya görsün, hele şu gözlerde Kızıl Azize bir yankılansın! O zaman siz de gözünüzle görecek, ne demek istediğimi hatırlayacaksınız. Sakindir, incedir; bir sanatkârdır o. Başka erkeklerin “Erkeklik! Kuvvet! Zorbalık!” diye bağrıştıkları yerde Emil bir aşk iksiri olarak cebinde sadece pembe bir inci taşır.

II

Her biri su kesimine varıncaya değin “Hür Kardeşlik”in adamlarıyla dolmuş, dipleri düz kayıklar ordusu Chagres ırmağında ilerliyordu. Çizgili gece takkeleri ve kocaman, bol pantolonlar giymiş Fransızlar vardı bunların içinde; bir zamanlar Saint-Malo veya Calais’den yola çıkmış, artık geri dönecek anavatanları kalmamış Fransızlar. Filikaların kimi Cockney’lerle[5] doluydu; bunların çoğu pis, dişleri kapkara ve âdi, hırsız görünüşlü adamlardı. Hollanda’dan gelmiş suratsız, sessiz gemiciler, kayıklarında hantal hantal oturmuş, Chagres kıyılarını donuk, aç gözlerle seyrediyorlardı.

Ağır, dört köşe salapuryalar, Karayipliler ve Cimaron’lar tarafından sırıkla götürülüyordu; bu neşeli, vahşi adamlar savaşı öylesine severlerdi ki, karşılığında kan varsa, ipek gibi düzgün, esmer omuzlarını en ağır işlere seve seve eğmeye razıydılar. Korsanlar geçidinin bir sahnesini de İspanyolların elinden yeni kaçmış zenci köleler oluşturuyordu. Bunlar çıplak göğüslerini bir yara gibi çapraz kesen kırmızı kayışlar takmışlardı. Liderleri olan, suratı vahşi, kara bir geyiğe benzeyen iriyarı delikanlının üzerinde geniş bir sarı kemerle şövalye şapkasından başka şey yoktu; şapkanın tüyü çenesinin altına kıvrılmıştı.

Kayıklar uzun bir dizi olarak, yavaş yavaş ırmaktan yukarı çıkıyordu. İngilizler bağıra çağıra akortsuz şarkılar söylüyor, gövdelerini ağır ağır sallayarak da tempo tutuyorlardı. Fransızlar tatlı bir sesle, yaşayabilecekleri küçük sevdaları dile getiriyorlardı. Cimaron’larla zenciler ise belirli bir kimseye seslenmeyen, sonu gelmez gevezeliklerini sürdürüyorlardı.

Chagres büyük, at nalı biçiminde dönemeçleriyle önlerinde kıvrıla kıvrıla uzayıp gidiyordu. Sarı su, korkak, cüzzamlı bir kadın gibi tekneleri ürkek ürkek okşuyordu. Chagres üzerinde gün boyu kayığınızla gidebilir, gene de, başladığınız noktadan düz çizgiyle yarım milden uzak olmayan bir yerde gecelemek zorunda kalırdınız. Birçok yerlerinde parlak kumun güneşte ışıldadığı sığlıklar bulunan tembel, cansız bir ırmaktı Changres. Irmakların ilksiz ve sonsuz işi olan, okyanusa olabildiğince az güçlük ve az çabayla ulaşma işinde ustaydı. Tembel kişiliğini kaygılı denizde yitirmekten çekiniyor, düşlere dalmış, akıp gidiyordu.

Bir süre sonra kayıklar sık cengelin ırmaya dek geldiği ve donmuş yeşil bir dalga gibi kıvrımlar yaparak durduğu bir bölgeye vardılar. Ağaçların arasında dolaşan ve denizcileri kederli bir merakla seyreden kaplanlar görülüyordu.

Arasıra büyük bir yılan, üzerinde uyukladığı sıcak kütükten kayıyor, bu işitilmemiş alayı görmek için başını geri atıp suya dalıyordu. Heyecanlı maymun sürüleri rahatsız edilmekten hiç hoşlanmadıklarını gösterircesine bağ kütükleri arasında oradan oraya koşuyordu. Kızgın bağırıyor, kayıklara yapraklar, çalılar fırlatıyorlardı. Bin dört yüz yabancı yaratık kutsal Cengel Ana'ya yayılmıştı; dünyadaki en uyuz maymunun bile hiç olmazsa buna karşı çıkma hakkı vardı.

Günün sıcağı, ateşli bir hastanın soluğu gibi ağırdı, insanı sersemletiyordu. Kayıklardan gelen şarkılar adamların üzerine sıcak örtüler atılmış gibi kalınlaştı ve kesildi. Korsanlar cansız cansız, sıralarda oturuyorlardı. Ama gayretli yerliler değişmez, ağır devinimlerle sırıklara abanıyordu. İnce kollar boyunca kayan kasları, omuzlarının çevresinde huzursuz yılanlar gibi çörekleniyor, açılıyordu. Derin düşüncelere dalmış olan zihinlerinde bir kan dökme hülyası, zevkten sarhoş eden bir adam boğazlama umudu yer ediyordu. Kafaları: "İleri! diyordu. İleri! Uf! savaş iki adım daha yakınlaştı! İleri! İleri! Uf! Panama; kan gölleri iki adım daha yakınlaştı." Uzun kayık dizisi kocaman, eklemli bir yılan gibi ırmak yukarı kıvrılarak çıkıyordu.

Uzun, sıcak gün akşama döndü. Irmak kıyısı boyunca tek bir insan görülmemişti. Bu önemli bir sorundu; çünkü kayıklarda yiyecek yoktu. Yiyecek koymaya yer yoktu. Her karış yer insan ve silâh için gerekliydi. Bu nedenle su, topçu kayıklarının güvertelerini yalıyordu. Irmak boyunca aç bir ordunun karnını doyurabilecek birçok çiftliğin bulunduğu iyi biliniyordu. Bu yüzden korsanlar Panama yolculuğuna yanlarına yiyecek almadan çıkmışlardı. Gün boyu gözleriyle çiftlik aramalarına karşın yeşil, karmakarışık cengelden başka hiç bir şey görememişlerdi.

Akşam üzeri ilk kayık, kamışlardan yapılmış bir iskeleye vardı. Düzenli dikilmiş uzun ağaçların ardında tembel, pembe bir duman kıvrımı yükseliyordu. Korsanlar sevinç haykırışlarıyla kayıklarından atlayıp kıyıya üşüştüler. Lânet ve umutsuzluk; binalar, yakılmış ve terkedilmişti. Bu küçük duman da önceleri tahıl ambarı olan kara bir yığından çıkıyordu. Bir tek tane kalmamıştı adamların yiyebileceği. Sığırların götürüldüğü yolu gösteren derin izler ıslak cengele doğru uzaklaşıyordu; bu izler en aşağı iki günlüktü.

Aç adamlar tekrar kayıklara döndüler. Eh, yapılacak bir şey yoktu, o günü de aç geçireceklerdi. Açlık savaşın bir cilvesiydi; beklenen, katlanılması gereken bir sorundu. Yarın mutlaka soğuk, nefis şarapların depo edildiği evlere ulaşacaklardı; şişko ineklerin kesilmeyi bekleyerek başlarını aptalca salladıkları ahırlara varacaklardı. Bir korsan, gerçek bir korsan bir kupa buruk şarap veya esmer tenli melez kadınlardan biriyle bir parça ahbaplık için tüm yaşamını seve seve verirdi. Bunlar yaşamın zevkleriydi; adam eğer içkisini veya ahbaplığını

bitirmeden bıçaklanırsa bu da güzeldi; gel gelelim açlık... Eh, yarın mutlaka yiyecek bulunurdu.

Ama güneş yeniden gökyüzünde açılmış bembeyaz, irinli bir yara gibi yükseldi. Deliler gibi dönen ırmak sürüp gidiyor, kıyıları boyunca, terkedilmiş çiftliklere rastlanıyordu. Ama yiyecekten iz yoktu. Baskın haberi kendilerinden önce, ürkütücü bir salgın hastalık haberi gibi ulaşmıştı. Korsanları selâmlamak için bir tek insan veya hayvan kalmamıştı ortalıkta.

Üçüncü gün birkaç sert, yeşil inek pisliği buldular, taşların arasında yumuşatarak yediler. Adamların bazıları kemerlerinin yarısını kemirmişti. Bir yerde, hâlâ dumanı tütmekte olan bir tahıl ambarında biraz yanık mısır buldular. Korsanların birkaçı onu tıkındıklarından, can çekişerek, feci bir ölümle öldüler.

Adamlar cengelde ava çıktılar; ağaçların arasında, yenebilecek herhangi bir canlı aradılar. Sanki kedilerle maymunlar bile İspanya ile birlik olmuştu. Cengel artık sessiz ve ıssız, bir tek canlı yaratık yoktu. Uçan böcekler dışında hiç bir yaşam belirtisi kalmamıştı. Arasıra bir yılan yakalanıyor, sahibi yemeğini kızartırken, asık suratla, kimseye kaptırmamak için başından ayrılmıyordu. Birkaç fare korsanların eline düştüyse de bunlar başkaları tarafından çalınır korkusuyla hemen oracıkta, pişirilmeden, çiğnenmeden yutuldu.

Dört günlük yolculuktan sonra ırmak kayıkların ilerleyemeyeceği kadar sığlaşmıştı. Toplar dar bir patikada insan gücüyle çekilip götürülmek üzere kıyıya çıkarıldı. Korsanlar düzensiz bir kol halinde sendeleyerek ilerliyordu. Önleri sıra, kanlı umutlarından güç alan bir yerli sürüsü arı gibi çalışıyor; ağır bıçaklarıyla cengelde yol açmaya uğraşıyor dalları kesiyor, kopartıyorlardı. Kimi küçük İspanyol topluluklarının kaçtığı görülmüştü. Arasıra da İspanyol çeteleri ürkmüş bıldırcın sürüleri gibi sık çalılıkların arasından görünüp yitiyordu. Yine hiç kimse onlarla savaşmak için durmuyordu. Bu arada yol kıyısında hazırlanmış bir tuzak bulundu; bir toprak duvar ve birçok kamp ateşinin külleri... Terkedilmişti. Savaşmak için gönderilen askerlerin korkuya kapılarak kaçtığı anlaşılıyordu.

Artık adamlar Panama’ya doğru sanki sürükleniyor, gittikçe de yaklaşıyorlardı. Kenti ele geçirmek için duydukları heves silinmişti, önderleri yiyecek getirmeme yanılgısına düştüğünden ona lânet okuyorlar, Kaptan Morgan’ın yırtıcı gücünün etkisinden gittikçe uzaklaşıyorlardı.

Başlangıçta Kaptan, onlara örnek olmuş, yol göstermişti. Ama şimdi, yorgunluk ve açlıktan bitkin düşmüş askerlerinin başında o bile Panama’ya gitmeyi gerçekten çok isteyip istemediğini kendi kendine sormaya başlamıştı. Onu bu yola çıkartan gücü, o görülmemiş güzellik çekimini,anımsamaya çalıştı. Açlığı arttıkça La Santa Roja da hayalinde silinmeye başlamıştı. İsteğini belirli

olarak anımsayamıyordu şimdi. Ama bu istek onu tümden terketse bile yolunu sürdürmeliydi. Bir yenilgi, bir anlık duraksama bütün başarılarını güvercin sürüsü gibi darmadağın ederdi.

Coeur de Gris her zaman olduğu gibi yanındaydı gene; ama artık bitkin düşmüş ve yürürken biraz sendeleyen bir Coeur de Gris... Kaptan Morgan yardımcısına acıma ve gururla bakıyordu. Cam gibi gözlerinde, yaklaşan çılgınlığın belirtisini andıran vahşi parıltıyı görüyordu. Genç adam yanında oldukça, Kaptan Morgan daha az yalnızlık duyuyordu. Coeur de Gris'in, ayrılmaz bir parçası haline geldiğini anlıyordu artık.

Güneşin sıcaklığı göklerden yakıcı bir yağmur gibi iniyordu. Toprağa çarpıyor, sonra çürüyen yaprakların, köklerin mide bulandırıcı kokusu ve rutubetle ağırlaşmış, yeniden ağır ağır yükseliyordu. Bir ara Coeur de Gris sıcaklığın etkisiyle diz üstü düştü, ama hemen kalkarak büyük güçlükle yoluna devam etti. Henry Morgan onun sendeleyerek yürüdüğünü görünce önlerinde uzanan yola kararsız baktı:

— Belki de burada durup dinlensek iyi olacak. Adamlar yorgunluktan bittiler.

Coeur de Girs karşılık verdi:

— Hayır, hayır, yolumuzu hiç durmadan sürdürmeliyiz. Burada duracak olursak, yeniden yola koyulduğumuzda adamlar daha fazla yorgunluk duyacaklar.

Henry Morgan düşünceli düşünceli konuştu:

— Kendi kendime, benim ulaşmak istediğim hedefe varmak için neden bu kadar istekli olduğunu soruyorum. Benim bile umutsuzluğa düşmeye başladığım sırada yolunu sürdürüyorsun. Panama'da bulmayı umduğun nedir, Coeur de Gris?

Genç adam:

— Hiç bir şey bulmayı umduğum yok, dedi. Beni bir alçak durumuna mı düşürmeye çalışıyorsunuz? Ödülün sizin olduğunu daha oraya varmadan biliyorum. Bunu kabul ediyorum efendim. Ama biliyor musunuz, tıpkı yokuş aşağı bırakılmış kocaman, yuvarlak bir kaya gibiyim. Panama'ya gitmek isteyişimin nedeni sadece bu. Beni de itip yuvarladınız, efendim.

Henry:

— Panama'yı bu derece isteyişim anlaşılır gibi değil, dedi.

Yardımcısının kızarmış yüzü öfkeyle ona döndü:

— Panama'yı istemiyorsunuz, istediğiniz o kadın, Panama değil...

Sesi de sözleri kadar acıydı, avuçlarını şakaklarına bastırarak konuşuyordu.

Kaptan:

— Doğru, diye mırıldandı. O kadını istediğim doğru. Ama bu, daha da anlaşılmaz bir şey.

— Anlaşılmaz mı? Coeur de Gris gözü dönmüş bir öfkeye kapılmıştı. Bağırdı: Anlaşılmaz mı? Güzelliği dillerde dolaşan bir kadına istek duymak niçin anlaşılmaz olsun? Bu adamların hepsine de anlaşılmaz mı diyeceksiniz? Yeryüzündeki her erkek yaratık tuhaf mı? Yoksa sizinki ilâhi bir cinsel istek mi? Bir Titan bedeni mi taşıyorsunuz? Anlaşılmaz! Evet kuşkusuz Kaptanım; çiftleşmek de, çiftleşmeyi hayal etmek de insanlar arasında eşi bulunmaz şeylerdir!

Henry Morgan şaşırmıştı, ama biraz da ürkmemiş değildi. Sanki tiksindirici, inanılmaz bir hortlağın yürüyüşüne tanık olmuş gibiydi. Bu adamların da onun duyduklarını duymaları olası mıydı?

— Ama öyle sanırım ki cinsel istekten daha başka bir şey de var. Özlemimi anlayamazsın sen. Sanki hayal bile edilemeyecek kadar güzel bir yere gitmeye çabalıyorum. Bu kadın benim tüm aradıklarımı bulabileceğim bir liman sanki. Onu kolları ve memeleri olan bir dişi yaratık olarak değil de, bir fırtınadan sonra kavuşulan huzur ve sessizlik, kokmuş bir şeyden sonra hoş bir koku olarak düşünüyorum. Evet bana anlaşılmaz geliyor. Geçmiş yılları gözümün önüne getirdiğim zaman, tüm yaptıklarım karşısında şaşırıyorum. Budalaca şeyler; altın uğruna başımı çok büyük belâlara soktum. Yeryüzünü çok büyük bir bukalemuna döndüren gizemi bilmiyordum çünkü. Küçük savaşlarım, bana yabancı olan bir kişinin, dünyaya renk değiştirtme yöntemlerini bilmeyen bir kişinin çırpınışları gibi geliyor şimdi. Eskiden her mutluluk kollarımda öldükçe yas tutardım. Oysa ölmelerine hiç şaşmamak gerekiyor. Gizemi bilmiyordum çünkü. Hayır, benim özlemimi anlayamazsın sen.

Coeur de Gris ağrıyan şakaklarını elleri arasında sıkıyordu. Küçümsemeyle bağırdı:

— Anlayamaz mıyım? Anlamadığımı mı sanıyorsunuz? Biliyorum; duygularınız sizin için yepyeni şeyler, önem taşıyan yeni buluşlar sizce. Yenilgileriniz de önceden hiç kimsenin karşılaşmadığı olaylar... Bu dev gurur yüzünden şu Cockney'in, —evet şu, kimi zaman nöbet geçirip yerlerde yuvarlanan Cockney'in de— sizinle ayni umutları ve umutsuzlukları duyabileceğini düşünemezsiniz. Bu adamların sizin kadar derin düşündüklerine inanamazsınız. Size o kadını sizin kadar istediğimi söylesem, ya da La Santa Roja'ya belki de sizinkilerden daha tatlı sözler söyleyebileceğimi öne sürsem, sanıyorum ki bana asla inanmazsınız, aklınızdan bile geçirmediğiniz şeylerdir bunlar...

Kaptan Morgan sözcüklerin indirdiği darbe altında kızarmıştı. İnanmıyordu. Bu adamların da kendisi gibi düşünebileceklerini akla getirmek korkunç bir şeydi; olamazdı bu. Böyle bir karşılaştırma onu bir bakıma değersizleştiriyordu. Coeur de Gris sözlerini sürdürdü:

— Bunları niçin söylediğime mi şaşırıyorsunuz? Açıklıyayım. Acıdan çıldıracağım, öleceğim de ondan.

Bir süre daha sessizce yürüdü, sonra ansızın bir çığlık atarak olanca ağırlığıyla yere yuvarlandı.

Kaptan Morgan bir dakika kımıldamadan baktı ona. Sonra göğsünde büyük, haşin bir dalga kabarır gibi oldu. O an, bu genç yardımcısını ne kadar sevmiş olduğunu, genç Coeur de Gris'yi yitirmeye dayanamayacağını anlayıverdi. Sessiz gövdenin yanına, dizüstü çöktü.

En yakınındaki korsana: "Su!" diye haykırdı, adam ona hiç kımıldamadan bakınca da: "Su! Su getirin!" diye yineledi. Eli sinirli bir davranışla belindeki rovelvere gitmişti. Bir şapka içinde su getirdiler. Tüm korsanlar o soğuk kaptanlarının yere diz çöküp Coeur de Gris'nin ıslak, parlak saçlarını okşadığını gördüler.

Genç adam yavaş yavaş gözlerini açarak kalkmaya davrandı.

—Bağışlayın efendim. Şu başımdaki ağrı... Güneş aklımı başımdan aldı. Ama ayağa kalkmalısınız efendim! Adamlar diz çöktüğünüzü görürlerse size saygıları kalmaz.

— Kımıldama oğlum, yat! Kımıldamadan yat! Kıpırdamamalısın daha. Seni öldü sandım da dünya başıma yıkıldı. Kımıldamadan yat! Şemdi içim rahat etti. Kımıldamamalısın. Artık Altın Kupa'yı birlikte alacağız ve kupa, iki saplı bir kâse olacak.

Coeur de Gris'yi kaldırıp kocaman bir ağacın gölgesine taşıdı. Kaptanın yardımcısı kendine gelmeye çalışırken korsanlar da yere çöküp dinlendiler.

Coeur de Gris ağaca dayanmıştı. Kaptana anlaşılmaz, kadınca bir sevecenlikle gülümsüyordu.

Henry Morgan biraz dalgın, sordu :

— O Cockney'e benziyor muyum, dedi, nöbet geçiren Cockney'e?

Coeur de Gris güldü :

— Adam hakkında hiç bir şey bilmiyorsunuz. Ona benzemekten gurur duyarsınız belki de. Anlatayım size; biliyorum ki sizce o yalnız buyruk almaya yarayan bir kukladan ibaret. Adamın adı Jones. Tüm yaşamı boyunca bir İngiliz vâizi olmak istemiş. Gelen nöbetlerin, onu tanrısal bir iş için deneyen Kutsal Ruhun yoklamaları olduğuna inanmış. Bir defasında bir köşede durup Londralılara seslenirken bekçi gelip onu yakalamış. Yasalar da adamı serseri

sayarak adalara giden gemiye bindirivermiş.

“Bu Jones hükümlülük suresini doldurduktan sonra açlıktan ölmemek için haydut olmuş. Bir vurgunda ele geçirilen mallar paylaşılırken ona zenci kanı taşıyan bir İspanyol köle kadın düşmüş. Kadının namusunu kurtarmak için onunla evlenmiş. Kurtarılacak ne kadar az namusu kaldığını bilmiyormuş. Karısı bir Katolikmiş efendim, anlıyor musunuz? Evde olduğu zaman adamın İncil okumasına izin vermiyormuş. Biliyor musunuz efendim, hırsızlık yapmak zorunda kalışının onu başarıdan yoksun bıraktığına da gerçekten inanıyor bu adam; sizin anladığınız anlamda başarı değil de, Tanrı’nın özel lûtfundan gelen başarı. Bir Protestan Savonarola olabileceğini hayal ediyor.

Henry Morgan:

— Ama ya nöbetleri, dedi. O korkunç nöbetleri? Gözümle gördüm bir kez.

Genç adam yeniden güldü :

— Nöbetleri mi? Ah o nöbetler bir tanrı vergisi, kuşaktan kuşağa geçen bir mirastır.

— Duyguları olduğunu sanıyorsun demek?

— Evet, belki de vardır. Unutmayın ki kadınla sırf namusunu kurtarmak için evlenmiş. O namusun zaten ayaklar altına alınmış olduğunu öğrenince de kadını bırakmamış. Vurgun paylaşılırken adamın çekine çekine bir istavroz istediğini görebilirsiniz. Kadına Panama’dan bir istavroz götürecektir. Düşünün bir kez! Kilise’den ayrılmış bir Separatist olduğu, istavrozlardan tiksindiği halde...

III

Korsanlar Panama'ya doğru sürükleniyorlardı. Hayvan derisi yemişlerdi, acı cengel kökleri yemişlerdi, tavşan, yılan, maymun yemişlerdi. Yanakları şakak kemikleri altında boş fincanlara dönmüştü; gözleri bedenlerini kavuran hastalık ateşiyle pırıl pırıl yanıyordu. Heveslerini tamamen yitirmişlerdi ama salt kaptanlarının yenilmezliğini bildikleri için yollarını sürüklenerek de olsa sürdürüyorlardı. Morgan yenilemezdi, çünkü asla yenilmemişti. Muhakkak ki Yeni Dünya'nın tüm altınını ceplerine indirecek bir plânı vardı onun. Altın sözcüğü gerçek anlamını yitirmiş olmasına karşın gene de açlık sözcüğünden daha önemliydi.

Sekizinci günün sabahı Kaptan Morgan'a bir gözcü geldi:

— Yol kapalı efendim. Küçük, topraktan bir duvar yapmışlar, toplar yerleştirmişler.

Bir komutla, kıvrılarak ilerleyen kolun başı sola kaydı; daha sık çalılıklarda yol açmaya koyuldu. Akşamüstü küçük, yuvarlak bir tepeye vardılar. Orada, aşağıda, batı güneşinin altın ışığıyla yıkanan Panama, gözlerinin önüne seriliverdi. Adamların her biri, bu manzaranın yalnız kendi gözlerine görünen bir hayal olup olmadığını anlamak için yanındakinin yüzüne baktı.

Bir korsan, tepenin en yüksek yerine çıktı, bir süre kımıldamadan durduktan sonra delice bir çığlık attı: arkadaşları onun aşağıya koştuğunu, bir yandan da kılıcını çektiğini gördüler. Aşağıdaki çukur arazide, şaşkın bir İspanyol tarafından bırakılmış bir sığır sürüsü otlamaktaydı. Bir an içinde adamların bin dört yüzü birden tepeden aşağı sanki yuvarlanırcasına koşmaya başladı. İnekleri kılıçlarıyla öldürdüler; ürkmüş hayvanlara saldırıp vurdular. Çok, çok kısa bir zaman sonra, açlıktan ölecek hale gelmiş bu adamların sakallarından damlayan kan, gömleklerinde kırmızı lekeler oluşturdu. O gece patlayacak hale gelinceye dek tıkındılar.

Karanlıkta korsan öncüleri kurt şekline girmiş insanlar gibi düzlüğe yayıldılar; surlara kadar gizlice gidip şehrin önündeki askerleri saydılar.

Sabah erkenden Kaptan Morgan adamlarını kaldırıp o günkü savaş için komut vermek üzere topladı. Henry Morgan korsanlık ruhunu öğrenmişti. Sanki adamlarının beyinlerini eline alıp savaş için istediği kalıbı verebiliyordu. Korkularına seslendi:

— Gemilerin beklediği ırmak ağzına kadar dönüş yolu tam dokuz günlük bir yoldur. Dokuz gün... ve hiç yiyeceğimiz yok. Kaçmak isteseniz bile gemilere ulaşmanız kesinlikle olanaksız. Ve işte Panama önünüzde. Siz domuz gibi uyurken öncüler boş durmadılar. Bu kentin önüne sağ ve sol cenahlarında süvari birlikleri bulunan dört bin asker dizilmiş. Bunlar tüfekli, bıçaklı köylüler değil, al ceketli, eğitim görmüş askerlerdir. Hepsi bu kadar da değil. Size, siz sığır avcılarının üzerine saldırtmak üzere hazırladıkları boğalar da var.

Son sözlerini adamlar kahkahayla karşıladılar. Gerçekten bunların çoğu cengelde yaşamış, geçimlerini yabanıl sığır avıyla sağlamış insanlardı.

Kaptan bu kez de para hırslarını uyardı:

— Sayılamayacak kadar çok altın ve mücevher kentte birikmiş duruyor. Eğer başarırsak hepiniz zengin adamlar olacaksınız.

Açlıklarına seslendi:

— Kızartılmış etleri, mahzenlerdeki şarap fıçılarını, biberli pudingleri düşünün bir kere. Gözünüzün önüne getirin bunları!

Cinsel isteklerini kamçıladı:

— Kentte kadın köleler ve Tanrı bilir ya daha binlerce kadın var! Ancak, elimize düşecek binlerce kadından kimi seçeceğiniz konusunda karar vermek güç olacak. Bunlar kök söken köylü kanları değil, ipek yataklarda yatan seçkin hanımlardır. Böyle yataklarda deriniz nasıl rahat edecek acaba, düşünebiliyor musunuz hiç?

Son olarak da, onları pek iyi tanıdığı için gururlarını okşadı:

— Bu kavgaya katılanların adları tarihte yer alacaktır. Bu yağma değil, parlak bir savaştır. Tortuga halkının sizleri birbirlerine gösterip “Bu adam Panama’daki savaşa katıldı. Bu adam bir kahramandır ve zengindir” deyişini dükünün bir kez. Yurda döndüğünüzde Goaves kadınlarının peşinizden nasıl koşacaklarını düşünün. Kaçmaya kalkışacak mısınız? Birçoğunuz bugün savaş alanında ölecek, ama sağ Kalanlar yurduna dönerken altın Panama’yı da ceplerinde götüreceklerdir.

Çılgın bir alkış yükseldi. Fransızlar Henry Morgan’a bakarak kendi ellerini öptüler; Karayipliler gözlerini devirerek bir şeyler söylediler. Açgözlü Hollandalılar beyaz kente donuk donuk baktılar.

Kaptan:

— Bir diyeceğim daha var, dedi. Eğer bu İspanyol subaylarını iyi tanıyorsam, aldanmıyorsam askerler bir dizi halinde ileri sürülecektir. Alabildiğince gösterişe düşkündür bunlar. Hepiniz bu dizinin tam ortasına ateş edeceksiniz, komut budur; merkez zayıfladığı zaman saldırıp dağıtın onları.

Düzlükte yoğun bir insan bulutu olarak harekete geçtiler. İki yüz nişancı

önden gidiyor, diğerleri arkalarından toplu halde ilerliyordu.

Panama Valisi Don Juan düzenli ordusunun, iki sıra halindeki uzun bir piyade dizisinin yanındaydı. Düşmanın karmakarışık ilerleyişini küçümsemeyle seyretti. Sonra hemen de neşeyle, ilk hareket işaretini verdi.

İspanyol süvarileri düzlükte kasırga gibi at koşturmaya başladılar. Bazen bir V çiziyor, bazen içi boş bir dörtgen biçimi alıyorlardı. Tırısa kalkmış olarak, bir denetimden geçiyormuş gibi türlü beceri gösterdiler; üçgenler, T'ler çizdiler. Bir anda tüm kılıçlar güneşe yöneliyor, sonra bükülen bilekler tarafından yok ediliyor, sonra yeniden parlıyordu. Don Juan hayranlıkla inledi:

— Şunlara bakın, dostlarım; şu Rodriguez'e, sevgili yüzbaşıma bakın. Ah, Rodriguez! Size hep bunları öğreten gerçekten ben miyim? Bir süre önce kollarımda tuttuğum Rodriguez olabilir mi bu? O zamanlar bir bebekti ama şimdi bir erkek ve bir kahraman... Şu çizgiye, şu kendine güvene, şu şaşmazlığa bakın. Şu Rodriguez ile alayına bakın, dostlarım. Şu hayvan korsanların benim atlılarım gibi askerleri yenmeleri olası mıdır ki?

Rodriguez, alayının başında sanki Vali'nin övücü sözlerini duymuş gibi oldu. Omuzları gerildi. Üzengileri üzerinde kalkarak saldırı komutu verdi. Borular heyecanlı heyecanlı öttü. At nalları çayırda kof sesler çıkardı. Gelişleri, tepesinde gümüşten köpükler bulunan al bir dalgaya benzetilebilirdi. Rodriguez eyerinde dönüp ardından, beyni kendisi olan koca bir gövdenin sayısız kolları gibi dörtnala ilerleyen alayına övünçle baktı. Her kılıç bir atın boynu düzeyinde uzatılmıştı. Rodriguez vuruşmadan önce, güzel Panama'sını bir daha görmek için dönüp baktı. Sonra tüm alay dosdoğru bir bataklığa girdi. Düşmanın orada olduğunu biliyorlardı, ama o ânın coşkusu ve görünüşlerinden duydukları övünçle tümden unutmuşlardı bunu. Bir an içinde Panama'nın atlı gücü bir karmakarışık insan ve devrilmiş hayvan yığınına dönüşüverdi. Sanki yeşil bir sinek kâğıdına yakalanmış sineklerdi hepsi.

Don Juan orada, düzlükte kıvranan, parçalanmış, ezilmiş gövdelere gözleri kamaşmış gibi baktı; sonra parlak oyuncağının yere düşüp kırıldığını gören bir çocuk gibi hıçkırmaya başladı. Ne yapacağını bilmiyordu. Beyni korkunç bir üzüntüyle ağırlaşmıştı. Dönüp kente doğru ağır ağır yürümeye başladı. Katedral'e gidip bir tören düzenlemeyi tasarlıyordu.

İspanyol subayları şaşkınlıktan çılgına dönmüşlerdi. Al ve altın rengi üniformalar her yöne koşuyor, her subay avazı çıktığı kadar bağırarak komut veriyordu. Boğa sürüsünü getirmiş olan genç subay, sonunda sesini duyurabildi.

"Boğaları salın, boğaları!" diye ötekiler de sözlerini yineleyinceye dek bağırdı. Boğaları tutan yerliler burunlarındaki halkaları kopararak iri hayvanları üvendirelerle kışkırtmaya, sürmeye koyuldular. Kızıl renkli bir canavar ağır ağır

kıpırdadı sonra tüm sürü koşmaya başladı.

Bir İspanyol subayı bilgiç bilgiç konuştu :

— Şu hırsızları ezip yerle bir edeceklerdir. Geçtikleri yerlerde, kanlı otlardan, düğmelerden, silâh parçalarından başka hiç bir şey bulamayacağız, göreceksiniz.

Boğalar korsanların oluşturduğu düzensiz cepheye doğru ağır ağır koşuyordu. Birdenbire iki yüz nişancı diz çöktü, ava çıkmış avcılar gibi ateş etti, göz açıp kapayıncaya dek ateş etti. Koşan hayvanların önünde sanki çifte atan, böğüren bir duvar yükselivermişti. Vurulmayan hayvanlar birdenbire durdu, kan kokusunu aldı, birbirine sokulup geri dönerek korku içinde, bu sefer İspanyol saflarına saldırdı. Subay haklıydı. Geçtikleri yerde düğmelerden, kırık silâhlardan ve kanlı otlardan başka bir şey kalmıyordu.

Boğaların yarattığı panikten faydalanan korsanlar saldırıya geçtiler. Hayvanların açtığı gedikten girip, kenti savunan askerleri darmadağın ettiler. Birkaç çığlık duyuldu, ama bu çığlıklar sadece Panamalı askerlerden geliyordu. Onlar savaşın bu çeşidinden bir şey anlamıyorlardı. Bu korkunç serseriler savaşırken gülüyor, iki elleriyle birden adam öldürüyorlardı. İspanyol askerleri kısa bir süre tutunabildiler, ama az sonra şık al ceketlilerde yürek diye bir şey kalmamıştı. Saklanmak için cengele kaçmaya başladılar. Küçük korsan grupları peşlerinden gidip yorulup kaçamayanları şişlediler. Çok geçmeden kenti savunan birlikler çil yavrusu gibi dağılmıştı. Kimi ağaçlara tırmanıp, yaprakların arasında gizlendiler; kimi dağlara tırmanıp izlerini kaybettirdiler, bir daha da asla bulunamadılar. Altın Kupa, Henry Morgan’ın ayaklarının dibinde kıpırtısız yatıyordu.

Savunmasız kalan kapıdan, bağıran, haykıran bir insan kalabalığı içeri aktı, geniş caddede ilerlemeye başladı. Bu kalabalığın bir bölümü kaynaklarına dönen ırmak gibi kavşaklarda yön değiştiriyordu. Arasıra esas yığından ayrılan bir topluluk gösterişli evlerden birine saldırıyordu. Kapı tekmeleniyor, itiliyor, kocaman bir kitap kapağı gibi devriliyordu. Adamlar sofaya doluşuyor, çığlıklar, bağrışmalar duyuluyordu. İhtiyar bir kadın, pencereden sarktı, merakla haydutları seyretti. Sonra yüzünde düş kırıklığı okundu. Yolun öte tarafındaki bir pencereye doğru seslendi:

— Hii! Şunlara bakın hele! Bu hırsızlar bizim İspanyollara ne kadar da benziyor! Bunlar şeytan değil ki, basbayağı insan işte...

Onların insanlıklarından iğreniyor gibiydi. Salt insan oldukları için onlardan hoşlanmamış gibi, pencereden başını çekti.

Öğleden sonra bir yangın çıktı. Upuzun alevler gökleri yaladı. Bir mahalle, bir sokak alevler içinde kaldı; sonra kentin yarısı yanmaya başladı.

Henry Morgan karargâh kurmak üzere Vali Sarayına gitti. Sarayın kapısında yalın kılıcını elinde tutan Don Juan Perez de Guzman'la karşılaştı. Adam titrek bir sesle.

— Ben Valiyim, dedi. Vatandaşlarım bu yıkımdan onları korumam için bana güveniyorlardı. Başaramadım, yenildim, ama belki de sizi öldürmeyi başarabilirim.

Henry Morgan yere baktı. Bu sinirli adamda öyle bir şev vardı ki, onun sinirlerini yatıştırıyordu:

— Yangını ben çıkartmadım, dedi. Sanırım kölelerinizden biri, öç alma hırsıyla yaptı bunu.

Don Juan yalın kılıcıyla bir iki adım ilerleyerek bağırdı :

— Koruyun kendinizi!

Kaptan Morgan durumunu değiştirmedi.

Kılıç valinin elinden düştü:

— Ben korkağın biriyim, korkağım, diye bağırdı. Niçin hiç konuşmadan, hemen vurmadım? Niçin bana karşı koymadınız? Ah, korkağın biriyim ben! Fazla bekledim. Hiç konuşmamalıydım, kılıcımı hemen gırtlağınıza sokmalıydım. Biraz önce ölmek istiyordum, yenilgiye uğrayışımın bir çeşit kefareti olarak ölmek, sizi de vicdanımı susturabilmek için birlikte götürmek... Panama gitti artık, ben de gitmeliydim. Bu, beden öldükten sonra sadece tek parmağın yaşamayı sürdürmesine benziyor. Ama artık ölemem. O yürekliliği bulamıyorum. Sizi de öldüremiyorum. Buna nasıl kalkıştığımı şimdi anlıyorum. Ah! Keşke gerektiği kadar çabuk davransaydım! Keşke konuşmasaydım...

Kentin kapısına ve açıklığa doğru yürüyüp gitti. Henry Morgan onun sarhoş gibi sendeleyerek kentten ayrılışını seyretti.

Karanlık bastı. Hemen hemen baştan başa alevler içinde olan kent, bir kızıl ateş bahçesine benziyordu. Katedral'in kulesi, çökerken havaya kıvılcımlardan bir tören fişeği fırlattı. Panama bir ateşten yatakta ölüyor, korsanlar sokaklarda insanları boğazlıyordu.

Kaptan, gece boyu, adamları toplanan vurgunu getirirken, kabul salonunda oturdu. Altın çubukları, odun istifler gibi istiflediler. Çubuklar öyle ağırdı ki, her birini ancak iki kişi güçlükle taşıyabiliyordu. Pırıldayan ot yığınları gibi küçük mücevher kümeleri meydana geldi. Bir köşeye, kilisenin malı olan değerli papaz elbiseleri yığılmıştı; köşe, kutsal bir eski giysi pazarı gibiydi.

Henry Morgan birbirine dolanmış yılanlarla oymalı, yüksek arkalıklı bir koltuğa oturuyordu.

— La Santa Roja'yı buldunuz mu?

— Hayır efendim, kentteki kadınlar azizeden çok şeytana benziyor.

İspanyol cezaevinden alınmış, parmaya takılıp sıkılan işkence aracıyla işkence edilmek üzere tutsaklar getiriliyordu:

— Diz çök! Paran nerede? (Sessizlik) Sıkıştır, Joe!

— Acıyınız! Acıyınız! Servetimin yerini göstereceğim. And içerim. Evimin yakınındaki bir sarnıçta.

Bir başkası:

— Diz çök! Paran nerede? Sıkıştır, Joe.

— Yerini göstereceğim...

Bir kesimevindeki kasap başları gibi düzenli ve acımasızdı davranışları.

— La Santa Roja'yı buldunuz mu? Eğer ona bir zarar gelmişse hepinizi asarım.

— Onu hiç kimse görmemiş efendim. Adamların birkaçı dışında, hepsi körkütük sarhoş.

Gece boyu... gizlenmiş her servetin açıklanmasından sonra kurban, bir araştırıcı grubuyla birlikte götürülüyor, çok geçmeden adamlar kupalar, gümüş tabaklar, mücevherler ve renkli ipek kumaşlarla dönüyorlardı. Kabul Salonunda ışıklar saçan hazine, gözkamaştırıcı bir yığına dönüşüyordu.

Ve Kaptan Morgan, bezgin, soruyordu :

— Kızıl Azize'yi buldunuz mu?

— Onu bulamadık efendim, ama bütün kentte araştırıp soruyoruz. Belki de gün ışığında efendim...

— Coeur de Gris nerede?

— Sanırım o da sarhoş efendim, ama...

Gözler Kaptan Morgan'dan kaçırıldı.

Kaptan bağırdı:

— Ama ne? Ne demek istiyorsun?

— Hiç bir şey; hiç bir şey demek istemiyorum efendim. Körkütük sarhoş olduğuna hiç kuşku yok. Galonlarla şarap içip sarhoş olmamasına olanak mı var? Belki bu arada bir dost bulmuştur kendine.

— Onu biriyle mi gördün?

— Evet efendim, bir kadınla gördüm, kadın sarhoştu. Coeur de Gris'in de sorhoş olduğuna yemin edebilirim.

— Kadının La Santa Roja olabileceğini mi sandın yoksa?

— Oh, hayır efendim; o olmadığına kuşkum yok. Kentteki kadınlardan biriydi sadece.

Vurgun yığını üzerine fırlatılan altın tabakların şangırtısı duyuldu.

IV

Panama'nın küçük, renkli tepelerine sarı bir şafak tırmanmaya başladı, bir doruğun ardından parlayan güneş, altın ışınlarıyla kenti aradı. Ne var ki Panama ölmüştü, kızıl bir gecede ateşin elinde eriyip gitmişti. Ama sonra, güneş dönek bir küre olduğu için, meraklı ışınlar bu yenilikten de zevk aldı. Yıkıntılar üzerinde parladı, göğe dönük ölü yüzlere baktı, karmakarışık sokaklar boyunca koştu, çökmüş evlere dikine indi. Işıklar, bembeyaz Vali Sarayına vardı, Kabul Salonunun pencerelerinden içeri girip yerdeki altın yığınını yokladı.

Henry Morgan yılanlı koltukta uyuyakalmıştı.. Mor ceketi düzlüğün çamuruyla kirlenmişti. Kurşuni kılıflı incecik kılıcı yanında, yerde duruyordu. Salonda yalnızdı; gece boyu kentin kemiklerinin toplanmasına yardım eden adamların hepsi içmeye ve uyumaya gitmişlerdi.

Duvarları cilâlı sedir ağacıyla kaplı, yüksek tavanlı, upuzun bir salondu burası. Tavan kirişleri eski demirler kadar kâra ve ağırdı. Yargılama salonu, düğün salonu, elçilerin onuruna kadeh kaldırıldığı veya elçilerin öldürüldüğü bir salon olmuştu. Bir kapı sokağa açılıyordu; öteki, üzeri kemerli geniş kapı ise Sarayın çevresini kuşatan güzel bir bahçeye çıkıyordu. Bahçenin ortasında küçük, mermer bir balina, fıskiyesini bir havuza fışkırtıyordu. Kırmızı, sırlı saksılarda dev bitkiler vardı; mor yapraklı bitkiler, taç yapraklarında mızrak başları veya kıpkırmızı yürekler ya da dörtgenler bulunan çiçekler vardı. Cengelin çılgın renklerini taşıyan, beceriyle dikilmiş ağaççıklar vardı. Tavşan kadar küçük bir maymun, yere düşmüş taneler arayarak çakılların üzerinde dolaşıyordu.

Bahçedeki taş sıraların birinde bir kadın oturmaktaydı. Tatlı, budalaca bir şarkı mırıldanıyor, bir yandan da bir sarı çiçeği ufak ufak parçalara ayırıyordu: "Günün çiçeğini senin için kopartacağım sevgilim, şafakta açtığı yerden..." Gözleri kara ama donuktu, ölü bir sineğin kanatlarındaki zengin, parlak, yüzeysel karalık vardı onlarda... Gözkapaklarının altına küçük, keskin çizgiler yerleşmişti. Alt gözkapaklarını öylesine kısabiliyordu ki ağzı haşin ve sakin dururken gözleri kahkahayla parlıyordu. Cildi pek soluktu, saçları ise dümdüz ve yanardağ taşı kadar karaydı.

Bazen güneşin meraklı ışınlarına, bazen de Kabul Salonunun kemerli kapısına bakıyordu. Sustu. Bir an dikkat kesilerek çevreyi dinledikten sonra yeniden şarkıya başladı. Kent eteklerinde, kölelerin hurma yapraklarından

yapılmış kulübelerinde hâlâ süren yangının uzaktan uzağa gelen çatırtıları dışında hiç ses yoktu. Küçük maymun yol boyunca garip garip, çarpık çarpık koşarak geldi. Kadının karşısında durdu, kara pençelerini dua eder gibi başının üzerine kaldırdı.

Kadın onunla alçak sesle konuştu:

— Dersini iyi öğrenmişsin, Chico. öğretmenin korkunç bıyıklı bir Kastilyalı'ydı. Onu iyi tanırım ben de. Biliyor musun Chico; benim namusum saydığı şeyi istiyor o. Benim namusumu kendisininkine katmadıkça rahat etmeyecek ve ancak o zaman, âdeta övünmeye başlayacak. Onurunun şimdiki haliyle bile ne denli büyük ve ağır olduğunu asla tahmin edemezsin. Ama seni bir ceviz bile mutlu eder, değil mi Chico?

Böyle diyerek elindeki çiçeğin bir parçasını küçücük hayvana attı, maymun hemen yakalayıp ağzına götürdü, sonra tiksintiyle tükürdü.

— Chico! Chico! Öğretmeninin dediklerini unutuyorsun! Çok kötü bu yaptıkların. Bununla hiç bir kadının namusunu satın alamazsın. Çiçeği yüreğinin üzerine koy, elimi duyulacak biçimde şapırtıyla öp, sonra kurt avına çıkmış vahşi bir koyun gibi uzaklaş.

Güldü, yeniden kapıya göz attı. Hiç ses gelmemesine karşın yerinden kalktı, hızlı hızlı Kabul Salonuna doğru yürüdü.

Henry Morgan koltuğunda hafifçe dönünce, güneş gözkapaklarına vurdu. Birdenbire yerinden doğrulup çevresine bakındı. Yerdeki altın ve mücevher yığınını bir süre kıvançla seyretti. Sonra, geniş kemerin altında duran kadınla gözgöze geliverdi. Kadın sordu:

— Zavallı kentimizi keyfinizce yıkıntıya çevirebildiniz mi bari?

Henry telâşla:

— Kenti ben yakmadım, dedi. Sizin kölelerinizden biri ateşe verdi.

Sözcükler ağzından istemeyerek dökülmüştü. Gafil avlandığını hatırladı. Sordu :

— Kimsiniz siz?

Kadın salona adımını atarak:

— Adım Ysobel'dir, dedi. Beni aradığınızı söylediler.

— Sizi mi aramışım?

— Evet, bazı genç budalalar bana La Santa Roja derler.

— Siz... Kızıl Azize?

Kafasında mavi gözlü, melek bakışlı bir genç kız çehresi hazırlamıştı; bir fare bile baksa bakışlarını kaçıracak bir genç kız çehresi... Bu bakışlar ise kaçmıyordu. Yumuşak, kara gözlerin altından ona gülüyor, onunla alay ediyor

gibiydi. Bu kadının yüzü vahşiydi, şahine benziyordu. Güzeldi, ama bu, yıldırımın yakıcı, tehlikeli güzelliğine benzer bir güzellikti. Cildi de beyazdı, hiç de pespembe değildi.

— Kızıl Azize siz misiniz?

Kafasındaki hayalin böylesine ansızın değişikliğe uğramasına hazırlıklı değildi. Kafasında hazır kavramlara karşı böylesine bir başkaldırı onu beyninden vurmuştu. “Ama...” diyordu aklı, “bin iki yüz adamı aşkın bir kalabalık cengelde zorlukla yel açıp karşı konulamaz bir dalga gibi kente saldırdı. Yüzlerce insan, aldıkları yaralarla feci şekilde can çekişerek öldü, yüzlercesi sakatlandı, Altın Kupa bir yıkıntıya döndü ve tüm bunlar da Henry Morgan’ın La Santa Roja’yı elde etmesi uğruna oldu.” Bunun için ona abayı yakması gerekiyordu ille de. Onu sevmeseydi gelmezdi buralara dek. Görünüşünün indirdiği darbe ne olursa olsun, onu sevdiği gerçeğinden kaçamazdı. Akıl, böyle olmasını gerektiriyordu. Her zaman onun adındaki “Azize” yakıştırmasını düşünmüştü; şimdi bu adın takılmasının nedenini anlıyordu. Ama içini anlaşılmaz bir duygu kaplamaktaydı, hiç de akla uygun bir duygu değildi bu. Çok uzun bir süre önce de böyle şeyler duyduğunu anımsıyordu; bu kadın onu hem çekiyor, hem itiyordu. Onun, kendisini utandırabilme, sıkıntılı duruma düşürebilme gücüne sahip olduğunu seziyordu Kaptan Morgan. Gözlerini kapattı, aklının karanlıkları içinde altın saçlı, incecik bir küçük kız imgesi gördü.

Düş gören birinin durgun, tek düze sesiyle :

— Siz Elizabeth’e benziyorsunuz, dedi. Hem benziyorsunuz hem de hiçbir benzerlik yok. Belki de onun henüz kullanmasını öğrenmeye başladığı güce sahipsiniz: Sizi sevdiğimi sanıyorum ama bilmiyorum. Emin değilim.

Gözlerini yarı kapatmıştı, açtığı zaman karşısında Elizabeth’in imgesi değil, gerçek bir kadın duruyordu. Ve bu kadın ona merakla, belki de, diye düşündü biraz sevecenlikle bakıyordu. Hiç kimse zorlamadığı halde ona gelmesi garipti; Büyüsüne kapılmış olmalıydı. Kıstak yolunda ilerlerken hazırladığı sözleri anımsamaya çalıştı:

— Benimle evlenmelisiniz, Elizabeth... Ysobel. Sanırım sizi seviyorum Ysobel. Benimle gelmeli, benimle yaşamalı, karım olmalı, adımın ve elimin koruması altına girmelisiniz.

Kadın sözünü kesti:

— Ama ben zaten evliyim. Hem de oldukça mutluyum evliliğimde.

Bunu bile tahmin etmişti o. Yürüyüş sırasında, geceleri, bu karşılaşmayı bir savaşı plânlar gibi dikkatle plânlamıştı:

— Ama karşılaşan ve alev alev yanan iki nesnenin, karanlık bir yokluğa gider gibi birbirinden ayrılması, boş sonsuzluğa sürüklenmesi doğru mu; bu iki

nesnenin ölesiye yanamaması doğru mu? Gök kubbe altında bu yanmaya engel olacak bir güç var mı? Tanrı ölümsüz yağı verdi bize; birimiz diğerimiz için küçük bir meşale taşıyoruz. Ah, Ysobel, isterseniz bunu yadsıyın, ya da elinizdeyse, kendini zorla benimseten bu gerçekten kaçın. Size dokunduğum an, eski, güzel bir keman gibi titreyeceksiniz.

“Korkuyorsunuz sanırım. İçinizde dünyaya karşı bir ürkeklik yer etmiş; meraklı dünyaya, tiksinti uyandıran dünyaya karşı... Ama korkmayın, bu dünya kör, titrek bir solucan gibidir; yalnız üç tutku tanır: Kıskançlık, merak ve kin. Yüreğinizi başlı başına bir evrene dönüştürebilirseniz bu solucanı yenmek kolaydır. Onun yüreği olmadığından bir yüreğin neler yapabileceğini algılayamaz. Bu yeni sistemin yıldızları karşısında ne yapacağını şaşırır kalır.

“Niçin, anlamayacağınızı bildiğim halde size tüm bunları anlatıyorum Ysobel? Anlamalısınız. Belki de gözlerinizin karanlık, tatlı musikisinde görüyorum bunu. Belki de yüreğinizin vuruşlarını dudaklarınızda okuyabiliyorum. Çarpan yüreğiniz beni korkularınızla savaşa çağıran bir trampete benziyor. Dudaklarınız kızıl bir çiçeğin taçyaprakları gibi.

“Sizi güzel buluyorsam, yakışıksız bir rastlantıdan korkmam mı gerekiyor? Benim kadar sizi de ilgilendirdiği halde düşüncelerimi söylememem mi gerekiyor? Ne olur, ölesiye yanmamış ateşler gibi birbirimizden ayrılmayalım.

Ysobel söylediklerini önce dikkatle dinlemişti, sonra yüzünden küçük bir acı ifadesi geçip gitti; ama sözler bitince gözlerinde yalnız gülümseme ve gizli bir alay vardı.

Hafifçe güldü:

— Yalnız bir şeyi unutuyorsunuz efendim, dedi. Ben yanmıyorum ki! Bir daha yanıp yanmayacağımı da bilmiyorum. Siz benim için bir meşale taşımıyorsunuz. Oysaki taşıdığınızı umuyordum. Bu sabah bunu öğrenmeye geldim. Söylediğiniz tüm bu sözleri Paris’te, Kordoba’da öyle çok duydum ki. Hiç değişmeyen bu sözlerden bıktım artık. Acaba sevda ateşiyle yanan tutkunların bunları öğrendikleri bir kitap mı var? İspanyol erkekleri de aynı şeyleri söylüyorlar; ne var ki daha deneyimli olduklarından sözleri de biraz daha kandırıcı. Öğrenmeniz gereken pek çok şey var sizin.

Sustu. Henry yere bakıyordu. Şaşkınlığı beynini uyuşturucu bir sisle kaplamıştı. Yakınma dolu bir sesle:

— Panama’yı sizin için aldım, dedi.

— Ah, dün bunu umuyordum. Dün bunun gerçek olduğunu hayal ediyordum, ama bugün... üzgünüm.

Yumuşak, çok kederli bir sesle konuşuyordu.

— Ününüzü ve okyanusta nasıl gururla dolaştığınızı duyduğumda, sizi her

nedense, sallanan bir dünya üzerinde tek gerçekçi insan olarak düşündüm. Bir gün bana, karşıkonulmaz, sessiz bir istekle silâhlanmış olarak geleceğinizi ve bedenimi zor kullanarak ele geçireceğinizi hayal ediyordum. Sözsüz, anlamsız bir acımasızlığa karşı büyük bir açlık duyuyordum. Kocam beni teşhir ettikçe bu düşünce de güçleniyordu. Kocam beni sevmiyordu. Yalnız, onu sevdiğim düşüncesiyle gururu okşanıyordu. Bu kendi gözünde ona, gerçekte sahip olmadığı bir önem, bir çekim kazandırıyordu. Benimle sokaklarda dolaşırken gözleri: “Bakın ben kimle evlendim! Hiçbir sıradan erkek böyle bir kadınla evlenemez; şu halde ben sıradan bir adam değilim” derdi. Benden korkuyordu, küçük bir adamdı ve benden korkuyordu. Bana: “İzninizle sevgilim, kocalık hakkımı kullanacağım” derdi. Ah, ona duyduğum kin...

“Bense zorbalık istiyordum; kör, bilinçsiz bir zorbalık... ruhumun veya aklımın hayal edilen bir güzelliği için değil de bedenim için sevilmek istiyordum. Uysallık istemiyorum ben. Kendim uysalım. Kocam bana dokunmadan önce ellerine kokulu losyonlar sürer; parmakları kalın, ıslak salyangozlar gibidir. Bense sert kasların beni ezmesini, küçük can acılarının vereceği o nefis acıyı istiyorum.

Erkeğin yüzüne, yitirilmiş bir değeri bulabileceğini umar gibi bir kez daha baktı:

— Bir zamanlar size ilişkin düşüncelerim dopdoluydu, zengindi, gece düşlerimdeki sert erkek olurdunuz. Şimdi ise sizin boş boş konuşan; tatlı, önceden tasarlanmış sözleri hem de epey acemice söyleyen bir adam olduğunuzu görüyorum. Hiç de gerçekçi olmadığınızı, sadece beceriksiz bir hayalci olduğunuzu görüyorum. Benimle evlenmek ve beni korumak istiyorsunuz. Tüm erkekler, biri hariç, beni korumak istediler. Halbuki ben kendimi sizden çok daha iyi koruyabilecek durumdayım. İlk anılarımdan beri sözlere doymuş bulunuyorum. Yakıştırmalarla giydirildim, aşk sözleriyle beslendim. Öteki erkekler de sizin gibi, istediklerini söylemezlerdi. Onlar da sizin gibi, isteklerini kendi gözlerinde yasal göstermek gereğini duyarlardı. Onlar da beni olduğu kadar kendilerini de sevdalarına inandırmak zorunluğunu duyarlardı.

Henry Morgan utançla başını eğmişti. Kadına doğru bir atılım yapar gibi oldu :

— Öyleyse sizi zorlayacağım, diye bağırdı.

— Artık çok geç. İster istemez sizi hep orada öyle durmuş, önceden hazırlanmış sözler söylerken göreceğim. Giysilerimi yırtarken sizi karşımda yaltaklanır, kekeleyerek konuşurken düşüneceğim. Korkarım ki güleceğim de. Hatta kendimi korumaya bile çalışabilirim; bir bakıma zorbalıkta usta olmanız gereken siz, bunun sonucunu herkesten iyi bilirsiniz herhalde. Hayır,

başaramadınız, başarısızlığınıza üzülüyorum.

Henry Morgan acınacak bir halde:

— Sizi seviyorum, dedi.

— Bu sanki yepyeni, pek yüce bir şeymiş gibi konuşuyorsunuz. Birçok erkek sevdi beni; yüzlercesi sevdiğini söyledi. Peki beni ne yapacaksınız, Kaptan Morgan? Kocam Peru'da, servetim de öyle...

— Şey, bilmiyorum.

— Bir köle, bir tutsak mı olacağım?

— Evet, sizi alıp yanımda götürmeliyim. Yoksa adamlar benimle alay ederler. Disiplin altüst olur.

— Eğer bir köle olmam, kendi yurdumdan uzaklaşmam gerekiyorsa umarım ki sizin köleniz olurum; sizin ya da dün gece rastladığım o yakışıklı, genç korsanın malı. Ama beni alacağınızı sanmıyorum Kaptan Morgan. Hayır, beni gitmeye zorlayacağınızı sanmıyorum; o zaman zaten saplamış olduğum bıçağı tekrar oynatabilirim.

Henry Morgan irkilmişti. Kaşlarını çatarak sordu:

— Kimdi o genç korsan?

Ysobel:

— Ah, demek bıçağı duydunuz, dedi, peki ben nereden bileyim o adamın kim olduğunu? Ama hoştu, kendisini bir daha görmek isterim.

Kaptanın gözleri alev saçıyordu. Sert sert:

— İçeri tıkılacaksınız, dedi. Tekrar Chagres'e döneceğimiz zamana kadar bir hücreye kapatılacaksınız. O sözünü ettiğiniz bıçağın da sizi burada, Panama'da tutacak kadar keskin olup olmadığım göreceğiz bakalım.

Kadın bahçede peşinden, kapatılacağı hücreye giderken duru kahkahası çınladı:

— Kaptan Morgan, şimdi anlamaya başlıyorum, birbirinden çok başka erkeklerin nasıl aynı tip koca olduğunu anlıyorum şimdi.

— Hücrenize girin, diye buyurdu Kaptan.

— Oh, Kaptan Morgan, Sarayın basamaklarında yaşlı bir kadın bulacaksınız. Benim dadımdır o. Lütfen bana gönderin onu. Şimdilik hoşça kalın efendim; dua etmeliyim. Temizlenmesi gereken günah doğruluktur. Doğruluk, ruh için çok zararlı bir şeydir.

Kaptan ağır ağır, Kabul Salonundaki koltuğuna döndü. Erkekliğinden dolayı bir tür utanç duyuyordu. Sanki karşısında eli kolu bağlı durduğu kadın kınından çektiği kılıcıyla yüzünü çizik içinde bırakmıştı. Onu, görünürde hiç çaba harcamaksızın altetmişti. Şimdi adamlarının, zor durumda kaldığını duyunca

nasıl güleceklerini düşünüp utancından sanki eriyordu. Arkasını döner dönmez alaya başlayacaklardı. Küme küme toplanmış korsanlar o geçerken susacak, uzaklaşınca ardından gürültülü kahkahalar koyvereceklerdi. Bu durum Henry Morgan'ı korkuya salıyordu. İçindeki kin başkaldırmaya başladı; Ysobel'e değil, kendisiyle, alay edecek olan adamlarına duyduğu kindi bu; öyküyü meyhanelerde anlatacak olan Tortuga halkına duyduğu kindi; tüm Antil kıyıları halkına karşı duyduğu kindi...

Şimdi bahçenin öte yanındaki küçük hücreden Meryem Âna'ya dua eden tiz bir ses geliyordu. Her yere yayılan bu ses tüm Sarayda kulakları tırmalayarak çın çın ötüyordu. Henry Morgan utançla dikkat kesilerek ses tonunda alaycılık var mı diye dinledi, yanıldığını anladı. Seste alaydan iz yoktu. Sadece yeniden yeniden söylenen tiz bir Ave Maria duası; korkmuş, yakaran bir günahkârın ses tonuydu bu... Ora pro nobis. Dağılmış bir dünya ve bir altın kentin kapkara iskeleti... Ora pro nobis. Hiç alaycılık yoktu, sadece bir bir düşen teşbih tanelerinde zavallı durumunu dile getiren, kederli bir pişmanlık duygusu... Tiz bir kadın sesi, yırtıcı, dirençli, sanki sonsuz, umutsuz bir günahı söylüyor gibiydi. Bunun doğruluk günahı olduğunu söylemişti. "Bedenime karşı dürüst davrandım, bu ise ruha karşı kapkara bir yalandır. Bedenimin insanlığını bağışla! Sınırlarım bilen aklımı bağışla! Ruhumu kısacık bir zaman için de olsa, ikisine de bağlandığı için bağışla! Ora pro nobis..."

Çılgın, sonu gelmez teşbih, Henry'nin beynini kemiriyordu. Sonunda kılıcını ve şapkasını kaptığı gibi kendini salondan sokağa attı. Ardında hazine, güneş ışınlarıyla pırıl pırıl parlayarak yatıyordu.

Vali Sarayının çevresindeki sokaklara yangın sıçramamıştı. Kaptan Morgan düzenli, taş döşeli yol boyunca yürüyerek yıkılmış yerlere geldi. Burada kararmış duvarlar, taşlarını yola saçmıştı. Sedir ağacından yapılmış evler, sadece yerlerini belirten ve dumanı tüten kül çerçeveler içinde yok olmuştu. Orada burada öldürülmüş ve can çekişirken sanki göğe bakarak acılarına gülmüş Panamalılar yatıyordu.

"Suratları akşam oluncaya dek kararacak bunların. Hastalık yayılmadan cesetleri kaldırtmalıyım," diye düşündü Henry.

Kentten hâlâ yükselen oynak duman bulutları havayı, yanmakta olan ıslak şeylerin mide bulandırıcı kokusuyla dolduruyordu. Düzlüğün ardındaki yeşil tepeler Henry Morgan'a inanılmaz şeyler gibi geliyordu. Onlara bir süre dikkatle baktıktan sonra gözlerini gene kente çevirdi. Gece öylesine büyük, öylesine korkunç görünen zarar, sonuçta, acınacak derecede küçük ve sınırlıydı. Henry tepelerin yemyeşil kaldığını aklına getirmemişti. Şu halde bu iş de oldukça önemsiz sayılırdı. Evet, kent yıkıntıya dönüşmüştü. Kenti altüst etmişti, ama onu

Altın Kupa'ya çekmiş bulunan kadın, elinden kaçmıştı. Buyruğu altında bulunmasına karşın onu atlatmıştı. Henry kendi beceriksizliğinden ürktü ve başkalarının da bunu bilmesinden korkarak titredi.

Birkaç korsan külleri deşiyor, bir gece önceki araştırmada gözden kaçmış, erimiş gümüş ve altın eşya arıyorlardı. Bir köşeyi döner dönmez Henry, küçük Gockney Jones ile karşılaştı; onun telaşla cebine bir şey attığını gördü. Morgan'ı bir öfke ateşi sarıverdi ansızın. Coeur de Gris bu saralı cüce ile Henry Morgan arasında hiç ayırım bulunmadığını söylemişti. Hiç ayrım yoktu doğrusu ya! Bu herif hırsızın tekiydi. Öfke korkunç bir hırsa, küçük adamın canını yakmak, ona saldırmak, onu Henry Morgan'ın küçümsendiği gibi küçümsenecek bir duruma düşürmek hırsına bıraktı yerini. Bu acımasız istek kaptanın dudaklarını bembeyaz ve incecik yapıverdi birdenbire.

— Cebinde ne var?

— Hiç, hiçbir şey, efendim.

— Göster bakayım ne var cebinde?

Kaptan kocaman bir revolver doğrultmuştu adama.

— Bir şey değil efendim, sadece küçücük bir istavroz. Şurada buldum onu.

Elmas kakmalı, üzerinde fildişinden bir İsa bulunan altın bir haç çıkardı cebinden. Bir yandan da açıklıyordu.

— Şey, karım için aldım da.

— Hâ, demek İspanyol karın için?

— Kendisi yarı zencidir efendim.

— Vurgun saklamanın cezasını biliyorsun, değil mi?

Jones revolvere baktı, yüzü kül gibi oldu. Boğulurcasına:

— Hayır, hayır, dedi, yapmazsınız, oh, efendim, yapmazsınız...

Sonra, görünmeyen iri parmaklar boğazını sıkmış gibi oldu. Kolları kaskatı, yanlarına düştü, dudakları sarkıp açıldı, gözlerine donuk, aptalca bir ışık geldi. Dudaklarında küçük bir köpük belirdi. Tüm gövdesi bir ip üzerinde danseden tahta bir kukla gibi büküldü, kıvrıldı.

Kaptan Morgan ateş etti.

Bir an Cockney daha da küçülür gibi oldu. Omuzları, kısa kanatlar gibi göğsünü hemen hemen örtünceye dek içeri çöktü. Yumrukları sıkıldı, sonra bu kasılmış yığın olduğu gibi yere düşerek kalın, oynak bir pelte gibi titremeye koyuldu. Dudakları son, budalaca bir sırıtışla gerilip dişlerini ortaya çıkardı.

Henry Morgan cesedi ayağıyla dürttü; o anda kafasında da bir şey kımıldadı. Bu adamı öldürmüştü, öldürmek, yakmak, yağma etmek onun hakkıydı; dürüst, hatta akıllı olduğu için değil, salt güçlü olduğu için... Henry Morgan Panama'nın

tüm Panama halkının efendisiydi. Panama'da Henry Morgan'ınkinden başka irade yoktu. Canı isterse ülkedeki herkesin boynunu vururdu o. Tüm bunlar gerçekti. Hiç kimse yadsıyamazdı. Ama orada, sarayda, onun gücünü, iradesini küçümseyen bir kadın vardı; bu küçümseme, onun iradesinden de güçlü bir silâhtı. Onun sıkılmasıyla eğleniyor, istediği gibi dokunabiliyordu ona. Peki ama nasıl olur bu? diye kendi kendine sordu. Panama'da ondan başka egemen yoktu; bunu kanıtlamak için az önce birini öldürmüştü. Kendi kendine gösterdiği sebeplerin etkisi altında Ysobel küçüldü, küçüldü ve yavaş yavaş gözden yitti. Saraya dönecekti. Söz verdiği gibi, zorlayacaktı kadını. Bu kadına şimdiye dek aşırı saygı gösterilmişti. Ne köleliğin ne demek olduğunu ne de Henry Morgan'ın demirden iradesini anlayabilmişti.

Geri dönüp Saraya doğru yürümeye koyuldu. Kabul Salonunda revolverlerini çıkarıp attı, ama kurşuni kılıcı belinde kaldı.

Henry Morgan hızla içeri girdiğinde, Ysobel, beyaz badanalı hücresinde kutsal bir resim önünde diz çöküyordu. Kocamışlıktan kupkuru kalmış dadı, Morgan'ı görünce bir köşeye büzüldü; ama Ysobel ona dikkatle baktı, kızarmış yüzünü, yarı kapalı, vahşi gözlerini gördü. Kesik kesik soluyuşunu duydu. Dudaklarında anladığını belirten bir gülümsemeyle ayağa kalktı. Giysisinin göğsünden bir iğne çıkarttı, bir ayağı önde, sol kolu denge sağlamak için arkada, iğneyi küçük bir kılıç gibi ona çevirdi, düello duruşu aldı; alaycı bir kahkaha çınladı:

— En garde![6]

Bunun üzerine kaptan atıldı. Kolları kadının omuzlarını sardı, elleri giysisini yırttı. Ysobel oldukça sakin duruyor, ama iğneyi tutan eli küçük, beyaz bir yılan gibi vurarak, hızla inip kalkıyordu. Henry'nin yanaklarında gırtlağında kan damlacıkları belirdi.

Kadın sakin bir sesle :

— Sıra gözlerinizde Kaptan, diyerek şakağına üç darbe indirdi. Henry kadını bıraktı, kanlı yüzünü elinin tersiyle silerek geri çekildi. Ysobel ona güldü. Bir erkek bağıran, kaçan bir kadını dövebilir, üzerinde her türlü zor kullanabilir, ama duran ve sadece gülen bir kadın karşısında çaresiz kalır.

— Bir silâh sesi duydum, dedi. Belki de erkekliğinizi kanıtlamak için birini vurduğunuzu sandım. Ama şimdi erkekliğinize çok ağır bir darbe inecek, değil mi? Bu karşılaşma nasıl olsa duyulacak çevreden; bu gibi haberlerin ne kadar hızlı yayıldığını bilirsiniz. Bir kadının elindeki iğneye yenik düştüğünüz dillerde dolaşacak.

Sesinin tonu sevinçli ve acımasızdı.

Henry'nin eli yanına kaydı, incecik kılıç donmuş bir yılan gibi kınında

süründü. Upuzun ağız kesiminde hain bir pırıltı yanıp söndü. Sonunda kılıcın ucu da kınından kurtulup kadının göğsüne çevrildi.

Ysobel korkudan bayılacak gibi oldu: “Ben bir günahkârım,” dedi. Sonra yüzüne bir rahatlama ifadesi geldi. Yaşlı dadısını bir baş işaretiyle yanına çağırıp hızlı ve takırtılı bir İspanyolca ile bir şeyler söyledi. Yaşlı kadın:

— Doğru, dedi. Doğru.

Konuşması bitince Ysobel kanla lekelenmesin diye, başındaki dantel örtüyü biraz yana açtı. Dadı, söylenenleri çevirmeye başladı:

— Efendim, hanımım diyor ki, bir dinsizin elinde ölen gerçek bir Katolik hemen cennete gider. Bu doğrudur. Üstelik kutsal evlilik andını koruma uğruna ölen bir Katolik kadının dosdoğru cennete gittiğini de söylüyor. Bu da doğrudur. Son olarak öyle sanıyor ki, böyle bir kadın bir süre geçince Azize ilân edilebilir. Böyle şeyler olmuştur evvelce de. Ah, efendim. Kaptan, lütfedin! Bana izin verin de şimdi, siz vurmadan elini öpeyim onun. Yaşayan bir azizenin elini öpmek ne büyük lütuf! Benim günahkâr ruhumu kurtarabilir belki de.

Ysobel kadına yeniden bir şeyler söyledi.

— Hanımım sizden vurmanız için rica ediyor; hatta bunda direniyor, yalvarıyor. Melekler başının üzerinde dolaşıyormuş. Kulaklarında kutsal musikiyi duyuyor, yüce ışığı görüyormuş.

Kılıcın ucu indi Henry Morgan geri dönüp, güneş ışığıyla aydınlanmış bahçeye baktı. Küçük Chico yol boyunca koşa koşa gelip açık kapının önüne oturdu. Küçük hayvan pençelerini kenetlemiş, dua eder gibi başının üzerine kaldırmıştı. İncecik kılıç kınına girerken keskin bir ıslık sesi çıkardı. Kaptan Morgan eğilip minimini maymunu yerden kaldırdı. Chico’nun başını işaret parmağıyla okşayarak uzaklaştı.

V

Henry Morgan vurgun yığınından altın bir kupa aldı. Uzun, kıvrık saplı, ağız çevresi gümüşten yapılmış güzel, zarif bir kupaydı bu. Dış tarafında dört tane acayip koyun birbirini kovalıyor, içinde, dipte çıplak bir kız şehvetle kendinden geçmiş, kollarını kaldırıyordu. Kaptan kupayı elinde evirdi, çevirdi. Sonra ansızın pırıl pırıl yanan küçük elmas piramidinin üzerine fırlattı. Taşlar kuru, hışırtılı bir sesle çevreye saçıldı, düzenli piramit dağıldı. Henry Morgan dönüp gene yılanlı koltuğuna oturdu. Küçük Cockney Jones'u düşünüyordu; yaşamının son ânında onu yakalamış olan sara hastalığının soğuk elini düşünüyordu. O el her zaman adamın yanında olmuştu; can çekişme ânında ak köpükler dudaklarından sızıncaya dek adamın vücudunu kıvıran, büken dev bir el... Henry şimdi niçin küçük adama acı çektirmek, işkence etmek, sonunda öldürmek istediğini kendi kendisine soruyordu. Jones tüm yaşamı boyunca uyku bilmeyen bir kıyıcının gölgesinde yaşamıştı. Bu kıyıma Coeur de Gris'nin Jones'u Henry Morgan'a benzeten sözleri yol açmıştı kuşkusuz. Evet şimdi anlıyordu bunu, sonra kendisinin o yersiz hırsızlık suçlamasını da anlıyor, utancından kıpkırmızı kesiliyordu. O adamı neden göstermeden öldüremez miydi?

Ya Coeur de Gris... Şimdi neredeydi? Ysobel'i görmüştü, —buna kuşku yoktu— kadın da onunla ilgilenmişti. Belki de parlak saçları ve kadınlara karşı takındığı anlaşılmaz tutumuyla Coeur de Gris'yi sevmişti. Peki, bu genç adamın, yenilgisini haber almasına, iğne olayını duymasına, onunla La Santa Roja arasında geçenleri olanca ayıbıyla öğrenmesine nasıl engel olabilirdi? Jones'u öldürdüğü revolver yerde duruyordu. Henry onu alıp dikkatle doldurmaya koyuldu. Coeur de Gris'nin kendisiyle alay etmesinden çok, yakınlık ve anlayış göstermesinden korkuyordu. Henry şimdi anlayış istemiyordu. Yardımcısı yüzüne sevecenlik ve acımayla bakacaktı; bu acımada üstün bir şey, hafifçe alaycı bir şey bulunacaktı. Bu, genç, yakışıklı bir adamın, onun kadar yakışıklı olmayan birinin aşkta karşılaştığı yenilgiyi hoş görürken duyduğu acıma olacaktı. Sonra, Coeur de Gris kimi şeyleri bilmekte bir kadın kadar, Ysobel kadar ustaydı. Gizem dolu, gizli bir gözle bilgi toplardı o.

Ve Kızıl Azize. Henry onu birlikte götürmeliydi elbet. Başka türlü davranması olanaksızdı. Belki de, uzun bir süre sonra kadın ona abayı yakardı, ama kuşkusuz kişisel değerlerinden dolayı değil... Kadının onu küçümsemesi, kendisinin bir değeri bulunmadığına inandırmıştı Henry'yi; diğer adamlardan

ağza alınmayacak bir çirkinlikle ayrıldığına, canavar gibi bir yaratık olduğuna inandırmıştı. Bu kadarını söylememişti ama pekâlâ sezdirmişti. Hayır, hayır onda, çevrede başka erkekler varken bir kadını kendine çekebilecek değerler yoktu. Ama başka erkekleri görmemiş bir kadın kendisinde bu bakımdan eksik bulunan değerleri anlamayabilir, sonunda onun sahip olduğu bir nesne haline gelebilirdi.

Kadınla aralarında geçen son sahne geldi gözlerinin önüne. Şimdi sakin sakin düşünebiliyor, vahşi davranışının nasıl çocukça olduğunu daha iyi anlıyordu. Ama bir erkek başka türlü davranabilir miydi acaba? Saldırıyı kahkahayla, davranış nedenlerini ortadan kaldıran, onlara meydan okuyan vahşi, hain bir kahkahayla karşılamıştı. Onu öldürebilirdi; ancak bir erkeğin öldürülmek isteyen, öldürülmek için yalvaran bir kadını öldürmesi olası mıydı? Olanaksızdı bu. Revolverinin ağzına bir mermi yerleştirdi.

Kapıdan içeri üstü başı darmadağın, pislik içinde biri girdi. Coeur de Gris'ydi bu, savaşın kanlarını hâlâ yüzünde taşıyan, gözleri kızarmış, çamur içinde Coeur de Gris... Altın ve mücevher yığınına baktı.

Sevinçle:

— Artık zenginiz, dedi.

— Nerelerdeydin Coeur de Gris?

— Nerelerde miydim? Şey, sarhoştum. Savaştan sonra sarhoş olmak çok iyi bir şey. —Çarpık bir gülümsemeyle dudaklarını yaladı.— Sarhoşluktan ayılmak o kadar iyi değil. Çocuk doğurmak gibi, gerekli ama nâhoş ve çirkin.

Henry Morgan:

— Yanımda olmanı istedim, dedi.

— Beni mi istediniz? Hiç kimseyi istemediğinizi, kendi başınıza tam ve mutlu olduğunuzu haber aldım, biraz daha sarhoş oldum. Çünkü efendim, sizin yalnız kalmak isteyişinizin nedenini anımsamak istemiyordum, anlıyor musunuz? —Bir süre sustu— Bana Kızıl Azize'nin burada olduğunu söylediler efendim.

Coeur de Gris gizleyemediği heyecanına güldü. Kendini zorlayarak, tutumunu değiştirdi. Sesine şakacı bir renk geldi:

— Bana gerçeği söyleyin efendim. Ne yitirdiğini bilmesi de insana küçük bir armağan olur. Birçokları yaşamları boyunca bundan başka armağan almamıştır. Söyleyin bana efendim, tatlı düşman teslim oldu mu? Etten yapılmış kale düştü mü? Morgan sancağı pembe kulede dalgalanıyor mu?

Henry kıpkırmızı kesilmişti. Elindeki revolver ağır ağır kalktı, karşı konulmaz bir çılgınlıkla doğruldu. Korkunç bir patlama oldu, ortalığı apak bir duman dalgası kapladı.

Coeur de Gris öylece duruyordu. Uzak, nabız gibi vuran bir sesi dinliyor gibiydi. Sonra yüzünü bir korku ifadesi kapladı. Parmakları çılgın gibi göğsünde dolaştı, bir kan dereciğini, kaynağına, ciğerindeki küçük bir deliğe dek izledi. Küçük parmak deliğe girdi. Coeur de Gris yeniden gülümsedi.

Bazı şeylerden korkmuyordu. Şimdi biliyordu ki artık hiç korkmayacaktı.

Kaptan Morgan budala gibi, elindeki revolvere bakakalmıştı. Onu orada bulmaktan şaşırdığı, kendi varlığından bile hayrete düştüğü sanılırdı.

Coeur de Gris çılgın gibi güldü:

— Annem sizden iğrenecek, diye ona acıyarak bağırdı. Bildiği bütün lânetleri yağdıracak size. Annem. —Boğulur gibi oldu.— Ona söylemeyin. Parlak bir yalan uydurun. Zavallı yaşantımı altın bir minare olarak sunun ona. Yarım kalmış bir kule gibi bırakılmasına izin vermeyin. Ama hayır, yalnız bir temel atın, yeter. Ona bunu verirseniz o kahramanlık anısını kurmayı sürdürecektir. Bana apak, lekesiz düşüncelerden bir mezar hazırlayacaktır. —Boğazı kanla doldu.— Niçin yaptınız bunu, efendim?

Kaptan Morgan budala gibi, elindeki revolvere bakarak;

— Niçin mi yaptım? —Kanlı dudakları, yırtılmış göğsü gördü;, koltuğundan kalkar gibi oldu, ama yeniden ardına yaslandı. Keder, gözlerinin etrafını çizgilerle çevirmişti.— Bilmiyorum, dedi. Biliyordum herhalde, ama unuttum.

Coeur de Gris yavaş yavaş dizleri üzerine düştü. Yumruklarını yere dayayarak durmaya çalıştı, özür dilercesine:

— Dizlerim efendim, dedi. Artık beni taşımıyorlar.

Gene o nabız vuruşunu dinler gibi oldu. Sesi, birdenbire, acı bir yakınmayla yükseldi:

— Ölmek üzere bulunanların yaşam boyu yaptıkları şeyleri düşündükleri söylenir. Hayır, hayır, ben yapmamış olduğum şeyleri düşünüyorum, benimle birlikte ölen yıllarda yapabilecek olduğum şeyleri düşünüyorum. Hiç görmediğim kadın dudaklarını, bir üzüm tohumunda uyuyan şarabı, Goaves’daki anamın aceleci, ılık okşayışlarını düşünüyorum. Ama hepsinden çok bir daha asla yürüyemeyeceğimi, asla asla güneşte dolaşamayacağımı, dolunayın topraktan çağırdığı zengin kokuları koklayamayacağımı düşünüyorum. Efendim, niçin yaptınız bunu?

Henry Morgan gene dalgın dalgın revolvere bakıyordu Asık suratla mırıldandı:

— Bilmiyorum. Biliyordum herhalde, ama unuttum. Bir defasında bir köpek öldürmüştüm, az önce de Jones’u öldürdüm. Neden, bilmiyorum.

Coeur de Gris acı acı:

— Siz büyük bir adamsınız Kaptan, dedi. Büyük adamlar sebep bulma işini savunucularının yaratıcı ellerine bırakabilirler. Ama ben efendim, ah, ben artık bir hiçim hiç. Bir dakika önce eksiksiz bir silâhşördüm; ama şimdi varlığım — savaşan, lânet okuyan, seven varlığım— hiç, hiç yaşamamış gibi geliyor bana.

Bilekleri tutmaz oldu, devrildi, gırtlağındaki tıkanıklık yüzünden öksürerek öylece yattı kaldı. Sonra bir süre odada düzensiz soluk alma çabalarından başka ses duyulmadı. Ama ansızın bir dirseği üzerinde doğrularak güldü; evrene ilişkin bir şakaya, yuvarlanan büyük kürelerin şakasına güldü; bir bulmacayı çözmüş, ne denli basit olduğunu keşfetmiş gibi kıvançlı, güldü. Kahkahasıyla birlikte kan dalgası da dudaklarına çıktı, gırtlağını doldurdu. Kahkaha yoğun bir iç çekişi haline geldi. Ve Coeur de Gris yavaş yavaş çöktü, yan yattı, kıpırtısız kaldı; ciğerleri artık soluk veremez olmuştu.

Henry hâlâ şaşkın, elindeki revolvere bakıyordu. Yavaş yavaş gözlerini açık pencereye kaldırdı. Güneşin içeri dolan ışınları yerdeki hazineyi sıcak bir maden yığını gibi parlatıyordu. Gözleri, önünde duran cesede takıldı. Titredi. Sonra Coeur de Gris'nin yanına gidip yerden kaldırdı onu, bir koltuğa yerleştirdi. Cansız gövde yan devrildi. Henry onu doğrultup dik bir şekilde oturttu. Sonra gene yılanlı koltuğuna döndü. Coeur de Gris'ye revolveri çevirerek:

"Elimi böyle kaldırdım, dedi. Elimi böyle kaldırdım. Kaldırmış olmalıyım. Coeur de Gris öldü. Böyle, kaldırdım, böyle ve doğrulttum. Nasıl yaptım bunu?

Başını eğdi, kıkır kıkır gülerek tekrar cesede baktı:

"Coeur de Gris, dedi. Couer de Gris! Sâna La Santa Roja'yı anlatmak istedim. Ata biniyor, anlıyor musun? Hiç kadın alçakgönüllülüğü yok, hiç, öyle pek güzel de değil."

Karşısına geçip, gövdeyi dikkatle süzdü. Coeur de Gris'nin gözleri önce yarı kapalıydı ama şimdi tümden kapanmış, içeri çökmeğe başlamıştı. Yüzünde son acı kahkahasının buruşukluğu donmuştu.

Kaptan "Coeur de Gris!" diye bağırdı. Cesedin yanına koşup elini alnına koydu. Dalgın dalgın:

— Ölü bir şey bu, dedi. Sadece ölü. Sinek ve hastalık getirecek. Hemen kaldırtmalıyım onu. Bu odaya sinekler üşüşecek. Coeur de Gris! Aldatıldık biz. Kadın, erkek gibi dövüşüyor ve erkek gibi ata biniyor. Bu kadar çabayı boşuna harcadık! İşte duyduğumuz her şeye inanmanın cezası, ha, Coeur de Gris? Ama bu sadece ölü. Sinekler. üşüşecek üzerine...

Merdivenlerden gelen ayak sesleriyle sustu. Adamlarından birkaçı, zavallı, korkmuş, çamura bulanmış, dehşet içinde bir İspanyolu sürükleyerek geldi. İspanyolun boynundaki dantel yırtılmıştı; kolunun yeninden küçük bir kan dereciği akıyordu. Adamların başı :

— Bir İspanyol yakaladık efendim, dedi. Kente elinde bir beyaz bayrakla geldi. Beyaz bayrağa saygı gösterelim mi, efendim? Adamın eyeri gümüşlü, öldürelim mi efendim? Belki de bir casustur.

Henry Morgan duymamış gibi yaptı. Koltuktaki cesedi gösterdi :

— Sadece ölü bir şey. Coeur de Gris değil bu. Coeur de Gris'yi bir yere yolladım ben. Çok geçmeden dönecek. Ama bu.. elimi kaldırdım.. böyle.. görüyor musunuz, böyle. Bunu nasıl yaptığımı çok iyi biliyorum; baştan, yeni baştan denedim. Ama bu ölü. Sinekleri üşüştürecek başımıza. —Bağırdı :— Oh, alın götürün, gömün onu...

Bir korsan cesedi almak için bir iki adım attı.

— Dokunma ona! Dokunayım deme! Olduğu yerde bırak. Gülümsüyor. Gülümsediğini görüyor musunuz? Ama sinekler.. Hayır, hayır bırak onu. Ben kendim gereğini düşünürüm.

— Şu İspanyol, efendim; ne yapalım onu? öldürelim mi?

— Ne İspanyolu?

— Şey, işte şu, karşınızdaki, efendim.

Adamı öne doğru itti. Henry derin bir düşten uyanır gibi oldu. Sert sert sordu :

— Ne istiyorsun?

İspanyol, korkusuyla savaşıyordu :

— İzin verirseniz Kaptan Morgan'la görüşmek istiyorum. Benim ve efendimin dileği bu. Ben bir haberciyim Senyor; bu, bu bayların sandıkları gibi bir casus değilim.

— Nedir getirdiğin haber?

Henry'nin sesinde usanç vardı.

Haberci onun ses tonunun değişmesinden yüreklendi:

— Çok zengin bir adamdan geliyorum Senyor. Karısı elinizde.

— Karısı elimde mi?

— Kentle birlikte ele geçmiş, Senyor.

— Adı?

— Adı Dona Ysobel Espinoza, Valdez y los Gabilanes, Senyor. Kentteki bilinçsiz halk kendisine La Santa Roja adını takmış.

Henry Morgan adama uzun uzun baktıktan sonra:

— Evet, kadın elimde, dedi. Bir hücrede tutsak. Kocasının istediği ne?

— Kurtarmalık öneriyor, Senyor. Karısını almak istiyor.

— Ne kadar kurtarmalık verecek?

— Ekselâns ne isterler?

Henry çabuk çabuk:

— Yirmi bin İspanyol altını, dedi.

Haberci sendeledi:

— Yirmi bin, Viente mil.. —Tutarın büyüklüğünü daha iyi anlamak için kendi diline çevirdi.— öyle anlıyorum ki Ekselansları da kadını istiyorlar.

Henry Morgan Coeur de Gris'nin cesedine baktı:

— Hayır, dedi. Parayı istiyorum.

Haberci rahat bir soluk aldı. Bu büyük adamı da büyük bir budala sanacaktı az daha:

— Elimden geleni yapacağım efendim. Dört gün içinde döner, bir haber getiririm.

— Üç günde!

— Peki, ya dönmezsem Senyor?

— Dönmezsen Kızıl Azize'yi alıp götürür, köle pazarında sattırırım.

— Elimden geleni yapacağım Senyor.

Kaptan buyurdu :

— Ona iyi davranın. Sakın kötülük etmeyin? Bize altın getirecek.

Çıkarlarken adamlardan biri dönüp gözleriyle okşar gibi hazineye baktı:

— Paylaşma ne zaman efendim?

— Chagres'de, budala! Şimdi paylaştıracağımı mı sanıyorsun?

— Ama efendim, biraz elimizde tutmak isterdik, sadece dokunmak için... Canımızı dişimize takıp savaştık efendim.

— Defol! Gemilere dönünceye dek elinizi bile değdiremezsiniz bunlara. Buradaki kadınlara avuç avuç dağıtmanıza göz yumacağımı mı sanıyorsunuz? Goaves'daki kadınlar alsın elinizden, daha iyi...

Adamlar biraz homurdanarak Kabul Salonundan çıktılar.

VI

Korsanlar Panama'da çılgınlar gibi eğleniyorlardı. Geniş bir depoya şarap varillerini yuvarlamışlardı. Yerdeki eşya kaldırılmış, vahşi bir dans başlamıştı. Pek çok kadın vardı orada, korsanlara giden kadınlar... Sanki tepindikleri yer Panama'nın mezarı değilmiş gibi, flütlerin çığlığıyla dans ediyor, oradan oraya savruluyorlardı. Onlar, o saygıdeğer para uzmanları, daha hafif ama kılıçtan daha az güvenilir olmayan bir silâhla yitirilmiş hazinenin bir bölümünü geri alıyorlardı.

Deponun bir köşesinde Burgonya'lı ile tek kollu koruyucusu oturuyordu.

— Bak, Emil, oradakine... Kalçalarını gözlerinin önüne getir bir kez!

— Görüyorum, Toine, görüyorum, beni düşünerek yoruyorsun kendini. Benim zevkimi düşünerek üzüldüğünü, değerlendirmiyorum sanma. Ama çiftleşmede bile kusursuzu arayacak kadar budalayım ben. Bu da artık centilmen olmasam bile hâlâ sanatçı olduğumu kanıtlar bana.

— Ama bak, Emil. Bir an şu göğüslerin dolgunluğuna bak hele.

— Hayır, Toine; pembe incimi tehlikeye düşürecek hiçbir şey görmüyorum. Daha bir süre yanımda saklayacağım onu.

— Ama dostum, sanıyorum ki güzellik duygunu yitirmektesin. Resim yaparken o denli korktuğumuz o dikkatli göz nerede?

— Göz burada Toine. Hâlâ burada. Esmer kısrakları deniz kızı yapan, asıl senin gözün.

— O halde, o halde Emil, mademki körlükte direniyorsun, belki de bana pembe incini ödünç vermek lütfunda bulunursun. Hah, şöyle... Sağolasın, biraz sonra geri veririm.

Grippo yere, ortaya oturmuş asık suratla kolundaki düğmeleri sayıyordu:

— ... sekiz, dokuz... On taneydi. Piçin biri düğmemi çalmış. Ah, şu hırsızlarla dolu dünya! Artık bu kadarı fazla. Bu düğme yüzünden adam öldürebilirim. En sevdiğim düğmemdi. Bir, iki, üç, dört... Çevresinde dans edenler sallanıyor ve hava flütlerin tiz sesiyle dumanlanıyordu.

Kaptan Sawkins dans edenlere öfkeyle bakıyordu. Dans etmenin cehenneme kestirme yoldan gitmek olduğuna yürekten inanırdı o. Yanında kaptan Zeigler içkinin oluk oluk akışını kederle seyrediyordu. Bu Zeigler'e Denizlerin Meyhanecisi denirdi. Bir vurgundan sonra, kendi sattığı rom'a paylarına düşen

parayı yatırıncaya dek denizcileri denizde tutmak alışkanlığıydı. Bir defa bir adanın çevresinde üç ay süreyle durmadan döndüğü için gemisinde ayaklanma çıktığı söyleniyordu. Bu gece ise tezgâha metelik bile atılmaksızın boşaltılan içki varillerini gördükçe çok acıyordu. Ona göre bu çılgınlıktı, savurganlıktı...

Henry Morgan Kabul Salonunda tek başına oturmaktaydı. Kulaklarını tırmalayan dans müziğine dayanışı yoktu. Gün boyunca küçük korsanlar birer ikişer, durup dinlenmeden salona topraktan veya demir çengellerle sarnıçlardan çıkartılmış, son hazine parçalarını taşımış durmuşlardı. Yaşlı bir kadın, bir elması kurtarmak için yutmuştu ama arayıcılar onu da karnını deşerek çıkarmışlardı.

Kabul Salonuna alacakaranlık iniyordu. Gün boyu Henry Morgan koltuğunda oturmuş ve gün onu çok değiştirmişti. Gözleri, durmadan ufukları araştıran o dikkatli gözleri içine dönmüştü. Kendi kendini, Henry Morgan'ı şaşkın şaşkın seyretmişti bütün gün. Yaşamı ve serüvenleri boyunca, o andaki amacına,—ne olursa olsun— o denli inanmıştı ki, işin içyüzünü pek düşünmemişti bile. Ama bugün kendi kendini iyice incelemiş ve alacakaranlıkta Henry Morgan'ın görünüşüne pek şaşırmıştı. Hanry Morgan değerli, hattâ önemli bile görünmüyordu. Koku almış bir tazı gibi peşlerinden dünyayı dolaştığı o istekler, o hırslar şimdi kendi içine bakınca, âdî şeyler olarak ortaya çıkıyordu. Kabul Salonunda çevresini alacakaranlık gibi şaşkınlık da sarmıştı.

Yarı karanlıkta otururken buruşuk suratlı dadı içeri süzülüp karşısında durdu. Kâğıt gibi hışırdıyan sesiyle:

— Hanımım sizinle konuşmak istiyor, dedi.

Henry kalktı kadının ardından hücreye doğru, isteksiz yürüdü.

Duvardaki kutsal resmin önünde bir mum yanıyordu. Resimdeki Meryem şişman bir İspanyol köylüsüydü, kucağında tuttuğu zayıf bir çocuğa kederli ve şaşkın bakıyordu. Bu resmi çizen papaz yüze saygı ifadesi vermek istemişti ama o da bu ifadenin ne olduğunu pek bilmiyordu. Buna karşın resmi, donuk bir kadın olan metresiyle çocuğunun iyi bir portresi olarak çizmeyi başarmıştı. Üstelik dört real kazanmıştı bundan.

Ysobel resmin altında oturuyordu. Henry girince hemen yanına gitti:

— Kurtarmalık karşılığı bırakılacağım söyleniyor.

— Kocanız bir haberci yolladı.

— Kocam mı! Ona mı döneceğim? Onun o kokulu ellerine mi?

— Evet.

Bir iskemle işaret edip Henry'yi oturmaya zorladı.

— Beni anlamadınız, dedi. Beni anlayamadınız. Geçirdiğim yaşam konusunda bazı şeyler bilmelisiniz, bir fikriniz olmalı. Size bunu anlatmalıyım, o

zaman beni anlarsınız ve o zaman...

Adamdan ilgi bekledi. Henry susuyordu.

— Bunu dinlemek istemiyor musunuz?

— Evet.

— Pekâlâ öyleyse, zaten kısa. Ömrüm kısa. Ama beni anlamanızı istiyorum ve o zaman...

Adamın yüzüne dikkatle baktı. Henry'nin dudakları acı çekiyormuş gibi kısılmıştı. Gözlerinde şaşkınlık okunuyordu. Kadının sözünü yarıda kesmesine aldırmamıştı.

— Bakın, şöyle oldu, diye söze başladı kadın. Burada, Panama'da doğdum, ama ailem beni küçükken İspanya'ya gönderdi. Kordoba'da bir manastırda yaşadım. Kurşuni giysiler giydim; duaya ayrılmış gecelerimde Kutsal Bâkire'nin karşısında yerde yatardım. Kimi zaman da dua etmem gerektiği halde uyuyakalırdım. Bu tembelliğin çok sıkıntısını çektim. Manastıra gireli birkaç yıl olmuştu ki Bravo'lar babamın buradaki, Panama'daki çiftliğini basıp tüm ailemi öldürdüler. Bir yaşlı dedemden başka kimsem kalmamıştı. Yalnızdım, yaslıydım. Bir süre Bâkire'nin karşısında uyuyakalmadım.

"Güzelleşmiştim, bunu biliyordum. Bir gün okulu ziyarete gelen bir Kardinal bana baktı, dudakları titredi, yüzüğünü öptüğüm zaman da elinin üzerindeki büyük damarlar kabardı. Tanrı'nın iyiliği üzerine olsun evlâdım, dedi. Bana özel olarak günah çıkartmak ister misin?

"Su satıcılarının duvarın ötesindeki seslerini duyardım, kulağıma kavga sesleri gelirdi. Bir gün iki adam gözlerimin önünde kılıçla dövüştüler. Bir ağaca çıkıp onları duvarın üzerinden seyrettim. Bir gece de genç bir adam kapının gölgesine bir kız getirdi, orada, iki adım ötemde onunla yattı. Fısıltılarını duyuyordum; kız korkup karşı koyuyor, adam da onu yatıştırıyordu. Bedenimi yokladım ve "Bu çocuk beni tanısaydı bana da böyle yalvarır mıydı?" diye kendi kendime sordum. Rahibelerden birine o gece gördüklerimi anlattığım zaman bana: "Böyle şeyleri işitmek günahtır, düşünmek daha da günah. Meraklı olmanın cezasını ödemelisin" dedi. Sonra sordu "Hangi kapı dedin bakayım?"

"Balıkçı seslenirdi: "Gelin, küçük kurşuni melekler, gelin de balık sepetime bakın. Kutsal zindanınızdan çıkın küçük kurşuni melekler."

"Bir gece duvardan atlayıp kente kaçtım. Size tüm yolculuğumu anlatmak niyetinde değilim, yalnız Paris'e geldiğim günden söz edeyim. Kral sokaktan geçiyor, altın arabası pırıl pırıl parlıyordu. Kalabalıkta, ayaklarımın ucuna basarak yükselip saraylıların gidişini seyrettim. Ansızın önümde kapkara bir surat belirdi ve güçlü bir el kolumdan yakaladı. Kalabalıktan uzağa, bir kapı aralığına götürüldüm.

“Anlıyor musunuz Kaptan, beni salt bu iş için yanında taşıdığı sert deriden bir sırımla dövdü. Gözlerinde, gizlenen bir hayvanın bakışları vardı. Ama özgürdü, gururlu, özgür bir hırsız... Çalmadan önce öldürürdü. Hep öldürürdü. Kapı aralıklarında, kilise bodrumlarında ve köprü altlarında yaşardık, özgürdük, düşüncelerden, korkulardan ve kaygılardan uzak, özgür... Ama bir gün yanımdan uzaklaştı, sonra onu bir darağacında boynundan asılı gördüm. Oh! büyük bir darağacıydı bu, boyunlarından asılı adamlarla salkım salkım süslenmişti.

“Bunu anlayabiliyor musunuz, Kaptan? Benim gördüğüm gibi görebiliyor musunuz? Size bir şey ifade ediyor mu?” —Gözleri ateş saçıyordu.—

“Yürüyerek Kordoba’ya döndüm. Ayaklarım parçalanmıştı. Bedenim de parçalanıncaya dek kendime işkence ettim, kırbaçladım, ama içimdeki şeytanı bir türlü kovamıyordum. Dualarla kötülüklerden arınmıştım ama şeytan içimde, çok derinlerdeydi. Bunu anlayabiliyor musunuz Kaptan?”—

Henry’nin yüzüne baktı ve onun kendisini dinlemediğini gördü. Yanına giderek parmaklarını onun kırlaşmaya başlayan saçlarına daldırdı.

— Değişmişsiniz, dedi. Bir şey yitmiş, bir ışık sönmüş içinizde. Nasıl bir korkuya kapıldınız?

Daldığı düşten uyanır gibi oldu, kımıldadı:

— Bilmiyorum.

— Dostunuzu öldürdüğünüzü söylediler bana. Sizi kahreden bu mu?

— Onu öldürdüm.

— Onun yasını mı tutuyorsunuz?

— Belki. Bilmiyorum. Sanırım ölen başka bir şeyin yasını tutuyorum ben. Bu, ölünce beni yarım bırakan diğer yarım, yaşayan yanım olabilir. Bugün, mermer bir masaya yatırılmış. çevremde beni canlı canlı kesecek insanlar toplanmış bir köle sandım kendimi. Sağlıklı bir köle olduğum sanılırdı ama neşterler basitlik denilen bir hastalığa yakalandığımı ortaya çıkardı.

Kadın :

— Üzgünüm, dedi.

— Üzgün müsünüz? Niçin üzgünsünüz?

— Sanırım yitirdiğiniz ışığınıza üzüldüm; çünkü içinizdeki yiğit, haşin çocuk ölmüş; alay eden ve bu alaycılığıyla Tanrı’nın tahtını sarsacağını sanan kibirli çocuk; dünyanın uzayda kendisine arkadaşlık etmesine lûtfen izin vermiş olan kendinden emin çocuk.. Bu çocuk ölmüş, ona üzülüyorum. Çocuğu yeniden yaşama döndürebileceğime inansaydım şimdi sizinle giderdim.

Henry :

— Çok garip, dedi. İki gün önce bir kıtayı, kurulu düzenini altüst ederek

sizin için bir altın başkentle taçlandırmayı tasarlıyordum. Zihnimde sizin için bir imparatorluk kuruyor, başınıza giyeceğiniz tâcı tasarlıyordum. Şimdi ise bu şeyleri düşünen kişiyi hayal meyal hatırlıyorum. Sendeleyen her kürede giz dolu bir yabancı o...

“Ve siz, sizin yanınızda ancak hafif bir huzursuzluk duyuyorum. Artık korkmuyorum. Sizi de istemiyorum. Kendi kara dağlarıma, yurtdaşlarımın konuşmalarına karşı büyük bir özlem doldu içime; yurt özlemi... Kuytu bir verandada oturmaya, eskiden tanıdığım yaşlı bir adamın konuşmasını dinlemeye çekiyor bir şey beni. Tüm bu kan dökmelerden, elimde değerlerini koruyamayacak şeyler uğruna girişilen savaşımlardan bıktığımı anlıyorum. — Korkunç bu! diye bağırdı.— Artık hiç bir şey istemiyorum, hiç. Hiç bir hırsım yok; isteklerim kurumuş, gitmiş. Yalnız huzura ve tartılması olanaksız şeyleri tartabilecek zamana karşı belirsiz bir istek duyuyorum.

Kadın :

— Bir daha hiç altın kupa almayacaksınız, dedi. Bir daha hiç boş hayalleri, doyurucu olamayan gerçek fetihler haline getirmeyeceksiniz. Sizin için üzülüyorum Kaptan Morgan. Köle konusunda da yanılıyorsunuz. Gerçekten hastaydı ama söylediğiniz hastalıktan değil. Basitlik engellerini aşan bütün insanlar korkunç günahlar işlerler. Sizin için Kutsal Bâkire’ye dua edeceğim ve o, Tanrı huzurunda sizden yana çıkacaktır. Ama ben, ya ben ne olacağım?

— Kocanıza döneceksiniz sanırım.

— Evet, döneceğim. Beni yaşlandırdınız, Senyor. Ağır ruhumun üzerinde yüzdüğü hayali bozdunuz. Acaba ilerde dostunuzun ölümünden de beni sorumlu tutacak mısınız diye kendi kendime soruyorum şimdi.

Henry hemen kızardı:

— Bunu şimdiden yapmaktayım, dedi. Artık yalan söylemenin değersizliği anlaşılıyor. Bu da gençliğin öldüğünün bir kanıtı daha. Ama artık elveda Ysobel. Sizi, dün sevdiğimi sandığım gibi sevmiş olmayı isterdim. Kocanızın kokulu ellerine dönün.

Kadın gülümsedi ve gözlerini duvardaki kutsal resme kaldırdı:

— Tanrı’nın iyiliği üzerinize olsun, sevgili budala, diye mırıldandı. Ah, ben de gençliğimi yitirdim. Yaşlıyım yaşlı. Çünkü ne fırsat kaçırdığınızı düşündükçe avuntu bulamıyorum.

VII

Henry Morgan Kabul Salonunun kapısında durmuş, sokaktan Saray'a doğru küçük bir topluluk halinde gelmekte olan İspanyol atlılarını seyrediyordu. Atlıların çevresinde korsanlar vardı. En önde haberci geliyordu ama bambaşka bir adamdı şimdi. Şapkasının tüyü ile kılıcının kını, barış simgesi olarak, beyazdı. Ardından gümüş göğüs zırhları ve yarım hardal tohumuna benzeyen miğferleriyle altı İspanyol askeri at sürüyordu. Sonuncu asker, yedeğinde, binicisi bulunmayan beyaz bir kısrak getiriyordu; Hayvanın koşumları kırmızıydı, kahverengi kayışına bir sıra küçük altın çıngırak dizilmişti. Beyaz eyer örtüsü neredeyse yere değecekti. Kısrağın ardından ağır deri çantalar taşıyan altı katır geliyordu. En arkada da altı İspanyol askeri vardı.

Alay, Sarayın önünde durdu. Haberci atından atlayarak Henry Morgan'ın önünde eğildi.

— Kurtarmalığı getirdim, dedi. —Kaygılı ve yorgun görünüyordu. Görevinin ağırlığı ruhuna yük olmaktaydı. Buyruğu üzerine askerler deri çantaları Kabul Salonuna taşıdılar; ancak çantalar altın ve mücevher yığınının yanına yerleştirildikten sonra adamın yüzündeki kaygı silindi :

— Ah, dedi. Çok şükür. Başlı başına bir hazine bu. Yirmi bin İspanyol altını, gelirken bir tanesini bile yitirmedik. Senyor. —Ayağındaki tozları kamçısıyla bir vuruşta süpürdü— Acaba adamlarıma susuzluklarını giderecek bir şey bulabilirler mi, Senyor; sözgelimi şarap?...

— Evet, evet. — Henry adamlarından birine işaret etti. — Bu adamlara yiyecek içecek verilsin. Canınızı seviyorsanız onlara iyi davranın.

Sonra kurtarmalığı saymak üzere çantalara doğru gitti. Yerde, pırıl pırıl altın liralardan küçük kulecikler yapıyor ve her kuleyi bir yana itiyordu. Para parlak şey, diye düşündü. Daha çekici biçimde de yapılamazdı. Bir dörtgen veya bir elips bu etkiyi yaratamazdı. Para gerçekte, paradan da daha değerliydi. Bir kuleyi devirdi sonra yeniden kurdu. Para öyle kesin öyle gerçek bir şeydi ki. İnsan parayı işleme koyunca neler olacağını önceden biliyordu; hiç olmazsa kestiriyordu. Bu noktadan sonra artık neler başarabildiğinin önemi yoktu. İnsan, parayla şarap satın alabileceğini bilirdi. Şarabı alırdı. Eğer şarapçının yazmanı, efendisini, para yüzünden öldürürse bu bir talihsizlik olurdu, belki de Yazgı'nın veya buna benzer bir şeyin işi olurdu bu; ama insan gene de şarabım içerdi ya.

Tüm bu altın tabak çanak yığını, bu haçlar, şamdanlar, inci işlemeli giysiler de, bunlar gibi paraya dönüşecekti. Şu altın ve gümüş çubuklar yuvarlak pullar olarak kesilecek, her pula bir resim basılacaktı. Resim, resimden de öte bir şey olacaktı. Bir azizenin öpücüğü gibi, pula güç kazandıracaktı; ona kişilik ve anlaşılmaz, çekici bir ruh verecekti. Paraları birbirine karıştırıp yığdıktan sonra gene, sabırla, kuleler kurmaya koyuldu. Kudüs'e yetecek kadar kule...

Ysobel avludan gelmiş, yanında duruyordu:

— Ne çok para! dedi. Benim kurtarmalığım mı bu?

— Evet, sizi satın alan altın.

— Ama ne çok! Bunca paraya değer miyim, ne dersiniz?

— Kocanız için değersiniz. Sizin için verdi bu parayı.— On kuleyi yanyana dizdi. —

— Ya sizce ne kadar ederim?' Şu altınlardan kaç tane?

— Bence de bu kadar değerli olmalısınız, çünkü ederinizi biçen benim.

— Suda iyi seker bunlar, değil mi? Ne güzel seker! Biliyor musunuz, kolumu kıvırıp bir oğlan çocuğu gibi, taş sektiririm ben.

— Çok becerikli olduğunuz söyleniyordu.

— Ama gerçekten bu kadar çok para eder miyim?

— Para burada ve siz gideceksiniz. Sizi satın aldı. Bir şey, karşılığında ödenen paranın değerinde olmalı, yoksa ticaret yapılamazdı.

— İyi bir şey bu. İnsanın, ederini altın lira olarak bilmesi avutucu bir şey. Sizin, ederiniz konusunda bir fikriniz var mı Kaptan?

Henry Morgan: ,

— Eğer yakalanacak olsam ve benim için kurtarmalık isteseler, tek bakır metelik bile etmem, dedi. Şu benim köpekler gülüp omuz silkerler. Yeni bir kaptan yükselip başlarına geçer; ben de beni yakalayanların elinde oyuncak olurum; bunun ne olduğunu da tahmin edebiliyorum. Şu son birkaç gündür kendimi yeniden değerlendirip duruyorum. Tarihçiler için bir değerim olabilir; çünkü birkaç şey yıktım. Katedralinizi yapan adam daha şimdiden unutulmuş, ama onu yakan ben, daha yüz yıl kadar anımsanabilirim. Bu da insanlık konusunda bir fikir veriyor değil mi?

Kadın üsteledi:

— Ama bende bu kadar altına değecek ne var? Kollarım mı dersiniz? Saçlarım mı? Yoksa kocamın gururunun somutlaşmış biçimi oluşum mu?

— Bilmiyorum. Kendimi yeniden değerlendirdiğim zaman, kişilerin ve duyguların yarattığı ekonomik sistem de altüst oldu. Bugün kurtarmalık isteseydim belki de size gurur verecek bir tutar olmazdı bu.

— Benden çok mu iğreniyorsunuz, Kaptan Morgan?

— Hayır, iğrenmiyorum; ama siz benim gök kubbemin, sonunda sadece bir göktaşı olduğunu kanıtlayan yıldızlardan birisiniz.

— Bu pek nazik bir söz değil. Birkaç gün önceki konuşmanızdan oldukça başka. — Sesinde kırgınlık vardı.

— Hayır, nazik değil. Sanırım bundan sonra yalnız para ve yükselmek için nazik olacağım. Şimdiye dek ise saf, temiz, güzel görünen şeylere karşı nazik olmaya çalıştım. Evvelce de kendime karşı dürüsttüm, şimdi de dürüstüm. Bu iki çeşit dürüstlük birbirinin tamamen karşıtıdır.

— Çok acısınız.

— Hayır, acı bile değilim. Bende bunu besleyen şeyi yitireli çok oldu.

Kadın yumuşak ve dalgın bir sesle:

— Artık gidiyorum, dedi. Bana benim için söyleyeceğiniz başka bir şey, benden isteyeceğiniz bir şey yok mu?

— Hayır, hiç bir şey yok, karşılığını verdi Henry. Sonra yine paraları dizmeye koyuldu.

Haberci sokaktan girdi. Çok içmişti; görevinin ağırlığının üzerinden alınması onu neşelendirmişti. Ysolbel'le Henry Morgan'ı eğilerek ve dengesini yitirmemeye çalışarak selâmladı.

Yüksek sesle:

— Artık gitmeliyiz Senyor, dedi, yolumuz uzun.

Ysobel'i beyaz kısrağa kadar götürüp eyere yerleşmesine yardım etti. Sonra bir işaretiyle alay yola koyuldu. Hareket ederlerken Ysobel bir kere dönüp arkasına baktı. Henry Morgan'ın huyundan bir şeyler almış gibiydi; dudaklarında şaşkın bir gülümseme vardı. Hemen sonra başını kısrağının boynuna eğdi; kısrağın yelesini dikkatle incelemeye koyuldu.

Haberci kapıda Henry'nin yanında kalmıştı. Kıvrak atlıların sallanarak uzaklaşmasını yan yana seyrettiler; güneş askerlerin zırhları üzerinde parlıyordu. Ak kısrak, atlıların ortasında gümüş bir tabaktaki inci gibi durmaktaydı.

Haberci elini Henry'nin omzuna koydu. Sarhoş sarhoş:

— Biz sorumluluk taşıyan adamlar birbirimizi anlamasını biliriz, dedi. Sır saklayan çocuklar değiliz. Erkeğiz, yiğit ve güçlü erkekler. Birbirimize içimizi açabiliriz. İsterseniz yüreğinizdekini bana söyleyebilirsiniz. Senyor.

Henry omzundaki eli silkti, sert bir sesle:

— Size söyleyecek hiç bir şeyim yok benim, dedi.

— Pekâlâ öyleyse ben size bir şey söyleyeyim. Herhalde, bu kadının kocasının kurtarmalık olarak neden bu kadar büyük bir parayı ödediğini merak

ediyorsunuz. Sadece güzel bir kadın, diyorsunuz. Çok daha ucuza hattâ bir iki altına elde edilecek birçok kadın var. Kocası budalanın tekiymiş, diye düşünüyorsunuz. Ama efendim için böyle düşünmenize göz yumamam. Budala değildir o. İşin aslını söyleyeyim size. Kadının dedesi hâlâ yaşıyor. Peru'da on tane gümüş madeniyle oldukça büyük, verimli toprakların sahibi. Mirasçı da Dona Ysobel. Eğer öldürülecek veya kaçırılacak olursa, — tabii anlıyorsunuz Senyor, — Hoop! Hazine doğru Kralın cebine!— Zekâsının inceliğine, mantığının doğruluğuna güldü. — Birbirimizi anlıyoruz, Senyor. Bizimkiler yumuşacık çocuk başları değil. On gümüş madeni karşılığında yirmi bin altının üstünde durmaya değmez. Ah, evet; biz birbirimizi anlıyoruz, biz, sorumluluk taşıyan erkekler...

Eyerine oturdu ve gülerek uzaklaştı. Henry Morgan onun dalgalanarak ilerleyen atlılara yetiştiğini gördü; şimdi gümüş tabakta bir inciyle bir yakut yan yana gelmişti.

Kaptan Morgan hazinenin başına döndü. Yere oturup paraları eline aldı. "Tüm özellikler içinde en insancıl olanı, dirençsizlik" diye düşündü. "Bunu öğrenmek bir insan için büyük bir darbe oluyor; hemen hemen insanlığını algılaması kadar büyük bir darbe. Ve niçin bunu en son öğreniyoruz sanki? Yaşamın tüm tantanalı aptallığı, deli saçmalığı içinde hiç olmazsa kendimi kendime iyice demirlemiş buluyorum. Ötekilerin duraksamaları ne olursa olsun, kendimi müthiş dirençli sanıyordum. Ama şimdi, dolaşık bir ipi sürüklüyorum; çapam yitmiş. İp kesildi mi, yoksa sadece aşındı mı bilmiyorum; ama çapam gitmiş. Ben de demir bulunmayan bir adanın çevresinde dönüyor, dönüyorum gemimle." Altınları parmaklarının arasından akıttı. "Ama belki de yeni bir çapa bulmak için gereken demir burada" diye düşündü. "Sert ve ağır bu da. Değeri ekonomik dalgalanmalarda değişebilir ama hiç olmazsa bir amacı var, yalnız bir amacı. Tam bir güvenlik veriyor. Evet, belki de tek gerçek çapa, bir adamın güvenebileceği tek şey budur. Kancaları rahatlığa da, güvenliğe de sıkı sıkı takılıyor. Garip şey, ben de bu ikisini çok, pek çok istiyorum, içimde bunlara karşı büyük bir açlık duyuyorum."

İçinden bir ses karşı çıktı: "Ama bu altında öteki adamların da payı var."

"Hayır, sevgili vicdanım, artık oyun bitti. Yeni bir gözlük taktım; daha doğrusu, gözlük, çıkmayacak biçimde takıldı; yaşantımı, bu yeni camlardan gördüğüm dünyaya göre düzenlemem gerekiyor. Dürüstlüğün, apaçık dürüstlüğün insanı daha yüksek, daha değerli bir cürüme çıkaran merdiven olabileceğini anlıyorum; doğruluk ise daha ince bir gizliliğe gitme aracı... Hayır bu adamların zorla alabilecekleri hiç bir hakkı yok. Bu adamlar düşünülmeye değmeyecek kadar başkalarının haklarını çiğnediler." Bu düşünce üzerinde

sevinçle durdu. “Mademki çalışıyorlar; onların çaldıkları da çalınacak.”

“Ama kaçamakla ve vicdanımı susturmakla ilgim kalmadı demiştim. Artık hak, mantık, yargılama veya vicdanla ne işim var? Bu parayı istiyorum. Güvenlik, rahatlık istiyorum ve elimde ikisini de alabilecek güç var. Bu, gençlik ideali olmayabilir, ama sanıyorum ki başlangıçtan beri dünyada uygulanagelmiş şeylerdir bunlar da. Belki de dünyayı gençlerin yönetmemesi iyi olmuştur. Ve zaten” dedi “bu budala herifler paraya hiç de değmezler. Dönüşte nasıl olsa onu genelevlerde avuç avuç saçacaklar.”

VIII

Korsanlar yıkıntıya dönüşmüş Panama’dan çıktılar. Hazinenin tamamını kıstaktan katır sırtında geçirdiler. Chagres’e vardıklarında hepsi yorgunluktan bitmişti; gene de vurgunun ertesi gün paylaştırılmasına karar verildi. Bunun daha kolay yapılabilmesi amacıyla hazinenin tamamı bir gemiye, korsanların eline geçmeden önce bir Dük’ün kumandasında olan büyük kalyona yüklendi. Vurgun, bu merkezden paylaştırılacaktı. Kaptan Morgan’ın keyfi yerindeydi. Adamlara, yolculuk bitti, dedi, eğlence zamanı geldi artık. Kumsala kırk fıçı rom yuvarladı.

Ertesi sabah erkenden, uykusunu alamamış bir korsan kıpkırmızı gözlerini açıp denize doğru baktı. Kalyonun bulunduğu yerde, yalnız su gördü. Arkadaşlarına seslendi ve bir anda kıyıya, hırsla ufku araştıran korsanlar dizildi. Kalyon gece denize açılmış ve Panama’nın tüm servetini de beraberinde götürmüştü.

Korsanlar öfkeden çılgına döndüler. Peşine düşeceklerdi; kaçağı yakalayacak ve Kaptan Morgan’a işkence edeceklerdi. Ama onu izleyemiyorlardı. Öteki gemiler işe yaramaz duruma getirilmişti. Kimileri bordolarında açılmış büyük delikler yüzünden kuma oturmuştu; kimilerinin ise direkleri hemen dibinden kesilmişti.

Sonra kumsalda sövgüler ve yumruk sallamalar aldı yürüdü. Öç için kardeşlik andı içtiler. Verecekleri cezanın ağırlığını ve acımasızlığını tasarladılar. Sonra dağıldılar. Kimi açlıktan öldü; kimi Yerlilerin elinde işkence çekti. İspanyollar kimini yakalayıp boğdular; İngiltere de salt âdet yerini bulsun diye birkaçını astı.

BEŞİNCİ
BÖLÜM

BEŞİNCİ BÖLÜM

I

Port Royal’de kumsala her sınıf insanın bulunduğu bir kalabalık toplanmıştı. Panama’yı yağmalamış Kaptan Morgan’ı görmeye koşmuştu herkes. Çin ipeklileri giymiş büyük hanımefendiler gelmişti; ne de olsa Henry Morgan iyi bir ailedendi; öldürülen zavallı vali yardımcısının yeğeniydi. Gemiciler gelmişti; çünkü Morgan da gemiciydi. Küçük çocuklar gelmişti; çünkü Morgan bir korsandı. Genç kızlar kahramanlığı, iş adamları büyük zenginliği yüzünden, köleler ise izin aldıkları için koşmuşlardı. Huzursuz bakışlarıyla yalnız erkeklerin yüzlerini araştıran dudaklarına böğürtlen suyu sürmüş genel kadınlar vardı; bu önemli adamın, bulundukları yöne bakıp, özlemini duyduğu anlayışı onlarda bulabileceği umudunu besleyen küçük kızlar vardı.

Kalabalığa, Kaptan Morgan’ın sövgülerini duyduğu için övünen gemiciler ve ona pantolon dikmiş terziler de karışmıştı. Morgan’ı gören, konuşmasını duymuş olan herkes çevresine hayranlar toplamaktaydı. Bu mutlu insanlara onunla en küçük ilişkiden bile biraz büyüklük geçmişti sanki.

Bu önemli, bu sevinçli günde tarladaki işleri tatil edilip salıverilen zenci köleler kocaman, boş gözleriyle limanda giden kalyona bakıyorlardı. Çiftlik sahipleri halk arasında dolaşıyor, Henry Morgan’ı yemeğe buyur ettikleri zaman ona neler diyeceklerini, ne öğütler vereceklerini yüksek sesle anlatıyorlardı. Sanki Panama’yı yağma eden korsanları her zaman ağırlamaya alışkınmış gibi, ondan hafif ve önemsemez bir tonla söz ediyorlardı. Kimi meyhaneciler kumsalda şarap fıçılarını açmış, isteyene bedava şarap dağıtıyorlardı. Kazançları, kamçılamakla yetindikleri susuzlukla beraber daha sonra gelecekti.

Küçük bir iskele üzerinde Valinin maiyeti duruyordu; dantelli, gümüş tokalı giysiler giymiş yakışıklı genç adamlar ve bunlara resmi bir görünüş verdirmek için getirilmiş bir manga kargılı asker... Deniz nazik, kırılmayan dalgalarla kumsalı yelpazeliyordu, öğle oluyordu; güneş gökte göz kamaştırıcı bir kızgın pota haline gelmişti bile. Ama hiç kimse sıcağın farkında değildi; halk limanda

yol alan yüksek kalyondan başka hiç bir şey görmüyor, duymuyordu.

Kumsalı bir dürbünle gözlemekte olan Henry Morgan karaya çıkmaya karar verdiğinde vakit öğleyi bulmuştu. Bu hazırlık ve bekleyiş sadece gösteriş için değildi. Gece bir küçük gemi, Kralın düşmanlarıyla savaştığı için tutuklanması olasılığı bulunduğu haberini ona getirmişti. Henry de halkın beğenisinin ondan yana işleyeceğini düşünmüştü. Sabah boyu halkın heyecanı arttıkça, kendisine gösterilen hayranlık ve beğeninin de arttığını görmüş, anlamıştı.

Sonunda uzun filikası denize indirildi; gemiciler yerlerini aldılar. Kıyıya yaklaştıkça kalabalık önce haykırmaya, sonra uyumlu bir biçimde, gök gürlemesi gibi, bir ağızdan onu selâmlamaya başladı. Adamlar şapkalarını fırlatıyor, zıplıyor, dansediyor, kaşlarıyla, gözleriyle bir takım işaretler yapıyor ve birbirleriyle bağıra çağıra konuşmaya çalışıyorlardı. İskelede Henry daha kayıktan çıkmadan elini sıkmak üzere eller uzandı. Karaya ayak basar basmaz da kargılı askerler çevresini sarıp silahlarını indirdiler, itişen, bağıran kalabalıkta yol açmaya uğraştılar.

Henry çevresini kuşatan askerlere kaygıyla baktı. Yanında yürüyen kişizadeye sordu:

— Tutuklandım mı?

Adam güldü :

— Tutuklanmak mı! Hayır! İstesek de tutuklayamayız sizi zaten. Halk bizi parça parça eder. Tutuklamayı başarsak da sizi salıverdirmek için cezaevinin taşlarını parmaklarıyla söker alırlar. Bu insanlar için ne anlama geldiğinizi anlayamazsınız efendim. Günlerden beri sizin gelişinizden öte hiç bir şey konuşmaz oldular. Ama Vali sizi derhal görmek istiyor efendim. Kestireceğiniz nedenler yüzünden kendisi buraya dek gelemedi.

Vali konağına gittiler. Yalnız kaldıklarında Vali Moddyford :

— Kaptan Morgan, dedi. Size vereceğim haberin iyi mi, kötü mü olduğunu kestiremiyorum. Panamayı elegeçirdiğiniz Kral’ın kulağına gitmiş. İkimiz de İngiltere’ye çağrılıyoruz.

Henry söze başladı:

— Ama benim elimde yazılı izin vardı.

Vali koca kafasını üzüntüyle salladı :

— Sizin yerinizde olsaydım Kaptan, bu izinden hiç sözetmezdim. İzinde ikimizi de suçlu gösterebilecek maddeler var. Hattâ, bu durumuyla, asılmamıza bile sebep olabilir: Ama bilmiyorum, bilmiyorum. Gerçi İngiltere İspanya ile barış halinde ama pek dost da sayılmazlar. Kral bize kızmış, gene de öyle sanıyorum ki gereken yerlere dağıtılacak birkaç bin lira, öfkeden çılgına dönmüş olsa bile, onu yatıştırmaya yetecektir. İngilizler Panama’yı elegeçirmenize çok

sevinmişler. Kaygılanmayın Kaptan, bakın ben hiç kaygılanmıyorum. — Gözlerini Henry'nin gözlerinin içine dikti.— Umarım ki efendim, zamanı gelince şu birkaç bini gözden çıkarırsınız.

Henry ciddi bir tavırla :

— Ben, hükümdarım gerçekte ne istemişse onu yerine getirmeye çalıştım, dedi, politika gereğince ister göründüğünü değil. Kuşkunuz olmasın ki Sir Charles, Kralın iyi niyetini, yarım milyon da olsa, satın almaya yetecek param var.

Kralın iyi bir insan ve güzel kadınlar konusunda uzman olduğu söyleniyor; böyle olup da paraya gereksinme duymayan hiç kimse işitmedim ben.

Vali biraz çekingen:

— Bir şey daha var Kaptan, dedi. Amcanız bir süre önce öldürüldü. Kızı, burada, evimde. Sir Edward öldüğünde hemen hemen beş parasızdı. Kızının hep burada kalmasını isteriz ama bizimle mutlu olduğunu sanmıyorum. Burada bulunuşunu acıma duygularımıza bağlıyor ve bu yüzden, üzülüyor. Kuşkusuz onun durumuyla ilgilenirsiniz. Sir Edward soylu bir biçimde öldü; kendisine Kral tarafından soyluluk unvanı verilmişti ama ne de olsa, Tâcın bahşettiği soyluluk, bozdurulup harcanmıyor.

Henry gülümsedi:

— Amcamın soylu bir biçimde ölmüş olduğuna hiç şaşmam. Eminim ki bu amca yaşam boyu her davranışını —evet, tırnağının kesilmesine varıncaya dek her davranışını— sanki bütün kişizadelerin gözleri önünde, onların, eleştirisine konu olacak gibi yapmıştır. Nasıl öldü? Kısa, yerine yakışır bir konuşma yaparak mı? Yoksa o kahrolası incecik dudaklarını toplumsal nedenlerden ötürü ölümü hoş karşılamıyormuş gibi sımsıkı kapatarak mı? Ah, şu adam! Yaşamı, güzel, basit bir roldü ve bu rolü içtenlikle oynuyordu. —Henry sözlerini gülerek sürdürdü.— Amcamdan tiksiniyordum. Beni korkutuyordu galiba. Korktuğum birkaç kişiden biriydi o. Ama anlatın bana, nasıl öldü?

— Bir kez inlediği kulaktan kulağa fısıldandı. İşin içyüzünü araştırdım; bir hizmetçinin perde ardına gizlenmiş olduğunu öğrendim. Hiç kuşkusuz bu haberi de çevreye yayan, o oldu.

— Çok fena! Çok fena! Kusursuz bir yaşamı bir solukla yoketmek ne acı. Ama artık ondan korkmuyorum; Mademki inledi, demek içinde insanlık vardı, insanlık ve zayıflık. Ondan tiksiniyorum, ama bu yüzden onu seviyorum da. Amcamın kızına gelince, sizi ondan kurtaracağıma kuşkunuz olmasın. Kendisini sarı saçlı, uzun boylu bir küçük kız olarak hayal meyal hatırlıyorum, son derece kötü harp çalan bir küçük kız; veya hiç olmazsa benim kulağıma kötü geldi, belki de oldukça iyi çalışıyordu.

Moddyford açmak istediği bir konuya geldi:

— Panama'da Kızıl Azize'yle karşılaştığınızı ve onu kurtarmalık karşılığında salı verdiğinizi duydum. Nasıl oldu bu? Dünyadaki kadınların en güzeli, incisi olduğu söyleniyordu.

Henry kızardı:

— Oh, şey, dedi. Bana öyle geldi ki söylence fazla yüceltmiş onu. Kuşkusuz güzeldi, bazı erkeklerin ilk bakışta ona vurulabileceğini de yadsıyamam. Ama konuşması oldukça özgürdü, benim kanımca hiç de kadınca olmayan şeylerden sözediyordu. Bundan başka erkek gibi ata biniyor, kılıç kullanıyordu. Kısaca, iyi yetişmiş kadınlarda aradığımız alçakgönüllülükten uzaktı.

— Ama bir metres olarak, hiç kuşkusuz ki bir metres olarak...

— Şey, işin içyüzü şu ki, kadına karşılık yetmiş beş bin İspanyol altını aldım. Bence bu, dünyaya gelmiş bütün kadınlardan daha değerlidir.

— Ne büyük bir kurtarmalık! Bu serveti nasıl getirebildin?

— İşte şöyle; araştırmamın sonunda çok büyük bir servetin mirasçısı olduğunu öğrenmiştim. Ve dediğim gibi, güzeldi ama gene de söylentiler bu güzelliği fazla büyütmüş.

Bu sırada başka bir odada da Lady Moddyford Elizabethle içtenlikli bir görüşme yapıyordu.

— Sizinle bir anne gibi konuşmam gerektiğini anlıyorum canım, geleceğini düşünen bir anne. Amca oğlunuzun sizi arayacağından hiç ama hiç kuşkum yok; ama böyle mutlu olabilecek misiniz? Yani salt onun kesesine bağlı olarak? Ona bir de başka açıdan bakın. Zengindir, talihlidir. Anlıyor musunuz canım, bu konu üzerinde duyarlı ve alıngan davranmak olanaksız.. bu olabilse bile bence istenecek bir şey değil. Niçin amca oğlunuzla evlenmiyorsunuz? Başka hiç bir kazancınız olmasa bile dünyada kocasının akrabalarını eleştirmeyecek tek kadın olursunuz.

Elizabeth utangaç konuştu :

— Ne demek istiyorsunuz, Lady Moddyford? İnsanın amcaoğluyla evlenmesi suç değil midir?

— Hayır değildir, canım. Kilise veya devletin bunu yasaklayan hiç bir yasası yoktur. Ben de böyle bir evlenmeyi çok uygun görüyorum. Sir Charles ile amcaoğlunuz İngiltere'ye çağrıldılar. Sir Charles ona bir soyluluk unvanı verilmesi olasılığından sözediyor. O zaman siz hem Lady Morgan.. hem zengin olursunuz.

Elizabeth bir süre düşündü:

— Onu sadece bir kez, o da çok az gördüm. Galiba hoşuma da gitmedi.

Heyecanlıydı, kızarmıştı. Ama saygılı ve nazik davrandı. Sanırım benimle dost olmak istiyordu ama babam.. babamın nasıl olduğunu siz de bilirsiniz. Belki de iyi bir koca olur.

— Canım, gerektiği gibi bakıldığı zaman iyi koca olmayacak erkek yoktur.

— Evet, anlaşılan tek çıkar yol da bu. Yoksulluğum yüzünden herkesin bana acımasından bıktım artık. Böylesine ün kazanmış birinin benimle ilgileneceğini sanıyor musunuz? Meteliksiz bir amca kızıyla evlenmeyi düşünemeyecek kadar gözü yüksekte olmalı.

Lady Moddyford kendine güvenli:

— Sevgili Elizabeth, dedi. Hemen her kadının, başka bir kadın işe burnunu sokmadığı zaman istediği bir erkekle evlenebileceğini öğrenemediniz mi şimdiye dek? Ben de işi öyle ayarlayacağım ki hiç kimse yolunuza çıkmayacak. Bu bakımdan bana güvenebilirsiniz.

Elizabeth kararını vermişti:

— Biliyorum; ona harp çalacağım. Musikinin, bu haşin adamları nasıl etkilediğini duymuştum. Ona yeni öğrendiğim parçaları; “Perilerin Toplanışı”nı ve “Tanrı Yorgun Ruhu Dinlenmeye Götürür”ü çalacağım.

Lady Moddyford telâşla:

— Hayır, dedi. Sizin yerinizde olsaydım yapmazdım bunu. İnce müzikten hoşlanmayabilir. Daha iyi çareler var.

— Ama bu parçaların güzel olduğunu söylediniz. Siz söylediniz bunu. Müziğin erkekleri çok etkilediğini, dayanamaz hale getirdiğini okumadım mı ben de?

— Pekâlâ canım, isterseniz çalın. Belki de... Ama çalın. Bu gibi şeylere düşkünlük bir aile özelliği olabilir; müziğe demek istiyorum. Elbette biliyorsunuz ki ona hayranlık duymalı, aynı zamanda ondan biraz korkmalısınız. Ona kaplanların elinde kalmış zavallı, çaresiz bir yaratık olduğunuzu sezdirin. Ama bunu kendi bildiğiniz gibi ayarlamalısınız. İyi bir koz var elinizde; daha başlangıçtan onun korumasına sığınabilecek durumdasınız. —içini çekti.— Koruma altına alınmasaydık ne olurduk bilmem. Kimbilir Sir Charles bana ne zaman evlenme önerisinde bulunurdu? Zavallı; başlangıçta korkudan ödü patlamıştı. Bir gün bir sıraya yan yana oturmuştuk; korkmama bahane olacak bir şey bulmak için çevreyi araştırıyordum. Orada belki üç saat oturduk; sonunda bir su yılanı yol boyunca sürünerek geldi de kendimi Sir Charles’ın kollarına atabildim. Hayır, hayır, koruma altına alınmasaydık ne olacağımızı düşünemiyorum bile. Sir Charles bahçede yılanlara karşı hep bir bekçi bulundurur. Oysaki ben yılanlardan her zaman hoşlanmışımdır. Küçükken üç tane yılan beslerdim.

Ertesi sabah Lady Moddyford ikisini bir araya getirdi ve nezaket sınırlarının olanak verdiği anda yalnız bıraktı.

Elizabeth korkuyla amcaoğluna baktı:

— Okyanusta büyük, ürkütücü şeyler yapmışsınız Kaptan Morgan, düşüncesi bile insanı korkudan dondurmaya yetecek şeyler. —Bunları duraksayarak söylemişti.—

— Yaptıklarım ne büyük, ne de korkunçtu. Hiç bir şey ne söylendiği kadar iyi, ne de fenadır. —Onun hakkında herhalde yanılmışım, çok yanılmışım, diye düşündü. Hiç de kibirli değilmiş. Bende onun konusunda yanlış izlenim bıraktıran hiç kuşkum yok babasıydı; iblis. Kız oldukça sevimli.—

— Hiç kuşkum yok ki yaptıklarınız çok büyük şeylerdi; alçakgönüllülüğünüzden kabul etmiyorsunuz bunu. Biliyor musunuz, hakkınızda anlatılanları duydukça titrer, sizin zor durumda kalmanızı, başınızın derde girmesini dilerdim.

— Gerçekten mi? Peki ama niçin? Benim varlığımla ilgilendiğinizi bile sanmıyordum.

Gözleri yaşla doldu:

— Çok da sıkıntılı günler geçirdim.

— Biliyorum. Bana ne denli dertli olduğunuzu anlattılar; sizin durumunuz beni de üzdü sevgili küçük Elizabeth. Umarım ki size yardım etmeme izin verirsiniz. Buraya, yanıma oturmaz mısınız?

Ona çekingen, ürkek baktı:

— İsterseniz size harp çalayım.

— Eeevet, evet çalın.

— Bakın bu “Perilerin Toplantısı”, dinleyin! Çimenler üzerinde koşan küçük ayakların sesini duyacaksınız. Herkes bu parçanın pek tatlı, pek güzel olduğunu söylüyor. —Parmakları teller üzerinde düzenli kıpırtılarla gidip geliyordu.

Henry, kızın ellerinin oradan oraya uçarken pek güzel göründüğünü düşündü. Ellerini seyrederken müziği unuttu. Küçük beyaz kelebekler gibiydi, öylesine ince ve hareketli... İnsan onlara dokunmaktan çekiniyor, dokununca bozulabileceklerini düşünüyor, ama gene de okşamak istiyordu.

Parça yüksek, kalın seslerle bitmişti. Son telin de titreşimi durunca Henry:

— Çok, çok doğru çalıyorsunuz Elizabeth dedi.

— Oh, notaları tam yerinde çalarım. Her zaman bestecinin, işini benden daha iyi bildiğini düşünürüm.

— Biliyorum, sizi dinlemek de insanı rahatlatıyor. Herşeyin yerinde olmasını düşünmek güzel bir şey, herşeyin, notaların bile. Bazı genç kadınların çalışında

dikkatime çarpan bir yersiz özgürlükten kurtulmuşsunuz siz. O yöntem de pek güzel, içten gelme ve insancıldır, ama bir bakıma da dikkatsizliktir. Evet, yaşlandıkça, beklediğim şeylerin gerçekleşmesinden mutluluk duymaya başladım. Belirsiz şeyler insanı rahatsız ediyor. Rastlantılar beni artık eskisi kadar çekmiyor. Budalalık etmişim Elizabeth. Bir şey arayarak denizlerde dolaşmış, dolaşmışım, belki de gerçekte varolmayan bir şeydi bu. Şimdi de o ad koyamadığım isteklerimi yitirdikten sonra daha mutlu olmamam gerekir ama yaşamaktan mutluyum.

Kız:

— Akıllıca, gerçek ve biraz, alaylı bu sözleriniz, dedi.

— Ama eğer akıllılık buysa, akıl da düzenli bir beyinde dilediği gibi dolaşan, herşeyi tekmeleyip altüst eden deneyim demektir. Gerçekçi olmamak elimde mi? Alaycılık ise yuvarlanan bir taşın tuttuğu yosundur.

Onayladı:

— Çok akıllıca konuşuyorsunuz gene de. Sanırım sözünü ettiğiniz o genç kadınlardan çok tanıdığınız olmuştur.

— Hangi genç kadınlar, Elizabeth?

— İyi çalamayan kadınlar.

— Oh! Evet, birkaçını tanıdım.

— Onlardan, onlardan hoşlandınız mı?

— Dostlarımın dostları oldukları için, sadece varlıklarına tahammül ettim.

— İçlerinde size tutkun olanlar yok muydu? Biliyorum, pek nazik davranmadığımı ama, siz benim amca oğlumsunuz ve... ve hemen hemen ağabeyim sayılırsınız.

— Oh, belki oldu ama beni param için istediklerinden kuşkulandım.

— Hiç kuşkusuz yanıldınız. Ama size başka bir parça çalayım. Bu, hüzün verici bir parça olacak: “Tanrı Yorgun Ruhu Dinlenmeye Götürür”. Her zaman, ciddiliği daha hafif müzikle yaratmanın iyi olacağını düşünürüm.

— Evet, dedi. Evet, öyledir.

Parmakları yeniden teller üzerinde gezinmeye başladı. Parça bittiği zaman Henry :

— Çok güzel ve hüzün verici, dedi. Çok, çok beğendim ama Elizabeth acaba, acaba sondan altıncı telin biraz daha sıkıştırılması gerekmiyor mu sizce?

— Oh, ona dünyada dokunmam, diye bağırdı kız. İngiltere’den ayrılmamızdan önce babam harpımı baştan aşağı elden geçirmişti. Eğer bu tele dokunacak olursam babama karşı kusur işlemiş sayarım kendimi, öteberiyi gereksiz karıştıran insanlardan tiksinirdi o.

Bu çıkıştan sonra bir süre konuşmadan oturdular. Sonunda Elizabeth yalvaran bakışlarla gözlerinin içine baktı:

— Tel yüzünden bana darılmadınız değil mi Henry? Bu gibi konularda çok duyarlıyımdır, elimde değil.

— Hayır, darılmadım elbet. —Öyle küçük ve öyle çaresiz ki, diye düşündü. —

— Artık bunca servet, bunca ün ve bunca onur kazanmış olduğunuza göre, nereye gideceksiniz?

— Bilmiyorum. Bundan sonra güvenlik içinde yaşamak istiyorum.

Kız bağırdı:

— Ah, işte ben de böyle düşünüyorum. Bir bakıma birbirimize benziyoruz galiba. Gidip aramasanız da bazı şeylerin kendiliğinden geleceğine inanırım. Hemen daima da neler olacağım önceden kestiririm: Çünkü sadece umut eder sonra oturur beklerim.

Henry:

— Evet, dedi.

— Babamın ölümü büyük bir darbe oldu benim için —gözleri yeniden yaşlarla doldu.— Yapyalnız, hemen hemen kimsesiz, dostsuz kalmak çok korkunç bir şey. Moddyford'lar bana karşı çok iyi davrandılar ama kendi yakınım gibi olamazlar elbet. Oh, Tanrım! O kadar yalnızdım ki. Gelişiniz beni çok sevindirdi, sebep salt aynı kandan gelmemiz bile olsa. —Gözleri yaşlarla pırıl pırıldı ve alt dudağı tirtir titriyordu.—

Henry onu yatıştırmak için :

— Ama ağlamamalısınız, dedi. Artık hiç bir şeye üzülmenize gerek kalmadı, Elizabeth. Sizi üzüntüden kurtaracağım ben. Size yardım edeceğim, size bakacağım Elizabeth. Başınıza gelenlere nasıl dayanabildiniz şaşıyorum. Keder ruhunuzu kemirirken başınızı böyle dik tutabildiğinize göre çok yürekli bir insan olmalısınız.

— Müziğim vardı. Üzüntüm dayanılmaz hale gelince avuntuyu müzikte buluyordum.

— Artık buna bile gerek kalmadı Elizabeth. Siz de benimle İngiltere'ye geleceksiniz, hep benim yanımda, rahat ve güvenlik içinde yaşayacaksınız.

Kız yerinden sıçrayarak ondan uzaklaştı:

— Ama ne demek istiyorsunuz? Bana ne öneriyorsunuz? diye bağırdı. Kardeş çocuklarının birbiriyle evlenmesi bir günah, bir suç değil midir?

— Evlenmek mi?

— Oh! —Kızardı ve gözleri, dolan yaşlarla pırıl pırıl oldu.— Oh! Çok

utandım. Evlenmek demek istediniz değil mi? Utandım. —Acınacak derecede heyecanlanmıştı.—

Henry düşündü: “Neden olmasın sanki? Güzel bir kız, ailesinden kuşkum yok. Sonra o denli aradığım güvenliğin de simgesi sayılır. Karım olursa hiç bir zaman aşırılığa kaçmayacağına da güvenebilirim. Gerçekten güvenlik istediğimi sanıyorum. Üstelik, onun bu denli acı çekmesine asla göz yumamam.”

— Oh, elbette ki evlenmek demek istedim. Başka ne demek istemiş olabilirim? Sadece beceriksiz ve kaba davrandım; sizi ürküttüm, incittim. Ama sevgili Elizabeth bunda hiç bir suç, hiç bir günah yok. Birçok kardeş çocukları evleniyor. Birbirimiz konusunda herşeyi biliyoruz, aynı aileden geliyoruz. Benimle evlenmelisiniz, sizi gerçekten seviyorum Elizabeth.

— Oh! —kekeledi— Oooh! Düşünemiyorum. Yani, demek istiyorum ki, hastayım; yani, başım dönüyor. Oh, ne olur bırakın gideyim. Bu konuyu Lady Moddyford’a açmalıyım : Ne karşılık vermem gerektiğini bilir o.

II

Kral İkinci Charles ile John Evelyn küçük bir kitaplıkta oturuyorlardı. Ocakta yanan canlı bir ateşin titrek parıltıları raflardaki kitapların üzerinde uçuşuyordu. İki adamın yanındaki masada şişeler, bardaklar vardı. Kral:

— Ona bugün öğleden sonra soyluluk ünvanı verdim, dedi. İki bin altın karşılığı bağışlandı ve soyluluk ünvanı aldı.

John Evelyn mırıldandı:

— Eee, iki bin altın... Belki de kimi tacirler o soylu olunca bayram ederler.

— Ama sorun bu değil, John. Yirmi bin de alabilirdim. Panama'dan bir milyona yakın kazancı olmuş.

— Ah, ne de olsa iki bin altın...

— Bu gece buraya gelmesini buyurdum. Bu korsanların ve gemicilerin kimi zaman yinelenmeye değecek bir iki öyküsü olur. Ama onu görünce düş kırıklığına uğrayacaksınız. Hantal bir adam, evet sanırım ona yakışacak nitelik bu. İnsanda karşısına büyük bir yığın oturtulmuş izlenimi bırakıyor; ve sanki önünde görünmeyen bir kafesi varmış da onu itiyormuş gibi yürüyor.

John Evelyn:

— Bir unvan yaratabilirdiniz onun için, diye öğüt verdi. Bir milyonun, hiç bir girişimde bulunulmaksızın, böylece uzaklaşmasına göz yummak günah bence...

Sir Henry Morgan'ın geldiği haber verildi :

— Giriniz, Sir! Giriniz! —Kral, onun bir şarap bardağı tuttuğunu gördü. Henry korkmuş gibi duruyordu. Şarabı yudumladı.—

Kral:

— Panama'da iyi iş yapmışsınız, dedi. Sonra yakılacağına şimdi yakılması iyi olmuş, ilerde onu nasılsa yakmak zorunda kalacağımızdan hiç kuşkum yoktu.

— İlk meşaleyi tutuşturduğumda ben de bunu düşünüyordum Haşmetmeap. Şu açgözlü İspanyollar tüm dünyaya egemen olmak istiyor.

— Biliyor musunuz Kaptan, korsanlık bize yaradı, İspanya'ya hiç yaramadı. Ama bu kurum artık baş belâsı oluyor. Zamanımın yarısını İspanyol Sefirinden özür dilemekle geçirir oldum. Sizi Jamaica Vali Yardımcılığına atıyorum.

— Haşmetmeap!

— Teşekküre gerek yok! Bir atasözünün verdiği öğüde uyarak yapıyorum bunu. Bu adamların durup dururken küçük savaşlar çıkarma oyunu artık yeteri kadar uzadı.

— Ama Haşmetmeap ben de korsandım. Kendi adamlarımı mı asmamı istiyorsunuz benden?

— Evet, demek istediğim buydu, Sir. Onların bütün uğrak yerlerini bilen, onları sizin kadar iyi izleyip yakalayabilecek, başka kim var?

— Onlar benimle birlikte çarpıştılar Haşmetmeap.

— Ah, vicdan mı? Vicdanınızla istediğiniz gibi oynayabilecek güçte olduğunuzu duymuştum ben.

— Vicdan değil Haşmetmeap, sadece acıma.

— Acıma bir görevlide veya bir hırsızda yersiz bir duygudur. Kişi çıkarının gerektirdiğini yapabilmelidir. Bizzat siz bu iki hükmün kanıtlayıcısı oldunuz. Şimdi de bir üçüncüsünü görelim bakalım. —Kral bunları iğneleyici bir tonda söylemişti.—

— Yapabilecek miyim diye düşünüyorum.

John Evelyn söze karıştı:

— Mademki düşünüyorsunuz, o halde yapabilirsiniz.

Kralın tutumu değişti:

— Gelin! İçin! dedi. Neşelenelim; belki de daha sonra şarkı dinleriz. Bize bir öykü anlatın Kaptan, anlatırken de için. Şarap güzel bir öyküyle başharfler ve yıldız işaretleri katar, gerçek bir öyküye...

— Bir öykü mü Haşmetmeap?

— Elbet ya. Kolonideki genelkadınlara ilişkin bir öykü, korsanlığa verilmiş küçük bir ara, çünkü kuşkum yok ki çaldığınız yalnız altın değildi. —Bir uşağa Henry’nin bardağının hep dolu bulundurulmasını işaret etti.— Panama’daki bir kadından söz edildiğini duydum, bize onu anlatın.

Henry bardağım dibine dek dikti. Yüzü kızarıyordu:

— Bu kadın konusunda bir söylence yaratılmış, dedi. Güzeldi ama aynı zamanda büyük bir servetin mirasçısıydı. Açık söylemeliyim ki kadından hoşlandım. Gümüş madenleri kalacaktı ona. Kocası kadın için yüz bin İspanyol altını kurtarmalık önerdi. Madenlere el koymak istiyordu. İşin içyüzü buydu. Haşmetmeap, acaba böyle bir durumda kalan kaç erkek vardır? Kadını mı yoksa yüz bini mi almalıydım?

Kral koltuğunda öne doğru eğildi:

— Hangisini aldınız? Çabuk söyleyin.

— Panama’da bir süre kaldım. Haşmetmeapları benim yerimde olsalardı ne

yaparlardı? İkisini de aldım. Daha da fazlasını aldım hattâ. Bir gün gelip de gümüş madenlerinin oğluma kalmayacağını kim bilebilir?

Kral bağırdı:

— Ben de tam bunu yapardım işte. Haklısınız. Tam bunu yapardım ben de. Akıllıca bir davranış bu Sir. İleri görüşlülüğünüz onuruna kadehimi kaldırıyorum Kaptan. Görüyorum ki yetenekleriniz savaştan başka konularda da belli oluyor. Dediklerine göre hiç bir çatışmada yenilmemişsiniz; ama söyleyin bana Kaptan, aşkta hiç yenilgiye uğradınız mı? Bir insanın aşkta kendisinden daha üstün biriyle karşılaşıp yenilmesi iyi bir sahne, olağanüstü bir sahne. Bunu kabul etmek tüm erkeklik içgüdülerine o kadar aykırı ki! Bir bardak daha Sir, bize yenilginizi anlatın bakalım.

— Bir kadına hiç yenik düşmedim Haşmetmeap... Ama bir defasında ölüm yendi beni: öyle şeyler vardır ki insanın ruhu için son derece değerlidir ve yaşam boyunca acı çektirir. Öyküyü anlatmamı siz istediniz. Sağlığınıza Haşmetmeap.

“Galler ülkesinde, dağlar arasında doğdum. Babam bir kişizadeydi. Henüz küçük bir çocuktum ki bir yaz, küçük bir Fransız prensesi hava değişikliği için dağlarımıza geldi. Maiyeti kalabalık değildi ve o çok canlı, yerinde duramayan, akıllı bir kız olduğu için bir dereceye kadar özgürlüğüne sahipti. Bir sabah ırmakta tek başına yıkanırken onunla karşılaştım. Çıplaktı ve utanç; duymuyordu. Bir saat içinde —soyunun coşkulu kanının gerektirdi gibi— kollarımda yatıyordu. Haşmetmeap tüm serüvenlerimde, gezilerimde, gördüğüm güzel kadınlarda ve ele geçirmiş olduğum kentlerde, o mutlu yaz günleri bulduğum tadı bir daha hiç bulamadım. Kaçabildiği zamanlar küçük tanrılar gibi birlikte tepelerde oynuyorduk. Ama bu yetmiyordu. Evlenmek istiyorduk. O ünvanından vazgeçecekti, gidip, Amerika’da bir yerde yerleşecektik.

“Sonra sonbahar geldi. Bir gün “Beni alıp götürmeye hazırlanıyorlar, dedi, ama gitmeyeceğim.” Ertesi gün benimle buluşmaya gelmedi. Gece penceresinin altına gittiğimde bana küçük bir pusula attı: “Kapatıldım. Beni kırbaçladılar.” diye yazıyordu.

“Eve gittim. Başka ne yapabilirdim ki? Onlarla, ona bekçilik eden iriyarı askerlerle mücadele edemezdim. O gecenin çok geç saatlerinde kapı yumruklandı, birisi “Bir hekim nereden bulabiliriz? diye seslendi. Çabuk! Küçük prenses kendini zehirledi.”

Henry gözlerini kaldırdı. Kral alaylı alaylı gülümsüyordu. John Evelyn parmaklarıyla masada trampet çalmaktaydı.

Kral:

— Evet? dedi. —Kıkır kıkır gülerek— Evet?

Henry inledi:

— Ah, yaşlandım, yaşlandım. Yalan bu anlattığım. Kız sadece hoş bir çocuk, bir köylü kızıydı.

Sendeleyerek ayağa kalkıp kapıya doğru yürüdü. Utanç yüzünü yakıyordu.

— Kaptan Morgan, kendinizi unutuyorsunuz.

— Kendimi... unutuyor... muyum?

— Bazı küçük nezaket kuralları vardır. Bu nezaketi şahsımıza göstermeniz gerekir. Âdet budur.

— Bağışlanmamı dilerim Haşmetmeap. İzninizi rica ederim. Ben, ben hastayım. —Eğilip selâm vererek odadan çıktı.

— Nasıl oluyor da John, bu denli büyük bir asker, böylesine kocaman bir budala olabiliyor?

— Başka türlü olabilir miydi? Büyük adamlar budala olmasaydı dünya çoktan yıkılırdı. Başka türlü olabilir miydi? Çılgınlık ve görüş çarpıklığı, büyüklüğün temelidir.

— Benim görüşümün çarpık olduğunu mu demek istiyorsun?

— Hayır bunu demek istemiyorum.

— Öyleyse demek istiyorsun ki...

— Henry Morgan konusunu sürdürmek istiyorum sadece... Morgan'ı, korsanlığa olan yeteneği büyük adam yapmış. Onun hemen büyük bir yönetici olduğunu benimsiyorsunuz, Vali Yardımcısı yapıyorsunuz. Bunda da birçoklarına benziyorsunuz. Bir adam bir şeyi kusursuz yaparsa her şeyi aynı kusursuzlukta yapması gerektiğine inanıyorsunuz. Bir insan eğer, oldukça kusursuz bir sürü mekanik araç yaratmakta başarı sağlarsa onun ordulara kumanda edebileceğini veya hükümetler yönetebileceğini de öngörüyorsunuz. Sanıyorsunuz ki iyi bir kral olduğunuz için iyi bir âşık da olmanız gerekir veya tam tersi...

— Tersi mi?

— Bu, şaka yollu bir benzetme sadece Haşmetmeap. Sadece biraz gülümsetmek için yapılan bir sözcük oyunu, başka bir şey değil.

— Anlıyorum. Ama, ya Morgan'la budalalığı...

— Elbette ki budalanın biri o Haşmetmeap, yoksa şimdi ya Gallerde toprak beller, ya da madenlerde kazma sallardı. Bir şey istiyordu ve istediğini eline geçirebilecek kadar budalaydı. Budala olduğu için istediğini elde etti... bir bakıma. Prensesi anımsayın.

Kral gene gülümsüyordu:

— Bir kadına doğruyu söyleyen veya bir kadın konusunda gerçeği açıklayan bir erkeğe hiç rastlamadım. Bu neden böyle John?

— Belki de Haşmetmeap, eğer sağ gözünüzün altındaki o küçücük tırmık izinin nedenini açıklarsanız, anlayabilirsiniz bunu. O tırmık izi dün gece orada yoktu, açıkça anlaşılıyor ki...

— Evet, evet, beceriksiz bir uşağın işi. Morgan’dan söz edelim, insanı gizliden gizliye aşağılar gibisiniz John. Bazen kendiniz bile aşağılamalarınızın farkına varmıyorsunuz. Uzun bir süre saraylarda kalmak istiyorsanız ille de vazgeçmeniz gereken bir huy bu.

III

Sir Henry Morgan Port Royal'de yargıç kürsüsünde oturuyordu. Önünde, yerde, güneş ışınlarından beyaz bir sütun kör edici bir mezar gibi uzanıyordu. Odada bir sinekler orkestrası sıkıntı senfonisi çalmaktaydı. Danışma kurulu üyelerinin aynı tonda çıkan sesleri, vızıldayan orkestra yanında, ancak daha yüksek perdeden ses veren çalgılar gibiydi. Mahkeme görevlileri uykulu uykulu dolaşıyor ve dâvâlar birbirini kovalıyordu.

— Ayın onbeşiydi Lord Cenapları, Williamson Cartright, çiftliğine, ağacın anlatıldığı gibi durup durmadığını, kendi gözüyle görmeye gitmişti. Oradayken...

Dava tekdüze sonucuna ulaştı. Sir Henry geniş masasının ardında uykulu uykulu kıpırdandı. Muhafızlar içeriye eski yelken parçalarıyla giyinmiş asık suratlı bir serseriyi getirmişlerdi.

— Lord Cenapları suçu filâncadan dört bisküviyle bir ayna çalmak.

— Kanıt?

— Suçüstü yakalandı Lord Cenapları.

— Dört bisküviyle bir ayna çaldın mı, çalmadın mı?

Sanığın yüzü daha da asıldı:

— Onlara söyledim.

Muhafız hatırlattı:

— Lord Cenapları.

— Lord Cenapları.

— Bunları niçin çaldın?

— Benim olsun istedim.

— Lord Cenapları de.

— Lord Cenapları.

— Ne yapmak için istedin?

— Bisküvileri yemek için istedim.

— Lord Cenapları.

— Lord Cenapları.

— Ya aynayı?

— Aynayı da kendime bakmak için istedim.

— Lord Cenapları.

— Lord Cenapları.

Adamı cezaevine götürdüler. Bu kez de muhafızlar zayıf, soluk benizli bir kadını getirmişlerdi.

— Sokak kadınlığından ve nefsine hâkim olamamaktan sanık, Lord Cenapları.

Sir Henry öfkeyle :

— Nefsine hâkim olamamak yasaya aykırıdır, dedi. Ama insanları sokak kadınlığından dolayı ne zamandan beri cezalandırır olduk?

— Lord Cenapları, bu kadının durumu... Halkın sağlığı gerektiriyor... Davanın anlaşılacağını sanmıştık da..

— Ha, evet anlıyorum. İçeri tıkılmalı. Çabuk alın götürün onu.

Kadın küskün, ağlamaya başladı.

Sir Henry alnını ellerine dayadı. Bundan sonra getirilen sanıklara başını kaldırıp bakmadı:

— Suçları açık denizde korsanlık Lord Cenapları; Kral'ın barajını bozmaya kalkışmak; dost bir ulusla savaşmak.

Sir Henry sanıklara bir göz attı. Biri gözlerinde korku okunan toparlak, kısacık bir adam, öteki tek kolu gitmiş sıska, sinirli herifin biriydi.

— Sanıklar aleyhindeki kanıtlar nedir?

— Beş tanık var Lord Cenapları.

— Öyle mi? Savunmanızı yapın!

Uzun boylu adam kolunu arkadaşının omuzlarına dolamıştı.

— Suçlu olduğumuzu kabul ediyoruz, Lord Cenapları.

Sir Henry şaşkın bağırdı:

— Suçlu olduğunuzu kabul mü ediyorsunuz? Hiç bir korsan suçluluğunu kabul etmez. Bu görülmemiş bir şey.

— Suçlu olduğumuzu kabul ediyoruz, Lord cenapları.

— Peki ama niçin?

— Elli kişi bizi korsanlık ederken gördü Lord Cenapları. Elli kişinin sözlerini yadsımaya kalkışarak niçin zamanınızı alalım? Hayır, biz razıyız Lord Cenapları. Ne son davranışımız için pişmanız, ne de yaşamdan yakınıyoruz. — İncecik, tel gibi kolu arkadaşının küçük, yuvarlacık bir fıçıya benzeyen gövdesine daha sıkı sarıldı.

Henry bir süre hiç konuşmadan oturdu. Sonunda yorgun gözlerini kaldırarak:

— Sizi asılmaya mahkûm ediyorum, dedi.

— Asılmaya mı Lord Cenapları?

— Ölünceye dek boynunuzdan asılmaya.

— Değişmişsiniz, efendim.

Sir Henry birden şaşırarak eğildi, sanıklara dikkatle baktı. Sonra gülümsedi. Alçak sesle:

— Evet, dedi, değiştim. Sizin tanıdığınız Henry Morgan, size ölüm cezası veren Sir Henry Morgan değil. Artık vahşetle değil de soğukkanlılıkla adam öldürüyorum; çünkü öldürmem gerekiyor. —Sesini yükseltti.— Mahkeme salonu boşaltılsın. Ama kapıları tutun! Tutuklularla gizli konuşmak istiyorum.

Yalnız kaldıklarında söze başladı:

— Değiştiğimi ben de pek iyi biliyorum. Ama sizin gözle gördüğünüz değişiklik nedir?

Burgonya'lılar birbirlerine baktılar:

— Sen konuş, Emil.

— Şu bakımdan değişmişsiniz, efendim. Eskiden ne yaptığınızı bilirdiniz. Kendinize güvenirdiniz.

Öteki söze karıştı:

— Evet, öyle. Artık bilmiyorsunuz, kendinize güveniniz yok. Eskiden bir tek adamdınız. Bir tek adama inanılabilir. Ama şimdi birkaç adam olmuşsunuz. Birine inansak da ötekilerden korkmamız gerekir.

Sir Henry güldü:

— Bu az çok doğru. Benim suçum değil ama doğru. Uygarlık bir kişiliği parçalıyor; parçalanmaya yanaşmayan topun ağzına gidiyor.

Antoine öfkeyle mırıldandı:

— Uygarlığı unuttuk biz. Anamız sayesinde.

— Sizleri asmak yazık.

— Ama bizi asmak ille de gerek mi efendim? Kaçamaz veya bağışlanamaz mıyız?

— Hayır, asılmanız gerekiyor. Üzgünüm ama böyle olması gerekiyor. Görevim gerektiriyor bunu.

— Ama, ya dostlarınıza karşı göreviniz efendim? Sizinle birlikte silâh taşımış, kanlarını sizinkine karıştırmış adamlara karşı göreviniz?

— Dinle "Öteki Burgonya'lı", iki tür görev vardır, Fransa'yı anımsarsan bunu sen de bilirsin. Sen bir tür görevin sözünü ediyorsun, daha zayıf olanının. Öteki dev göreve, savsanamayacak olan göreve gösteriş görevi de denilebilir. Sizi korsan olduğunuz için asmıyorum, korsanları asmam benden beklendiği için asıyorum. Sizin için üzülüyorum. Sizi ceplerinize birer törpü koyup hücrelerinize öyle göndermek isterdim, ama bunu yapamam. Benden bekleneni yaptığım sürece Yargıç olarak kalacağım. Herhangi bir nedenle değiştiğim

zaman beni de asabilirler.

— Evet, öyle efendim, anımsıyorum. —Korku içinde tir tir titreyen arkadaşına döndü.— Görüyor musun Emil, durum böyle işte. Bunu bize söylemekten hoşlanmıyor, çünkü üzüntü duyuyor. Belki de böylelikle yapmış olduğu veya başaramadığı bir işten dolayı kendini cezalandırıyor. Belki de Chagres'i hatırlıyor, Emil.

Sir Henry heyecanla öne doğru eğildi:

— Chagres mi? Söyleyin, ben gittikten sonra neler oldu? Anlatın bana.

— Dünyada pek az kimsenin lânetlendiği kadar lânetlendiniz efendim. Adamların kafalarında işkenceden geçirildiniz. Yüreğinizle kendilerine şölen çektiler, ruhunuzu cehenneme gönderdiler. Bu sahneden ben pek hoşlanmadım; oradaki her adamın size söverken, sizi kıskandığını da biliyordum. Sizinle övünç duyuyordum efendim.

— Sonra dağıldılar mı?

— Dağıldılar ve öldüler, zavallı çocuklar.

— Her neyse, gene de o zavallı çocukların ellerine düşmek istemezdim. Anlatın bana. —Sir Henry'nin sesine bir canlılık gelmişti.— Panama'yı anlatın bana. Oraya gittik, değil mi? Gerçekten Panama'yı ele geçirdik, yağma ettik ve sizleri ben götürdüm oraya, değil mi?

— Evet, öyle oldu. Büyük bir savaş ve bir vurgun okyanusuydu o. Ama ikincisini ne de olsa siz bizden iyi bilirsiniz.

— Kimi zaman, şu gövdenin Panama'ya gittiğinden bile kuşkuya düşüyorum. Şu kafanın gitmediğine ise kuşkum yok. Sizinle kalmak, o eski zamanları konuşmak isterdim, ama karım beni bekler. Öğle yemeğine gecikecek olursam hemen haber gönderir —Şakayla karışık, sordu.— Ne zaman asılmak istersiniz?

Burgonya'lılar başbaşa vermiş, fısıldaşıyorlardı :

— Ah, gene şu "asılmak" lâfı. Ne zaman mı asılmak isteriz? Ne zaman olursa efendim. Sizi sıkıntıya sokmak istemeyiz, eğer diretiyorsanız, bir ip ve bir cellat ne zaman bulunursa. —Antoine masaya yaklaştı.— Emil size son bir armağan vermek istiyor. Karınız için bir armağan bu, sadece öyküsünün bile değer kazandıracağı bir armağan... Emil bunu sonuna dek en değerli şeyi olarak sakladı ve bu tılsımdan öylesine bir verim topladı ki. Gerçekten tılsımlı bir şeydi bu. Ama Emil onun görev süresinin artık bitmesi gerektiğini düşünüyor efendim. Bu çareye başvurmakla da, bu incinin yol açtığı olaylara bir son verebileceğini sanıyor. Emil yazık ki artık onu kullanamayacak. Emil, Lady Morgan'ın elini öpüyor, saygılarını ve en seçkin beğeni duygularını sunuyor. —Masanın üzerine bir pembe inci bıraktı ve hemen dönüp uzaklaştı.

Tutuklular çıkarıldıktan sonra Sir Henry kürsüde oturup inciyi seyretti. Sonra onu cebine koydu, sokağa çıktı. Basık, beyaz Vali Yardımcısı Sarayına geldi. Burası tıpkı Sir Edward'ın bıraktığı gibiydi. Bir köşesi bile değişse Lady Morgan rahat edemezdi. Henry ile kapıda karşılaştı.

— Vaughn'lara yemeğe çağrılıyız. Şu arabacıyla ne olacak halim? Sarhoş. Size kaç kez dolabınızı kilitlemenizi söyledim, beni dinlemediniz. Gizlice eve girmiş, rafınızdan bir şişe almış. Evet evet böyle yapmış olmalı.

— Avucunuzu açın sevgilim. Size armağanım var.

Pembe inciyi avucuna bırakıverdi.

Karısı bir an pembe yuvarlağa bakakaldı, yüzü zevkten kızardı, sonra kuşkuyla kocasına :

— Ne işler çeviriyordunuz? diye sordu.

— Ne işler mi çeviriyordum? Yargıçlık yapıyordum elbet.

Kadının yüzü aydınlandı:

— Sanırım bunu mahkemede aldınız! Biliyorum! Dün geceki hoşnutsuzluğumdan kuşkulandınız. Gerçeği söylemek gerekirse zil zurna olmuştunuz; herkes bakıyor, fısıldaşıyordu. Bir söz bile söylemeyin. Ben onları da, sizi de gördüm. Şimdi de bu yüzden bana rüşvet vermek istiyorsunuz.

— Hoşnut kalmadığınızı mı anladım? Sevgilim eve dönerken anlamıştım bunu, buraya geldikten sonra da hemen hemen gece boyu öyleydiniz. Haklıydınız da. Ama size inci konusunda gerçeği söyleyeceğim.

— Gerçeği söyleyeceksiniz, çünkü beni kandıramayacağınızı biliyorsunuz Henry. En ufak düşüncenizi bile anlamadığım inancından ne zaman vazgeçeceksiniz?

— Ama sizi kandırmaya çalışmadım ki. Bana zaman bırakmadınız.

— Gerçeği söylemek daha çok zaman almaz ki...

— Elizabeth, ne olur beni dinleyin. Bu sabah iki korsanı yargıladım, bunu bana onlar verdi.

Kadın kendine güvenli, gururlu bir gülümseyişle sordu:

— Onlar mı verdi? Niçin? Salıverdiniz mi onları? Salıverdiniz galiba. Kimi zaman düşünüyorum da, ben olmasaydım siz hâlâ korsanlar arasında bulunacaktınız. Sizi bugünkü durumunuza getirenin, bir kişizade ve bir centilmen yapanın ben olduğumu gerçekten hiç bir zaman anlamamış gibisiniz Henry. Siz kendinizi bir korsan yapabildiniz ancak. Ama söyleyin bana, korsanları salıverdiniz mi?

— Hayır ölüm cezası verdim.

— Ah! öyleyse niçin bu inciyi size verdiler?

— Sevgilim, bana verdiler, çünkü başka hiç bir şey yapamazlardı onu. Cellâda sunabilirlerdi ama insan boynuna ip geçiren adama inci sunmaktan hoşlanmayabilir. Bir insanın cellâdıyla ahbaplık kurması olanaksızdır. Bu yüzden onu bana verdiler ve ben... —Geniş, saf bir sırıtışla ekledi— onu size veriyorum, çünkü sizi seviyorum.

— Peki öyleyse.. korsanlar konusunda gerçeği kolaylıkla öğrenebilirim. Sizin sevginize gelince, gözüm üzerinizde olduğu sürece seversiniz beni, çok değil. Sizi çok iyi tanırım. Ama asıldıklarına sevindim. Lord Vaughn onların bizim için bile büyük tehlike olduklarını söylüyor. Her an İspanya ile savaşmaktan vazgeçip bize cephe alabileceklerini söylüyor. Olabildiğince çabuk öldürülmeleri, köklerinin kazınması gereken acımasız köpekler olduklarını söylüyor. Ne zaman, onlardan biri ortadan kalksa, kendimi biraz daha güvenlikte buluyorum.

— Ama sevgilim, Lord Vaugh korsanlar konusunda hiç bir şey bilmez, bense...

— Henry, bin tane işim olduğunu bildiğiniz halde beni niçin burada lâfa tutuyorsunuz? Sizin istediğiniz kadar boş zamanınız olduğundan, benim de avareliğinize katılmamı arzuluyorsunuz. Şimdi ne olur şu arabacıyı görün; eğer bu uygunsuz hali sürüp giderse son derece utanılacak duruma düşeceğim: Onun üniforması Jacob’a hiç uymaz. Sarhoş olduğunu söyledim mi size? Onu suda boğmanız pahasına bile olsa bu gece için ayıltmalısınız. Şimdi, acele edin. Dimdik oturabileceğini öğreninceye kadar içim rahatlamayacak. —Eve girmek üzere dönmüşken gene geldi yanağını öptü:

— Gerçekten çok güzel bir inci, sağolun canım. Ama gene de Mösyö Banzet’ye götürüp değer biçtireceğim. Lord Vaughn’un sözlerinden sonra korsanlara olan inancım pek zayıfladı. Size inci yerine macun vererek rüşvet yedirmeye kalkışmış olabilirler de aradaki farkı anlamazsınız bile.

Sir Henry ahırlara doğru yürüdü. Çok kez olduğu gibi, içinde hafif bir huzursuzluk vardı. Elizabeth onun içini dışını bildiğini sık sık söylerdi; buna karşın, kimi zaman onun kendisini belki de gerçekten tanıdığı gibi bir duyguya kapılıyordu. Bu, huzur kaçırıcı bir şeydi.

IV

Sir Henry Morgan kocaman bir yatakta yatıyordu; öyle geniş bir yataktı ki, gövdesi örtünün altında, iki büyük ovayı birbirinden ayıran karlarla kaplı bir sıradağ gibi duruyordu. Atalarının pırıl pırıl gözleri odanın duvarlarından onu seyrediyordu. Yüzlerinde: “Ah, evet! Lord olmuş, ama biz lordluğunu nasıl satın aldığını biliyoruz” diyen yapmacık gülüşler vardı sanki. Odanın havası, ağır, yoğun ve sıcaktı. Bir insanın ölmekte olduğu odanın havası galiba hep böyledir.

Sir Henry tavanı seyrediyordu. Bir saatten beri bu giz dolu tavan onu şaşırtmaktaydı. Ortasında hiç bir destek olmadığı halde neden çökmüyordu? Vakit geç olmuştu. Çevresinde herkes sessizdi; hayaletler gibi sessiz ve çekingen adımlarla gidip geliyorlar, diye düşündü. Onu şimdiden ölmüş olduğuna inandırmak istiyorlardı sanki. Gözlerini kapattı; onları açık tutamayacak kadar yorgun veya ilgisizdi. Doktorun içeri girdiğini duydu, nabzını saydığını hissetti. Sonra gür kendine güvenen bir ses :

— Üzgünüm Lady Morgan, dedi. Artık yapacak hiç bir şey kalmadı. Hattâ nesi var, onu bile bilemiyorum. Belki de eski bir cengel sıtması. Sanırım yeniden kan alabilirim, ama şimdiye dek oldukça bol kan aldığım halde hiç bir faydası görülmedi. Gene de, kendinden geçmeye başlarsa bir kere daha deneyeceğim.

Lady Morgan sordu :

— Demek ölecek, öyle mi?

Henry onun bu soruyu üzüntüden çok merakla sorduğunu düşündü.

— Evet, Tanrı işe karışmazsa ölecek. Ancak Tanrı, hastalarının ne zaman öleceğini kesin olarak bilebilir.

Odada bulunan herkes dışarı çıkarıldı. Henry karısının yatağın yanında oturduğunu biliyordu. Onun hafif hıçkırışlarını duyuyordu. “Yazık” diye düşündü “ölüme bir gemiyle gitmeyişim yazık; o zaman çantamı hazırlıyabilirdi. Cennete yeterince temiz çamaşırla girmem onu öyle memnun eder öyle mutlu kılardı ki!”

— Oh, kocam; Oh, Henry, kocam benim!

Başını çevirdi, karısının gözlerinin içine merakla, derin derin baktı. Birdenbire umutsuzluğa kapılıverdi. Kendi kendine :

“Bu kadın beni seviyor, dedi. Bu kadın beni seviyor ve ben hiç farkına varmamışım. Bu çeşit sevgiyi tanımıyorum ben. Gözleri gözleri... bu, benim

anlayışımı çok aşan bir şey. Acaba beni her zaman böylesine sevmiş olabilir mi? —Gene baktı— Tanrı'ya çok yakın o. Sanırım kadınlar Tanrı'ya erkeklerden çok daha yakın oluyorlar. Bunu belki sözcüklerle dile getiremiyorlar; ama İsa hakkı için gözlerinde nasıl da parlıyor. Ve bu kadın beni seviyor. Tüm huysuzlukları, hırçınlıkları, kaş çatmaları süresince beni seviyormuş da farkına varmamışım. Ama farkına varsaydım ne yapacaktım sanki?" Başını çevirdi. Bu acı, bakılamayacak kadar büyük, yakıcı ve korkunçtu. Bir kadının ruhunun gözlerinde parlayışını görmek ürküntü verici bir şeydi.

Demek ölecekti. Eğer ölüm böyleyse oldukça hoş bir şey sayılırdı. Bedeni sıcaktı, çok yorgundu. Birazdan uykuya dalacak, sonra ölüm gelecekti, Ölüm Kardeş.

Odaya başka birinin girdiğini anladı. Karısı, tavana bakan gözlerinin görüş alanına girinceye dek üzerine eğildi. Kocasının, istediği zaman başını çevirebileceğini bilseydi canı sıkılırdı:

— Papaz efendi geldi, canım, dedi. Ne olur ona iyi davran. Oh, ne olur dinle onu! Sonradan sana yararı dokunabilir. —Ah, ne kadar da pratik düşünüyordu! Elinden geldiği kadar Yüce Tanrıyla bir anlaşma yapılmasına çalışıyordu. Yakınlığı yararlı bir şeydi ama sevdası ıslak gözlerinde parlayan sevdası— korkunçtu.

Henry ılık, yumuşak bir elin, elini tuttuğunu hissetti. Yatıştırıcı bir ses onunla konuşuyordu. Ama dinlemek çok güçtü. Tavan tehlikeli bir biçimde sallanıyordu. Ses:

— Tanrı, sevgidir, diyordu. Tanrı'ya inanmalısınız.

Henry makine gibi tekrarladı:

— Tanrı, sevdadır.

— Dua edelim, dedi ses.

Henry ansızın çocukluğunu anımsadı. Bir kulak ağrısıyla kıvranıyor, anası onu kollarında tutuyordu. Parmak uçlarıyla oğlunun bileğini okşuyordu. "Çok saçma bir şey bu" diyordu. Bunu nasıl söylediğini anımsadı. "Çok saçma bir şey bu. Tanrı, sevgidir. Küçük çocukların acı çekmesine izin vermez. Şimdi benimle beraber yinele bakayım : "Tanrı benim çobanımdır. Beni yüzüstü komaz." Sanki bir ilâç veriyor gibiydi çocuğuna. Tıpkı "Gel şu balıkyağını iç!" der gibi söylüyordu bunu da.

Henry papazın ılık parmaklarının, bileğini kavradığını ve okşamaya başladığım hissetti. Uykulu uykulu mırıldandı:

— Tanrı, çobanımdır. Yüzüstü komaz. Beni yeşil çayırlarda yatırsın. — Okşayış daha sertçe devam ediyordu. Papazın sesi de gittikçe daha yüksek, daha buyurgan çıkmaktaydı. Sanki yıllar yılı bekledikten sonra Kilise nihayet Henry

Morgan'ı ele geçirmiş, egemenliği altına almıştı. Sesinde hemen de sevinçli bir ifade vardı.

— Günahlarınızdan pişmanlık getirdiniz mi Sir Henry?

— Günahlarım mı? Hayır hiç düşünmedim onları. Panama için de pişmanlık getirmem gerekiyor mu?

Papaz biraz şaşırdı, sıkılmıştı:

— Şeyy, Panama seferi vatan uğruna yapılmıştı. Kral tarafından onaylandı. Zaten halkı da Katolikti.

Henry sözlerini sürdürdü:

— Peki öyleyse günahlarım nelerdir? —Ancak en zevklilerini, en çok acı verenlerini anımsıyorum. Nedense bana zevk vermiş olan günahlarım için pişmanlık getirmek istemiyorum. Onlara haksızlık etmek gibi geliyor bu; oysaki tümü de çok hoştu. Acı veren günahlar ise kınındaki bıçak gibi kefaretini de taşıyordu. Nasıl pişmanlık duyabilirim ben efendim? Bütün yaşantımı yeniden gözden geçirebilir, ilk diş kaşıma halkamın kırılmasından bir geneleve uğrayışıma varıncaya dek son anımsayabildiğim her davranışımı bir bir sayıp pişmanlık duyabilirim; ama bir tek günahımı unutacak olsam hepsi boşa gider.—

— Günahlarınızdan pişmanlık getirdiniz mi Sir Henry?

O zaman, hiç konuşmamış olduğunu anladı. Konuşmak güçtü. Dili tembelleşmiş, ağırlaşmıştı.

— Hayır, dedi. Pek iyi anımsayamıyorum günahlarımı.

Yüreğindeki hırsı, kini ve şehvet duygularını arayıp bulmalısınız. Kötülüğü yüreğinizden söküp atmalısınız.

— Ama efendim, bile bile kötülük ettiğimi bile anımsamıyorum. Sonradan kötü görünen işler yaptım, ama onları yaparken de oldukça iyi niyetliydim. —Gene, gerçekte konuşmadığının farkına vardı.—

— Dua edelim, dedi ses.

Henry büyük bir çaba harcayarak dilini döndürebildi:

— Hayır! diye haykırdı.

— Ama demin dua ettiniz?

— Evet, demin dua ettim, çünkü anamın hoşuna giderdi. Benim hiç olmazsa bir kez dua etmemi isterdi, o da verdiği eğitimin kanıtlanması için... başka bir şey için değil, bana karşı görevini yaptığına güven getirebilmesi için.

— Dinsiz mi öleceksiniz, Sir Henry? ölümden korkmuyor musunuz?

— Dinsizlik sorununu düşünemeyecek kadar yorgunum ya da tembelim efendim. Ve ölümden korkmuyorum. Çok korkunç şeyler gördüm; beğendiğim adamların hiçbiri ölümden korkmuyor, sadece ölmekten korkuyordu. Sorun şu ki

efendim, ölüm salt aklı ilgilendiren bir şey ama ölmek, salt acı... Şu benim ölümüm ise, şimdiye dek pek zevkli gitti. Hayır, efendim: ölmekten bile korkmuyorum ben. Rahat bir şey; yalnız kalabilseydim çok da sakin olacaktı. Sanki büyük bir çaba harcadıktan sonra uykuya dalmak üzereyim.

Yeniden Papazın sesini duydu; ılık el hâlâ bileğini okşamayı sürdürdüğü halde ses oldukça uzaktan geliyordu. Papaz:

— Bana karşılık vermiyor, diyordu. Ruhu için kaygılanıyorum.

Sonra karısı konuştu onunla :

— Dua etmelisin canım. Herkes dua eder. Cennete nasıl gidebilirsin dua etmezsen?

İşte gene, Tanrıyla bir anlaşma yapma çabasındaydı karısı. Ama Henry onun yüzüne bakmak istemiyordu. Felsefesinin saflığına rağmen gözleri uçsuz bucaksız gökler kadar derin ve kederliydi:

— Öldükten sonra cennete gitmek istemiyorum, beni rahatsız etmelerini istemiyorum. Şu ölüm konusunda o denli patırtı çıkartıyorlar ki! demek istedi.

Doktor yeniden odaya girmişti. Gürleyen sesiyle:

— Kendinden geçmiş. Yeniden kan alsam iyi olacak, dedi.

Henry neşterin kolunu kestiğini duydu. Çok hoş bir duyguydu. Yeniden, yeniden kessinler istiyordu. Ters bir izlenim bırakıyordu bu. Kanın bedeninden çıktığını duyacak yerde bedenini garip bir sıcaklığın kapladığını duyuyordu. Göğsü ve kolları, sanki eski, sert bir şarap damarlarında şarkı söylüyormuş gibi uyuşuyordu.

Şimdi anlaşılmaz bir değişiklik olmaya başlamıştı. Göz kapaklarının ardından görebildiğini, başını kıpırdatmaksızın tüm çevresini görebildiğini anladı. Doktor, Karısı, Papaz ve hattâ oda kayıyor, ondan uzaklaşıyordu.

“Onlar kıpırdıyorlar, diye düşündü. Kıpırdayan ben değilim. Ben buradayım. Herşeyin merkezindeyim ben ve kıpırdayamıyorum. Evren kadar ağırım. Belki de evrenim ben.”

Bilincine alçak, tatlı bir ses akmaktaydı; içini dolduran, beyninden çıkıp bedenine akan, oradan da dünyayı kaplayan titreşimli, zengin bir org sesi. Odanın yok olduğunu biraz şaşarak gördü, ölçülemeyecek kadar büyük, karanlık bir mağarada yatıyordu, kenarlarında sıra sıra yeşil, parlak kristalden kalın, bodur sütunlar bulunan bir mağarada. Gene yatar durumdaydı; uzun mağara hızla yanından kayıyor, geçiyordu. Birdenbire kıpırtı durdu. Çevresi garip varlıklarla sarıldı, gövdeleri çocuk gövdesi olan, toparlak, ağır kafalarında surat bulunmayan varlıklarla... Suratlarının bulunması gereken yer dümdüzdü bunların. Kuru, boğuk seslerle konuşuyor, gevezelik ediyorlardı. Henry ağızları bulunmadığı halde nasıl konuşabildiklerine şaşıyordu.

Yavaş yavaş bunların Ölüm Kardeş'le birlikte yaşayan, kendi davranışları ve düşünceleri olduğu inancı içinde yer etmeye başladı. Her biri doğar doğmaz Ölüm Kardeş'in yanına, onunla birlikte yaşamaya gitmişti. Kim oldukları anlaşılınca suratları olmayan küçük varlıklar, yattığı yerin çevresine üşüştüler. Biri bağırdı:

— Beni niçin yarattın?

— Bilmiyorum; seni anımsamıyorum.

— Beni niçin düşündün?

— Bilmiyorum. Biliyordum herhalde, ama unutmuşum. Belleğim burada, bu mağarada benden uzaklaşıyor, kayıp gidiyor.

Gene de inatla onu sorguya çekiyorlardı; sesleri Büyük Ses'i bastıracak kadar haşin ve cırlak çıkıyordu:

— Bana! Bana karşılık ver!

— Hayır, bana!

Henry yorgun :

— Oh, bırakın beni! Bırakın dinleneyim, diyordu; o denli bitkinim ki size zaten hiç bir şey söyleyemem.

Sonra küçük varlıkların yaklaşan bir varlığın önünde eğildiklerini gördü. Varlığa doğru dönüp başlarını eğiyor, karşısında diz çöküp titrek kollarını yalvarır gibi ona uzatıyorlardı.

Henry bakışlarını bu varlığa çevirdi. Fakat, bu gelen, kendisine doğru yaklaşan Elizabeth'di, altın saçlarıyla ve yüzündeki o akıllı ifadeyle, küçük Elizabeth. Beline peygamber çiçeklerinden bir kemer takmıştı; gözleri şaşkın, anlaşılmaz bir biçimde parlıyordu. Henry'yi görünce şaşırdı, hafifçe irkildi.

— Ben Elizabeth'im, dedi. Uzaklara gitmeden evvel beni görmeye gelmedin.

— Biliyorum. Galiba seninle konuşmaktan korkuyordum. Gene de karanlıkta pencerenin önünde durdum, sana ıslık çaldım.

Mutlu, ona gülümsedi:

— Gerçekten mi? Çok nazik bir davranış bu. Ama gene de benden, benim gibi küçük bir kızdan niçin korktuğunu anlamıyorum. Çok budalalık etmişsin.

— Neden bilmem, dedi Henry. Kaçtım. Dünyalara sığmayan bir gücün etkisindeydim. Anılarım birer birer, ölmek üzere denizdeki ıssız bir adaya doğru uçan yaşlı kuğular gibi beni terkediyor. —Sonra merakla sordu —Ama sen bir prenses oldun, değil mi?

— Evet, belki de oldum. Umarım ki olmuşumdur. Ben de unuttum. Söyle bana, gerçekten orada karanlıkta durdun mu?

Henry anlaşılmaz bir şeyin farkına varmıştı. Suratı olmayan, diz çökmüş

varlıklardan birine gözünü ayırmadan bakarsa varlık ortadan kayboluyordu. Birer birer hepsini yok etmekle eğlendi bir süre... Sonunda tümü de gitmişti.

— Gerçekten orada, karanlıkta durdun mu?

— Bilmiyorum. Belki de sadece durduğumu sandım.— Elizabeth'i aradı ama o da yok olmuştu. Yerinde korlaşmış, için için yanan bir ateş vardı, onun da ışığı sönmek üzereydi.

— Dur Elizabeth... Bekle. Söyle bana, babam nerede? Babamı görmek istiyorum.

Sönmekte olan ateş ona karşılık verdi:

— Baban mutluluk içinde öldü, ölümü bile denemekten korktu.

— Peki, ya Merlin nerde? Bir bulabilsem onu...

— Merlin mi? Bilmiyor musun? Merlin Avalon'da hayallere çobanlık ediyor.

Ateş, kuru, sert bir çatırtıyla sönüverdi. Hiç bir yerde ışık kalmadı: Henry bir an Ses'in derin, yumuşak nabız vuruşlarını duydu.

Dipnotlar

[←1] İsa’nın havarileri (çevirmen).

[←2] Eski İngiltere’de yaşayan ve puta tapan bir kavmin papazları.

[←3] Demir Kol.

[←4] Homer’in Odise’sinde bahsi geçen ve erkekleri hayvan yapabilen büyücü kadın.

[←5] Londra’nın doğu mahallelerinde oturan ve kaba bir ağız ile konuşan halk. (Ç.N.)

[←6] Koruyun kendinizi.

NOBEL
SABAH

Nobel, dünyanın en büyük edebiyat olayıdır.
Nobel Edębiyat Ödülüne ancak zirvedekiler erişir.
Bu nedenle Nobel Ödülünü kazanmak
bir edebiyatçı için büyük onur kaynağıdır.
SABAH, şimdi de Nobel Edebiyat Ödülü ile onurlandırılmış
zirvedeki yazarların en ünlü eserlerini,
kendisini zirveye ulaştıran okurlarına kazandırıyor.

Türk Basınının lideri SABAH,
Oxford, Phaidon ve Meydan Larousse'dan sonra şimdi de
Nobel Dizisi ile kültür ve sanat hayatımızın
zenginleşmesine katkıda bulunmaktan mutludur.

SABAH gazetesinin okurlarına armağanıdır.

CEM OFSET A.Ş. ☎ 579 43 13